

**T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI
TARİH PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HİCRÎ 1096 (1684-1685) YILINA DAİR BİR
MÜNŞEAT MECMUASI ve
DEĞERLENDİRİLMESİ**

**AHMET KIRIŞ
130121005**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ABDÜLKADİR ÖZCAN**

İSTANBUL 2017

TEZ ONAY SAYFASI

FSMVÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Tezli yüksek lisans programı 130121005 numaralı öğrencisi Ahmet KIRIŞ'ın ilgili yönetmeliklerin belirlediği tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “**Hicrî 1096 (1684-1685) Yılına Dair Bir Münşeat Mecmuası ve Değerlendirilmesi**” başlıklı tezi aşağıda imzaları olan jüri tarafından 15/06/2017 tarihinde oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Abdülkadir ÖZCAN
(Jüri Başkanı-Danışman)
Fatih Sultan Mehmet Vakıf
Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Fatma KAYTAZ
(Jüri Üyesi)
Fatih Sultan Mehmet Vakıf
Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Zeynep AYCIBİN
(Jüri Üyesi)
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağılı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ahmet KIRIŞ

HİCRİ 1096 (1684-1685) YILINA DAİR BİR MÜNŞEAT MECMUASI ve DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Sadaret Kaymakamı Karahasanzâde Mustafa Paşa zamanında kaleme alındığını söyleyebileceğimiz Münşeât-ı Mekâtib adlı eser IV. Mehmed döneminin 1684-1685 yıllarını kapsamaktadır. Eserde Macaristan'a serasker olarak atanan İbrahim Paşa (Melek) ve Abdurrahman Paşa'ya yazılan mektuplar bulunmaktadır. Çalışmamızın amacı eseri gün yüzüne çıkararak, araştırmacıların hizmetine sunmaktır.

Çalışmamızda II. Viyana Seferi öncesi kısa bir durum değerlendirmesi ve kuşatma ele alınarak metnin içeriği ve kaynak değeri belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karahasanzâde Mustafa Paşa, IV. Mehmed, Münşeât-ı Mekâtib, Serasker, Macaristan

HİCRİ 1096 (1684-1685) A BRITISH DECISION AND EVALUATION

ABSTRACT

The place of Sadaret Governor Karahasanzâde Mustafa Pasha is the work of Münşeât-ı Mekâtib It covers the years 1684-1685 of the IV. Mehmed era. There are letters written to Ibrahim Pasha (Melek) and Abdurrahman Pasha, who were appointed serasker to work in Hungary. The purpose of our work is to bring the work to the surface and present it to the researchers.

In our work II. A brief evaluation of the situation before the Vienna Expedition and the siege are given and the content and the source value of the text are indicated.

Key words: Karahasanzâde Mustafa Pasha, IV. Mehmed, Münaseât-ı Mekâtib, Serasker, Hungary

ÖNSÖZ

Sultan IV. Mehmed dönemi Osmanlı Devleti'nin siyasi, iktisadi ve askeri alanda kritik bir dönemini kapsamaktaydı. Sadarete getirilen Köprülü Mehmet Paşa ve takibinde oğlu Fâzıl Ahmet Paşa'nın çabaları neticesinde bu kritik eşik atlatılmıştı. Bilahire Köprülü ailesinin damadı Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Osmanlı Devleti'ni Kızıl Elma'ya ulaştırmak için giriştiği Viyana kuşatması Osmanlı Devleti için bir dönüm noktasını oluşturmuştu. Avrupa Devletlerinin ittifak kurarak giriştiği bu savaşta, birliktelik ve teknoloji üstünlüğü kendini göstermiş ve Osmanlı Balkanlar'dan geri çekilmeye başlamıştı. Ayrıca Avrupa'da oluşturulan bu ittifak neticesinde Osmanlı Devleti birçok cephede savaşmak durumunda kalıyordu.

Üzerinde çalıştığımız eser, Viyana seferi sonrası 1684 sonları ve 1685 yılı içinde Avrupa'da oluşturulan müttefik kuvvetlere karşı Osmanlı Devleti'nin askeri hareketliliğini bizlere aktarmaktadır. Eser devlet ricalinin bire bir yapmış olduğu muhaberele içerdiğinden dolayı, dönemin aydınlatılmasında ana kaynak durumundadır. Eser üzerinde Geza David, Abdurrahman Paşa'ya seraskerlik verildiğini bildiren varaklar üzerinde çalışma yapmış olup, bu güne kadar herhangi kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır. Ayrıca eserin başka nüshasının bulunmayışı ve müellif hattı olma olasılığı değerini artırmaktadır. Çalışmamız II. Viyana Seferi öncesi kısa bir durum değerlendirmesi ve kuşatma ile başlamış olup, mektupların muhataplarının kısa biyografileri verilerek eserin muhtevası, metin ve orijinal nüshası ekte sunulmuştur.

Kendisinden çok şey öğrendiğim ve çalışmamızın ortaya çıkmasında birinci derecede etkili olan değerli hocam Prof. Dr. Abdülkadir ÖZCAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Ahmet KIRIŞ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
KISALTMALAR.....	vii

GİRİŞ

1.II.VİYANA SEFERİ ÖNCESİ KISA BİR DEĞERLENDİRME VE KUŞATMA.....	1
1.1 KUŞATMA ÖNCESİ KISA BİR DEĞERLENDİRME.....	1
1.2 KUŞATMA.....	9
2. ESERİN İSMİ VE TANITIMI.....	14
3. METİN ÇEVİRİSİNDE İZLENİLEN YOL.....	15
4. MEKTUPLARI KİMİN YAZMIŞ OLABİLECEĞİ MESELESİ.....	16
4.1. MEKTUPLARIN MUHATAPLARI.....	17
4.1.1 İBRAHİM PAŞA (MELEK).....	17
4.1.2. ABDURRAHMAN PAŞA.....	18
5. MEKTUPLARIN MUHTEVALARI.....	19
6. ESERİN KAYNAK DEĞERİ.....	27
SONUÇ.....	28
BİBLİYOGRAFYA.....	29
METİN.....	32
EKLER.....	1

KISALTMALAR

a.g.e : adı geçen eser

a.g.m. : adı geçen makale

ev. : Çeviren

haz. : hazırlayan

yay. : yayınları

ed. : editör

s. : sayfa

sa. : sayı

t.y. : tarihsiz

TTK : Türk Tarih Kurumu

DİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

İA : İslam Ansiklopedisi

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

GİRİŞ

1. II. VIYANA SEFERİ ÖNCESİ KISA BİR DEĞERLENDİRME VE KUŞATMA

1.1 KUŞATMA ÖNCESİ KISA BİR DEĞERLENDİRME

Osmanlı Devleti'nin hâkim olduğu Balkan coğrafyasında egemenlik hakkını tam ve sağlam olarak kullanabilmesi için Tuna nehrinin kuzey kesiminde, yekpare bir başka devlet yapısına müsaade etmemesi gerekiyordu. Bu amaçla Kanuni Sultan Süleyman zamanından beri Osmanlı Devleti Avusturya ve Polonya'nın bu alana doğru yayılmasını önlemeye çalışmakla beraber, Erdel ve Macar topraklarını ya doğrudan doğruya veya vasal olarak himayesinde tutma politikaları gerçekleştirmişti.¹ Mohaç savaşından sonra Macar topraklarının verimli alanı Osmanlı Devleti kontrolüne geçmiş, Erdel vasal olarak Protestan Krallık halini almıştı. Geri kalan Orta Macar ise Habsburglar'ın² himayesinde kalmıştı. Bu şartlar

¹ Cevat Üstün, **1683 Viyana Seferi**, TTK, Ankara 1941, s.3.

² 1278 yılında Alman Kralı Rudolf von Habsburg tarafından; ilk dönemlerinde savaş topak kazanarak genişleyen, daha sonraları evlilik akdi ile Avrupa'da çeşitli devletlerin yönetimini ele

içerisinde hem Osmanlı Devleti hem de Habsburglar havza üzerinde hâkimiyet kurma faaliyetlerinden geri kalmıyorlar ve bu amaçla mücadele sürüyordu.³ Avrupa'daki bu rekabet Osmanlı Devleti için XVI. yüzyıl sonları ve XVII. yüzyıl başlarından itibaren handikap oluşturmaya başlamıştı. Müverrih Naîmâ'nın belirttiği "*Devlet adamlarının gayretleri dağları yerinden oynatır*"⁴ profilli devlet adamları bahse konu tarihlerde ender görülmeye başlamıştı. Genel olarak önceki padişahların ve devlet kademesinde görev alan yöneticilerin eksikliği hissedilir olmuştu.⁵ Bilahire Mimar Kasım Ağa ve Reisülküttap Şâmî-zâde Mehmet Efendi'nin IV.Mehmed'in annesi Hatice Turhan Sultan'a yaptıkları telkinler neticesinde, uyguladığı zecrî tedbirler ve yaptığı icrâatlarla istikrar sağlayarak, devletin hayata tutunmasında motor gücü gören Köprülü Mehmet Paşa sadarete getirildi.⁶ Kendisinden sonra da bu göreve ile efradı tarafından devam ettirildi.Halefi Fâzıl Ahmed Paşa,Erdel meselesini müspet sonuçlandırarak Uyvar kalesini almış,akabinde Osmanlı Devleti'ni uzun süreden beri meşgul eden Girit meselesini halletmiş vePodolya'yı Osmanlı topraklarına katmıştır.⁷

Köprülü zâde Fâzıl Ahmed Paşa'nın Erdel'de bozulan devlet düzenini yeniden ihdas etmeye çalışması, buna mukabil Avusturya'nın Fransa ile mücadelesinde başarısız sonuçlar alması ve gözünü Macar topraklarına dikerek hâkimiyet tesis etmeye çalışması, Osmanlı Devleti ile olan mücadelesini arttırmıştı. Neticede 1664 yılında Vasvar Antlaşması imzalanarak 1606 Zitvatoruk⁸ antlaşması çerçevesinde bulunan sınırlar kabul edilmişti.⁹Johann Wilhelm Zinkeisen da imzalanan Vasvar

geçiren aile hanedanlığı (Fahri Bakırcı, "Avrupa Parlamentosu Üzerine", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2013, XVII, sa.1-2, s.1184).

³ Halil İnalçık, **Devlet-i Aliyye**(Köprülüler Devri), İş Bankası yay., İstanbul 2015, s.181-182.

⁴ Ebubekir Sofuoğlu, "1650-1700 Tarihleri Arasında Osmanlı Devleti'nin Genel Durumu", **Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Uluslararası Sempozyumu**, Merzifon Vakfı yay., Ankara 2001, s.63.

⁵ Ebubekir Sofuoğlu, **a.g.m.**, s.63.

⁶ M.Tayyib Gökbilgin, "Köprülüler", **MEB İslam Ansiklopedisi(İA)**, İstanbul 1977, VI, s.893-897.

⁷ Abdülkadir Özcan, "Köprülü zâde Fâzıl Ahmed Paşa",**Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)**, Ankara 2002, XXVI, s.260-262.

⁸ Tarafsız alanda Osmanlı ve Habsburg delegeleri tarafından imzalanan antlaşma gereği, Macar topraklarının bir kısmında Osmanlı idaresi devam ediyordu. Protokolde Habsburg İmparatoru Osmanlı sultanına eşit sayılacaktı. Antlaşmayla Osmanlı Devleti'nin "Ebedî Devlet" anlayışı sarsılmakla beraber askerî zaafı ortaya çıkıyordu. Timar sisteminin çökmesiyle iktisadî, idarî ve sosyal sistem derin yara alıyordu.(Feridun Emecen, "Osmanlı Siyasi Tarihi", **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi**, İrcica, ed. E.İhsanoğlu, İstanbul 2013, I.,s.45).

⁹ İnalçık, **a.g.e.**, s.183.

Antlaşması'nın tarafları memnun etmediği gibi, muharebe koşullarının da aktif olduğunu ifade eder. Ayrıca Protestan Macar asilzâdelerinin Avusturya tarafından problem olarak görüldüğünü belirterek, antlaşma sonrası Katolik baskın gücün Protestanları ezmesinden mütevellit, kin ve din ayrımcılığının zirveye çıktığını, bunun da bölgede isyan hareketlerinin itici unsuru olduğunu belirtir.¹⁰

Habsbuglar'la tek başına savaşmayı göze alamayan Protestan Macar asilzadeleri 1667 yılında Erdel Prensi Apaffy'nin aracılığı ile Osmanlı Devleti'nden kendilerini himaye etmeleri talebinde bulundular. Ancak Sadrazam Fâzıl Ahmed Paşa, Girit'te Venediklilerle yapılan savaşın devam etmesinden dolayı isteklerini geri çevirmişti. Bu sırada Macarların Osmanlı Devleti'nden yardım istediğini Bâbîâli tercümanı Panagiotti'den öğrenen Habsburglar durumu gizlice incelemeye başlamışlardı. Fakat Macar asilzâdelerinin yardım talepleri devam etmiş ve bu amaçla Osmanlı Devleti'ne ikinci bir elçi heyeti göndermişlerdi. Ancak istekleri Avusturya ile yapılan barış antlaşmasından dolayı geri çevrilmişti. 1672 yılında tekrar Apaffy aracılığı ile yardım taleplerine Osmanlı hükümeti, Lehistan savaşının devam etmesinden dolayı, Apaffy'in dikkatini çekerek arabuluculuk yapmamasını ve mevcut Avusturya ile olan antlaşmaya riâyet etmesini belirtiyordu. Macar soylularının davranış şekillerinin güven vermemesi, yardım taleplerine mesafeli ve temkinli durulmasına sebep oluyordu.¹¹

Vasvar Antlaşması'ndan sonra Girit'te Venediklilerle uzun süre devam eden savaşın Osmanlı Devleti lehine hitama ermesiyle, Akdeniz'de Venediklilerin hâkimiyeti sarsılmış ve bu cumhuriyet kaybettiği egemenliği yeniden tesis etmek için fırsat kollamaya başlamıştı. Ayrıca Köprülü Mehmet Paşa'nın Avusturya ile Polonya arasında izlediği denge politikaları, halefi Fâzıl Ahmed Paşa tarafından Polonya aleyhine girdiği savaşla farklı bir mecra kazanmış ve Rusya'yı da içine alan Polonya-Rusya-Avusturya yakınlaşmasına sebep olmuştu. Bu olay ileride cereyan edecek 1683 Viyana seferinin başarısız neticelenmesine zemin hazırlamaktaydı.¹²

¹⁰ Johann Wilhelm Zinkeisen, **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**, Yeditepe yay., çev.Nilüfer Epçeli, İstanbul 2011, V, s.60-61.

¹¹ Zinkeisen, **a.g.e.**, s.62-63.

¹² Üstün, **a.g.e.**, s.3-4.

Sadrazam Fâzıl Ahmed Paşa'nın ölümünden sonra IV. Mehmed, Köprülülerle beraber çalışmış liyakat ve dirayeti ile ön tarafa çıkmış olan¹³ Mehmed Paşa'nın damadı Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'yı, devletin ve saltanatının emin ellerde olabileceği düşüncesiyle sadaret makamına getirdi.¹⁴ Akabinde gelişen siyasî şartlar neticesinde Mustafa Paşa Osmanlı Devleti'nin Macaristan topraklarındaki politikalarını değiştirerek Protestan Macarları himaye altına alma teşebbüsüne geçti. Böylece Fransa ile giriştiği savaşıdan başarısız çıkan ve Avrupa'da gücü zayıflamış olan Avusturya kuvvetleri Macaristan'dan temizlenmiş olacak, hatta Viyana da alınarak Orta Avrupa'da tam hâkimiyet tesis edecekti.¹⁵ Bu amaçla selefi Fâzıl Ahmed Paşa'ya müracaat ederek himaye talebinde bulunan fakat isteği geri çevrilen,¹⁶ babası Avusturyalılar tarafından öldürülen İmre Tököli'ye berat¹⁷ ve ahidnâme¹⁸ verilerek, Orta Macar Kralı unvanı aldı. Ancak bu gibi teşebbüslere daha 1672 yılında hudutlarda görev almış tecrübeli komutan Cerrah Kasım Paşa, Orta Macarların güvenilmez ve dikkat edilmesi gereken kişiler olduklarını belirterek itibar etmemiştir.¹⁹

Kara Mustafa Paşa'nın sadrazam olmasıyla Avusturya politikalarında değişikliğe giden Osmanlı Devleti, 1677 yılında İstanbul'a gelen Macar soylularını iyi karşılamış, hatta görüşmeye mâni olmak isteyen Habsburg elçisi Kindsberg'in huzura kabul isteği geri çevrilmişti. Ancak Ruslarla devam eden Çehrin muhasarasından²⁰ dolayı Avusturya'ya yumuşak davranılmıştır.²¹

¹³ Sofuoğlu, **a.g.m.**, s.69-70.

¹⁴ M.Cavid Baysun, "Mehmed IV.", **İA**, İstanbul 1979, VII, s.552.

¹⁵ İncalçık, **a.g.e.**, s.182-185.

¹⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, TTK, Ankara 2009, III.I.Kısım, s.435.

¹⁷ "Herhangi bir göreve, hizmete tayin, maaş tahsisi veya unvan, nişan, muafiyet, imtiyaz verilmesi dolayısıyla padişah adına düzenlenen tuğralı ferman. Fermandan farkı, genel devlet idaresi hakkında olayıp şahıslara özel olmasıdır" (Fehmi Yılmaz, **Osmanlı Tarih Sözlüğü**, Gökkuşbu yay., İstanbul 2010, s.70).

¹⁸ "Osmanlı Devleti zamanında yabancı bir devletle yapılan sulh ve asayişin temin, siyasi, ticari ve sair işlere dâir her türlü yazılı anlaşmalara verilen ad" (Mehmet Ali Ünal, **Osmanlı tarih Sözlüğü**, Paradigma yay., İstanbul 2011, s.20).

¹⁹ Mustafa Cezar, **Mufassal Osmanlı tarihi**, TTK, Ankara 2011, IV, s.2141-2142.

²⁰ Osmanlı Devleti'nin kuzey sınırında bulunan Çehrin kalesinin, Kazak Hatmanı Doroşenko tarafından Ruslara teslim edilmesiyle meydana gelen muharebedir. Bu kaleye 1677 yılında gerçekleştirilen sefer başarısızlıkla sonuçlanınca, kale 21 Ağustos 1678 yılında külfetli harekât neticesinde Kara Mustafa Paşa tarafından zapt edilmiştir. Bilahire koruması güç olduğu için yıktırılmıştır. (Abdülkadir Özcan, "Çehrin Seferi", **DİA**, İstanbul 1993, VIII., s.249-251).

Ruslar XVII. yüzyılın ilk döneminde Osmanlı Devleti ile mücadeleden kaçınmışlardı. 1669 yılında Kazak Hatmanı olan Doroşenko Osmanlı himayesinden çıkarak, elinde bulundurduğu Çehrin kalesini Ruslara teslim etmişti. Fakat Lehistan ile girdiği mücadelede Ukrayna ve Podolya topraklarını kazanan Osmanlı Devleti'nin kendileri için tehdit unsuru görülmesinden sonra, Ruslar'ın politikalarında Osmanlı aleyhine farklılaşma meydana geldi. Gelişen olaylar muvacehesinde Ruslar'la Çehrin'de gerçekleşen muharebe sonucunda, 1678 yılında bu kale Osmanlı Devleti hâkimiyetine geçti. Böylece siyasi rakibi Habsburg hanedanını pasifize etmek isteyen Fransa'nın eline fırsat geçmişti.²²Zira 1677 yılında rakibi Avusturya aleyhine kışkırtıcı taleplerde bulunarak, Raab²³veKomaron²⁴kalelerinin planlarını Sadrazam Kara Mustafa Mustafa Paşa'ya veren Fransız elçisi Nointel'in²⁵beklentileri gerçekleşmeye başlamış ve daha önce alınamayan Viyana'nın da Osmanlı Devleti kontrolüne geçeceği kendisine inandırılmıştı.²⁶

Otuz Sene Harbi'nden toprak kaybederek çıkan Avusturya'nın devlet yapısı üçyüz altmış prenslikten oluşmaktaydı. Bu prensliklerden bir kısmının Protestan olması, ayrıca Fransa gibi rakip devlet tarafından tehdit edilmesi, Avusturya'nın tedirginliğini had safhaya çıkarmaktaydı. Ayrıca Otuz Sene Savaşı'nın sıkıntılı durumu üzerindeyken 1672 yılından başlayarak yedi sene süren Avrupa'daki mücadelelerde iyi netice alamayan Avusturya, Osmanlı Devleti ile süren antlaşmasını bozmak istemediği gibi, antlaşmanın süresini de uzatmak istiyordu. Bu doğrultuda 1664'te yirmi seneliğine imzalanan Vasvar Antlaşması'nın uzatılmasını temin etmek maksadıyla daha 1678 yılında elçileri Christophe Von Kunitz aracılığı ile teşebbüste bulunmuştu.Fakat elçinin gözlemleri Osmanlı Devleti ile bir savaşın

²¹ Zinkesien, **a.g.e.**, s.64-65.

²² Mehmet Beşirli, "Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Viyana'ya İlerlemesi Sürecinde Avrupa Politikası" **Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Uluslararası Sempozyumu**, Merzifon Vakfı yay., Ankara 2001, s.256.

²³ Viyana yolu üzerinde bulunan kale, Osmanlı kaynaklarında önce Gülvar ismiyle anılmıştır. Kanuni Sultan Süleyman'ın Viyana seferi dönüşü kaleyi yaktırmasından sonra Yanık-kale olarak anılmıştır. Macarca Gyoer, Almanca Raab olarak ifade edilmektedir.(Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.440).

²⁴ Viyana yolu üzerinde bulunan kale(Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.442-443).

²⁵ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s. 437.

²⁶ Stanford J.Shaw, **Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye**, E yay., çev. Mehmet Harmancı, İstanbul 2008, I, s.265-266.

olacağı hissini uyandırmıştı.²⁷ Bunun yanında Köprülüzâde Ahmed Paşa'nın vefatı akabinde Macar topraklarında savaş olacağı yönünde Venedik Balyosu'nun da öngörüsü bulunmaktaydı.²⁸ Zaten Habsburglar'ın mistik olarak, Viyana şehrinin Müslümanların kontrolüne geçeceğine dair endişeli kadim inançları vardı.²⁹ 1680'lere gelindiğinde Avusturya'nın Macar âsileri ile arayı düzeltme çabalarına, Sadrazam Kara Mustafa Paşa âsilere yardım vaatlerinde bulunarak engel oluyordu.³⁰ Avusturya elçisi Kunitz 1681 Mayıs'ında şikâyetlerle İstanbul'a gelmişti. Buna karşılık Protestan Macarların hamiliğine soyunan Mustafa Paşa'nın, Avusturya'nın Macar topraklarına yaptığı tecavüzleri ileri sürmesi iki tarafın ateşini yükseltmeye yetmişti.³¹ Ayrıca Kara Mustafa Paşa Avusturya imparatoruna, Orta Macar beylerinin Padişaha itaat ederek vergi vermeyi kabul ettiklerini ve bunun da Osmanlı tebaası sayılmaları için yeterli olduğunu, bu yüzden kuvvetlerini işgal ettiği yerlerden geri çekmesini, aksi takdirde bu durumun Osmanlı Devleti ve Macar Beyleri arasındaki anlaşmaya uygun olmadığını içeren bir mektup gönderdi.³² Bunun yanında Sen Gotar³³ savaşında oluşan menfi duruma işâret ederek "*Sen Gotar cenginde bulaşan yağlı kara henüz silinmedi*"³⁴ diyerek antlaşmanın yenilenmesine mani oluyordu. Ayrıca Yeniçeri Ağası Tekirdağlı Bekri Mustafa Paşa aracılığı ile savaşa teşvik ediyordu. Sultan IV.Mehmed'in antlaşmaya uygun hareket edilmesi yönündeki kanaatlerini değiştiremeyince, sınır boylarından doğruluğu geçerli olmayan evraklar tanzim ettirmek suretiyle sultanı ikna etmeye çalıştı. Bunda da muvaffak olamayınca padişahın sefere çıktığı zaman bile yanından ayırmadığı ve son derece îtimat ettiği³⁵ hocası Vanî Mehmed Efendi'ye savaş yapılması yönünde vaazlar verdirerek

²⁷ Cezar, **a.g.e.**, s.2143-2144.

²⁸ Nicolae Jorga, **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**, Yeditepe yay., çev. Nilüfer Epçeli, İstanbul 2009, IV, s.165.

²⁹ Kemal Beydilli, "Viyana", **DiA**, İstanbul 2013, XL, s.116.

³⁰ Zinkeisen, **a.g.e.**, s.65.

³¹ İnalçık, **a.g.e.**, s.184.

³² Dimitri Kantemir, **Osmanlı İmparatorluğunun Yükseliş ve Çöküş Tarihi**, Kültür Bakanlığı yay., çev. Özdemir Çobanoğlu, Ankara 1980, III, s.35.

³³ 1 Ağustos 1664 yılında Sadrazam Fazıl Ahmed Paşa öncülüğündeki Osmanlı kuvvetleri ile Avrupa'da oluşturulan müttefik kuvvetlerin komutanı Avusturyalı Montecuccoli arasında Raab suyu kenarında meydana gelen, ilk evresinde Osmanlı üstünlüğü ile devam eden ancak ilerleyen zaman içinde müttefik kuvvetlerin başarısı ile sona eren harb.(Özgür Kolçak, XVII. Yüzyıl Askeri Gelişimi ve Osmanlılar:1660-64 Osmanlı-Avusturya Savaşları,Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi 2012, s.142).

³⁴ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.437.

³⁵ Baysun, **a.g.m.**, s.557.

IV.Mehmed’i harp konusunda ikna etti. Bu anda Avusturya’nın Macar topraklarında işgal ettiği bazı kalelerin geri alınarak Tököli İmre’ye verilmesi, Avusturya’yı telaşa düşürmüştü.³⁶ Devrin çağdaş kaynaklarından Defterdar Sarı Mehmed Paşa, “...mâ’adâ,ol hinde Vezîria ‘zam olan Mustafa Paşa hazretleri Nemçe üzerine sefer olunması husûsunda Padişâh-ı Cemcâh hazretlerini tergîb idüp, her çend ki, bu sefer-i bî-semerden imtinâ’ gösterdiler ise, her an yine tergîbinde kusûr itmeyüp hezâr u sad-hezâr niçe delâ’il-i sühûlet-encâm irâdi ile bi’l-âhire zımâm-ı ihtiyârların dest-i sa’âdetlerinden düşürüp, hâh-nâ-hâh sefer-i humâyûna ‘azîmete karar virildi.”³⁷diyerek gelişen olaydan haber vermektedir. Ayrıca çağdaş kaynaklardan Raşid’de, “...Vezîria ‘zam Mustafa Paşa hazretlerinin Nemçe üzerine sefer olunması husûsuna Pâdişâh-ı kâm-kâr hazretlerini tergîb ve tâife-i mezbûrenin sulha mugâyir nice hareketlerin isbâtla azîm mukaddemât tertîb edüp mevrîd-i ilhâm olan derûn-ı pâdişâh-ı âlem-penâhîden meyl-i sebât-ı sulh u salâhi izâle ve nâ-hâh tab’-ı hümâyûnu sefer vukû’u tarafına imâle eyledi”³⁸ diye işâret etmektedir. Zaten Fransa’nın yayılmacı politikaları karşısında, 15 Eylül 1680 yılında Osmanlı Devleti ile ticaret anlaşması yapan Hollanda³⁹, bazı Alman prensleri ve Fransa’yı direkt rakip olarak görmek istemeyen İspanya’nın⁴⁰ Avusturya’yı kışkırtarak Fransa’ya karşı cephe aldirmaya çalışmaları, Habsburgları öncelikle bu tehlikeyi bertaraf etme telaşına itmisti. Avusturya bu amaçla Macarlara iyi niyet gösterilerinde bulunarak⁴¹ve Orta Macaristan’da Osmanlı Devleti ve Tököli İmre’ye bağlı kuvvetlerce alınan yerleri de göz önüne alarak içine düştüğü sıkıntılı durumdan kurtulmak için son bir ümitle elçileri Albert de Caprara’yı barış görüşmeleri yapmak üzere İstanbul’a gönderdi. Elçinin 10 Haziran 1682’de Sultan IV.Mehmed’le görüşmesi neticesinde kendisine devlet erkânı ile müşavere yapması tenbih edilmişti.⁴²Ancak Sadrazam Kara Mustafa Paşa’nın Köprülüler gibi başarılı icraatlar yaparak devletin sınırlarını Avrupa içlerine taşıma ve böylece Habsburg hanedanlığını ortadan kaldırma düşüncesinde olması,⁴³ayrıca devlet için yeni politik

³⁶ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.436-437.

³⁷ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, **Zübde-i Vekayiât : Tahlil ve Metin 1066-1116/1656-1704**, TTK, haz. Abdülkadir Özcan, Ankara 2005, s.135.

³⁸ Râşid Mehmed Efendi, Çelebizâde İsmail Âsım Efendi, **Târîh-i Râşid ve Zeyli**, Klasik yay., haz. Abdülkadir Özcan, Yunus Uğur, Baki Çakır, Ahmet Zeki İzgöer, İstanbul 2013, I, s.231.

³⁹ M.Münir Aktepe, “Mustafa Paşa, Merzifonlu, Kara”, **İA**, İstanbul 1979, VIII, s.736.

⁴⁰Beşirli **a.g.m.**, s.260.

⁴¹ İnalçık, **a.g.e.**, s.186.

⁴² Cezar, **a.g.e.**, s.2143-2144.

⁴³ Abdülkadir Özcan, “Merzifonlu Kara Mustafa Paşa”, **DİA**, Ankara 2004, XXIX, s.246.

ve mali kazanımlar elde etme teşebbüsü⁴⁴, Avusturya elçisi Caprara'nın temaslarını akim bırakıyordu. Dimitri Kantemir, Mustafa Paşa'nın Avrupa'da Osmanlı Devleti ile rekabet edecek müstakil bir İslâm Devleti kurarak, Almanya ve Viyana'nın sultanı olmak istediğini belirtirse⁴⁵de bunun bir mesnedi yoktur.⁴⁶ Elçinin Osmanlı Devlet erkânı ile yaptığı görüşmelerden müspet sonuç alamamasından sonra, son bir gayretle Şeyhülislam Ali Efendi'den "*İslâm şeriatı üzere boğazına bez bağlayıp aman diyene kılıç olur mu? Üzerine sefer câiz midir?*"⁴⁷ diye fetva alması da işe yaramayınca, Avusturya savaş hazırlıklarını hızlandırmaya ve müttefik arayışlarına başladı.⁴⁸ Bu amaçla yaptıkları çalışmalar ve özellikle Papa XI.İnnoson'un yardımları ile Bavyera ve Saksonya prensliklerinden asker temin etmekle beraber, Papalık makamından, İspanya ve İtalya'dan da mali yardım temin ettiler.⁴⁹ Papa İran Şah'ından da, oluşturulan ittifaka destek vermesini istedi.⁵⁰ Bunun yanında siyasi rakibi Fransa ve Macar âsilerine karşı müspet strateji geliştiren Lehistan ile Papa'nın arabuluculuğu sayesinde ittifak anlaşması yaptılar.⁵¹ Böylece Lehliler kazanılacak başarı neticesinde, 1672 senesinde Bucuş⁵² Antlaşması ile kaybettikleri yerleri geri alacaklardı. Eflâk ve Boğdan'ı da topraklarına katmayı umuyorlardı.⁵³

Viyana'nın Osmanlı Devleti hâkimiyetine geçmesi Lehistan için felaketti. Çünkü Osmanlı topraklarına kuzeyden saldıran Kazaklar, Lehistan topraklarında kendilerini gizleyebiliyorlardı. Bu suretle Osmanlı Devleti Lehistan ile çatışma halinde bulunuyordu.⁵⁴ Fransa'nın, yardım tekliflerine olumlu cevap vermemekle beraber aleyhte bir pozisyon almayacağını bildirmesi,⁵⁵ Avrupa'da oluşan ittifakı

⁴⁴ Beşirli, **a.g.m.**, s.255.

⁴⁵ Kantemir, **a.g.e.**, s.50-51.

⁴⁶ Özcan, **a.g.m.**, s.246

⁴⁷ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.438.

⁴⁸ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.438.

⁴⁹ Cezar, **a.g.e.**, s.2145.

⁵⁰ Shaw, **a.g.e.**, s.266.

⁵¹ İnalçık, **a.g.e.**, s.190.

⁵² Lehistan için ağır şartlar içeren antlaşma gereğince Podolya Osmanlılara, Ukrayna Osmanlı himâyesinde bulunan Kazaklara bırakılıyordu. Ayrıca Lehistan vergi de verecekti. Bunun yanında alınan yerlerde camiye çevrilmeyen mabetlere dokunulmayacaktı. Devşirme yapılmayacaktı. Lehistan topraklarına Kırım Kazakları sefer düzenlemeyecek ve Lehlileri köle olarak satmayacaktı.(Hammer, **Büyük Osmanlı Tarihi**, Üçdal Hikmet Neşriyat yay., çev. Mehmet Ata, İstanbul 't.y.', VI, s.268).

⁵³ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.439.

⁵⁴ Erhan Afyoncu, **Sorularla Osmanlı İmparatorluğu**, Yeditepe yay., İstanbul 2012, s.337.

⁵⁵ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.438.

kuvvetlendirdi. Zira hâlihazırda ittifaka dâhil olmak isteyen bazı prenslikler, Fransa ile olan sürtüşmelerinden dolayı cesaretlerini toplayamıyorlardı.⁵⁶Venedik ise oluşturulan ittifaka gizli üye olarak dâhil oluyordu.⁵⁷Böylece Avrupa’da inanç faktörü ve felaketlerin birleştirici özelliği tezâhür ediyordu.

Osmanlı Devleti yukarıda kısaca izah etmeye çalıştığımız gibi, Viyana seferi öncesi Girit’in intikamını almayı bekleyen Venedik, kaybettiği Podolya topraklarını geri almak için fırsat kollayan Lehistan ve daha o zamanlarda sınırlarını güneye doğru genişletmek isteyen Rusya ile birlikte⁵⁸Papa’nın öncülüğünde oluşturulan kuvvetlere karşı mücadeleye başlamıştı.

1.2 KUŞATMA

Osmanlı Devleti’ni her zaman potansiyel tehdit olarak gören Avusturya’nın endişeleri gerçeğe dönüşmüştü.⁵⁹Sultan IV.Mehmed’in talimatı ile önceden hazırlanarak yola çıkan ordu kendisini Edirne’de karşıladı.⁶⁰ Burada Avusturya elçisine, Yanıkkale’yi teslim etmeleri karşılığında barışın yineleneyeceği söylendi. Elçinin kaleyi savaşmadan terk etmeyeceklerini söylemesi üzerine, IV.Mehmed ordu ve devlet erkânı ile beraber yanında oğulları Şehzâde Mustafa ve Ahmed olduğu halde 3 Mayıs 1683 günü Belgrad’a geldi. Bilahire Abaza köşkünün bulunduğu mahalde otağ kuruldu.⁶¹Burada toplanan mecliste alınan karar gereğince, IV.Mehmed Belgrad’da kalarak Sadrazam Kara Mustafa Paşa Raab kalesini almakla görevlendirildi. Hareket eden ordu İstolni-Belgrad’a gelerek Kırım Han’ı ile mülaki oldu. Burada yapılan istişare toplantısında, Reisülküttap Mustafa Efendi’nin kışkırtmalarıyla, Mustafa Paşa Viyana üzerine gitmek istediğini belirtti.⁶²Hammer, Tököli delegelerinin daha önceden Sadrazamı Viyana’yı alması konusunda ikna etmeye çalıştıklarını ve Tököli tarafından düzenlenmiş savaş planını Mustafa Paşa’ya

⁵⁶ Zinkeisen, **a.g.e.** s.71.

⁵⁷ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.439.

⁵⁸ Üstün, **a.g.e.**, s.7.

⁵⁹ Beydilli, **a.g.m.**, s.116.

⁶⁰ İsmail Hami Danişmend, **İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi**, Türkiye yay., İstanbul 1972, III, 472.

⁶¹ M.Cavid Baysun, “Belgrad”, **İA**, İstanbul 1979, II, 478.

⁶² Özcan, **a.g.m.**, s.247.

verdiklerini belirtir.⁶³ Dimitri Kantemir ise Hammer'ın hilâfına, Tököli'nin Sadrazam'ı kuşatmadan vazgeçirmek için Essek'de çok uğraştığını ifade eder.⁶⁴ Bunlara karşılık Nicolae Jorga, IV.Mehmed'in bizzat kendisinin Viyana'yı kuşatmak istediğini söylemektedir.⁶⁵

Kara Mustafa Paşa'nın doğrudan Viyana'ya yönelik sefer niyetine karşı Kırım Han'ı Murad Giray'ın mütalaada bulundu.Bütün Avrupa'yı karşılama almaktansa Yanık ve Komaron kalelerinin alınması gerektiğini ifade etmesi üzerine Sadrazam, Han'ın fikrini beğenmeyip kafa bulandırdığını söyleyerek, memnuniyetsizliğini ortaya koydu.Bilahire toplantıda bulunmayan Budin⁶⁶ valisini çağırarak fikrini almak istedi. Vali İbrahim Paşada Kırım Han'ın düşüncelerini ifade edince, Mustafa Paşa yapılan masraf ve mühimmatın Viyana'yı almaya yeteceğini belirterek, fikrine karşı gelinmesini sert sözler sarf ederek istemedi.⁶⁷ Böylece Sadrazam Kara Mustafa Paşa'nın isteği doğrultusunda Viyana üzerine gidilmeye karar verildi.⁶⁸ Avusturya ordusunun üst kademe yöneticilerinin aralarındaki şahsî ve bürokratik çekişmeler, Habsburglar'ı savunma planı oluşturmada ve atak bir pozisyon almada geri planda bırakıyordu.⁶⁹ Ayrıca Viyana'daki askeri personelin yetersizliği ve Batı Avrupa'nın siyasi rekabet içinde bulunması, kuşatmaya zemin hazırlıyordu.⁷⁰ Bunun yanında Osmanlılara karşı Avrupa'da oluşturulmaya çalışılan ittifakı 12 Mayıs 1683 tarihinde haber alan Mustafa Paşa, zaman kaybetmek istemiyordu.⁷¹

11 Mayıs 1683 tarihinde Avusturya İmparatoru Avrupa'da oluşturulmaya çalışılan müttefik kuvvetlere hazırlık olması amacıyla, otuz iki bin kişilik bir orduyu

⁶³ Hammer, **a.g.e.**, s.360-361.

⁶⁴ Kantemir, **a.g.e.**, s.40-43.

⁶⁵ Jorga, **a.g.e.**, s.167.

⁶⁶ Kanuni Sultan Süleyman zamanında alınarak 145 yıl Osmanlı Devleti'ne Merkez eyalet olarak hizmet etmiş olan bu şehrin yöneticilerine, 1623 yılından itibaren vezirlik payesi verilmiştir. Osmanlı idaresinde 75 Beylerbeyi'nin görev yaptığı şehrin yöneticileri, çok yönlü siyasi ve idari yetkilere sahiptiler. II. Viyana seferi sonrası 1686 yılında şehir Habsburglar'ın kontrolüne geçmiştir (Geza David, "Budın", **DiA**, İstanbul 1992, VI, s.345-348).

⁶⁷ İnalçık, **a.g.e.**, s.189.

⁶⁸ Râşid Mehmed Efendi, Çelebizâde İsmail Âsım Efendi, **a.g.e.**, s.237.

⁶⁹ Caroline Finkel, **Rüyadan İmparatorluğa Osmanlı**, Timaş yay., çev. Zülal Kılıç, İstanbul 2012, s.255.

⁷⁰ Janos Varga J., "Kara Mustafa Paşa ve Orta Macaristan", **Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Uluslar arası Sempozyumu**, Merzifon Vakfı yay., Ankara 2001, s.140.

⁷¹ Danişmend, **a.g.e.**, s.453.

Karl von Lothringen komutasında Macaristan'a göndermişti. Uyvar kalesini kuşatan Habsburglar, başarılı olamayınca geri çekildiler.⁷² İstolni-Belgrad'dan hareket eden Osmanlılar ise, Yanıkkale önüne gelerek kale komutanına teslim olmasını bildirdiler. Kale komutanının, Viyana üzerine gittiğinizi duyduk, eğer başarılı olursanız mukavemet göstermeden teslim oluruz yoksa savaşmadan kaleyi teslim etmeyizdemesi, Mustafa Paşa'nın azmini kuvvetlendirdi.⁷³ Zinkeisen, kale komutanının sadrazamı hafifseyerek, Viyana'yı aldığı takdirde kalenin kendiliğinden teslim olacağı yönünde tavsiyede bulunduğunu belirtir.⁷⁴ Bilahire kale civarında kurulan ikinci harb meclisinde Mustafa Paşa "...*heman nehr-i Raba üzerine cisirler binâ ve düşmen-i dîn gafil iken varup Beç kal'asın muhâsara ederiz. Hazret-i Hakk Beç kal'asın bize ihsân ederse bu kal'a hâzırımızdır...*"⁷⁵diyerek, düşüncesini belirtti. Mecliste hazır bulunan Budin Valisi'ne fikrini sorunca: Paşa öncelikle Yanıkkalesi ve diğer kalelerin alınması gerektiğini, Viyana üzerine gidilmemesini söyledi. Bunun üzerine sadrazam, kendi düşüncesinin hilafına beyanda bulunan İbrahim Paşa'yı sert bir şekilde azarlayarak, bunaklık alameti gösterdiğini belirtti. Bu arada mecliste hazır bulunan Şam Valisi Hüseyin Paşada, İbrahim Paşa'nın fikrine katıldığını ifade etti. Kara Mustafa Paşa meclis dağılmadan önce İbrahim Paşa'yı yanında götürmeyeceğini ve kendisinin Yanıkkale civarında kalarak asker ve yiyecek irsalinde görevlendirildiğini bildirdi.⁷⁶ Akabinde Yanıkkale'den geçilirken Sadrazam Mustafa Paşa, İsmail Ağa aracılığı ile Belgrad'da bulunan Sultan IV.Mehmed'e, Viyana'ya doğru hareket edildiğini bildirdi. Kendisine verilen bilgiyi hayretle karşılayan Padişah, "*Kastımız Yanık ve Komaron idi. Beç dilde yoktu. Paşa ne acib saygısızlık edip bu sevdâya düşmüş. Hoş imdi Hak teâlâ âsân getire. Lâkin mukaddem bildireydi rıza vermezdim*"⁷⁷ demiştir.

Karl von Lothringen komutasındaki Habsburglar'ın, Osmanlıları Raab nehri geçerken engelleme teşebbüslerinin öncü Tatar kuvvetlerinin desteğiyle akim

⁷² İnalçık, **a.g.e.**, s.190.

⁷³ Üstün, **a.g.e.**, s.49.

⁷⁴ Zinkeisen, **a.g.e.**, s.67.

⁷⁵ Râşid Mehmed Efendi, Çelebizâde İsmâil Âsım Efendi, **a.g.e.**, s.239.

⁷⁶ Râşid Mehmed Efendi, Çelebizâde İsmâil Âsım Efendi, **a.g.e.**, s.239-240.

⁷⁷ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.445.

bırakılmasından sonra, Avusturya ordusu Viyana'ya geri çekildi.⁷⁸ Mustafa Paşa Viyana'ya doğru ilerlerken, 15 Haziran günü Drava nehri kenarında bulunan Darda'da, Macaristan'ın tamamının Tököli'ye bağlanmasını arzuladığını bildiren bir bildiri yayınladı. Gerçekten yayınladığı manifestoya binaen, alınan kaleler Tököli'ye veriliyordu.⁷⁹ Osmanlı ordusunun ilerleyişini Caprara ve Montecuccoli'nin Viyana'ya gelerek haber vermesi üzerine⁸⁰ endişeye kapılan Habsburg İmparatoru I.Leopold, 7 Temmuz'da maiyeti ve hazinelerini yanına alarak şehri terk etti.⁸¹ 14 Temmuz günü Mustafa Paşa Viyana önüne gelerek karargâhını kurdu.⁸² Burada Osmanlı muharip gücü, ordu ihtiyaçlarını karşılayanlar hariç 100-120 bin civarındaydı.⁸³ Avusturya ordusunda görev alan bir İtalyan Kontu, Osmanlıların kurmuş olduğu ordugâhın renk renk çadırlardan ibaret olduğunu ve kapladığı alanın büyüklüğünün anlaşılmadığını belirtir.⁸⁴ Osmanlı serdarı ekreminin, teslim olmalarına dair yaptıkları teklife olumsuz cevap verilmesi üzerine kuşatma başladı.⁸⁵ Mustafa Paşa kuşatmanın ilk anlarından itibaren Habsburglara gelebilecek yardımın önünü kesmek için Kırım Han'ı Murad Giray'ı, Viyana'ya altı saatlik mesafede bulunan Tuna Nehri üzerindeki taş köprüde görevlendirdi.⁸⁶ Pojon kalesini almakla görevlendirilen Hüseyin Paşa ve Tököli kale yakınlarına geldiler. Tököli'nin casuslarının yaptığı istihbari çalışmada, kendilerinden sayıca çok fazla Habsburg kuvvetinin yakınlarında olduğu anlaşıldı. Tököli bunun üzerine çekingen davranarak bulunduğu alanı terk etti. Yardım isteyen Hüseyin Paşa'ya gönderilen, çok sayıda esir ve ganimete kavuşmuş Tatar kuvvetlerinin bir kısmı paşaya katıldı. Bunun üzerine Pojon tarafından Viyana yakınlarına gelen Hüseyin Paşa burada karşılaştığı Avusturya ordusu ile yaptığı mücadeleyi kaybetti.⁸⁷ Pojon yenilgisi Viyana

⁷⁸ İnalçık, **a.g.e.**, s.191.

⁷⁹ Zinkeisen, **a.g.e.**, s.68-72.

⁸⁰ Hammer, **a.g.e.**, s.366.

⁸¹ Finkel, **a.g.e.**, s.255.

⁸² Zinkeisen, **a.g.e.**, s.69.

⁸³ Danişmend, **a.g.e.**, s.453.

⁸⁴ Alan Palmer, **Osmanlı İmparatorluğunun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi**, Alfa yay., çev. Belkıs Çorakçı Dişbudak, İstanbul 2014, s.27.

⁸⁵ Özcan, **a.g.m.**, s.247.

⁸⁶ Mustafa Turan, "II.Viyana Muhâsarası: Osmanlı Devleti'nde Siyasî, İdarî ve Askerî Çözülme", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Ankara 1998, sayı: 9, s.399.

⁸⁷ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.448-449.

kuşatmasında çok önemli bir yere sahipti.⁸⁸ Böylece yardıma gelen müttefik kuvvetlerin Habsburglar'la temasına engel kalmıyordu.⁸⁹ Muhasaranın devam ettiği 22 Ağustos'ta Erdel Kralı Apaffy, Mustafa Paşa tarafından ikramlarla ordugâhta karşılandı. Kendisine Viyana'nın kuşatıldığını ve bir müddet sonra alınacağını söyleyerek fikrini sordu. Apafyy, kalenin teslim yoluyla veya kuşatma yapılmadan üstüne gidilerek alınmasının uygun olduğunu söyledi. Ayrıca ganimet elde eden askerlerin kuşatmadan vazgeçebileceğini ve erken gelen kış mevsiminde zorluk çekilebileceğini belirtti. Bunun yanında Habsburg İmparatorunun Avrupa'dan yardım istediğini söyleyerek, Yanıkkale alınsa daha iyi olurdu dedi. Erdel kralının sözlerine kızan Mustafa Paşa, Appafy'e Avusturyalılardan korktuğunu söyleyerek, kendisini Yanıkkale tarafına gönderdi.⁹⁰ Sadrazam, Avusturya İmparatorunun Viyana'yı terk ettiğini ve sarayının yağmalandığını biliyordu. Surlarında yeterince tahrip edilememiş olması, olası saldırıyı engelliyordu. Siperlerden asker çekildiği zaman, menfi hava oluşarak kuşatmanın kaldırıldığı sanılabildi.⁹¹ Viyana'nın kuşatılacağı daha önceden tasarlanmadığı için tahrip gücü yüksek toplar getirilmemişti. Bu da kuşatmayı uzattığı gibi, Avusturyalıların daha kuvvetli top ateşi karşısında handikap oluşturuyordu.⁹²

Kuşatmanın uzaması Osmanlı ordusunu Viyana önünde her geçen gün gücünü kaybettirmekte, Habsburglar'a ise taze güç yol olarak gelmekteydi.⁹³ Baş gösteren erzak sıkıntısından dolayı topları çeken mandalar bile yemsiz kalarak telef olmakta, geri kalanlar ise güçsüz durumdaydı.⁹⁴ Hava şartlarının bozulması ve erzak sıkıntısı, askerde yılgınlık meydana getirmekteydi. Galibiyetten ümidini kesen Osmanlı ordusu safındaki Protestanlar, gizlice Habsburglarla ilişki kuruyorlardı. Tököli aldığı yerlerin kendisinde kalması şartıyla Avusturyalılara katılabileceğini söylüyordu.⁹⁵ Zor şartlar karşısında Sadrazam, Yanıkkale tarafında bulunan İbrahim

⁸⁸ Cezar, **a.g.e.**, s.2156.

⁸⁹ İnalçık, **a.g.e.**, s.195.

⁹⁰ Nazire Karaçay Türkal, "Silahdar Fındıklı Mehmed Ağa Zeyl-i Fezleke (1065-22 Ca.1106/1654-7 Şubat 1695)", Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi 2012, s.61-64.

⁹¹ Danişmend, **a.g.e.**, s.455-456.

⁹² Özcan, **a.g.m.**, s.247.

⁹³ İnalçık, **a.g.e.**, s.194.

⁹⁴ Defterdar Sarı Mehmet Paşa, **a.g.e.**, s.157.

⁹⁵ Üstün, **a.g.e.**, s.76-77.

Paşa'yı Viyana önüne çağırdı.⁹⁶ Osmanlılar tarafından Ağustos ayının son haftası yapılan hücumdabazı tabyalar ele geçirildi.⁹⁷ Eylül ayının ilk haftasında gerçekleştirilen taaruzlardan bir sonuç alınamamıştı.⁹⁸ Yaklaşan müttefik ordusunun Tuna nehrini geçişini engellemekle görevlendirilen Kırım Han'ı, askeri ve topları mevzilerden çıkararak gelen orduya hazırlıklı olunmasını bildirdi.⁹⁹ Ancak kuşatma formatına uygun askeri yapılanma teçhiz edildiğinden, hemen meydan muharebesine uygun tedbir almak güçtü.¹⁰⁰ Sadrazam ile kuşatma konusunda ve askeri tedbirlerde görüş ayrılığı içinde bulunduğundan arası iyi olmayan Kırım Han'ı,¹⁰¹ ilerleyen müttefik kuvvetlerininTuna nehrini geçişini engellemeye çalışmamıştı.¹⁰² Ayrıca Osmanlılar'a atfen söylediği "*Sen bu Osmanlı'nın bize ettüğü cevri bilmezsin. Bu düşmanın def'i yanımda lâ-şey idi ve bilürüm ki dinimize de ihanettir. Lâkin gayret beni komadı. Anlar da görsünler, kendülerin kaç akça âdem imiş*"¹⁰³ sözleri Osmanlılar için adeta yenilginin ayak seslerini oluşturuyordu. Halil İncık, KırımHan'ın kuvvetli silahlarla donatılmış büyük ordu karşısında az bir kuvvetle karşı gelebilmesinin mümkün görünmediğini belirtmektedir. Bilahare gelişen olaylar muvacehesinde muharebe, müttefik kuvvetlerin Wienerwald üst bölgelerine toplarını yerleştirerek 12 Eylül'de başlayan saldırıları karşısında, bitkin ve maneviyatı zedelenmiş Osmanlı askerlerinin eşyalarını geride bırakarak, Yanikkale tarafına geçmesiyle son buldu.¹⁰⁴

II.Viyana mağlubiyeti sonrası "*Kızıl-elma seddini*"¹⁰⁵geçemeyen Osmanlı Devleti'ndemeydana gelen toprak kayıpları ve buna paralel vergi düşüşü, askeri alanda oluşan problemler ve bunun içtimai hayata yansımaları, devletin gücünde zayıflama meydana getirerek, ivme yitirmesine sebep olmuştur.¹⁰⁶

2. ESERİN İSMİ VE TANITIMI

⁹⁶ Özcan, **a.g.m.**, s.247.

⁹⁷ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.450.

⁹⁸ Jorga, **a.g.e.**, s.171.

⁹⁹ İncık, **a.g.e.**, s.195.

¹⁰⁰ Danişmend, **a.g.e.**, s.456.

¹⁰¹ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.450.

¹⁰² Zinkeisen, **a.g.e.**, s.73.

¹⁰³ Abdülkadir Özcan, "Viyana Bozgununun Maddi ve Manevi Sebepleri Dönemin Kısa Panoraması", **Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Uluslararası Sempozyumu**, Merzifon Vakfı yay., Ankara 2001, s.233.

¹⁰⁴ İncık, **a.g.e.**, s.196-197.

¹⁰⁵ Osman Turan, **Türk Cihân Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi**, Ötüken yay., İstanbul 2014, s.436.

¹⁰⁶ Sofuoğlu, **a.g.m.**, s.71.

Mecmuanın 2/a yaprağında eserin ismi, *Münşeât-ı Mekâtib* olarak yazılmıştır.

Macaristan'da bulunan askerlere serasker olarak atanan İbrahim Paşa (Melek) ve Abdurrahman Paşa'ya, Sadrazam Kaymakamı¹⁰⁷ tarafından gönderildiği ifade edilen mektuplar,¹⁰⁸ Sultan IV.Mehmed zamanında (1648-1687) kaleme alınmıştır. Hicrî 1096-97/11 Aralık 1684- 12 Aralık 1685 yıllarını içeren mecmuanın tespit edebildiğimiz yazma tek nüshası Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Bağdat Tasnifi, nr.174'te bulunmaktadır. Eser kırmızı deri cilt ile kaplıdır. Yazı türü nesih olup, 47 varaktan oluşmaktadır. Metnin orjinalinde varak numaraları bulunmadığından tarafımızdan numaralandırılmıştır. 8 cm uzunluğunda ve 29 satır sayısı ile yazılmış olan eserde, mektup başlıkları ve mektupları ihtiva eden çizgiler kırmızı renkli olup, metin siyah kalem ile yazılmıştır. Okumayı zorlaştıracak silinme veya dağılma bulunmamaktadır. Metnin imlası düzgün olmakla beraber, ikişer kez yazılan cümleler (2/b-3/a) ve mektup sonlarında sehven yazılan tarihler (1/b-34/a-37/a-39/a) yer almaktadır. Kronolojik sıralamaya göre dizilen mektupların (1/b-19/b-20/b-32/b-37/a-39/a-45/b-46/a) varaklarındasıralama hatası meydana gelmiş. Eserin (4/a-19/a) yapraklarındaki cümle aralarındaki kelime kaybı, manâda boşluk oluşturmuştur.

3. METİN ÇEVİRİSİNDE İZLENİLEN YOL

Nüshanın basit transkrip yöntemi ile yeni harflere çevirisi yapılmıştır. Metinde geçen (ق) ve (غ) harflerinden sonra gelen uzatmalarda sesli harflerin üzerine çizgi()ve uzun vokallerin üzerine (^) işareti konulmuştur. Bunun yanında hemze(´) ve ayn() şeklinde gösterilmiştir. Metinde eksik görülen harfler [] köşeli parantez ile tamamlanmaya çalışılmakla beraber, metin içindeki boşluklar (...) şeklinde gösterilmiştir. Lazım olan yerlerde noktalama işareti kullanılmıştır. Yanlış yazılan kelimeler dipnotta gösterilmekle beraber okunamayan kısımlar bilgisayar ortamında eserden alınarak metin içersinde yerine konulmuştur.

¹⁰⁷ Kaimmakam-ı Rikâb-ı Hümayun veya Kaimmakam-ı Âsitâne-i Saadet ismi ile de anılan sadrazam kaymakamı, sadrazamın yetkilerini kullanabiliyordu. Kendisine tanınmış yetki çerçevesinde, devlet merkezindeki işlere bakmakla beraber imzalı emir ve buyruklarda gönderirdi. (Mehmet Zeki Pakalın, **Osmanlı Tarih deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, MEB. Yay., İstanbul 1983, III, s.79-80).

¹⁰⁸ Fehmi Edhem Karatay, **Türkçe Yazmalar Kataloğu**, Topkapı Sarayı Müzesi yay., İstanbul 1961, I, s.429-430.

4. MEKTUPLARI KİMİN YAZMIŞ OLABİLECEĞİ MESELESİ

Zübde-i Vekayiât adlı eserin 1685/1096 yılındaki olaylar hakkında verilen bilgide: Abdurrahman Paşa'ya Budin Valiliği tevcih edildiğinden, boşalan Kamanıçe muhafızlığına Sadaret Kaymakamı Vezîr Mahmud Paşa'nın tayin olduğu, yerine kaymakamlığa Karahasanzâde Mustafa Paşa'nın geçtiği belirtilmektedir.¹⁰⁹ Bilahire 1686/1097 yılında kaymakam olan Recep Paşa, Mustafa Paşa'yı Mora adasına tayin etmiştir.¹¹⁰

Üzerinde çalıştığımız münşeat mecmuasının 4 Muharrem 1096/11 Aralık 1684 tarihli varakında, Macaristan'daki askeri birliklere serasker olan İbrahim Paşa'ya hitaben: Budin'e tayin olan Abdurrahman Paşa'nın yerine gelinceye kadar, kendisinin Budin'den ayrılmaması tembih edilmektedir.¹¹¹ Devamında 16 Rebûlevvel 1096/20 Şubat 1685 tarihinde Abdurrahman Paşa'nın Budin'e ulaştığı ümidini taşıyan mektup bulunmaktadır.¹¹² Bilahire Abdurrahman Paşa'nın Budin kalesinin tamiri için gerekli para ve personelin tamamen gelmediğini bildiren 25 Cemâziyelevvel 1096 / 29 Nisan 1685 tarihli yazısı yer almaktadır.¹¹³

Sicill-i Osmanî isimli eserde Karahasanzâde Mustafa Paşa'nın, Merzifonlu Mustafa Paşa'nın 1095/1684'te vefatı akabinde İstanbul Kaymakamı olduğu ve bu görevi 1097/1686 yılına kadar devam ettirerek, Mora Valisi olarak tayin olduğu belirtilmektedir.¹¹⁴

25 Şubat 1686 tarihinde kaymakam olan Recep Paşa¹¹⁵, Hammer'in belirttiğine göre Karahasanzâde Mustafa Paşa'yı 20 Cemâziyelevvel 1097/14 Nisan 1686 tarihinde "*Napolidi Romania*"¹¹⁶ komutanlığına tayin etti.¹¹⁷

¹⁰⁹ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, **a.g.e.**, s.191

¹¹⁰ Râşid Mehmed Efendi, Çelebizâde İsmail Âsım Efendi, **a.g.e.**, s.292.

¹¹¹ Metin, s.34

¹¹² Metin, s.49.

¹¹³ Metin, s.64.

¹¹⁴ Mehmed Süreyya, **Sicill-i Osmanî**, Tarih Vakfı Yurt yay., haz. Nuri Akbayar, İstanbul 1996, IV, s.1199.

¹¹⁵ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, **a.g.e.**, s.214.

¹¹⁶ Hammer, **a.g.e.**, s.429.

Bu bilgiler dahilinde yazı stili değişmeden 4 Muharrem 1096 - 15 Muharrem 1097 / 11 Aralık 1684 – 12 Aralık 1685 yıllarını kapsayan mektupların, muhtemelen Sadaret Kaymakamı Karahasanzâde Mustafa Paşa tarafından gönderildiğini söyleyebiliriz.

4.1. MEKTUPLARIN MUHATAPLARI

4.1.1 İBRAHİM PAŞA (MELEK)

Koca İsmail Paşa'nın kardeşi olan İbrahim Paşa,¹¹⁸ Sivas'ın Divrik ilçesinde 1595 yıllarında dünyaya geldi. Gençliğinde İstanbul'a gelerek Defterdar Mustafa Paşa'nın teveccühü ile vergi memuru olarak çalıştı. Bu zaman diliminde kıvrak zekasından dolayı şeytan lakabı ile anılmaya başladı. 1657-1658 yıllarında Köprülü Mehmed Paşa'nın Bozcaada ve Erdel seferlerine iştirak ederek, 1661 tarihinde Mısır Valiliğine atandı. Bu görevi esnasında 1664 yılında Sultan IV.Murad'ın kızı ile evlenen İbrahim Paşa bilahire görevden alınarak, Mısır envanterini eksik getirdiği suçlaması ile tutuklandı. Bir müddet hapis yattıktan sonra Diyarbakır Beylerbeyliğine tayin oldu. Akabinde 1672 tarihinde kubbe veziri olarak Kamanıçe seferine katılarak dönüşünde Kandiye muhafızlığına getirildi.¹¹⁹ 1675'de Şam Valiliği uhdesinde kalmak üzere Lehistan tarafına serasker olarak atandı ve buradaki çalışmaları neticesinde Ukrayna'nın Osmanlı Devleti nüfusuna geçmesini sağladı.¹²⁰

Ukrayna Kazaklarının başına getirilen Doroşenko'nun merkezi Çehrin kalesini Ruslara vermesinden dolayı, Kırım Han'ı Selim Giray ile beraber bölgeye geçen İbrahim Paşa, bahse konu kaleyi 1677 yılında kuşattı. Üç tarafı bataklık ile çevrili yüksek bir kaya üzerinde bulunan kaleye, çevresinde bulunan Tasma nehri yoluyla yardım ulaştırılıyordu. Ayrıca Ruslara gelen askeri yardımdan dolayı kuşatma kaldırılmak zorunda kaldı. Bu başarısızlık neticesinde İbrahim Paşa İstanbul'da tutuklandı. Kırım Han'ı Selim Giray azl edilerek yerine Murad Giray

¹¹⁷ Hammer, a.g.e., s.429.

¹¹⁸ Mehmed Süreyya, **Sicill-i Osmanî**, Tarih Vakfı Yurt yay., haz. Nuri Akbayar, İstanbul 1996, III, s.785.

¹¹⁹ Abdülkadir Özcan, "Melek İbrahim Paşa", **Güney-Doğu Avrupa Araştırma Dergisi**, İstanbul 1998, s.222-223.

¹²⁰ Abdülkadir Özcan, "İbrahim Paşa, Melek", **DİA**, Ankara 2000, XXI, s.335.

getirildi.¹²¹ Bir müddet sonra IV.Mehmed'in süt annesi olan eşinin tavassutu ile İbrahim Paşa'nın tutukluluk hali sona erdi.¹²² Bilahire Kandiye, Erzurum¹²³ ve Diyarbakır beylerbeyliği yaptıktan sonra Budin Valiliğine atandı. Budin muhafızlığında Avusturya kuvvetlerine karşı gösterdiği muvaffakiyetten sonra, IV.Mehmed tarafından lakabı melek olan İbrahim paşa Macaristan cephesine Serasker olarak atandı. Bu görevi esnasında Avusturyalılar'ın Uyvar kalesini kuşatması karşısında Estergon tarafına yönelerek Habsburglar'ı üstüne çekmeye çalışan İbrahim Paşa, harp hilesi karşısında başarısız oldu ve bu esnada Uyvar kalesi Osmanlı Devleti'nin elinden çıktı. Akabinde Avusturya komutanı ile direkt barış girişimleri sonuç vermedi. Bilahire Edirne'den gönderilen erzakı Ösek'te açık alana döktürmesinden dolayı Macar kuvvetlerince yakılması, hakkında olumsuz söylentilerin çıkmasına neden oldu. Kendisini rakip olarak gören devlet erkânının girişimleri neticesinde 3 Aralık 1685 tarihinde idam edildi. Siyasi entrikalardan anlamayan tecrübeli ve cömert kişiliğe sahip olan İbrahim Paşa, Mısır'da bir cami, İstanbul'da Himmetzâde zâviyesi yine İstanbul Ortaköy'de mescit ve yalı yaptırmıştır.¹²⁴

4.1.2. ABDURRAHMAN PAŞA

Doğum tarihi net olarak bilinmeyen Abdurrahman Paşa¹²⁵ aslen Arnavud olup, Hocasâde Hasan Paşa'nın akrabalarındandır.¹²⁶ Yeniçeri ocağında yetişip Fâzıl Ahmed Paşa ile beraber Lehistan ve Girit seferlerine iştirak ederek, Kandiya'nin alınmasında büyük yararlılık gösterdi.¹²⁷ Bilahire kendisine vezir rütbesi verilerek Bağdat Valiliğine atandı. 1679'da Mısır, 1681'de Bosna, 1682'de Kamanıçe muhafızlığına getirilen Abdurrahman paşa 1684'te Budin Valisi oldu.¹²⁸ İbrahim Paşa'dan boşalan Macaristan serdarlığına kısa bir süreliğine geçtikten sonra yerini

¹²¹ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.429-430.

¹²² Hammer, **a.g.e.**, s.319.

¹²³ Mora sancağında da görev aldığından bahsedilmektedir. (Mehmed Süreyya, **a.g.e.**, s.784).

¹²⁴ Özcan, **a.g.m.**, s.336-337.

¹²⁵ Josef Matuz, "Wesir Abdurrahman Abdi Pascha der letzte Ofner Beglerbeg", *Acta Historica Academice Scientiarum Hungaricae*, Budapest 1987, s.341-350.

¹²⁶ Mehmed Süreyya, **Sicill-i Osmanî**, Tarih Vakfı Yurt yay., haz. Nuri Akbayar, İstanbul 1996, III, s.95.

¹²⁷ Abdülkadir Özcan, "Abdurrahman Abdi Paşa", **DiA**, Ankara 1988, I, s.156.

¹²⁸ Mehmed Süreyya, **a.g.e.**, s.95.

Sarhoş Ahmed Paşa'ya bırakarak tekrar Budin valiliğine döndü.¹²⁹ 18 Haziran 1686 tarihinde bu kale Avrupa'da birçok milletten teşekkül olmuş kuvvetler tarafından kuşatıldı.¹³⁰ Bu sırada Abdurrahman Paşa'nın emrinde 10 bin asker bulunmaktaydı.¹³¹ Müttelik kuvvetlerin Budin kalesini Peşte civarından da top ateşine tutmaları neticesinde, gerekli yardımı alamayan Abdurrahman Paşa 2 Eylül 1686 tarihinde şehit olurken, Budin kalesi müttelik kuvvetlerin eline geçti.¹³²

Cesaretli ve cömertbir yapıya sahip olan Abdurrahman Paşa, Ma'rûf-i Kerhî'nin türbesini onarmış, adına Macarlar tarafından şehit düştüğü yerde kitâbe dikilmiştir.¹³³ Bunun yanında Mısır valiliği döneminde Mahmud ibn Abdullah-ı Bağdadî'ye, Süyûti'nin Hüsnu'l- muhâdara adlı eserine dayanılarak kaleme alınan ve 1679 yılına kadar gelen Târih-i Mısır adlı bir eser yazdırtmıştır.¹³⁴

5. MEKTUPLARIN MUHTEVALARI

“Münşe'ât-ı Mekâtib” içerik olarak IV.Mehmed döneminde meydana gelen II.Viyana seferi sonrası 1684 sonları ve 1685 yıllarında, Macaristan'da bulunan devlet ricâli üzerine serasker olarak tayin olan İbrahim Paşa (Melek) ve Abdurrahman Paşa'ya hitaben yazılmıştır. Buldukları bölgenin ihtiyaçlarının giderilmesi hususu ve korunmasına yönelik tedbirler kronolojik olarak yazılan mektuplarda belirtilmiştir. Eserin muhteviyatını, mektupların sonlarında verilen tarihlere göre kendi içinde 13 bölüm olarak ayırabiliriz.

MUHARREM 1096 / ARALIK-OCAK 1684-85

Halep eyaleti ile birlikte Macaristan'a serasker olarak atanan İbrahim Paşa'dan, Budin'e vali olarak tayin olan Abdurrahman Paşa'nın yerine gelene kadar Budin'den ayrılmaması tembih edilerek; başta Ösek ve civarındaki kaleler olmak

¹²⁹ Geza David, “The Penultimate of Beylerbeyi of Buda”, *Studia in Honorem Professoris Verae Mutaşcreva*, ed. Evgeni Redushev-Zara Kostova-Valeri Stuyanov, Sofia 2001 s. 87-94.

¹³⁰ Hammer, **a.g.e.**, s.430-431.

¹³¹ Zinkeisen, **a.g.e.**, s.85.

¹³² Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s.470.

¹³³ Özcan, **a.g.m.**, s.156.

¹³⁴ Abdülkadir Özcan, “Macarların Kahraman Düşmanı Son Budin Valisi Abdurrahman Abdi Paşa”, *FSM ilmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, İstanbul 2015, sayı:5, s.447

üzere, Budin ve Uyvar kalesinin ihtiyaçları ve askeri olarak gerekli tedbirlerin alınması hususunda çalışma yapması belirtilmiştir.

Hersek, Nova ve Bar kalesi civarının düşman kuvvetlerince bozguna uğratıldığı ifade edilerek, Köstendil, Dukakin ve İskenderiye beylerinin yazın sefere katılması istenmekte ancak bu beyleri bulunduğu alanda oluşacak boşluğun, İskenderiye beyi tarafından doldurulmasının uygun olup olmadığı sorulmaktadır.

Selefi Mustafa Paşa'nın telaşlı birisi olduğu söylenerek, bölge ile ilgili bildirdiği konulardan hiçbirinin gerçekleşmediğinden, İbrahim Paşa'nın dikkatli çalışması istenmekte ayrıca mükâfat ve ceza mekanizmasını işletmesi tembih edilmektedir. Mustafa Paşa tarafından gönderilen kazâlar defterindeki adaletsizliğe dikkat çekilerek durumun düzeltilmesi; Mustafa Paşa'nın Uskok ahvâline düzen vermesi, belirtilen bölgeye gitmez ise yerine başkasını görevlendirmesi; Uyvar kalesinin ihtiyaçlarına dikkat etmesi; Budin kalesinin tamirinde görevlendirilen personelin ve askerlerin maaşlarının karşılanması ve ihtiyaç sahiplerine verilmek üzere para gönderildiği; Şam ve Mısır tarafından da personel gönderildiği belirtilerek, Vaç kalesinin alınmasından duyulan memnunluk ifade edilmektedir. Budin halkının durumunun iyi olmadığından, 1096 senesinde tahsil edilmek üzere vergiden muaf tutulması; Ordu hizmetlerinde görevli personelin kayıtlarını düzgün bir şekilde göndermesi ayrıca eski ordu defterdarı Mustafa Efendi'nin ve çavuşbaşı vekilinin hıyanet içinde bulduklarından gereğinin yapılması istenmiştir.¹³⁵

SAFER 1096 / OCAK 1685

İbrahim Paşa'nın Kars ahvalinin durumu ile ilgili çalışma yapması; Bazı bölgedeki yöneticilerin tembellik içinde olduklarından, Gradişka'da bulunan Hüseyin Ağa gibi çalışkan kişilerin aksaklık görülen yerlerde istihdam edilmesi ve herkese lâayık olduğu şekilde davranılması tembih edilmektedir. Vefat eden Kara Mehmed Paşa'nın yetimlerine gönderilen paradan bahsedilerek, bölgedeki diğer yetim öksüzlerin durumu ile ilgili çalışma yapması; Budin kalesinin tamiri konusu ele alınarak, Uyvar kalesinin ihtiyacı olan tahılın gönderildiğinden akibeti hakkında bilgi

¹³⁵ Metin, s.33-39.

istenmekle beraber, düşman kuvvetlerinin durumu ile ilgili yapılacak istihbari çalışmalardan haber verilmesi belirtilmektedir.

Yine aynı ay içinde; Sahil şeridinde bulunan bölgelere Venedikliler'in saldırısı olduğundan,Avlonya, İskenderiye, Hersek ve İlbasan sancaklarında bulunan büyük toprak sahiplerinin seferde görevlendirildiği; Budin kalesinin ihtiyacı olan tahıl ve mühimmatın Belgrad'dan gönderildiği ayrıca Uyvar kalesinin ihtiyaçlarına dikkat edilmesi ifade edilmiştir.¹³⁶

REBÎ'ÜLEVVEL 1096 / ŞUBAT-MART 1685

Anadolu'daki askeri birlikleri Macaristan seferine dahil etmek için Hüseyin Paşa'nın, Rumeli ve Silistre tarafında da kapıcıbaşı ağaların görevlendirildiği belirtilerek karşı gelenlere ceza verilmesi; Daha önce gönderilen askerlerin haricinde, hava şartlarının elverişli olmamasından dolayı parça parça asker sevkinin devam ettiği; Gönderilen paranın yetersiz kalması durumunda oluşan sıkıntının izale edilmesi; Budin ve Uyvar kalelerinin ihtiyaçlarının giderilmesine önem verilmesi ve ordu defterdarı Mustafa Efendi'nin maiyetinde bulunan iki kişinin hıyanetlerinden dolayı cezalandırılması belirtilmektedir.

Yine aynı ay içinde, Serasker Paşa'nın orduda görevlendirilen çorbacı askeri sınıfının maişetlerini karşılaması; Hazırlanan topçu ve askeri birliklerin bölgeye sevk edildiği ayrıca Bosna ve Arnavudluk tarafından asker tedarikine gidebileceği ifade edilmiş. Bunun yanında Uyvar muhafızı Hasan Paşa'nın mektubuna binaen, mühimmat ihtiyacının acele olarak karşılanması; Düşman kuvvetlerinin hareketliliğinden önce Budin kalesinin ihtiyaçlarını gidermeye gayret sarf etmesi belirtilerek, Şahin Ağa ile para gönderildiği belirtilmiştir. Duruma göre Tökeli İmre'nin yardım taleplerine karşılık verilmesi; İbrahim Paşa tarafından gönderilen Budin'deki serdengeçtilerin atama işlemlerini gösteren çizelgenin merkeze ulaştığı; Lehliler ile yapılan sulha ait müzakerelerden memnun kalındığı belirtilerek dikkatli olması ve barışın sağlanmasına gayret sarf etmesi istenmiştir. Budin kalesinin barut ihtiyacının belirlenerek, lâzım olan mühimmatın Belgrad'dan karşılanması; Geçit

¹³⁶ Metin, s.40-42.

yerlerini korumak ve tünel açmakla görevli personelin tedarik edilmeye çalışıldığı ve bunun için para gönderildiği ifade edilmiş. Maraş Beylerbeyi Ömer Paşa vefat ettiğinden yerine eski Kanije muhafızı Ahmed Paşa'nın getirilerek Ösek muhafazasına tayin olduğu; Budin kalesine gönderilen mühimmatın Erçin tarafında kaldığından dolayı, bahse konu mühimmatın bir an önce yerine ulaştırılması; Tököli İmre tarafından bildirilen, Eğri, Varat ve Uyvar sınır boylarında görevli personelin gayri müslim halkı rencide ettiğine dair bilgilerin ve Leh tarafından bildirdiği haberlerin araştırılması belirtilmiştir. Ayrıca merhûm İbrahim Paşa zamanında Füleke ve Hanut kalelerinden emaneten Eğri kalesine gönderilen topların yerinde kalmasının mı? Yoksa Budin, Belgrad veya civarda bulunan diğer kalelere gönderilmesinin uygun olacağı sorularak cevap beklendiği ifade edilmektedir.¹³⁷

REBÎ'ÜLÂHİR 1096 / MART 1685

İstolni-Belgrad'da eski Budin Valisi merhum İbrahim Paşa'nın kethüdası Mustafa Ağa'nın tayin olduğu ve selefi Hüseyin Paşa'nın bahse konu alandan ayrılmaması tembih edilmekle beraber, Ösek taraflarının muhafazasını sağlamlaştırmak amacıyla yapılması gereken işlerin düzenlenmesi ve masraflar için gönderilen paranın yerli yerinde sarf edilmesi tembih edilmektedir. Uyvar kalesine gönderilen hububatın Vaç kalesi yakınlarında Çolak Abdurrahman'ın ihmali yüzünden düşman tarafından talan edildiği belirtilerek, bahse konu şahsın cezalandırılması; Belgrad'dan Budin kalesine mühimmat ve hububat naklinin yapılması; Bosna tarafından asker tedarikine gidilmesi tembih edilerek bölgeye asker sevkiyatının devam etmekte olduğu bildirilmiştir.

Yine bu ay içinde, Serasker İbrahim Paşa'nın Macaristan'daki tüm birimleri teyakkuz halinde tutması ve gerekli tedbirleri alması; Başta Uyvar ve Budin kalesi olmak üzere tüm bölgenin ihtiyaçlarını karşılamaya azami gayret sarf etmesiyle beraber görevlerinde ihmali görülenlere cezai işlem yapması tembih edilmektedir. Ali ve Derviş Ağaların, Edirne'den Belgrad'a kadar askeri birlikleri sefere götürmekle görevlendirildikleri ve İbrahim Paşa'nın emrinde oldukları; Şam Valisi

¹³⁷ Metin, s.42-53.

İbrahim Paşa'nın da bölgeye intikal halinde olduğu belirtilerek muhasebe kaydı olmayan öncü birliklere başlama yaptırılmaması tembih edilmektedir.¹³⁸

CEMÂZİYELEVVEL 1096 / NİSAN 1685

Uyvar kalesine tahıl ile birlikte gönderilen kişilerin düşmandan kaçmalarından dolayı gereken cezai işlemin niçin yapılmadığı sorularak, İbrahim Paşa'nın dikkati çekilmiş ve önlemlerine dikkat etmesi tembih edilerek, bahse konu mahallin hububat ihtiyacının karşılanması istenmiştir. Şehirköy kazasına bağlı köylerin durumu iyi olamadığı için asker talebinde ısrarcı olunmaması belirtilerek, asker ve mali yardım gönderildiği belirtilmiştir. Hersek ve Helven taraflarının durumunun iyi olmadığından dolayı bu bölgede görev almak isteyen Pojega sancağı muhafızı Vezir Osman Paşa'nın, durumu düzeltereği kanaati oluşursa görevlendirilmesi; İstanbul'a ulaşan Mısır ve Şam askerlerinin gönderilmek üzere olduğu ifade edilmiştir.

Yine bu ay içinde, Uyvar kalesine hububatın ulaştırılmasından sorumlu tutulan Temeşvar muhafızı Osman Paşazâde Ahmed Paşa Pojega sancağına, Temeşvar'a Eğri muhafızı Ahmed Paşa, Eğri'ye de Pojega sancağı muhafızı Osman Paşa'nın tayin olduğu belirtilerek, tahılın bir an önce Uyvar kalesine ulaştırılması istenmektedir. Köstendil, Dukakin ve Prizren sancakları beylerine, Bosna sınırında bulunan kaleleri muhafaza etmeleri; İskenderiye Beyi'nin bulunduğu mahalle beraber Bar ve Nova taraflarını koruması bildirilmekle birlikte, Budin kalesinin tamirinde ve ihtiyaçlarının giderilmesi hususunda gayretli olunması tembih edilmiştir.¹³⁹

CEMÂZİYELÂHIR 1096 / MAYIS-HAZİRAN 1685

Macaristan'a Şam Valisi Vezir Mehmed Paşa yanında askeri olduğu halde sevk edildiği, Mısır askerlerinin de bölgeye kaydırıldığı belirtilmiştir. Erdel

¹³⁸ Metin, s.53-60.

¹³⁹ Metin, s.60-65.

Kralı'nın, Avusturya ve Leh kuvvetlerinin bölgesine zarar verdiklerini belirtmesi üzerine araştırma yapılarak gereğinin yerine getirilmesi; Estergon kalesi civarının korunmasına yönelik tedbirler alınması; Budin kalesinin tamiri için para gönderildiği ve kale muhafızı Abdurrahman Paşa'nın yanına bir paşanın tayin edilmesi istenmektedir.¹⁴⁰

RECEP 1096 / HAZİRAN 1685

Sin kalesinin tamiri hususunda gerekli önlemlerin alınması; Hava muhalefetinden dolayı bekletilen Mısır askerlerinin bölgeye kaydırıldığı; Yük hayvanı ihtiyacı için daha önce gönderilen develerin alıkonulması; Budin kalesinin tamiri için para ayrıca top gönderildiği; Mısır askerlerinin yoklamasının yapılması istenmekte ve İbrahim Paşa'nın hizmetlerinden duyulan memnuluk ifade edilmektedir. Ayrıca Uyvar kalesinin kuşatılma ihtimaline karşı teyakkuzda bulunularak, Estergon kalesinin alınmasına yönelik faaliyetlerde bulunulması; Kanije muhafızı Vezir Mustafa Paşa'nın yeniçeri ağalığından kalan beytülmal akçesinin zimmetinde durduğu hatırlatılarak gönderilmesi belirtilmiş ve Kassâbbaşı vekilinin hıyanet içinde olduğundan görevini başkasının devraldığı bildirilmiştir.

Yine bu ay içinde, Tököli İmre ve Erdel tarafının durumu ile bilgilerin Abdurrahman Paşa'ya iletildiği; Avusturya'dan Budin kalesine gelen tüccarın vermiş olduğu bilgilerden Abdurrahman Paşa'nın duyarlı hale getirildiği; Bunun yanında sefer hazırlıklarının devam ettiği bildirilerek, Budin Valisi Abdurrahman Paşa'nın yanına Aydın sancağı mutasarrıfı Osman Paşa'nın tayin olduğu belirtilmiştir. Avusturya, Venedik ve Lehliler'le yapılan anlaşma metninin gizlice İbrahim Paşa'ya gönderildiği belirtilerek, serasker paşanın bölgede bulunan devlet görevlileri ile yapacağı istişarelere göre hareket etmesi tembih edilmektedir. Bunun yanında Erdel Kralı tarafından gönderilen, müttefik kuvvetlerin durumu ve Tököli İmre'nin müttefik kuvvetlere meyletmesine dair raporuna binaen, sulh yolunun benimsenmesi, savaş söz konusu olur ise, kendisine her türlü yardımın yapılacağı bildirilmiştir.¹⁴¹

ŞA'BAN 1096 / TEMMUZ 1685

¹⁴⁰ Metin, s.65-69.

¹⁴¹ Metin, s.69-79.

Bölgenin tahıl ihtiyacını karşılamak üzere Yusuf Ağa'nın gemilerle hareket halinde olduğundan, Belgrad Kadısı ve Edirne Bostancıbaşı'nın gerekli kolaylığı sağlaması; Sirem, Semendire ve Üsküp tarafında bulunan askerlerin Ösek köprüsünü korumak üzere gönderilmesi İbrahim Paşa'ya tembih edilerek, Estergon civarına ve Uyvar taraflarına düşman kuvvetlerinin geldiği ifade edilmiştir. Bunun yanında tembellik yaparak dedikodu eden paşaların, münasip görüldüğü üzere istihdam edilmesi tembih edilmiştir. Vişegrad kalesinin alınmasından duyulan memnunluk ifade edilerek, aynı başarının Uyvar kalesi kuşatılmasının kaldırılmasında da gösterilmesi belirtilmektedir.

Yine bu ay içinde, vefat eden Kastamonu mutasarrıfı yerine eski Sivas Beylerbeyi Hüseyin Paşa'nın tayin edildiği; Edirne Bostancıbaşı'sı Hüseyin Ağa'nın başarılı hizmetleri karşılığında kendisine Rumeli Beylerbeyliği payesinin verildiği; Ösek kalesinin muhafazası için asker gönderildiği belirtilmiştir.¹⁴²

RAMAZAN 1096 / AĞUSTOS 1685

Estergon kalesinin alınmasına yönelik çalışmaların başarı ile neticelenmesi temenni edilmiş; Uyvar kalesinin muhafaza edilmesi konusunda duyarlı olunması; Budin kalesinin tamirine harcanmak üzere para gönderildiği; Ayrıca Ösek tarafının istilaya uğramasından dolayı Vezir Mehemed Paşa'nın bölgeye sevk edildiği bildirilerek, Tököli İmre'nin yardım çağrılarına karşı, inisiyatifin İbrahim Paşa'da olduğu ve duruma göre hareket etmesi ifade edilmiştir.¹⁴³

ŞEVVAL 1096 / EYLÜL 1685

Budin, İstolni-Belgrad ve Varat taraflarına muhafazacı, yanan Novigrad kalesinin tamiri için personel ve mühimmat gönderildiği; İbrahim Paşa'nın Kalgay Sultanı beklememesi hatırlatılarak, mevcut eldeki personele göre hareket etmesi belirtilmiştir. Ayrıca Uyvar kalesinin elden çıkmasına duyulan üzüntü ifade edilmiş; Budin kalesinin muhafazasında dikkatli olunması ve bahse konu kaleye ve Belgrad'a gönderilen mühimmat çizelgesi İbrahim Paşa'ya gönderilmiş.

¹⁴² Metin, s.80-86.

¹⁴³ Metin, s.86-88.

Yine aynı ay içinde, Avusturya ile ne şekilde olursa olsun barış yapılması; Orta Macar Kral'ı İmre Tököli'nin savunmasından vazgeçilebileceği belirtilmiştir. Peşte tarafının tamiri yapılmakla beraber, Budin ve Kanije kalesinin tahıl ihtiyacının giderilmeye çalışıldığı ifade edilmiştir.¹⁴⁴

ZİLKA'DE 1096 / EKİM 1685

Önceden gönderilen Hatt-ı Hümayûn gereği, Tököli'nin savunmasından vazgeçilmesi; Estergon ve diğer bölgelerin selameti için uğraşılması; Bölgenin sorumlusu İbrahim Paşa'nın olduğu hatırlatılarak, yaptığı istihbari çalışmalar neticesinde hareket etmesi; Sulh yönünde müspet bir durum oluşursa, karşılıklı bilgi alışverişi yapılması belirtilerek, Siyavuş Paşa'nın Bosna tarafına tayin hususunda inisiyatifin İbrahim Paşa'da olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında atıl durumdaki askerlerin muhasebe kayıtlarından düşürüldüğü; Erdel Kralı'nın Avusturya ile barış görüşmeleri yapmasına izin verildiği belirtilmiştir.¹⁴⁵

ZİLHİCCE 1096 / KASIM 1685

Eğri, Segedin, Ösek ve diğer koruma altında bulunan yerlerin ihtiyaçlarının giderilmesi; Tököli'ye dikkat edilerek, kendisinden istifade edilmesi belirtilmiştir. Ayrıca Mısır, Bağdat ve Basra'dan asker sevkiyatının zaman alığından, Erzurum'da bulunan Vezir Hüseyin Paşa'ya Diyarbakır eyaleti tevcih edilerek beraberinde Kürdistan Beyleri olduğu halde sefere görevlendirildiği; Sivas, Aydın ve Kastamonu sancaklarının da seferde görevli oldukları ifade edilmiştir. İbrahim Paşa'nın gelişen olaylar karşısında sulh yönünde çalışmalar yapması belirtilerek, eski Temeşvar Valisi Ahmed Paşa'ya kaptanlık payesi verildiği için merkeze gönderilmesi tembih edilmiştir. Ayrıca Anadolu'da sefere görevlendirilip de bahane çıkaranlara fırsat vermemesi tembih edilerek, İbrahim Paşa sert bir dil ile ikaz edilmiştir.¹⁴⁶

MUHARREM 1097 / KASIM-ARALIK 1685

¹⁴⁴ Metin, s.88-95.

¹⁴⁵ Metin, s.95-98.

¹⁴⁶ Metin, s.98-101.

Macaristan'a seraskar olarak atanan Abdurrahman Paşa'nın, Budin'e tayin olan Vezir Ahmed Paşa gelince Belgrad'a giderek, selefi İbrahim Paşa'nın üzerindeki zimmeti alması bildirilmiş ve bir iki senedir meydana gelen sefer halinin üzüntü verici olduğu ifade edilmiştir. Abdurrahman Paşa'dan, Erdel Kralı'nın yanında Avusturya, Leh, Eflak, Boğdan ve Rus elçilerinin bulunduğu dair bilginin aslı olup olmadığını araştırması, doğru ise toplanma sebeplerini öğrenmesi istenmektedir. Bunun yanında Tököli İmre'nin kalacağı yeri kendisinin belirlemesi; Selefi İbrahim Paşa'nın yazdığı mektuplara binaen konuları araştırması ve lüzumu üzere hareket etmesi belirtilmiştir. Sonlok tarafındaki düşman istilasının izale edilmesi için asker tedarikine yönelik ayrıca para gönderildiği; Erdel Kralı'nın topraklarına geçerek tahıl, para ve kış geçirebilecekleri yer talebinde bulunan düşmanın bölgeden uzaklaştırılması; Ayıca kaptanlık payesi verilen Ahmed Paşa'nın acilen İstanbul'a gönderilmesi belirtilmiştir. Bunun yanında Sonlok tarafında düşmandan mühimmat elde edildiği ve Kotor limanına Venedik donanmasının gelmekte olduğu bildirilerek, oluşabilecek olumsuzlukları ortadan kaldırması tembih edilmektedir.

Yine aynı ay içinde, selefi İbrahim Paşa'nın gönderdiği atama çizelgesinden haberdar olunmadığı için inceleme yapması belirtilmektedir. Sonlok ve Sarvaş taraflarının istiladan temizlenmesi için para gönderildiği; Erdel Kralı'nın yardım istemesi üzerine Süleyman Ağa'yı Erdel tarafına göndermesi ve Varat Valisi Mehmed Paşa'nın asker ve tahıl ihtiyacının karşılanması belirtilmiştir.¹⁴⁷

6. ESERİN KAYNAK DEĞERİ

Müellifin kaleminden çıkmış olan bu mektuplar muhabere esasına göre kaleme alındığından diğer eserler gibi başka kaynaklardan istifade yoluyla veya duydukları şekilde değil, bizzat hadiselerin içinde olanların yazışmalarını ihtiva ettiğinden 1684 – 1685 Osmanlı Tarihi için orijinal kaynak kıymetindedir.

¹⁴⁷ Metin, s.101-116.

SONUÇ

XVII.yüzyılın son çeyreğinde meydana gelen II.Viyana seferi, sonuçları bakımından Osmanlı Devlet'i için yıpratıcı olmuştur. Özellikle bu sefer hitamında Avrupa'da geleceğe dönük bir ümit oluşmuştur. Osmanlı Devleti Balkan coğrafyasındaki belirleyici haklarından vazgeçmek durumunda kalmakla beraber artık Güney-Doğu Avrupa problemi ile karşı karşıya kalıyordu. Üzerinde çalıştığımız eser Osmanlı Devlet adamlarının bu problem karşısında geliştirdikleri refleksi anlamamıza olanak sağlamaktadır.

Viyana seferi öncesi Osmanlı Devleti ile barış ortamı oluşturmak isteyen Avrupa Devletleri gelişen konjonktüre bağlı olarak birlik kurabildikleri takdirde başarılı olabileceklerini anlamışlardı. Nitekim oluşturdukları ittifak neticesinde, birçok cephede savaşmak durumunda kalan Osmanlı Devleti güç kaybetmeye başlamıştı.

BİBLİYOGRAFYA

Kaynak Eserler:

Defterdar Sarı Mehmet Paşa, **Zübde-i Vekayiât**, haz. Abdülkadir Özcan TTK, Ankara 2005.

Raşit Mehmet Efendi, Çelebizâde İsmail Âsım Efendi, **Tarih-i Râşid ve Zeyli**, haz. Abdülkadir Özcan, Yunus Uğur, Baki Çadır, Ahmet Zeki İzgöer, I, İstanbul 2017.

Araştırma ve İncelemeler:

Afyoncu, Erhan, **Sorularla Osmanlı İmparatorluğu**, Yeditepe, İstanbul 2012.

Aktepe, M.Münir, Mustafa Paşa, Merzifonlu, Kara, **İA**, VIII, İstanbul 1979.

Bakırcı, Fahri, Avrupa Parlamentosu Üzerine, **Gazi Üniversitesi Dergisi**, XVII, sayı 1-2, Ankara 2013.

Baysun, M.Cavid, Belgrad, **İA**, II, İstanbul 1979.

Baysun, M.Cavid, Mehmed IV, **İA**, VII, İstanbul 1979.

Beşirli, Mehmet, **Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Viyana'ya İlerlemesi Sürecinde Avrupa Politikası**, Merzifon Vakfı, Ankara 2001.

Beydilli Kemal, Viyana, **DİA**, XL, İstanbul 2013.

Cezar, Mustafa, **Mufassal Osmanlı Tarihi**, TTK, IV, Ankara 2011.

Danişmend, İsmail Hami, **İzahlı Osmanlı Kronolojisi**, Türkiye, III, 1972.

David, Geza, “**The Penultimate of Beylerbeyi of Buda**”, *Studia in Honorem Professoris Verae Mutaşcreva*, ed. Evgeni Redushev-Zara Kostova-Valeri Stuyanov, Sofia 2001.

David, Geza, Budin, **DİA**, VI, İstanbul 1992.

Emecen, Feridun, **Osmanlı Tarihi Medeniyeti Tarihi**, İrcıca, I, İstanbul 2013.

Finkel, Caroline, **Rüyadan İmparatorluğa Osmanlı**, Timaş, çev. Zülal Kılıç, İstanbul 2012.

Gökbilgin, M.Tayyib, Köprülüler, **İA**, VI, İstanbul 1977.

Hammer, **Büyük Osmanlı Tarihi**, Üçdal Hikmet Neşriyat, çev. Mehmet Ata, VI, İstanbul tarihsiz.

İnalcık, Halil, **Devlet-i Aliyye**, İş Bankası, III, İstanbul 2005.

Jorga, Nicolae, **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**, Yeditepe, çev. Nilüfer Epçeli, IV, İstanbul 2009.

Kantemir, Dimitri, **Osmanlı İmparatorluğunun Yükselişi ve Çöküş Tarihi**, Kültür Bakanlığı, çev. Özdemir Çobanoğlu, III, Ankara 1980.

Kolçak, Özgür, **XVII. Yüzyıl Askeri Gelişimi ve Osmanlılar: 1660-64 Osmanlı-Avusturya Savaşları**, İstanbul Üniversitesi 2012.

Matuz, Josef, “**Wesir Abdurrahman Abdi Pascha, Der Letzte Ofner Beglerbeg**” (Versuch Einer Vita), Acta Historica Academiae Scientiarum Hungaricae,33(2-4), Budapet 1987.

Özcan, Abdülkadir, Abdurrahman Abdi Paşa, **DİA**, I, Ankara 1988.

Özcan, Abdülkadir, Çehrin Seferi, **DİA**, VIII, İstanbul 1993.

Özcan, Abdülkadir, İbrahim Paşa, Melek, **DİA**, XXI, Ankara 2000.

Özcan, Abdülkadir, Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa, **DİA**, XXVI, Ankara 2002.

Özcan, Abdülkadir, Macarların Kahraman Düşmanı Son Budin Valisi Abdurrahman Abdi Paşa, **Fsm İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**, İstanbul 2015

Özcan, Abdülkadir, Melek İbrahim Paşa, **Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul 1998.

Özcan, Abdülkadir, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, **DİA**, XXIX, Ankara 2004.

Palmer, Alan, **Osmanlı İmparatorluğunun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi**, Alfa, çev. Belkis Çorakçı Dişbudak, İstanbul 2014.

Shaw, Stanford J., **Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye**, E, çev. Mehmet Harmancı, I, İstanbul 2008.

Sofuoğlu, Ebubekir, **1650-1700 Tarihleri Arasında Osmanlı Devleti'nin Genel Durumu**, Merzifon Vakfı, Ankara 2001.

Süreyya, Mehmed, **Sicill-i Osmanî**, Tarih Vakfı Yurt, haz. Nuri Akbayar, IV, İstanbul 1996.

Süreyya, Mehmed, **Sicill-i Osmanî**, Tarih Vakfı Yurt, haz. Nuri Akbayar, III, İstanbul 1996.

Turan, Mustafa, II. Viyana Muhâsarası: Osmanlı Devleti'nde Siyasi, İdari ve Askeri Çözülme, **OTAM**, sayı:9, Ankara 1998.

Türkal, Nazire Karaçay, **Silahdar Fındıklı Mehmet Ağa Zeyl-i Fezleke**, Marmara Üniversitesi 2012.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, **Osmanlı Tarihi**, TTK, III, I.Bölüm, Ankara 2009.

Ünal, Mehmet Ali, **Osmanlı Tarih Sözlüğü**, Paradigma, İstanbul 2011.

Üstün, Cevat, 1683 Viyana Seferi, **TTK**, Ankara 1941.

Varga, Janos, **Kara Mustafa Paşa ve Orta Macaristan**, Merzifon Vakfı, Ankara 2001.

Yılmaz Fehmi, **Osmanlı Tarih Sözlüğü**, Gökkuşbuğ, İstanbul 2013.

Zinkeisen, Johann Wilhelm, **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**, Yeditepe, çev. Nilüfer Epçeli, V, İstanbul 2011.

METİN

(1/a)174

233/32944 Topkapı Sarayı Tahrîr Komisyonu

**(1/b) İnşâallahü Te‘âlâ Evvel- bahâra Karîb Ser‘asker Paşa’ya
Yazılacak Mevâddır**

Arnavud âsileri ve Karacadağ keferesi Venedik melâ‘îni ile yekdil olup Hersek ve Nova ve Bar kal‘aları etrâfin gâret ü hasâret idüp ve İspanya ve Papa donanmaları geldikde Bar kal‘asın muhâsara itmek niyyet-i fâsideleri olduğu i‘lâm olunmağla, vakt-i hareket-i sefere dek kal‘a-i mezbûreyi ve ol havâlîde muhâfazası lâzım mahalleri keyd-i a‘dâdan muhâfaza eylemeleriyçünber-vech-i arpalık Köstendil sancağına mutasarrıf Hüseyin Paşa’ya ve Dukakin ve İskenderiye sancakları beylerine emr-i şerîfle mektûb tahrîr olmuştur. 27 Rebî‘ülâhir sene 97.¹⁴⁸

(2/a)Münşe’ât-ı Mekâtîb Nesih 29

**(2/b) Ser‘asker Vezîr İbrâhîm Paşa Hazretlerine Mektûbdur. Bektaş
Ağa ile İrsâl Olunmuştur. 4 Muharrem sene 96.**

Cenâb-ı sa‘âtlerinin kemâl-i rüşd ü sedâd ve tedbîr-i isâbet-pezîr-i savâb-ittihâdlarına şevketlü ve kudretlü ve kerâmetlü efendimiz pâdişâh-ı âlem-penâh eyyedehullâhu ve kavvâhu hazretlerinin i‘timâd-ı mülûkâneleri olmağla, size Haleb eyâlet[i]ihsân ve Engürüs tarafına me‘mûr olan vüzarâ-yı izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ ve sâ‘ir bi’l-cümle asâkir-i İslâm üzerine sizi serdâr ve ser‘asker nasb ve leşker-keş ve adû-keşlik umûrun ve cümle ol tarafın umûr-ı cumhûrun re’y-i

¹⁴⁸ Sehven “1097” yazılmış, ancak doğrusu 1096 olmalı.

rezîn-i isâbet-rehînimize havâle ve gerden-i himmetin tahmîl ve fermân buyurup ol bâbda mahz-ı inâyât-ı aliyye-i husrevânîlerinden hatt-ı hümâyûn-ı inâyet makrûn-ı cihânbanî ısdâr ve hila‘-ı fâhire-i mülûkânelerinden semmûr-ı fâbızu’s sürûra kaplu bir sevb hil‘at-ı mûrisü’l-behîmet-i sultânî ve bir kabza şemşîr-i adû-tedmîr-i sâhib-kırânî irsâl buyurmalarıyla, mektûb-ı muhlisle keşîde-i silk-i tahrîr ve irsâl-i huzûr-ı sa‘âdet-masîr kılındı. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde kemâl-i ta‘zîm ü iclâl ile hatt-ı hümâyûn-ı safâ-makrûnu istikbâle isti‘câl ve hil‘at-i fâhireyi iktisâ ve şemşîr-i zafer-peykeri miyân-ı bend-i gayret ve beyne a‘dâ’izhâr-ı sürûr ü mübâhâtdan sonra bilutfillâhi te‘âlâ te‘yîde mazmûn-ı hatt-ı hümâyûn-ı itâ‘at makrûn mucibince amel ü vefk-ı dilhâh mülûkâne üzere hıdemat-ı pesendîde vücûda getürmeğe şedd-i nitâk-ı hamîyyet buyurasız. Sizden her vechile devlet ü dine ve ibâd-ı mü‘minîne sezâ vü ahrâ a‘mâl ü ef‘âl cümlemizin me‘mûl ü melhûzudur. Heman Cenâb-ı Hakk tevfiğ ü te‘yîdden karîn-i hâl eyleye. Ol havâlide olan serhadd-i İslâmiyye’nin sedd-i sedîdi olan kılâ‘ü bıkâ‘ın muhâfazası ve her kal‘anın, husûsan Ösek’in yerlü neferâtın mevcûd idüp mîr-i mîrân ve mîrliv[â] ve sâyir askerî tâyifesinden dahi münâsib gördüğünüz üzere iktizâsına göre muhâfazacı ta‘yîn ve me‘mûr idüp ve her kal‘anın mühimmât-ı cebehânelerin ve zehâyirin gereği gibi tekmîl itdürüp **(3/a)**ve her kal‘anın mühimmât-ı cebehânelerin ve zehâyirin gereği gibi tekmîl itdirüp, inşâallâhü’r-Rahmân keyd ü mazarrat-ı a‘dâdan her vechile masûnü’s-sâha olmalarına kemâl-i ikdâm ü ihtimâm buyurmanız bâbında sâdır olan fermân-ı âlişân dahi gönderilmiştir. Mûcibiyle amel buyurup ve ol tarafa me‘mûr olan paşalara taraf-ı şerîfinizden evâmîr-i aliyye irsâl ve her birine mükemmel kapularıyla inşâallâhü te‘âlâ evvel-bahârda sefer-i hümâyûn-ı nusret-makrûna hâzır u müheyyâ olmaların ve sâyir münâsib gördüğünüz üzere tenbîh ü te’kîdi lâzım gelen umûru gereği gibi tenbîh ve her birin hâzır ü âmâde itdiresiz. Ve benim birâderim, paşaların ve sâ’ir asâkir-i mansûrenin ahvâlleri ma‘lûmdur ki, beher-hâl kemâl-i mertebe zarûretleri olduğunda şübhe yokdur. Ve her birine dilhâhları üzere takvîyet virilmeğe de imkân olmadığı ma‘lûm-ı şerîfinizdir. Lâkin birbirine nisbet ile ihtiyâcı kemâlde olup bir mikdâr karz akçe virilmekle ve imdâd ü takvîyet virilmesi münâsib gördüğünüz paşaları ve Anadolu’nun zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârına dahi alaybeyileri ma‘rifetiyle birbirlerinin kefâletleriyle her birine ne mikdâr karz akçe ile takvîyet

virilmesi ma'kûl görölür ise müfredâtı üzere defter idüp gönderesiz ki, inşâallâhü te'âlâ her birine tahrîr buyurduğunuz üzere taraf-ı mîrîden ber-vech-i karz takviyet için akçe virilüp ve serî'an size gönderilüp tevzî' idersiz.

Ve inşâallâh hâlâ Budun eyâlet[i] ihsân olunan Vezîr-i Mükerrerrem Abdurrahman Paşa muhlisleri Budun kal'asına dâhil oluncaya dek siz Budun kal'ası dâhilinde ikâmet buyurup inşâallâhü te'âlâ geldikte cümlenin re'y-i savâb-dîdi üzere siz nerede kışlamak ma'kûl ü münâsib ise ol mahalde kışlayasız ve umûr-ı mühimme-i Devlet-i Aliyye'nin biri dahi Budun kal'asının kemâl-i metânet ü istihkâm üzere ta'mîri ahvâlidir. Ol dahi vâbeste-i zimmet-i himmetleridir. Hâsıl-ı kelâm budur ki, "Ürsile hakîmen ve lâ tûsîhi" mazmûnu üzere her husûsu ferden ferden tahrîr ve tavsiyeye hâcet yokdur. Ol tarafın cümle-i umûru size tefvîz olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ lutf-ı Hakk'la her şeyde kemâl-i taharrî ve üslûb-ı mergûb-ı hâkîmâne ile vaktiyle hareket buyurasız. **(3/b)** Bu tarafda muhtâcun ileyh olan mevâd taraf-ı şerîfinizden i'lâma menûtdur. Heman haberiniz vürûd bulduğu sâ'at matlûbunuz her ne ise gerek hazîne ve gerek zahîre ve gerek seg ve cebehâne ve gerek levâzım-ı sâyiredir, i'lâmınız üzere inşâallâhü te'âlâ hiçbir şeyde ser-i mü dirîg sûretleri gösterilmeyüp serî'an ve âcilen irsâl ü îsâlinde fevka-mâ-yütasavverehu'l-evhâm takayyüd ü ihtimâm olunur. Ve Uyvâr kal'asında olan ümmet-i Muhammed'in zahîre ve mevâcibi husûsunda olan zarûretleri bir şey'e benzer değildir. Beher-hâl anların zahîre ve mevâcibleri îsâli her neminvâl üzere münâsib ve mümkün ise cidd-i sa'yleri mebzûl buyurıla. Ve inşâallâhü te'âlâ Budun Vâlisi Vezîr-i Mükerrerrem Abdurrahman Paşa muhlisleriyle görüşdüğünüzde Budun kal'asının gerek handeki ve gerek şaranposu ve gerek sâ'ir ta'mîrinin metânet ü istihkâmıdır, bir vechile şöyle gerek idi, böyle gerek idi diyecek hâl olmamak üzere inşâallâhü te'âlâ karîn-i hüsn-i hitâm olmasın. Kendinin bi'l muvâcehe vezîr-i müşârun-ileyhe tenbîh buyurup ve bolay ki vezîr-i müşârun-ileyhe gelüp dâhil olmadıkça siz kat'an yerinizden hareket itmeyesiz. Vezîr-i müşârun-ileyhe bu tarafa dahi bu husûslar tenbîh olunur. Lâkin siz dahi bi'l muvâcehe lisânen her şey'i kemâl-i mertebe tafsîli üzere tavsiye ve sipâriş buyurasız. Ve anlar gelince dek siz imkânı mertebe eğer handekidir ve eğer şaranpoyudur, ta'mîri ve tedârük-i bahâyı takayyüd ü ihtimâm buyurasız.

Ve Arnâvud âsileri Karacadağ keferesi Venedik melâ'îni ile yekdil olup Hersek ve Nova ve Bar kal'aları etrâfin gâret ü hasâret idüp İspanya ve Papa donanmaları geldikte Bar kal'asın muhâsara itmek niyyet-i fâsideleri olduğu i'lâm olunmağla, vakt-i hareket-i sefere dek kal'a-i mezbûreyi ve ol havâlîde muhâfazası lâzım olan mahalleri muhâfaza itmek için ber-vech-i arpalık Köstendil sancağına mutasarrıf Hüseyin Paşa ve Dukakin ve İskenderiye beyleri ta'yîn olunmuşlar idi. Fi'l-hakîka eşkıyâ-yı mezbûre azîm fesâd itmişler idi. Elviye-i mezkûreye mutasarrıf olanlar ise cenâb-ı şerîfleriyle yazın sefere me'mûr olmalıdır, lâkin ol tarafın boş kalması da münâsib-i hâl değildir. İskenderiye beyi yazın da ol tarafın ahvâliyle me'mûren **(4/a)** kalsa andan gayrının dahi kalmağa muktezî hâlin ve imkânı vâr mıdır?Haberleşüp ol tarafında iktizâsına göre takayyüd ve ahvâllerine nizâm virmeğe dikkat ve keyfiyyet-i ahvâllerin tavsîli üzere i'lâm eylesin.

Bu Dahi Vezîr-i Müşârun-İleyhe Kâ'imedir

Benim sa'âdetlü birâder-i âlî-kadrim, selefîniz ser'asker-i sâbık Mustafa Paşa bu ana dek tarafımıza her ne yazmış ise aslâ birisi vücûda gelmedi. Fi'l-hakîka bir mütelâşî âdem imiş.Bu ana dek ne itdüğün ne kendüsü bildi ve ne bu kadar harc ü sarf olunan hazâyin ve telef olan nüfûs ve çekilen meşâk mukâbelesinde ser-i mû bir hıdmet zuhûra gelmedi. Herkes kendi murâdı olan yerde gezüp beyne'l-havf ve'r-recâ olmadıktan sonra bir ferd ise yaramaz.Beher-hâl hıdmetde olanların hıdmeti mukâbelesinde in'am ü ikrâm ve tekâsülü olanda hâline göre tertîb-i cezâ ile sâyirin tahvîf ü tehdîd eylemek ser'asker olan vüzerâ-yı izâmın hıdmet-i lâzimesi ve iktizâ-yı makâmlarıdır. Selefînizin bu makûle şeylerde alâkası olmamağla âkıbeti böyle zahmet ve ...¹⁴⁹mü'eddî oldu. Benim sa'âdetlü birâderim, bir işdir cümlemiz içinde bulunduk.Heman bunun ilâcı Cenâb-ı Hakk'a tevekkül birle hâb ü râhatı kendümüze harâm ve hıdmet-i lâzımımızda dâmen-der-miyân idüp, hıdmetde bulunanda istihkânına göre in'am ü ikrâm ve ihmâl ü tekâsül emrinde tertîb-i cezâ itmekdir. Heman Cenâb-ı Hakk mu'în ü zahîrimiz, a'mâl-i şâyesteye muvaffak eyleye.

Bu Dahi Ser'asker'e Mektûbdur

¹⁴⁹ Bu alanda eserede boşluk var.

Selefiniz Ser'asker-i sâbık Vezîr-i Mükerrerem Mustafa Paşa tarafından mektûb gelüp, muhâfaza tarîkı ile asâkir-i İslâm ta'yîn olunan kışla defterin ve Budun kal'ası ta'mîri için Bosna ve Temeşvâr ve Eğre eyâletlerinden fermân olunan neccâr ve taşçı ve kirecci ve cerahor ve araba ve kazık havâle olunan kazâlar defterin göndermiş. Hâlâ ihtiyâten ol iki defterin birer sûreti taraf-ı şerîflerine gönderilmiştir. Lâkin benim izzetlü birâderim,ol mühimmât defterinin şerhinde üçer aylık zahîrelerin vilâyetlü virüp ve çıkdıkları gündün onar pâre ücretleri **(4/b)** Siyavuş Ağa tarafından virilmek üzere tahrîr eylemiş.Tüccâr ve amelî tâ'ifesinin de'b-i kadîm ve her yerde cârî olan âdet-i müstemirreleri üzere ücretleri mübâşir-i merkûm yedinden virildikten sonra re'âyâ fukarâsından üç aylık zahîre virilmek lüzûmu nedir? Bu makûle zulm ü hayfa şevketlü ve kudretlü ve kerâmetlü pâdişâhımızın kat'â rızâ-yı hümâyûnları yokdur. Ol zahîre dâhiyesin re'âyâ fukarâsı üzerinden def' idüp ancak herkes müstehk oldukları ücretlerin mübâşir-i merkûm yedinden bi't-temâm alup, ne re'âyâyâ ve ne amelî tâ'ifesine bir de mikdâr zerre gadr ü hayf olmamak üzere takayyüd buyurursuz.Ve ol defterde İstanbul tarafından gidecek beş nefer kal'a ve sâyir kirecci ve neccâr ve ırgatlar dahi bir gün mukaddem Budun'a varup hıdmet-i ta'mîrde istihdâm olmak üzere ta'yîn olunmuşdur,İNŞÂALLÂHÜ TE'ÂLÂ karîben varırlar. Lutf-ı Hakk ile kemâl-i istihkâm ve metânet üzere ta'mîrine vaktiyle mübâşerete tenbîh ü te'kîd buyurursuz.

Ve kışla defterinde dahi Bosna Beylerbeyisi Mustafa Paşa çirniğin kışlamak üzere tahrîr eylemiş. Paşa-yı mezbûr varup vakt-i hareket-i sefere dek Uskok keferesinin ahvâline nizâm virmesi münâsib görülmekle emr-i şerîfi size gönderilmiştir. Taraf-ı şerîfinizden gönderüp ol minvâl üzere ol tarafın nizâmı husûle gelmesin tenbîh buyurursuz. Ve anın yerine çirniğin iktizâ ider ise münâsib gördüğünüz kim ise ta'yîn idesiz. Hâlâ ol tarafda olan Şam ve Mısır kulları edâ-yı hıdmet idüp anların yerlerine tekrâr müceddeden kul ihrâcıyçün âdem gitmekle bunda izin virilmek bâbında sâdır olan iki kıt'a emr-i şerîf-i âlî-şân gönderilmiştir, vusûllerinde mûcibleri üzere amel buyurursuz. Ve bu ana dek bu taraftan gönderilen serdengeçdilerin ve nice serdengeçdilerin mevcûdların yoklayup müddeti tamâm olmuşlarının ru'ûs-ı hümâyûnların alup gönderesiz ki, ibtidâ tezkireleri virile. Lâkin bu husûsda gâyet mertebe im'ân-ı nazar ve dikkat lâzım idüğü ma'lûm-ı

sa'âdetinizdir ki, bu aralıkda kuyûdlarının ve nâ-mevcûdlarının ru'ûsları gayrılar yedinden zuhûr ve mevcûd silkinde bulunmaya ve tevfiik-i Bârî ve hüsn-i teveccüh ve i'mâl-i fikr-i sâ'ibleriyle Vaç kal'ası dâhil-i havza-i İslâmiyân olduğu haberi (5/a) dahi resîde-i gûş-i muhlisî oldu. Cenâb-ı Hakk her hâlde te'yîd ü nusretin karîn-i hâl idüp hem-vâre bu makûle hıdemât-ı şâyesteye muvaffak olasız. Ve benim izzetlü birâderim, Budun ve Uyvar kal'alarına ve sâyirine îsâli lâzım gelen zehâyir ve cebehânenin bir gün bir sâ'at evvel varup lutf-ı Hakk'la sâlimen vaktiyle vusûlü ne mertebe ehemm ü elzem idüğü ma'lûm-ı şerîfinizdir. Bu taraftan takayyüdde ser-i mû müsâhele olunmaz, lâkin siz dahi her-bâr isti'câllerinde iktizâsı üzere tenbîh ü te'kîdlerinde boş komayup dikkat-i tâmm eyleyesiz.

Benim birâderim, selefîsiz ser'asker-i sâbık Mustafa Paşa tebdîlliği hasebiyle zu'amâ ve erbâb-ı tîmârın ekseri ze'âmeti ve tîmârların ba'zılarına hisse idüp tezkire virmiş.Ol hisse olan ile de bir âdem ta'ayyüş ve hîn-i iktizâda mevcûd bulunmağla teksîr-i asker olur, yohsa böyle anın bunun ze'âmet ve tîmârına hisse oldukdan sonra taklîl-i askerden gayrı bir şey'i müntic olmamağla her vechile nâ-ma'küldür. İmdi bu husûsa cenâb-ı sa'âdetleri takayyüd ve im'ân-ı nazar birle tevfiir-i askere takayyüd buyurup bu makûle hisseye ruhsat ü cevâz göstermeyesiz. Fî 9 Muharrem sene 96.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb ki

Mektûb-ı şerîfleri vusûl bulup mefhûmu ma'lûm-ı muhlisî oldu.Kapucular kethüdâmız bendelerine lisânen sipâriş ve ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere Budun kal'asının yerlü kullarının mevâcibleri aklâmı tedâhül olup ulûfeleri alınmakda usret çekilmeleriyle hâlleri dîger-gûn olmağla, tedâhülleri ref'iyçün altmış kîse ve mezbûrların bin neferi ile olup hîn-i iktizâda hâzır u âmâde bulunmalarıyçün ve anların mürde vü zâyî' olmamak üzere kırk kîse ki, cem'an yüz kîse akçe sipârişiniz üzere irsâl ve olbâbda sâdır olan fermân-ı âlî-şân dahi gönderilmişdir. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere tevzi' ve tedâhüllerin ref' ve bin neferi atlandırıp lutf-ı Hakk ile bir hoş gereği gibi nizâm virmeğ[e] ihtimâm buyurasız. Ve bundan mâ'adâ Anadolu'nun zu'amâ ve erbâb-ı tîmârın gâyet za'af-ı hâlleri istimâ' olunmağla, ikiyüz kîse akçe dahi gönderilmişdir. İnşâallâhü te'âlâ (5/b) vusûlünde im'ân-ı nazar buyurursuz. Eğer zu'amâ ve erbâb-ı

tîmâra ve eğer Anadolu'da mansıba mutasarrıf olup hâlleri dîger-gûn olan ümerâ ve paşalara iktizâ ider ise, ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere herkesin küfelâsı ile hâllerine göre alâ-tarîkı'l-karz birer mikdâr akçe virüp ve yedlerinden ma'mûlün-bih temessük ve hüccet alup gönderesiz ki, inşâallâhü te'âlâ vaktinde yine kendülerinden tahsîl olunur. Eğer iktizâ itmez ise mîrînin dahi hâli ma'lûmdur. Zikr-olunan iki yüz kîseyi bir emîn yerde hıfz itdirüp tarafımıza i'lâm buyurasız.

Benim izzetlü birâderim, Devlet-i Aliyye'nin şimdi her tarafında gâilesi olduğu ma'lûm-ı sa'âdetinizdir. Ve'l-hamdü'llâhi te'âlâ siz ol taraflarda serdâr ve ser'askersiz, ol tarafların cemî'-i umûru ne keyfiyetdedir ve ne gûne tedârük ve hareket iktizâ ve her ne lâzım olur ise müfredâtıyla tafsîli üzere sizden bize olunmağa muhtâcdır. İnşâallâhü te'âlâ fi-mâ-ba'd her şeyde iktizâsına göre hareket ve lâzım olan her ne ise bir hoş mufassalan yazup i'lâm buyurasız ki, i'lâmınız üzere iktizâsına göre takayyüd olunur.

Bu Dahi Kenâr-ı Mektûba Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, bundan akdem Budun üç bin nefer yerlü yeniçerisi tahrîr eylemek üzere sâbıkâ Bosna defterdârı olan Muslu Efendi'ye fermân olunmuşidi. Şimdiye dek nemikdârı yazılıp hâzır olmuş ise merkûm Muslu Efendi bi-nefsihî kendüsü götürüp tarafınıza teslîm eylemek fermân buyurulmağla, her nemikdâr götürür ise kifâyet ider mi, yohsa dahi yazdırılır mı? Her nice iktizâ ider ise ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere amel idesiz. Ve Budun kal'asına üç yüz nefer cebeci ve yüz nefer topçu irsâli ehemm olduğu i'lâm olunmağla, kışlakda olan neferâtlarından olmikdâr nefer cebeci ve topcuyu ifrâz ve Budun kal'asına idhâl itdirmeniz bâbında sâdır olan fermân-ı âlî-şân dahi gönderilmişdir, mûcibiyle amel buyurursuz. Ve sâbıkâ Ordu defterdârı olan Mustafa Efendi'nin hıyânet ü mel'anetine nihâyet olmamakla, inşâallâh ol tarafda kendünüz bi-nefsihî takayyüd ve bir hoş muhâsebesin görüp lâzım geleni icrâ idesiz. Eğer ol tarafda icrâsı mümkün olmaz ise, hesâbın gördükden sonra defterleriyle (6/a) kendüsün bu tarafa ihzâr itdiresiz. Ve hâlâ ol tarafda olan çavuşbaşı vekîlinin ba'zı hıyâneti istimâ' olunmağla anı çıkarup yerine ma'kûl gördüğünüz bir âdemi istihdâm buyurasız. Budun sancağı

re'âyâsının hâlleri dîger-gûn olmağla bin doksan altı senesine mahsûb olmak üzere bedel-i nüzülleri afv olunup emr-i şerîfi gönderilmiştir. 28 Muharrem sene 96.

Budun kal'asının yerlü kullarının tedâhülü ref'i ahvâli ve bin neferi atlu olmak husûsu ve kışlakdan ifrâz olunacak cebeci ve topcu mâddesi Budun muhâfızı Abdurrahman Paşa'ya dahi yazılmışdır. Fi't-târihi'l- mezbûr.

Ser'asker Paşa Hazretlerine Mektûb ki, Haydar Efendi ile Gitmiştir

Bundan akdem bizim Kapucular Kethüdâsı Ömer Bey bendeleriyle irsâl buyurulan kâ'imenizdeKars ahvâlin istifsâr ve hîn-i iktizâda ne gûne cevâb virileceğın isti'lâm buyurmuşsuz. Ol serhadd-i mansûrede umûr-dîde ve kâr-âzmûde bî-garaz ehl-i vukûf ile vaktinde müşâvere ve her tarafı fikr ü mülâhaza birle cümle ve cenâb-ı sa'âdetlerinin re'y ü savâb-dîdinenin üzerinde karâr ve dîn ü devlete ve umûmen ibâdüllâha nâfi' ve hayırlusu nice ise münâsip gördüğünüz üzere amel olunup, nizâm ü intizâm virilmesi yine taraf-ı karînü's- şereflerine havâle olmağla, ol-bâbda sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn-ı şehriyârî firistâde-i izz-i huzûrları kılındı. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde bu husûsda sıkılmayup ber-mûceb-i hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn dîn ü devlete ve ibâdullâha nâfi' ve hayırlusu her nice ise vaktinde ba'de'listişâr re'y ü savâb gördüğünüz üzere amel buyurursuz. Fî 5 Safer sene 96.

Bu Dahi Ser'asker Paşa'ya

Budur ki, İlbasan sancağına mutasarrıf olup Helvez'de olan Hasan Bey ol tarafda olan mîr-imîrân ve ümerâdan ba'zıları me'mûr oldukları hıdemât-ı aliyyede tehâvün ü tekâsül üzere oldukları ve Gradişka'da sâkin Hüseyin Ağa bir cerî ve mukdim ve kâr-güzâr **(6/b)** olup hatta Gradişka tarafından iktizâ iden ba'z-ı umûr ve hıdemâtı itmâm ve tekmîli sa'y ü ikdâmı olduğu istimâ' olunmağla, mektûb-ı muhlisî tahrîr olmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde ol makûle işe yaramayan mîr-imîrân ve ümerâdan kim var ise merkûm Hüseyin Ağa gibi yarar ve hıdmet-güzâr mahall ü müsta'id gördüğünüz âdemlere yerlerin tertîb ve serî'an tarafımıza i'lâm buyurasız. Ol tarafların nizâm-ı hâllerinde ve herkesin müstehık olduğuna göre ikrâm ve

te'dîbleri ve iktizâ itdüğü vech üzere istihdâmları re'y-i rezînin havâle olunmağla, taraf-ı şerîfinizden i'lâma menûtdur. 9 Safer sene 96.

Mektûb-ı Dîgerdir

Mektûb-ı şerîfiniz vâsıl olup mefhûmu ma'lûm-ı muhlisî oldu. Müteveffâ Kara Mehemed Paşa'nın yetîmine ihsân olunan otuz kîse akçe, yollar mahûf olmağla ol tarafda Siyavuş Ağa'ya teslîm ve yedinden alduğunuz temessük izzetlü Defterdar Paşa muhlislerine gönderildüğü i'lâm buyurmuşsuz, ma'kûl olmuş. Bu tarafda eytâmı ile hesâblaşılması için tenbîh olunmuşdur. Ve tedârük olunan askerden piyâde asker irsâlini münâsib görmeniz ile cebeci ve topcu ve yeniçeri evvel-be-evvel gönderilmek üzeredir. İnşâallâhü te'âlâ peyderpey vardıklarında münâsib gördüğünüz üzere istihdâm buyurursuz.

Ve Budun kal'asının ta'mîri husûsunda handeki tathîr ve şaranpo çekilmek ve münhedim olan yerleri ta'mîrinde sarf-ı makdûr olunur. Lâkin çâr dîvârı ahvâlinde vakt-i âhara muhtâc bir ma'nâdır deyü i'lâm buyurmuşsuz. Ta'mîrden murâd kal'aya kemâl-i metânet ve istihkâm virmeğdir. İnşâallâhü te'âlâ kemâ-yenbagî handekleri tathîr ve şaranpoları çekilüp ve münhedim olan yerlerine istihkâm-ı tâm virdikden sonra dîvârları husûsuna dahi i'lâmınız üzere vaktiyle himmet idersiz.

Ve Uyvar kal'asına mevâcib ile bir mikdâr hıdmet vâsıl olduğı i'lâm buyurmuşsuz. Bundan evvel i'lâm olduğı üzere kal'a-i mezbûreye bir senelik zahîreyi buzlar çözülmeyden evvel her ne tarîk ve ne keyfiyyet ile olur ise inşâallâhü te'âlâ îsâl ve teslîm itdirüp bu husûsda ferâğ-ı hâtır hâsıl olacak haberinize müterakkıbayız. Ve Adana Beylerbeyisi Ahmed Paşa bendeleri **(7/a)** ahvâli i'lâm buyurulmuş. Me'mûr olduğı hıdmetde bir hoş hâhiş-i derûn ile remy ü gûşun eylesün. İnşâallâhü te'âlâ bir şey düşdükde kayırılır. Ve düşmen-i dînin nev rûyînlerin olduğı yazmışsınız. Cenâb-ı Hakk her hâlde ehl-i İslâm'a mû'in ü nâsir olup, melâ'in-i hâsirînin fikr-i fâsidlerin kâsid ve mekr ü keydlerin kendü başlarına âyid eyleye. Yine de mu'temedü'l-kavl câsûslarınızı peyderpey irsâl ve hâl-i husrân mâl-i düşmeden istihbâr ve bu tarafa tahrîr ü iş'âr buyurmaktan hâlî olmayasınız. Fî 25 Safer 96.

Bu Dahi Kenâr-ı Mektûba Yazılmışdır

Benim sa'âdetlü karındâşım, leb-i deryâda olan Memâlik-i Mahrûse'ye Venedik keferesinin istîlâsı olmağla, Avlonya ve İskenderiye ve Hersek ve İlbasan sancaklarının zu'amâ ve erbâb-ı tûmârı yine Engürüs seferine me'mûr olup, zikrolunan elviyeye mutasarrıf olan paşa ve beyler ancak kendi kapularıyla her biri taht-ı hükûmetinde vâki' kılâ' ve palanka ve sâ'ir muhâfazası lâzım mahalleri muhâfazaya me'mûr olmuşlar. Siz dahi taraf-ı şerîfinizden evâmîr-i şerîfe gönderüp, minvâl-i meşrûh üzere her birine tenbîh ü te'kîd eylesiniz.

Ve Budun kal'asının müstevfâ zahîre ve cebehânesi vaktiyle kal'a-i mezbûreye vâsıl olmak ne mertebe umûr-ı mu'azzama-i Devlet-i Aliyye idüğü ma'lûm-ı şerîfinizdir. Belgrad'da vâfir cebehâne vâdır ve hayli zahîre de Belgrad'dan yollanmışdır. İktizâsına göre anları bir gün ve bir sâ'at evvel Budun'a nakl ü îsâle ihtimâm buyurursuz. Ol mikdâr zahîre ve cebehâne kifâyet itmedüğü sûretde ol tarafda akçe ile araba tarîkiyle olur ise vakit geçmezden evvel bi-eyyi-hâlin irişdiresiz ve akçe için aslâ hâtırda olmayasız. İnşâallâhü te'âlâ karîben ol tarafın masârif-i mühimmesi için akçe gönderilür. Bu tarafdan irsâli muhtâcun-ileyh olan şeyleri i'lâm buyurursuz. Hulâsa-i kelâm, Budun'un zahîre ve cebehânesi ve Uyvar'ın zahîresi müstevfa irişmeği cidd-i himmetleri masrûf olupol hususda me'mûnün-nâile olacak haberinize muntazırlarız. Ol tarafda olan mîrî develerin hâverlerin görüp anlar ile de Budun kal'asına îsâli lâzım gelen (7/b)cebehâne ve zehâyirden nakl itdirilmek üzere bundan akdem ordu defterdârına tenbîh olunmuşıdi. Hâlâ dahi buvech üzere zahîre naklolunduğu i'lâm olunmamağla, bu husûsda dahi cenâbınız takayyüd ü ihtimâm buyurasız. Ve ol develer sizin yanınızda kalmak üzeredir, ma'lûm-ı şerîfiniz ola. Ve Uyvar Vâlîsi Vezir Hasan Paşa'ya mukaddemâ cânib-i mîrîden ber-vech-i karz otuz kîse akçe virilüp sefeiniz ser'asker-i sâbık Vezir Mustafa Paşa'ya gönderilmişıdi. On akçe kendü yanında kalmağla sefeiniz vezîr-i müşârun-ileyhden bi't-temâm tahsîl ve taraf-ı mîrîden karz olmak üzere Uyvar vâlîsine irsâl ü îsâl itdiresiz.

Dîger Mektûb

Budur ki, Anadolu'dan sefer-i hümâyûna me'mûr olan zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacıları ve bi'l-cümle tavâyif-i asâkir-i mansûreden bir ferd kalmayup, cümlesin me'mûr oldukları üzere sefer-i hümâyûna sürmek için Hüseyin Paşa bendeleri Anadolu tarafına me'mûr olup, olmak[le]lerden gitmeyenlerin cezâların tertîb eylemek için yedine fermân-ı âlî-şân virilmiştir. Rumeli'nin dahi kezâlik Silistre tarafından mâ'adâ üç koluna mü'ekked ü müşedded evâmir-i şerîfe ile mukdim[ü]mübrim kapucubaşı ağalar ta'yîn ve yedlerine olminvâl üzere evâmir-i aliyye virilüp, hâlâ cenâb-ı şerîfinize hitâben sâdır olan fermân-ı âlî-şân dahi gönderilmiştir. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde ber-mûceb-i fermân-ı âlî amel buyurup, sefer-i hümâyûna me'mûr olan eğer zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve eğer sâ'ir tavâyif-i askerdir, me'mûr oldukları hıdemât-ı aliyyede mevcûd bulunmalıdırlar. Bu husûsda bir ferde himâye ve bir kimesnenin şefâ'atine müsâ'ade olunmak câyiz değildir. Me'mûr olduğu hıdemât-ı aliyyede mevcûd olunmayanların dirliklerin vaktiyle müstahıkkına tevcih ve ol makûlelerin birkaçına tertîb-i cezâ itmekle sâ'irlerin tehdîd ü tahvîf eylemek muktezâ-yı hâldir. Bu bâbda ziyâde takayyüd ü ihtimâm ve cümle asker-i İslâm'ı hıdemât-ı me'mûrelerinde mevcûd itdirmeğe sa'y ü ikdâm buyurup, sene-i sâbıka gibi herkes mutlak'l-inân¹⁵⁰kendi hevâsında gezmek husûsuna takayyüd buyurmanız lâzımdır. Ol tarafların zimâm-ı hall ve akd-i umûr-ı cumhûru yed-i mü'eyyedinize havâle olunmuşdur. Eğer a'mâl-i asker ve eğer sâyir muktezâ-yı umûr-ı seferdir, kemâl-i tedâbîr-i **(8/a)** hasene ile hareket ve bi-avnillâhi te'âlâ dîn ü devlete lâyıf hıdemât-ı celîle vücûda getürmeğe sarf-ı cidd-i himmet buyurursuz.

Benim izzetlü birâderim, bu sene-i müteyemminede avn-i Hakk ile tehyi'e vü âmâde kılınmış vâfir asâkir-i mansûre vâdır, bundan evvel mâh-ı Zi'l-hicce'nin üçüncü günü beşyüz nefer yeniçeri serdengeçdisi gönderilmişidi. Hâlâ mâh-ı Saferü'l-hayr'ın yirmi birinci gününde üçyüz cebeci ve yüz topçu ve yine mâh-ı mezbûrun yirmi yedinci günü dahi beşyüz nefer yeniçeri serdengeçdisi gönderilüp ve üçdört günde bir inşâallâhü te'âlâ peyderpey bu minvâl üzere rûz-ı Hızır'a dek gönderilmek üzeredir. Havâ kış olmağla yollarda sığışmak mümkün olmamağın, böyle müte'âkıben ceste ceste gönderilür. Heman Cenâb-ı Hakk hıdemât-ı celîleye

¹⁵⁰ Metinde sehven "mutlak alınan" şeklinde yazılmış.

muvaffak eyleye. Bundan böyle dahi vâki' olan ahvâli tahrîr ü i'lâmdan hâlî olmayasız. Fî Gurre-i Rebî'ülevvel sene 96.

Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, bundan akdem zu'amâ ve erbâb-ı tîmâra ve ba'zı paşa ve beylere ber-vech-i karz virmek üzere iki yüz kîse akçe gönderilmişdir. Hâlâ iki yüz kîse akçe dahi gönderilmişdir. Bununla mecmû'u dört yüz kîse akçe olur. Ve anda olan zu'amâ ve erbâb-ı tîmârın ekseri harclıkcılığa gittikleri mesmû'dur. Ol tarafda alaybeyleriyle söyleşüp ve cenâb-ı şerîfleriyle me'mûr olan paşaların ve beylerin ahvâllerin dahi fikr ü mülâhaza buyurup her biri def'-i zarûret ve vaktiyle tedârük ve levâzımların görüp ve kapuların mükemmel eylemeleriçün ma'kûl ü münasib gördüğünüz üzere her birine ber-vech-i karz virüp herbirinin küfelâsı ile ma'mûlün-bih hüccet ve temessüklerin alup ve meblağ-ı mezbûrdan otuz kîse akçesin cânib-i mîrîden karz tarîkiyle Temeşvar Vâlisi Vezîr Ahmed Paşa'ya virüp andan dahi ma'mûlün-bih temessük alup cümle temessükât ve hüccet izzetlü defterdâr paşa muhlisinize gönderesiz. Ve gurre-i Rebî'ülevvel'de otuz kît'a şâhî top dörder bârgîrli arabalara tahmîl ve seksen iki nefer top arabacılarıyla ol tarafa irsâl olmuşdur. Ve mâh-ı mezbûrun üçüncü Çaharşenbih beş yüz nefer yeniçeri serdengeçdisi **(8/b)** dahi gönderilmişdir. Ve Mısır'dan gelmesi fermân buyurılan üç bin Mısır kulu gurre-i Safer'de İskenderiye iskelesine dâhil oldukları haber geldi. İnşâallâhü te'âlâ karîben kendüler de gelürler. Ve sâbıkâ Bağdad Vâlisi Vezîr-i Mükerrrem İzzetlü İbrâhîm Paşa muhlisleri dahi İstanbul'a karîb gelmişlerdir. İnşâallâhü te'âlâ her biri serî'an müte'âkıben geldikçe ceste ceste gönderilür. Hakk te'âlâ her umûru teshîl ve rızâ-yı hümâyûn-ı şehriyârî üzere a'mâl ve hıdemâta muvaffak eyleye.

Ve benim izzetlü birâderim, Uyvar'ın zahîresi ahvâli bundan evvel dahi yazılmış idi. Lutf idüp kal'a-i mezbûreye bir sene müstevfâ kifâyet idecek mikdârı zahîreyi Budun zahiresinden mi olur? Ne şekil mümkün ise her ne tarîk ve ne keyfiyyet ile olur ise avn-i Hakk ile hamsîn içinde buzlar çözülmezden evvel inşâallâhü te'âlâ kal'a-i Uyvar'a idhâl ve vusûlü haberi ile bizi hâtıradan tahlîs eylesiniz. Ve kezâlik Budun kal'asının da zahîre ve cebehânesi bir gün evvel

irişmeği ve i‘lâmınız üzere vakt ü zamânıyla ta‘mîr ü termîminde ve şaranpolarıyla istihkâmında ve sâyir husûsunda bezl-i cidd-i himmet buyurursuz.

Ve sâbıkâ ordu defterdârı olan Mustafa Efendi’nin ve nüzül hıdmetinde olan bir iki âdemin gâyet ile hıyânet ü hırsetleri istimâ‘ olmuşdur. Mezkûr Mustafa Efendi’nin ve ol birlerinin kemâl-i tedkîk ile muhâsebelerin gördükten sonra itdikleri mel‘anet yanlarına kalmamak üzere haklarında lâzım geleni icrâ itmekde bir vechile sehli cevâz göstermeyesiz.

Ser‘asker Paşa’ya Bir Dahi Mektûb ki

Benim birâderim, sefer-i hümâyun[a] me’mûr olan hamitcılar ve lağımcılar ve tıpacılar husûsu bundan akdem tarafınızdan¹⁵¹ yazılmış idi. Onlar mukaddemâ alâ-sebîli’l-münâvebe sefere giderler imiş. Lâkin iktizâ hasebiyle şimdi umûm üzere Engürüs seferine me’mûr olmalarıyla, defterleri Defterhâne’den ihrâc ve huzûr-ı şerîflerine irsâl olmuşdur. Ve cümlesi mevcûd olmak üzere tenbîh olunmuşdur. Mahallinde yoklayup gelmeyenlerin ze‘âmeti ve tîmârların erbâb-ı istihkâka **(9/a)**tevcîh buyurursuz. Ve Sivas ve Karaman’dan kadîmden cebelüleri sefere eşegelenlerin dahi defteri irsâl olmuşdur. Taraf-ı şerîfinizden cebelü ağası ta‘yîn idüp onların ve sâyir bu taraftan kânûn üzere cebelü emri virilen cebelülerin mevcûd bulunmasıçün alay beyilerine tenbîh buyurup mevcûd itdiresiz. Gelmeyenlerin kânûn üzere tevcîh buyurursuz. Fî 4 Rebî‘ülevvel sene 96.

Bu Dahi Kenâr-ı Mektûba Tahşiye Olunmuşdur

Benim birâderim, sefeiniz merhûm Mehmed Paşa’nın tahrîr itdüğü üzere bin beş yüz nefer yerlü kulu yazmasıçün taraf-ı şerîflerinden emr-i şerîf ile çorbacı ta‘yîn buyurulduğı i‘lâm buyurulmuş, ma‘kûl olmuş. Merhûmun tahrîr itdüğü kulun mevâcibi için mukaddemâ akçe gönderilmiş idi. Anların ekseri firâr ve perâkende olmağla, onların mevâcibleriyle bunları görürsüz. Eğer kifâyet itmez ise bir yerden virdirüp bu tarafâ i‘lâm buyurasız, serî’an gönderilür. Ve Bosna ve Arnavudluk’dan bin nefer piyâde cem‘ ve taraf-ı şerîflerine îsâl olunmasın yazmışsınız. Mektûb-ı

¹⁵¹ Metinde sehven “*tarikinizden*” şeklinde yazılmış.

şerîfleri vürûdundan beş ay mukaddem sâbıkâ Bo[sna] Defterdârı Muslu Efendi'ye fermân-ı âlî-şân irsâl ve Budun kal'asına üç bin nefer kul yazılması ismarlanmış idi. Bu kadar cidd ü cehd eylediler. Üç bin nefer tedârûke imkân olmaduğın i'lâm eylemeleriyle bin neferi tenzîl ve iki bin neferi bi-eyyi hâl tedârük ve îsâl olunmak için tekrâr fermân-ı âlî ile ağalarımızdan Mustafa Ağa kulları ta'yîn ve inşâallâhü te'âlâ tekmilinden sonra cenâb-ı şerîfleriyle haberleşüp taraf-ı şerîfinize göndermesiyçün muhkem tenbîh olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ şimdiye dek taraf-ı şerîflerine haberi varmışdır. Me'mûlündeyiz. Eğer fi'l-hakîka ol semtlerde i'lâm buyurduğunuz üzere neferât tedârükü mümkün ise hiç bu tarafa istîzâna hâcet yoktur. Heman taraf-ı şerîfinizden emr-i şerîf ile âdem ta'yîn idüp tedârük itdiresiz. Ve ol tarafda olan yeniçeri odalarının neferâtından Âsitâne-mânde ve etrâfa yamak olanların yine odalarına irsâl olunmak için ocaklarına tenbîh olunmuşdur.

(9/b) Benim izzetlü birâderim, bu sene inşâallâhü te'âlâ beş binden mütecâviz sipâh serdengeçdisi ve sekiz bin kadar yeniçerinin bedergâhı ve serdengeçdisi ve üç binden mütecâviz cebeci ve topçu tedârük ve iktizâ eden mühimmâtları görülüp cümlesi sene-i sâbıkâ gibi olmayup güzîde ve pâk olmak üzeredir. Ve Şam Vâlîsi Vezîr İbrahim Paşa'nın da bin kadar âdemi olur ve bu muhlisleri dahi bin beş yüz nefer levend göndermek üzereyiz ki, inşâallâhü te'âlâ bu mecmû'u yirmi binden mütecâviz olur. Cümlesi güzîde ve pâk olup peyderpey gürûh gürûh gönderilmek üzeredir. İnşâallâhü te'âlâ vardıklarında iktizâsına göre münâsib gördüğünüz yerlerde istihdâm buyurursuz. Ve ol taraflarda bulunur ise, bu cânibden habere bakmayup heman tedârük ve cem' itdiresiz.

Benim izzetlü birâderim, Uyvar muhâfızı Vezîr Hasan Paşa'nın mektûbu gelüp Uyvar'da azîm kaht ü galâ olduğunu ve cebehâneye kemâl-i mertebe müzâyakaları olup muhâfazacı ve cebeci ve topçular ve katı dahi i'lâm eylemiş ve buzlar çözülmezden mukaddem gelmesi mümkün olup sonra bir vechile ¹⁵²idüğün yazmış. İnşâallâhü te'âlâ Uyvar'ın bir senelik müstevfâ yenecek kadar zehâyir ve cebehâne ve askerinin hamsîn içinde buzlar çözülmedin her nereden olur ise olsun bi-eyyi-vechi-kân irsâl ve idhâl itdirmeğe rem ve dikkat buyurasız. Bu husûsu

¹⁵² Okunamadığından metindeki orijinal hali alınmıştır.

bundan akdem bir iki def'a dahi yazılmış idi. Ola ki bu Uyvar gâilesi dahi ber-taraf kılayun, ıcaleten husûlu ciddi ile bizi hâtıradan tahlîse himmet buyurasız. Bundan akdem taleb eyledüğünüz üzere bin nefer cebeci ve bin nefer topcu dahi inşâallâhü te'âlâ karîben gönderilmek üzeredir.

Ve Budun'a gelecek zehâyir ve cebehânenin bir mikdârı gelüp ve ba'zısı şiddet-i şitâdan ba'z-ı mahalde kalduğun tahrîr buyurmuşsuz. Ma'lûm-ı şerîfinizdir ki asâkir-i İslâm ve kal'anın ziyâde muhtâcun-ileyh oldukları zehâyir ve cebehânedir. Bunlar beher-hal düşmen ayaklanmazdan mukaddem inşâallâhü te'âlâ vaktiyle müstevfâ ve mükemmel olmak üzere dâhil-i kal'a olmağa muhtâcdır. İnşâallâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at evvel mahallerine îsâl itdirmeğe (10/a)kemâl-i mertebe himmet buyurasız. Ve taraf-ı düşmenden câsûslarınız getürdükleri ahbârı tahrîr eylemişsiz. Fî-mâ-ba'd mu'temed câsûslarınız eksik itmeyüp her-bâr tedbîr ve a'mal-i düşmenden haberdâr ve vâki' olan ahvâl ü ef'âllerin taraf-ı muhlisîye iş'âr buyurasız. 4 Rebî'ülevvel sene 96.

Şâhîn Ağa ile gönderilen iki yüz kîse akçeyi Anadolu zu'amâ ve erbâb-ı tîmârına ve paşa ve beylere ber-vech-i karz virüp, her birinden temessük alup defterdâr paşa'ya göndermek için ser'asker paşaya mektûbun tahrîr ve mezbûr Şahin Ağa ile irsâl olunmuşdur. 5 Rebî'ülevvel sene 96.

Bâlâda Olan Mufassal Mektûba Zeyl Olmuşdur

Mektûb-ı şerîfleri vusûlünde mukaddem asker tedârükü husûsunda mülâhaza olunmadık vech kalmadı idi. Ana binâen Bosna'ya zikr-olunduğu bu sene âdem gönderilmiş idi. Şimdiye dek anların tedârük itdiklerinin inşâallâhü te'âlâ cenâb-ı sa'âdetlerine haber varmışdır. Andan mâ'adâ gerek Bosna'dan ve gerek Arnavudluk'dan işâret buyurduğunuz piyâde nefer tedârükü mümkün ise heman takayyüd ü himmet ve emr-i şerîf ile âdem ta'yîn buyurursuz. Ve iktizâ iden levâzım ne ise tarafımıza i'lâm buyurasız. 4 Rebî'ülevvel sene 96.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb ki

Tökeli İmre tarafından istimdâdı müş'ir iki def'ada gelen haberlerin yazmışsınız. Anın ahvâli ma'lûmdur ve mukaddemâ taraf-ı şerîflerine de i'lâm olunmuş idi, göresiz. Muktezâ-yı hâle göre her nice ise âna göre amel buyurursuz.

Ve Budun'da olan sipâh serdengeçdilerinin ru'ûsları gönderüp sâ'irlerin dahi yoklatdırup göndermek üzere olduğunuzu i'lâm buyurmuşsuz. Gelen ru'ûsların inşâallâhü te'âlâ ibtidâları gönderilür. Lâkin ba'de'l-yevm yoklanacağın gâyet ile im'ân ü dikkat buyurup nâ-mevcûdlarının ru'ûsları bir takrîb ile mevcûd defterine geçmek üzere kemâl-i mertebe takayyüd buyurmaları me'mûldür. Ve inşâallâhü te'âlâ Budun'un zehâyir ve cebehânesi tekmîl ile Uyvar'ın zahîre ve cebehânesini vaktiyle müstevfâ irişdirüp bu gâileden âzâdesiz olmamıza sarf-ı himmet buyurasız. Ve taraf-ı düşmenden **(10/b)** câsûslarınız eksik itmeyüp vârid olan ahbâr-ı sahîhayı tahrîr ve i'lâmdan hâlî olmayasız. Fî 6 Rebî'ülevvel sene 96.

Bu Dahi Ser'asker-i Müşârun-İleyhe Kâ'imedir

Mektûb-ı behcet-mashûbunuzda olan kâ'imenizde zebânzed-i hâme-i müşgîn-câme olan ahvâl bi-temâmihâ ma'lûm-ı muhlisî oldu. Leh tarafından cenâb-ı sa'âdetlerine iki def'ada sulha müte'allık lisânen vârid olan esvile ve ecvibe tafsîli üzere i'lâm buyurulmuş, fi'l-hakîka münâsib ve ma'kûl cevâb buyurmuşsuz. Şevketlü ve kudretlü ve azametlü efendimiz pâdişâh-ı gîtî-penâh eyyedehullâhu ve kavvâhu hazretlerinin bâb-ı ra'fet-me'âbları erbâb-ı ümîd ü recâyâ keşîn ve hâh-ı inâyet ü ihsânları mültemisîne bî-dirîg ü âmâdedir. Husûsa ki emn ü râhat-ı bilâd u terfîh-i ibâdı müntic ahvâl ola. Bu husûsda inşâallâhü te'âlâ sözleri nefsü'l-emr olup, tekrar tâlip olurlar ise tavassutu ta'ahhüd ve lutf-ı Hakk ile sûret bulmasına himmet buyurursuz. Ammâ yine lâzîme-i hazm ü ihtiyâtı elden komayup ve sözlerine firîfte olmayup, ke'l-evvel dâmen-i bezrde ihtimâm olup, tehyi'e-i esbâb-ı dâr u gîr ve tevkîr ricâl-i adû-tedmîrden hâlî olmayasız. Zîrâ ma'lûm-ı sa'âdetinizdir ki, böyle ahvâlde maslahat sûret-pezîr-i itmâm olmadıkça kavî-i mücerredlerine i'tizâr ıyâzen-billâhi te'âlâ haybet ü husrânı münticdir. Bu muhlislerinin dahi bu husus dîn ü devlet ve bi'l-cümle ibâdullâha mahz-ı hayr idüğü müteyakkınımız olup ve lutf-ı Hakk ile vücûda gelmesi aksa'l- gâye murâdımızdır. Lâkin lâzîme-i zimmet-i hazm için yine

tedbîr ü tedârükde ma‘zûrîn olan mertebe sa‘y ü dikkatden hâlî olmazız. Cenâb-ı Hakk hayra muvaffak eyleye.

Benim izzetlü birâderim, bunda hâsıl-ı kelâm budur ki, ekser işâret buyurduğunuz üzere düşmen-i dîn taraf-ı devletden oldukları kal‘aları virmek üzere sulha imkân var ise febihâ ve ni‘amihî nûr, alâ nûr, ammâ sözleri gayrı olur ise bunda maslahat-ı vakt ve dîn ü devlete hayırhâhlık yine her ne tarîk ile olur ise bi-eyyi hâl sulh ü salâh vücûda getürüp hayr ile sûret-i pezîr husûl olmasına dâmen-dermiyân-ı himmet buyurula.

(11/a) Ser‘asker İbrahim Paşa Hazretlerine Diğer Mektûb ki

Cenâb-ı sa‘âdetleri hîn-i muhâsarada Budun kal‘asında idiniz. Ne kadar bârût harc olunduğu ma‘lûm-ı sa‘âdetlerinizdir. Ve bu sene şimdiye dek kal‘a-i mezbûreye varan bârût ne mikdâr olduğu ma‘lûm-ı şerîfinizdir. İmdi, bu seneyi de geçen seneye mukâyese buyurup, müstevfâ kifâyet edip, ıyâzen billâhi te‘âlâ bir hâl ile zarûret çekilmeyecek mertebe bârûtu Belgrad’dan bir gün evvel Budun’a nakl ü îsâle takayyüd ü ihtimâm buyurasız. Bâkî hemîşe eyyâm-ı izz-i devlet ve kelânî dâ’im bâd. 9 Rebî‘ülevvel sene 96.

Ser‘asker Paşa’yadır

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmu ma‘lûm-ı muhlisî oldu. Lağımçı ve beldâr ve ordu ahvâllerin tahrîr buyurmuşuz. Mektûb-ı şerîfiniz vusûlünden bir ay mukaddem bu husûsda evâmîr-i aliyye ile mukaddem mübâşirler ta‘yîn ve irsâl ve her biri inşâallâhü te‘âlâ vakt ü zamanıyla mahallinde hâzır bulunmalarıçün ekîd ü şedîd tenbîh ü te’kîd olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ evvel-be-evvel vaktiyle varup müctemi‘ olurlar ve ol tarafda iktizâ iden masârif-i mühimme-i mîrî için vezîr-i mükerrem izzetlü defterdâr paşa senâhânları tarafından yirmi beş kîse akçe irsâl olunup ve ol tarafda ağalarımızdan bizim Mustafa bey bendelerin olan yirmi beş kîseyi dahi cânib-i mîrîden olmak üzere taraf-ı şerîfinize teslîm itmek için kendüye mektûb tahrîr olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde mecmû‘u iki kîse akçe olur, kabz itdürüp taraf-ı muhlisîye i‘lâm buyurursuz.

Ve bundan akdem tahrîr ve sipâriş olunduğu üzere Uyvar'ın zehâyir ve cebehâne ve iktizâ iden muhâfazacıların vakit fevt olmadın inşaallâhü te'âlâ bir gün ve bir sâ'at evvel ulaşıdırup vusûlü hayr-pezîr-i i'lâm ile muhlisinizi me'mûnû'l-hâtir eylesiniz. İnşâallâhü te'âlâ şimdiye dek izzetlü Abdurrahman Paşa muhlisleri dahi Budun kal'asına dâhil olmuşlardır. Muktezî-i vakt[ü]hâle göre kal'a-i mezbûrenin **(11/b)**kemâl-i istihkâmı ve nakl olunacak cebehâne ve zehâyiri ve muhâfazacıları ve bi'l-cümle muhtâcun-ileyh olan cüz'î ve küllî her ne ise gereği gibi görüp, inşaallâh her şey vaktiyle îsâl olunup, aslâ bir şeyde bâ'is-i zarûret olacak hâl olmamak üzere ol tarafların kemâ-yenbagî nizâm ü intizâma dikkat ü ihtimâm ve taraftan iktizâ iden umûr u husûslarınızı peyderpey tahrîr ü i'lâm buyurursuz. 16 Rebî'ülevvel sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, Eğre'de olan sipâh serdengeçdilerini yoklayup ru'ûslarını gönderdüğünüzü yazmışsınız, henüz gelüp vâsıl olmamışdır. Ve Mar'aş Beylerbeyisi Ömer Paşa'nın fevtini i'lâm ve Mar'aş Beylerbeyiliği'ni sâbıkâ Kanije Paşa'sı Ahmed Paşa'ya virüp, Ösek muhâfazasına ta'yîn eyledükleri iş'âr buyurmuşsuz, ma'kûl olmuş. Tekmîl kapısı ile hıdmet-i me'mûresinde re'y ü ikdâm eyleseniyçün tenbîh ü tekîd buyurasız. Müstevfâ Tatar askeri istemişsiz, mukaddemâ ta'yîn ve irsâl eylemek üzere sa'âdetlü Han-ı Âlî-şân hazretlerine yazılıp gereği gibi sipâriş olunmuş idi. İnşâallâhü te'âlâ vaktiyle gönderirler. Ve Budun'a nakl olunacak cebehânedan hayli cebehâne Erçin nâm mahalle gelüp bu kadar zamândan anda kaldığı mesmû'dur. Erçin Budun'a karîb olup ve cenâb-ı şerîfleri ol mühimmât-ı cebehâne şimdiye dek anda kalmayup ne hâl ile olur ise Budun'a nakl ü îsâl olunmak gerek idi. İnşâallâhü te'âlâ bir hâl ile zarûret çekilmeyecek kadar Budun'un cebehâne zehâyirin mükemmel ve müstevfâ idhâl ü îsâle ihtimâm buyurursuz. Ve ol tarafda ba'zı cebehâne ve zehâyir nakli için yüz kantâr mükemmel gönderilmişdir. Vusûlünde münâsip gördüğünüz üzere isti'mâl buyurursuz.

Bu Dahi Mektûb-ı Dîgerdir

Benim izzetlü karındâşım, Orta Kral'ı Tökeli İmre'nin taraf-ı şerîfinizden Budun çavuşu ile bu tarafa gelen âdeminin getürdüğü kâğıtlar görüldü. Ba'zı mevâd

tahrîriyle tatvîl-i kelâm eylemiş ki ¹⁵³ olmamak görünür. Hâlâ kâğıdın bir sûreti taraf-ı şerîfinize gönderilmiştir. Kral-ı mezbûrun her ahvâli **(12/a)** mukademmâ hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn ile re'y-i rezînin havâle olunmağla tahrîr itdüğü mevâdda im'ân ile muktezâ-yı tefekkür ü tedebbür buyurursuz. Ne vechile cevâb virilmesi ve ne gûne hareket olunması münâsip görülür ise, ana göre amel ve taraf-ı muhlisîye i'lâm buyurursuz. Eğre ve Varat ve Uyvar serhadlileri re'âyâ köylerin rencîde iderler deyü i'lâm eylemekle, zıkr-olunan eyâletler vâfîlerine gönderilen evâmîr-i şerîfenin mazmûnu ma'lûmunuz olmak için sûreti taraf-ı şerîfinize gönderilmiştir. Ve kışlak yeri deyü bir mühim söz yazmış, evvel-bahâr hulûl itmekle kışlağa hâcet kalmadı. Ve eğer fi'l-hakîka iktizâ ider ise, taraf-ı şerîfinize i'lâm eylemesiyçün kendüye cevâb yazılmışdır. Ve Leh tarafında olan asker-i İslâm'ı ve Nemçe tarafının sulhü ahvâlin yazmış, bundan inşâallâhü te'âlâ a'lem yine bir gâraz-i fâsidi olmak gerek. İnşâallâhü te'âlâ bu bâbda üslûb-ı mergûb-ı hakîmâne ile a'mâl-i fikr-i sâ'ib buyurup, kapucular kethudâmız bendeleriyle tavsiye vü i'lâm olunan husûsun hayr ile husûlüne ve inşâallâhü te'âlâ avn-i Hakk ile bir gün evvel maslahat ve hıdmet itmâm-pezîr olmasına himmet ü dikkat buyurursuz.

Ve benim birâderim, mukaddemâ i'lâm olunandan mâ'adâ mâh-ı Rebî'ülevvel'in sekizinci günü beş yüz nefer yeniçeri serdengeçdisi gönderilüp hâlâ mâh-ı mezbûrun üçüncü sebt günü dahi dört yüz altmış dört nefer yeniçeri serdengeçdisi gönderilmiştir. İnşâallâhü te'âlâ vusûllerinde adedlerince i'lâm buyurursuz. 17 Rebî'ülevvel sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Ve benim birâderim, bundan akdem Budun kal'ası muhâfazası için istediğünüz cebeci ve topçu mukaddemâ mâh-ı Muharrem'in yirmi yedinci günü üç yüz nefer cebeci ve yüz nefer topçu gönderilmiş idi. Hâlâ mâh-ı Rebî'ülevvel'in yirmi ikinci isneyn günü bin üç-yüz nefer cebeci dahi gönderilmek üzeredir. Ve topçular dahi İstanbul'dan çıktıkları haberi geldi, anlar da geldiklerinde eğlendirmeyüp gönderilür. İnşâallâhü te'âlâ vardıklarında siz dahi tevakkuf

¹⁵³ Okunamadığından metindeki orijinal hali alınmıştır.

itdirmeyüp mukaddemâ i'lâm buyurduğunuz üzere bir gün evvel Budun kal'asına irsâl ü idhâle ihtimâm buyurursuz.

(12/b) Ser'asker İbrahim Paşa'ya ki

Tökeli İmre'nin mukaddemâ birkaç def'a feryâdnâmeleri geldikde ahvâli taraf-ı şerîfinize havâle olunduğu kendüye yazılmış idi. Hâlâ bu def'a feryâdnâmesi gelüp muztar olduğun i'lâm ve imdâd-ı recâ itmekle yine ahvâli cenâb-ı izzet-me'âllerine havâle olunduğu kendüye yazılmağla, cenâb-ı şerîflerine dahi i'lâm olunmuşdur. Mezbûrun her ahvâli taraf-ı şerîflerine havâle olunduğu ma'lûm-ı şerîfinizdir. Muktezâ-yı vakt ve münâsib-i hâl ne ise ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere amel ü hareket buyurursuz.

Ve benim izzetlü birâderim, Uyvar kal'asının zehâyir ve cebehânesi ve muhâfazacıları mükemmel ve müstevfâ olmak üzere lutf-ı Hakk ile dâhil-i kal'a olduğunun haberini i'lâm buyurmanıza intizârımız bir şey'e benzer değildir. Budun kal'asının dahi kezâlik gerek istihkâmı ve gerek iktizâ iden zehâyir ve cebehâne ve muhâfazası tekâmîle ne-mertebe mühimm ü muktazî olduğu ve anın dahi tamâmen dâhil-i kal'a olduğu haberine terakkîmız muhtâc-ı beyân değildir. İnşâallâhü te'âlâ bu husûslarda kemâl-i mertebe dikkat ü gayret ile bu gâilenin def'e ve dilhâh üzere her şey'in vusûlü haberi irsâliyle ferag-ı bâlimize himmet buyurursuz. 27 Rebî'ülevvel sene 96.

Ser'asker Paşa Hazretlerinedir

Bundan akdem merhûm Serdâr İbrahim Paşa zamânında Füleke ve Hanut kal'alarından ihrâc ve Eğre kal'asında emânet vaz' olunan yetmiş pâreden mütecâviz top ve havanları sıhhati üzere yoklatdırarsız. Eğre kal'asının kadîmden olan toplarından mâ'adâ zikr-olunan toplardan dahi kalması muktazî mi dir? Muktazî olduğu hâlde lüzûmundan ziyâdesi Budun veyâhûd Belgrad'a mı nakl olunmak münâsibdir? Veyâhûd ol havâlide olan kılâ'-ı serhadd-i mansûreden topa zarûreti ve lüzûmu olan kal'alara lüzûmu kadar virilmek mi münâsibdir? Her niçe ma'kûl ü münâsib görür iseniz ol vechile amel ve vukû'u ve defteriyle taraf-ı muhlisîye i'lâm

buyurasız. Ol bâbda sâdır olan emr-i şerîf-i âlî-şân **(13/a)**dahi gönderilmiştir, mûcebi üzere amel buyurursuz.

Benim izzetlü birâderim, sefer-i hümâyûna gelmeyenlerin ze‘âmeti ve tîmârî âhara tevcîh olmakdan murâd, tevfir-i askerdir. Kapu halkına virildikde taklîl-i askere mü‘eddî olduğu katı zâhirdir. Bu husûsa kemâl-i mertebe im‘ân ile takayyüd ve ze‘âmeti ve tîmârî kapu halkından tahlîse dikkat buyurursuz. Ve mâh-ı Rebî‘ülevvel’in yirmi yedinci günü üç yüz nefer topçu ve yüz nefer top arabacısı ve dörder bârgîrli arabalar ile kırk kıt‘a şâhî top taraf-ı şerîfinize gönderilmiştir. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde münâsib gördüğünüz üzere istihdâm ve vusûlleri haberin i‘lâm buyurursuz. 29 Rebî‘ülevvel sene 96.

Ser‘asker Paşa’ya ki

Sivas Beylerbeyisi Hüseyin Paşa’nın yanında kimesnesi olmadığı istimâ‘ olunmağla müteveffâ Budun Vâlisi Vezîr İbrahim Paşa’nın kethudâsı Mustafa Ağa bendeleri bu tarafa getürdülüp hayli âdem cem‘ ve kapusun mükemmel eylemek şartıyla kendüye eyâlet-i Sivas tevcîh ve serî‘an taraf-ı şerîfinize irsâl olunmuştur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde kapusun pek mükemmel ve altı yüz kadar müsella ve müretteb âdem tedârük ve hıdmet-i aliyyede olmasıçün cenâb-ı sa‘âdetleri dahi gereği gibi tenbîh ve münâsib gördüğünüz üzere istihdâm buyurursuz. Ve selefi olan Hüseyin Paşa ma‘zûl oldum deyü me‘mûr olduğu İstolni-Belgrad’dan çıkmağa tâlib olur ise kat‘â izn ü ruhsat vermeyüp ve tehî komayup inşâallâhü te‘âlâ ol tarafda bir münâsib şey düşdükde kayırasız. Ve İstolni-Belgrad muhâfazasına bunlardan gayrı dahi muhâfazacı iktizâ ider ise, lüzûmu mertebe ta‘yîn ve taraf-ı muhlisîye i‘lâm buyurursuz. 12 Rebî‘ülâhir sene 96.

Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü karındâşım, merhûm Sivas Beylerbeyisi Mustafa Paşa ile bu tarafda ol câniblerin söyleşdikde, Ösek’in ormanı karîb olmağla, azîm şaranpo çekilmek ile Ösek’e kemâl-i metânet ü istihkâm **(13/b)**virmeğe teshîl eylemiştir. İmdi benim izzetlü birâderim, Ösek tarafları bu sene-i mübârekede geçen seneki gibi olmayup, kefer gelmesi melhûz olan tarafların handek ile mi, tabya yapmak ile mi

olur, yohsa şaranpo çekmek ile mi olur? Her ne vechile olur ise kemâl-i istihkâm virilüp, avn-i Hakk'la bir gün evvel mehâmmını tekmîl ve muhâfazacıların müstevfâ ta'yîn idüp, hâsıl-ı kelâm anın gâilesinden hâtırımızı tahlîs ve tafsîli üzere tarafımıza i'lâm buyurursuz. Ve bundan akdem masârif-i mîrî için bir def'a yirmi beş kîse ve Mustafa bey bendelerinden dahi bin altun taraf-ı şerîflerine teslîm olunmuş idi. Mîrînin ahvâli dahi ma'lûm-ı şerîfinizdir. Hâlâ bu def'a dahi vezîr-i mükerrerem izzetlü defterdâr paşa muhlisleri tarafından yüz otuz iki kîse dahi gönderilmişdir ki, mecmû'u yüz seksan iki kîse olur. İnşâallâh selâmet ile vusûlünde masârif-i mühimmeye lüzûmu mertebe sarf ü itlâf olunmağa im'ân ü takayyüd buyurursuz.

Ve hayli zamandan berü taraf-ı şerîfinizden mektûb gelmemekle, Uyvar'ın zahîre ve cebehâne ve muhâfazacısından ve ahvâl-i düşmenden bir gûne haber vârid olmadı. El-hâletü hâzihi ol haberler intizârımız kemâlinde idüğü zâhirdir. Peyderpey ahvâl ü âsârı iş'âr ve avn-i Hakk ile Uyvar ve Budun'un zehâyir ve cebeleri tamâmen vusûl bulup, inşâallâhü te'âlâ her vechile me'mûnû'l kâili oldukların i'lâm buyurmanız melhûzdur.

Ser'asker Paşa'ya Mektûbdur

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmu ma'lûm-ı muhlisî oldu. Vaç kal'ası kurbünde Uyvar'a gidecek dakîkden iki bin keyl dakîk emr-i Hakk ile gâret-zede-i düşmen-i dîn olduğun i'lâm buyurmuşuz. Emr Hakk'ındır, el-hükmü li'llâhi te'âlâ. Lâkin ol zahîreyi öyle yerde ihmâl ü tekâsülü sebebiyle gâret itdiren çolak Abdurrahman habîsi kal'a-bend eyleyesiz ki eşedd-i ukûbet ile hakkından gelinmekle âhara mûcib-i ibret ola.

Ve Uyvar'ın zahîre ve istedikleri (14/a)cebehânesi muhâfazacıları düşmen-i dîn ola ki, hüsn-i himmetleriyle vaktiyle dâhil-i kal'a ola deyü cenâb-ı şerifinize defa'ât ve kerrât ile yazılmış idi. Henüz ol gâyile ber- taraf olmadı. Ola ki inşâallâhü te'âlâ mektûb-ı muhlisî vusûlüne dek Uyvar'ın bi'l-cümle matlûbların mukaddemâ i'lâm olunduğu üzere tekmîl ve îsâl eylemiş bulunmağla, hâmil-i mektûb-ı muhlisîyi ol haber-i meserret ile îrsâl ve muhlislerinden def'-i dağdağa-hâtır eyleyesiz. Ve ol tarafda geçen seneden bu kadar balyemez ve havan ve şâhî topları var idi. Bu sene

dahi yetmiş kıt'a şâhî top kırk gün mukaddem karadan arabalar ile gönderilüp ve taraf-ı şerîfinize i'lâm olunmuş idi. Deryâdan hayli vâfir top ve mühimmât gönderilmişdir. Ve Belgrad'da zehâyir ve cebehâne dahi vâfirdir. Budun kal'asına dahi iktizâ iden top bârûtu ve tûfeng bârûtu ve fitîl ve el humbarası ve harbe ve toplardan lüzûmu mertebe münâsib gördüğünüz üzere balyemez ve şâhî ve havan topları ve zehâyir ve muhâfazacı her ne ise inşâallâhü te'âlâ bir şey'e zarûret çekilmemek üzere müstevfâ irişdirilmesi için takayyüd ve inşâallâh bir gün ve bir sâ'at evvel vaktiyle irişdirüp vukû'u üzere i'lâm buyurasız. Mukaddemâ Budun muhâfazası için taleb buyurduğunuz bin dört-yüz elli nefer cebeci ve dört-yüz nefer topçu ki bundan akdem irsâl ve Budun kal'ası muhâfazasına ta'yîn buyurmanız tavsiye olunmuş idi, anlar inşâallâh şimdiye dek ol tarafda varmak gerekir. Bunlardan mâ'adâ dahi ne kadar muhâfazacı iktizâ ider ise Budun kal'asına müstevfa muhâfazacı ta'yîn buyurursuz. Ve ze'âmet ve tîmâra mutasarrıf lağımçı ve cimitçi ve tıpacılar dahi iki ay mukaddem ol tarafa me'mûr olup ve bir gün evvel gitmelerine mü'ekked evâmîr-i aliyye ile mübâşirler ta'yîn olundu. Defterleri size gönderilmiş idi. İnşâallâhü te'âlâ karîben varırlar. Vardıklarında Budun kal'asına ve ol tarafda iktizâ iden hıdemât-ı aliyyede münâsib gördüğünüz üzere istihdâm buyurursuz ve gelmeyenlerin yerlerin **(14/b)**vaktiyle müstehıkkına tevcîh idersiz. Ve li'llâhî'l hamd ve'l-minne ve bu sene muzâyaka çekilmeyecek mertebe tedârük olundu. İki aydan berü peyderpey ceste ceste gönderilüp ve inşâallâhü te'âlâ bundan sonra yine rûz-ı Hızır'a dek hâlî olmayup her gün gönderilür. İnşâallâhü te'âlâ askere zarûret çekilmez. İmdi, Budun'a ol cebeci ve topçıdan mâ'adâ Bosna tarafından tahrîri ferman olunan iki bin yerlü kulundan gayrı dahi ne mikdâr muhâfazacı lâzım ise müstevfâ ve mükemmel muhâfazacı ta'yîn ve hakîkati üzere bir gün evvel tarafımıza i'lâm buyurursuz. Kal'a ahvâli ma'lûm-ı sa'âdetinizdir. Her şey vaktiyle hâzır ve mevcûd bulunmağa muhtâcdır. Size ta'rife hâcet yok. Heman bir gün evvel tekâmîl-i mehâmmı ile ihtimâm ve bundan böyle dahi vâki' olan ahvâl ü âsârı peyderpey tahrîr ü i'lâm buyurasız. 16 Rebî'ülâhir 96.

Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, Budun yerlü kulu tahrîrine giden mübâşir bendelerinden haber geldi. Bir mikdârın tedârük ve irsâl ve kalanın dahi inşâallâhü te‘âlâ an-karîb göndermek üzere oldukların i‘lâm itmekle tekrâr isti‘câller için mü’ekked ü müşedded mektûb ile iki bin neferi tekmîl ve irsâl eylemek için te’kîd ü tenbîh olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ karîben cümle varup vâsıl olurlar. Ve taraf-ı şerîfinize gidecek esnâf ordusu işbu mâh-ı Rebî‘ülâhir’in on dördüncü günü mu‘tâd üzere ihrâc ü irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ peyderpey gönderilecek asker her nev‘den gönderildikçe adedleriyle i‘lâm olunur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde ma‘kûl ü münâsib gördüğünüz üzere istihdâm buyurursuz. Ve mâh-ı Rebî‘ülâhir’in on altıncı günü dahi beş-yüz nefer yeniçeri serdengeçdisi gönderilmiştir, vusûlünü i‘lâm buyurasız.

Ser‘asker Paşa’ya Gönderilen Hatt-ı Şerîf Sûretidir

Sen ki Engürüs tarafına me’mûr olan vüzerâ-yı izâm ve mîr-î mîrân-ı fihâm ve ümerâ-i kirâm ve bi’l-cümle sâ’ir tavâyif-i asâkir-i nusret-encâmıma ser‘asker olup, bâ Halep eyâletine mutasarrıf olan Vezîrim İbrahim Paşa’sın **(15/a)** mahz-ı nevâziş ü iltifât-ı mülûkânemden sâdır ü mütebâdir selâm-ı selâmet-encâmıla seni ikrâmdan sonra ma‘lûmun ola ki, geçen sene ol tarafa me’mûr olan vüzerâ ve mîr-î mîrân ve ümerâ ve sâ’ir tavâyif-i askerden ba‘zıları tehâvün ü tekâsül üzere hareket idüp, vefk-ı rızâ-yı hümâyun-ı pâdişâhânem üzere hıdemât-ı pesendîde vücudâ getürmediklerinden ve senin her vechile re’y ü tedbîr-i isâbet-pezîrine i‘timâd-ı hümâyûn-ı mülûkânem olup, bi-avnihî te‘âlâ senden dîn ü devlete ve umûmen ibâdullâha nâfi‘ hıdemât-ı celîle zuhûra gelmek me’mûlüyle seni cümlesinin üzerine serdâr ve ser‘asker ta’yîn eylemiş idim. İmdi gerekdir ki, pek âkılâne ve merdâne hareket ve müdebbirâne ve dilîrâne cünbiş birle a‘mâl-i fikr-i sâ’ib idüp seninle me’mûr olan vüzerâ ve mîr-î mîrân ve ümerâ ve sâ’ir tavâyif-i askerden her kim olur ise olsun, ma‘kûl ü münâsib gördüğün hıdemât-ı aliyyede bezl-i kudret ve sarf-ı miknet idüp ve cânlarıyla dîn-i mübîn ve devlet-i nusret-karînim uğurunda çalışanlara alâ-merâtibihim nevâziş ü ikrâm idüp ve tehâvün üzere olanları kat‘â tevakkuf u ârâm ve bu tarafa arzına te’hîr itmeyüp her kim olur ise olsun müstehik olduğu cezâsın tertîp itmekle te’dîb ve sâyirlerin iktizâsına göre tehdîd ve nevâziş

üzere hıdemat-ı aliyyede istihdâm ve bi-lutfillâhi te‘âlâ nusrete dîn ü devlete lâıyk ve ırz u nâmûs-ı saltanatıma muvâfik hıdemât ve masâlih vücûda getürmeğe husûsan Uyvar ve Budun kal‘alarının ve sâ’ir iktizâ iden kılâ‘-i serhaddin muhtâcun-ileyh oldukları zehâyir ve cebehâne ve muhâfazacıların avn-i Hakk ile tedârük ve tekmîl itmeğe pek takayyüd eylesesin. Anlardan her birinin hakkında şükr ve şikâyetin mesmû‘ ve makbul-hümâyûnumdur. Ve ol tarafların cümle hall ü akd-i umûru müsta‘înen billâhi te‘âlâ sana tevfiız ü sipâriş olunmuşdur. Her birine evâmir-i aliyyem irsâl ve kapuların pek mükemmel idüp **(15/b)** zıkr-olunduğu üzere hıdemât-ı aliyyemde bezl-i tâb ü tuvân eylemelerine tenbîh idüp inşâallâhü te‘âlâ fazl-ı Hakk ile senden me’mûlümüz olan vech üzere hıdemât-ı celîle vücûda getürmekle du‘a-i hayr-ı icâbet-eser-i pâdişâhânem[e] mazhar olmağa sa‘y eylesesin. Şöyle bilesin, mûcibince mü’ekked mektûb dahi yazılmışdır.

Ser‘asker Paşa’ya Hatt-ı Hümâyûn ile Giden Mektûbun Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim ve bu vakitlerde mücerred gayret-i dîniyye ile bezl-i cân ve sarf-ı tâb ü tuvân ider hıdemât-ı aliyyeye çalışır âdem katı ekall-i kalîl olduğu ta‘rîfe hâcet değildir. İmdi, lâzıme-i vakt ü hâl budur ki: Geçen seneki gibi asker kendü başlarına olup, murâd itdikleri üzere vakit geçürmeğe kat‘â ruhsat u cevâz göstermeyüp herkesi ma‘kûl gördüğünüz hıdemât-ı aliyyede istihdâm buyurup, ola ki sarf-ı maddî idüp gereği gibi hizmet-i dîn ü devletde çalışır, febihâ, nevâziş ü ikrâm buyurursuz. Ve ola ki ser-i mû tehâvün ü tekâsül üzere ola, gerek vüzerâ ve mîr-î mîrân ve ümerâ ve gerek sâyir tavâıyif-i askerden her kim olur ise olsun, sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mûcibince bir ân tevakkuf u ârâm itmeyüp ol makûle habîslerin cezâsın viresiz ki sâ’ire mûcib-i ibret olup inşâallâhü te‘âlâ fazl-ı Hakk ile iş görölmeğe herkes sa‘y eyleye. Netîce-i kelâm hayren ve şerren herkes müstehak olduğu cezâsın görmedikçe bir ferd hizmete çalışmaz. Bu husûsda siz murahhassız, bir ferde müsâmaha vü müsâhele buyurmazsınız. Ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mazmûnu üzere herkes kapusun mükemmel ve müstevfâ ve hizmet-i aliyyede var kuvveti bâzûya getürüp sarf-ı miknet eylemesiyçün Pozega sancağına mutasarrıf Vezîr Osman Paşa’ya ve sâ’irlerine pek mü’ekked ü müşedded

tenbîh buyurup geçen seneki gibi hareket ü hıdmetde tehâvünden cümlesini tehdîd ü teşdîd ile tahvîf buyurursuz. Ve târîh-i mektûb ki mâh-ı Rebî'ülâhır'ın yirmi ikinci günüdür, beş yüz nefer yeniçeri bedergâhı gönderilüp ve ağalarımızdan **(16/a)** on ağa bendeleriyle bin nefer müsellaah ve müretteb sekbân ki, inşâallâhü te'âlâ cümle bin üç yüz kadar pâk ü müsellaah âdem olmak üzere hâzır u müheyyâdır. Bu yeniçeri bedergâhından iki gün sonra inşâallâhü te'âlâ bunlar da giderler. Benim izzetlü karındâşım, bunların mâlen ve bedenen zahmetlerin çeküp göndermekden murâd dîn-i mübîn hıdmetinde bulunmak içündür. İnşâallâhü te'âlâ vusûllerinde tarafımıza müte'allık olmalarıyla kat'â himâye buyurulmayup, bunlar da kendi bendelerinizdir, her ne şekil hıdmete olur ise istihdâm buyurursuz. Ve üzerlerine baş ve buğ ta'yîn olunan Ali Ağa ve Derviş Ağa bendelerinin ellerine evâmîr-i aliyye verilüp ve her ocakdan yanlarına âdemler koşilup, Edirne'den Belgrad'a varınca Rumeli'nin sağ ve sol ve orta kolları üzerinde sefer-i hümâyûna me'mûr dört bölük halkı ve yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve ze'âmet ve tîmâra mutasarrıf lağımçı ve humbaracı ve tıpacıyı buyurup götürmek için pek mü'ekked tenbîh olunmuşdur. Ve irsâl buyurulan sipâh serdengeçdileri ru'ûs-ı hümâyunlarının doksan beş Muharremü'l harâmında yazılup vakti gelen sipâh serdengeçdisinin ve ağalarının bi'l-cümle dört yüz elli dört neferin mukâbeleden ibtidâları ihrâc ve bizim Ali Ağa bendeleriyle irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde tekrâr yoklama idüp hıdmetde bulunup sahîh sâhibi olanda virilüp bir tarîk ile ecnebîye virmemek üzere pek im'ân ü dikkat buyurursuz. Ve geçen sene iktizâsı yok iken hareketde acele olunduğu ma'lûm-ı sa'âdetinizdir. Ola ki bu sene-i mübârekede inşâallâhü te'âlâ hareketiniz ve sâyir ahvâlleriniz iktizâ-yı vakte göre olup her hâlde mülâhaza ile müdebbirâne hareket buyurasız. Ve Şam Vâlîsi İbrahim Paşa muhlisleri İstanbul'dan berü geçdüğü haberi geldi. İnşâallâhü te'âlâ beş altı gün bunlardan sonra ol dahi mükemmel kapısı ile yollanılır. Ve li'llâhi'l hamd ve'l minne bu sene Anadolu'dan gelecek asker her nev'dendir ve lutf ile kati vâfirdir. İnşâallâhü te'âlâ iki üç gün geçmez ki peyderpey gönderilmeye, vardıkça münâsib **(16/b)**gördüğünüz üzere her birin gereği gibi istihdâm buyurursuz. Ola ki avn-i Hakk'la anlar da cenâb-ı sa'âdetleri hareket buyurmazdan evvel vâsıl olup, cem'îyyet-i kübrâ hâsıl olmağla düşmen-i dîne şevket ü mehâbet-i İslâmı izhâr ve hareketiniz vaktiyle olmakda ve

sâ'ir ahvâllerinizde meşveret ve ittifâk-ı ârâ ve ittihâd-ı şûrâ ile amel buyurup, bi'avnihî te'âlâ ve nusretihi sizden me'mûlümüz olan âsâr-ı hasene ve hıdemât-ı müstahsene izhârına ve hayırlu maslahatlar vücûda getürmeğe himmet buyurasız. 22 Rebî'ülâhir sene 96.

Ser'asker Paşa'ya Ali Ağa ve Derviş İle Yazılan Mektûbdur

Budur ki, bu sene a'dâ-yı dîn-i dûzah-mekîn Memâlik-i Mahrûse-i İslâmiyye'ye îsâl-i mazarrat sevdâ-yı vesvese-fersâsı ile her taraftan tehyi'e-i asâkir-i hezîmet-meâl ve tertîb-i edevât-ı harb ü kıtâlde hem-zebân-ı ittifâk ü ittihâd olup berren ve bahren anların müdâfa'a-i hücum-ı güzârâneleriyle sarf-ı nakdîne-i ihtimâm lâzîme-i zimmet-i himmet-i vülât-ı İslâm olmağla, hâlâ bu muhlisu'l-velâları ağalarımızdan bizim Ali Ağa ve Derviş Ağa bendeleriyle sekiz ağa ve bin nefer sekbânımız ta'yîn ve dîn-i mübîn yolunda her biri ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere hıdemât-ı aliyyede bezl-i cân ve sarf-ı tâb ü tuvân eylemesiyçün tenbîh ve irsâl eylemişsizdir. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde anlar da kendi bendelerinizdir, dîn ve Devlet-i Aliyye hıdmetinde her nice ma'kûl ü münâsib görür iseniz istihdâm buyurursuz. Cenâb-ı vâhilü'l-merâmdan sıdk-ı ümmid ile recâmız budur ki, mahz-ı fazl-ı kereminden asâkir-i İslâm'ı mü'eyyed ü mansûr ve düşmen-i dîni mermer ü mahûd idüp kendi kusûr u kûsûrumuz sebebi ile birkaç zamândan beri nişâne-i fevz ü zaferden tahalluf iden nişâne-i sa'y ü ictihâdımızı zîver-i¹⁵⁴ temcîd-i murâd ile tevşîh ve bu yüzden meksûr u perîşân olan kulûb-ı zu'afâ-yı ehl-i İslâm'ı Habîb-i Ekrem hürmetine an-karîb te'lîf ü teşrîh eyleye, âmîn. 24 Rebî'ülâhir sene 96.

Bu Mektûb Kenârına Yazılmışdır

Merkûm Ali Ağa bendeleri kendüye iktizâ iden harçlık ve ba'z-ı levâzımı içün bu tarafa âdem göndermek murâd eyledikde menzil hükmü virilmeğe müsâ'ade buyurular.

¹⁵⁴ Metinde sehven "züyûz" şeklinde yazılmış.

(17/a) Bu Dahi Mûmâ-ileyhimâ ile İrsâl Olunmuştur

Ol taraftan irsâl olunan sipâh serdengeçdileri ru'ûs-ı hümâyûnları gelüp mezbûrların doksan beş Muharreminde tahrîr olunup vakti gelen dört yüz elli dört aded ru'ûs-ı hümâyûn mûcibince mukâbeleden ibtidâ tezkireleri ihrâc ve bizim Ali Ağa bendeleri ile irsâl olunmuştur. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde yine bir def'a dahi yoklama idüp sahîh sâhibi ve hıdmet-i aliyyede mevcûd olanlarına virüp hıdmetde bulunmayup ve bir tarîk ile âharın ru'ûsun ibrâz ve kendüyü zümre-i mezbûreden add idenlere virmeyüp bu husûsda im'ân ü dikkat ve hak mahallini bulmağa sa'y ü himmet buyurursuz. Fi't-târîhi'l mezbûr.

Ser'asker Paşa'ya Yazılmışdır ki

Uyvar'ın zahîresi ile giden yedi sekiz bin âdem iken üç bin kadar kefereden firâr ve rû-gerdân olmağla öyle bir emr-i azîm ü ehemmi tekâmîl itmeyüp böyle hıyânet eylediler. Bundan akdem birkaç def'a size yazılmış idi ki, bu halk kendü rızâlarıyla çalışmazlar. Bunların îvâdına ikrâm ve ihmâl ü tekâsül ve hâyinlik idenlerin cezâsın viresiz deyü tefhîm ü i'lâm olunmuş idi. Yedi sekiz bin müselmân askeri üç bin kadar düşmenden firâr itmek muvâfık-ı emr-i ilâhî midir? Böyle mel'anet idenlere niçün cezâ tertîb eylemediniz? Ol vakit bile olan paşaların ikisin dahi katl itmekle, sâ'ire mûcib-i ibret itmek gerek idiniz. Geçen senede halkın kimesneden havfı olmaduğundan bir iş görölmedüğünden kat'-ı nazar bu kadar fezâhat oldu. Şimdi yine böyle olup havf ü haşyet olmadıktan sonra bizim gice ve gündüz huzûru râhatı terk idüp mâlen ve bedenen sarf olunan takayyüdümüz müheyyâ olmak iktizâ ider. Muktezâ-yı hâl bu mudur? Li'llâhi'l hamd her hâl ile te'dîb ve ikrâm husûsunda murahhassız. Bundan sonra yine böyle mel'anet idenleri kendi hâlinde koyup müstehık olduğı cezâsın virmemek ne gûne işdir? Böylelik ile iş bitmez. Bu sizden me'mûlümüzün hilâfidir. Beher-hâl makâmınızın muktezâsını icrâ itmekle inşâallâhü te'âlâ iş görüp itmâm-ı maslahata takayyüd ü ihtimâm itmelisiz. Fî Cemâziyelevvel sene 96.

(17/b) Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, Şehirköyi kazâsı tarîk-ı âmm üzerinde olup kurâlarının ekseri perâkende vü perîşan ve kalanları dahi gâyet mükedderü'l ahvâl olmalarıyla Tahtalı girdâbı için taleb olunan yüz elli nefer cerahoru virmeğe bir vechile iktidârları olmayup, ibrâm olunur ise bi'l-küllîye firâr itmeleri mukarrer olduğın kazâ-i mezbûr ahâlîsi der-i devlete arz [u] i'lâm ve zikr-olunan yüz elli nefer cerahor taleb olunmamak bâbında inâyet recâ itmeleri ile mezbûrları bu sene-i mübârekede cerâhor talebi ile rencîde itdirmeyesiz. Husûs-ı mezbûr için bu taraftan emr virilmeyüp mektûbumuzda işâret olundu. Eğer yüz elli neferin cümlesi taleb olunmamak mümkün değil ise bir mikdârın tenzîl ile ahvâllerin terfîh idesiz ve taraf-ı mîrîden cenâb-ı sa'âdetlerine ber-vech-i karz yüz kîse akçe ve anda olan paşalara ve sâ'ir zu'amâ ve erbâb-ı tîmâra yine cânib-i mîrîden karz virilmek üzere iki yüz elli kîse akçe ve yine cenâb-ı sa'âdetlerine mansıbınızdan olmak üzere yüz kîse akçe gönderilmek üzere vezîr-i mükerrer izzetlü defterdâr paşa muhlislerine tenbîh olunmuşdur ki, bu sûrette taraf-ı şerîflerine iki yüz kîse akçe gönderilmiş olur. İnşâallâhü te'âlâ karîben varır. Vusûlünde karz virilecekleri münâsib gördüğünüz üzere virüp yine her birinden küfelâsı ile ma'mûlün-bih temessük ve hüccet alup bu tarafa gönderirsiniz. Ve masârif-i mîrî için olanları dahi bir hoş hıfz olunup masârif-i mühimmeye lüzûmu mertebe sarf itdirmeğe takayyüd buyurursuz. Ve mâh-ı Cemâziyelûlânın on ikinci isneyn günü iki bin yüz kırk dört nefer yeniçeri serdengeçdisi ve bedergâhı ile seksoncubaşı ağa bendeleri gönderilmiştir. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde münâsib gördüğünüz üzere istihdâm ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâli tahrîr ü i'lâm buyurasız. Benim izzetlü birâderim, Uyvar'ın bu def'a zahîresi ahvâli böyle olduğu derûnumuzda bir mertebe gamm ü elem olmuşdur ki ta'bîr olunmaz. Ola ki, hüsn-i himmet ve tedbîriniz ile vaktiyle ma'kûl ü münâsib olan vech üzere zahîreleri irişdirilmeğe hüsn-i himmet buyurmaları me'mûldür. Benim izzetlü karındâşım, serdengeçdilerin ru'ûs-ı hümayûnları mûcibince evvel- **(18/a)**be-evvel ibtidâ tezkireleri ihrâc ve irsâl olunur. Lâkin tezkirelerin kendülere virmekte tedrîc ü te'ennî üzere hareket buyurula ki, bir mikdâr zamân seferiyyede yine hâzır bulunmalarına bâ'is olur idi. Hâzır müctemi' olmuş âdemlerdir, ibtidâları olduktan sonra artık hıdmetde bulunmazlar mülâhaza olur.

Benim izzetlü birâderim, Uskok keferesi ve Hersek ve Helven tarafları ahvâli ma'lûm-ı şerîfinizdir. Pojega sancağına mutasarrıf Vezîr Osman Paşa Hersek cânibine tâlib, ancak imdi kendü ile haberleşesiz. Eğer fi'l-hakîka Hersek etrâfında olan düşmenin def'-i mazarratına takayyüd ve hıfz ü harâbeti¹⁵⁵ ile ikdâm ü ihtimâm iderim dir ise kendüye Hersek sancağın tevcîh ve husûs-ı mezbûru pek bir hoş gereği gibi tenbîh ü te'kîd buyurup Pojega'yı Hersek Paşa'sı olan Mehmed Paşa'ya tevcîh idüp, mükemmel kapusu ile cenâbınız ile ma'an sefere me'mûr idesiz ve vukû'u üzere tarafımıza i'lâm buyurursuz. Ve mâh-ı Cemâziyelûlânın on dokuzuncu isneyn günü bin nefer yeniçeri serdengeçdisi dahi gönderilmek üzeredir. Ve Mısır ve Şam askeri li'llâhi'l-hamd gelüp selâmet ile İstanbul'a dâhil oldılar. Evvel-be-evvel inşâallâhü te'âlâ rûz-ı Hızır'dan birkaç gün sonraya dek asker-i İslâm fevc fevc gönderilmek üzeredir, hiç ardı kesilmez. Ancak siz işinizde ne kadar te'ennî üzere hareket itseniz, inşâallâhü te'âlâ asker ol kadar irişüp cem'iyyetiyle bulursuz.

Vezîr-i Müşârun-İleyhe Bir Mektûb Dahi ki

Uyvar'a zahîre irişmedüğü şevketlü ve kudretlü ve kerâmetlü pâ[di]şâhımız hazretlerine ve bu muhlisinize azîm keder olduğu mukaddemâ dahi i'lâm olunmuş idi. Husûs-ı mezbûr iffet-i dâr-ı ta'vîk olduğuna bâ'is ü bâdî Temeşvar eyâletine mutasarrıf olan Vezîr Ahmed Paşa'nın tehâvün ü tekâsülü olduğu istimâ' olunmağla, şevketlü ve kudretlü efendimiz pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin tab'-ı hümâyûnları mütekeddir olmağla, karîha-i hümâyûnlarından Temeşvar Beylerbeyiliğın Eğre Paşa'sı Ahmed Paşa bendelerine ve Eğre eyâletin ber-vech-i arpalık Pojega sancağına mutasarrıf Vezîr Osman Paşa'ya ve Pojega sancağın Temeşvar'dan az[olunan] Osman Paşazâde Ahmed Paşa didikleri yaramaza ihsân buyurmalarıyla (18/b)evâmîr-i şerîfeleri taraf-ı şerîfinize irsâl olunmuşdur. Vech-i meşrûh üzere tevzî' buyurursuz.

Ve Uyvar'a zahîre gönderilüp inşâallâhü te'âlâ her ne tarîk ile olur ise olsun bi-eyyi-vechin-kân irişdirilmesi fermân-ı hümâyûn buyurulmağla, bu tarafda mülâhaza olunduğu hâlâ Temeşvar Beylerbeyiliği ihsân buyurulan Ahmed Paşa'nın yanına bir mikdâr âdem koşilup Peşte muhâfazası nâmıyla ol tarafa gönderilüp

¹⁵⁵ Metinde sehven "cerâbet" olarak yazılmış.

Uyvar'ın zahîresi sadâsı düşmen-i dîne istimâ' olunmamak üzere gâyet ihfâ olunup, hâlâ irsâl olunan Uyvarlı ol tarafları cüst ü cû idüp avn-i Hakk ile ortalığı düşmenden hâlî ve mahall-i fırsat olduğu haberin getürdüğü gibi Uyvar'a gidecek zehâyiri ansızın düşmen haberdâr olmadın avn-i Bârî ile bir gicede çağlar ile irsâl ve teslîm olunmak ehven ü münâsib mülâhaza olunmuşdur. Lâkin maksad-ı aksâ inşâallâhü te'âlâ Uyvar'a zahîrenin vusûlüdür. Bu tarîk ile mi olur? Yohsa Ahmed Paşa'yı ta'yîn itmeyüp Vezîr Siyavuş Paşa'yı mı ta'yîn buyurursuz? Yohsa bir gayri dahi ehven vech hâtır-ı şerîfe hutûr idüp öyle mi idersiz? Hulâsa-i kelâm her nice ma'kûl ü münâsib görür iseniz bi-eyyi vechin kân Uyvar'a bir mikdâr zahîre gönderüp inşâallâhü te'âlâ fazl-ı Hakk ile sâlimen irişdirilmeğe takayyüd ve pek basîret üzere hareket eylemesiyçün ta'yîn buyurduğunuz kim ise gâyet mertebe gereği gibi tenbîh buyurursuz. Ola ki avn-i Hakk ile karîben zahîrenin mahall-i mezbûra vusûlü haberi vürüdu ile hâtırımızın dağdağasın def' idesiz. 22 Cumâdelûlâ sene 96.

Bu Dahi Kâ'imedir

Benim birâderim, Uyvar'ın zahîresi husûsunda Osman Paşa oğlu didikleri habîs pek mel'anet eyledi. Hâlâ hıyâneti mukâbelesinde kendüye Pojega sancağı ihsân olunup, kapusun pek mükemmel ve hıdemât-ı aliyyede bezl-i tâb[ü]tuvân eylemesi fermân buyuruldu. Bu bâbda cenâb-ı şerîfinize vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn mûcibince mezbûra kapusu tekmîlin pek tenbîh buyurasız. Eğer kapusun mükemmel itmeyüp veyâhûd **(19/a)** kendinden me'mûl değil ise bermûceb-i hatt-ı hümâyûn cezâsın virüp, kendüyü sâ'ire mûcib-i ibret ve mansıbın bir müstehıkka tevcîh buyurursuz.

Ve zahîre husûsuna hâliyen Temeşvar Beylerbeyisi Ahmed Paşa bendelerin ta'yîn buyurmanız mülâhazası ile kendüye tergîb-gûne tarafımızdan mektûb tahrîr ve size gönderilmişdir. Eğer mezbûru ta'yîn buyur[ur]iseniz mektûbumuzu dahi mansıbı emr-i şerîf ile ma'an kendüye îsâl buyurursuz. Ve illâ gayrısı ta'yîn buyurılır ise ancak mansıb emr-i şerîfin gönderüp mektûbumuzu alıkoyasız.

Ser'asker-i Müşârun-İleyhe Diğer Mektûb

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmunda Bosna tarafında düşmen-i dîn tarafından zuhûr iden ahvâli tahrîr ü iş'âr buyurmuşuz. Benim izzetlü birâderim, bi'l-cümle ol tarafların hall ü akd-i umûru ve muktezâsı hâle göre tedbîr ü tedârükü ve nizâm ü intizâm-ı umûru re'y-i rezîninize havâle ve gerden-i himmetinize tahmîl olunduğu ma'lûm-ı şerîfinizdir. Bu cânibden techîz olunan tavâyif-i asker ve iktizâ iden mühimmât-ı lâzıme her ne ise bi'l-cümle taraf-ı şerîfinize gönderilür. Siz ol câniblerin keyfiyyet-i ahvâli nice ise münâsib-i hâl üzere her cânibin tedbîr ü tedârükü ve asker irsâli ve sâ'ir lâzım gelen husûslarına lâyiha-i zamîr-i umûrları olan vechü vecîh üzere takayyüd ve inşâallâhü te'âlâ avn-i Hakk ile ol câniblerin muhtâcun ileyh oldukları husûsların görüp vaktiyle iriştirmekle, mazarrat-ı düşmen-i dîn mündefi' ve tevfik-i İlâhî birle memâlik-i pâdişâhı mekr-i a'dâdan me'mûnû's-sâha olmağa ihtimâm ü ikdâm ve lâzımü'l-inhâ olan ...¹⁵⁶ serî'an tahrîr ü i'lâm buyurursuz.

Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, Bosna Beylerbeyisi Mustafâ Paşa bendelerine mektûb gönderilüp taraf-ı şerîfinizden me'mûr olduğu hıdemâta kemâl-i ikdâm ile ihtimâm ve her vechile tehâvün ü tekâsülden ictinâb eylemesiyçün tenbîh olundu. Ve Köstendil sancağına mutasarrıf Hüseyin Paşa ve Dukakin ve Prizrin sancakları beylerine evâmîr-i şerîfe gönderilüp, Bosna **(19/b)**serhaddinde vâki' Nova kal'asının sâ'ir ol havâlîde olan mahallerin hıfz ü hırâsetiyle tenbîh ve İskenderiye Sancağı beyi dahi mukaddemâ me'mûr olduğu üzere İskenderiye ve Bar ve sâ'ir ol havâlîde vâki' olan kıla' ve sâ'ir muhâfazası lâzım olan mahallerin düşmen-i dîn tarafından ve Kelemente ve Karadağ âsîlerinden hıfz ü hırâset ve Nova taraflarına zarar ü gezend isâbet itdirmemeğe takayyüd eylemesiyçün emr-i şerîf gönderilüp tenbîh olunmuşdur. Taraf-ı şerîfinizden dahi münâsib ve ma'kûl gördüğünüz üzere takayyüd ve tenbîh buyurursuz. Fî 16 Cemâziyelevvel sene 96. İktizâ hasebiyle bu mahalle kaydolunmuşdur.

Bir Mektûb Dahi ki

¹⁵⁶ Cümlelerin gelişine göre kelimelerinin arasında kelime kaybı oluşarak manâda boşluk oluşmuş.

Budun Vâlîsi Vezîr-i Mükerrerem izzetlü Abdurrahman Paşa muhlislerinden mektûb geldi. Budun ta'mîri için akçenin lüzûmun ve fermân olunan neccâr ve cerahorların tamâmen gelmediklerin i'lâm eylemişler, zâhiren taraf-ı şerîfinize de tahrîr itmişlerdir. Benim izzetlü birâderim, bundan evvelce taraf-ı şerîflerine irsâl olunan beş yüz kîse akçenin elli kîsesi Budun ta'mîriyçün olmağla bir gün evvel mahalline îsâli tavsiye olunmuş idi. Hâlâ bu def'a kırk kîse akçe yine Budun ta'mîriyçün gönderilmiştir. İnşâallâhü te'âlâ taraf-ı şerîfinize vusûlünde eğer ol elli kîseyi Budun'a irsâl buyurmuş olursanız febihâ ve illâ henüz göndermediniz ise ol elli kîseyi de bu def'a gönderilen kırk kîse dahi mecmû' doksan kîse olur, kat'an te'hîr ü terâhî itmeyüp ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere irsâl ve inşâallâhü te'âlâ emîn ü sâlim Budun kal'asına îsâl itdürmeğe ihtimâm buyurursuz. Ve neccârlar ile cerahorun bir ân mukaddem ihrâc ve mahalle îsâliyçün mukaddemâ bu taraftan gedikli çavuşlar gönderilmiş idi ki, hâlâ müverrah pusulaları size gönderilmiştir. Siz dahi tarafınızdan tekrâr mü'ekked ü müşedded emr-i şerîf ile isti'câlleriçün mukdim ü mübrim mübâşir ta'yîn ve irsâl ve avn-i Hakk'la bir güne kadar zuhûrundan mukaddem cemî'-i mühimmât lâzımelerin irişdirmeğe ta'mîr ve istihkâm-ı kal'a-i mezbûre imdâd kılarda ve inşâallâhü te'âlâ vaktiyle istihkâm virilüp bu gâyile-i azîme dağdağasın hâtır-ı muhlisîden def[e] kemâl-i mertebe takayyüd buyurursuz. (20/a) Benim izzetlü birâderim, vakit gâyet tengdir, muktezâ-yı hâle göre iktizâ iden levâzım ve mühimmât her ne ise kalîl ü kesîr muhtâcun-ileyh oldukları husûsların tekmîl itmekle cenâb-ı sa'âdetiniz pek takayyüd ü ihtimâm buyurursuz. Ola ki, avn-i Hakk'la dilhâh üzere ta'mîr ve istihkâmı hüsn-i himmetiniz ile bir gün evvel husûl pezîr ola. 25 Cemâziyelevvel sene 96.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb ki

Gerçi bundan akdem ol tarafta yeniçeri yazılmak ahvâli taraf-ı şerîfleriyle haberleşilmiş idi. Lâkin li'llâhi'l hamd bu tarafta güzîde ve müntehâ olmak üzere tedârük olunan yeniçeri bir mertebe matbû'u pesendîdedir ki, inşâallâhü te'âlâ artık ol tarafta yazılmak iktizâ itmez. Yeniçeri yazmak gâyilesinde olmayasız. Ve bundan evvel kılıç ve kaftân ile gönderilen kapucıbaşı ağa irsâl olunan defterden sonra mâh-ı Cemâziyelâhır'in beşinci günü üç yüz altmış dokuz nefer silâhdâr serdengeçdisi ve

irtesi bin doksan nefer yeniçeri serdengeçdisi ve mâh-ı mezbûrun onuncu günü yedi yüz otuz nefer silahdâr serdengeçdisi ve on ikinci günü bin yüz altmış sekiz nefer yine yeniçeri serdengeçdisi irsâl olundu. Ve emr-i Hakk ile rûzgâr müsâ'id olmamağla Mısır askeri gemileri boğazda hayle eyleneşler idi. Elhamdü'llâhi te'âlâ târîh-i mektûbdan altı-yedi gün mukaddem anlar da gelüp İstanbul'a dâhil oldukları haberi geldi. Ekser levâzımları evvelden gördirilüp hâzır olmağla çok eğlenmeyüp inşâallâhü te'âlâ serî'an anlar da varırlar. Ve gerek yeniçeri ve silahdâr serdengeçdilerinin ardları kesilmeyüp peyderpey giderler. İnşâallâhü te'âlâ avn-i Hakk ile taraf-ı şerîfinize mülhak ü mülâkı olduklarında asker-i İslâm'ın vefret ve güzîdeliği manzûrunuz olur. Ola ki, Cenâb-ı Rabbü'l-âlemînün fazl ü tevfiği ile nereye hareketinizi muktazî hâlet olmaya ki dahi cenâb-ı şerîfleri meştâsında iken asker-i İslâm varup taraf-ı şerîflerine mülhak olup vaktiyle Zemun tarafına hareket ve azîmetimiz buyurduğunuzda yanınızda kesret-i süvâr-ı asker-i İslâm bulunmağla alay-ı azîm birle şevket-i dîn-i Seyyidü'l enâmı izhâr idesiz. Giden asker-i İslâm bu tarafda azîm takayyüd ü ihtimâm ile gönderilüp bir yerde meks ü ârâm itmeyüp serî'an varmalarıçün **(20/b)**tenbîh olunur. Ol tarafda karîb vardıklarında taraf-ı şerîfinizden isti'câlleriyçün âdem gönderüp bir gün evvel cem' itdirmeğe takayyüd buyurursuz. Heman Cenâb-ı Rabbü'l âlemîn tevfiğ u inâyet karîn eyleye. 13 Cemâziyelâhır sene 96.

Ser'asker Paşa'ya Mektûbdur

Mâh-ı Cemâziyelâhır'ın ikinci günü ki yevmü's sebt'dir, bin nefer yeniçeri serdengeçdisi gönderilüp ve inşâallâhü te'âlâ iki gün sonra üç bin sekiz yüz nefer süvârî sipâh serdengeçdisi dahi gönderilüp ve Şam Vâlîsi Vezîr Mehemed Paşa senâkârları dahi bin dört yüz nefer sekbân ve mükemmel agavâtıyla ve Şam kulunun bir mikdârı ile gönderilmek üzere olup Şam kulunun kalanı ve silahdâr serdengeçdileri dahi sipâh serdengeçdileri kadar olur ve Mısır askeri de inşâallâhü te'âlâ karîben yollanmak üzeredir. Benim sa'âdetlü birâderim, li'llâhi'l hamd ve'l minne bu sene-i amîmetü'l-meymenede techîz ü tedârük olunan askerimiz müstevfâdır. Bundan sonra avn-i Hakk ile Mısır askeri ve silahdâr serdengeçdileri ve yeniçeri serdengeçdileri peyderpey iki günde bir üç günde bir beşyüz[er]-biner hîç

kesilmeyüp inşâallâhü te‘âlâ gönderilmek üzeredir. Heman Rabbü'l-alemîn hayr ile vusûllerin ve vefk-ı dilhâh üzere hıdemât-ı aliyyede bulunup âsârları müşâhede olunmasın müyesser eyleye. 10 Cemâziyelâhır sene 96.

Bu Dahi

Erdel hâkiminden kâğıd gelüp Nemçe ve Leh melâ‘ninden Erdel memleketine kasd-ı mazarrat olunmağla imdâd recâ idüp ve Dubroçin ahâlîsi dahi Nemçe ve Tökeli ve Varat cânibinde kışlayan Tatar tâyifesinin cevr ü zulm görmekle ta‘addîleri def‘ini iltimâs eylemiş. Ahvâlleri taraf-ı şerîflerine havâle olunup iktizâsına göre tarafınızdan takayyüd olunmak üzere kendüye cevâp tahrîr olunmuşdur. Fi'l-hakîka ol tarafların ahvâlin tecessüs ü tefahhuz buyurup muktezâ-yı hâl nice ise öylece hareket buyurur ve Tökeli'den dahi yine kâğıd geldi. Ol dahi imdâd recâ eylemiş. Mel‘ûnun ahvâli ma‘lûm lâkin yine kendüye yazılan cevâbda ahvâli taraf-ı şerîfinize havâle olunduğu i‘lâm olunmağla ma‘lûm-ı şerîfiniz olmak üzere tahrîr olunmuşdur. Her hâlde münâsib-i vakt ve muktezâ-yı hâl nice ise inşâallâhü te‘âlâ öylece amel ü hareket buyurursuz. Fi't târîhi'l m[ezbûr].

(21/a) Diğer Mektûb ki

Bundan akdem Kapucıbaşı Osman Ağa bendeleriyle taraf-ı şerîflerine gönderilen asker-i İslâm'ın defteri müfredât üzere târîhleriyle tahrîr ve irsâl olunmuş idi. Hâlâ andan sonra dahi techîz ve irsâl olunan asker-i İslâm'ın dahi defteri târîhleriyle tahrîr ve irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ karîben vusûlleri me'mûldür. Benim izzetlü birâderim, esbâb-ı âdiye imkânı mertebe takayyüd olunup bi'l-cümle umûrumuzu Cenâb-ı Rabbü'l-âleminin lutf u fazlına ve te'yîd ü nusretine tefvîz eylemişsizdir.

Kefere ahvâline müte'allik Budun tarafından cenâb-ı şerîflerine gelen kâ'imeyi bizim Mustafa Ağa bendeleriyle irsâl buyurmuşsuz. Mefhûmu ma‘lûmumuz oldu. Zâhiren ma‘lûm-ı şerîfinizdir ki, ol tarafların umûr-ı cumhûru havâle-i gerden-i zimmet-i himmetleridir. İnşâallâhü te‘âlâ her hâlde taharrî ve cümlelerin savâb-dîdî ve hîn-i meşveretde makbûl ü müstahsen gördükleri üzere bi-tevfîkîllâhi te‘âlâ basîret üzere bulunup vaktin iktizâsı ve erbâb-ı istîşâr ve serhadd

ihtiyârlarının savâb-dâdleri ve karâr-dâde-i re'y-i rezînleri olan vech üzere amel ü hareket buyurmağla ola ki mahz-ı fazl-ı İlâhî birle mûris-i keder olur hâlet zuhûrundan masûn ve bâ'is-i şeydî kulûb-ı muvahhidîn olan a'mâle muvaffak olasız, âmîn. Ve merkûm Mustafa Ağa bendeleriyle masârif-i mîrî için akçe ve deve irsâli i'lâm buyurulmuş. Bundan akdem irsâl olunan bârût ile giden yüz katâr deveyi inşâallâhü te'âlâ ol tarafda yanınızda alıkoyup bu cânibe i'lâm buyurursuz. Akçe husûsunda hâtırımızı hoş tutasız. İnşâallâhü te'âlâ akçesiz kalmazsınız. Dâimâ fikr ü zikrimiz taraf-ı şerîfinize masrûfdur. Mukadder-ibeşer mertebeleri dirîg olunmaz. Heman cenâb-ı sa'âdetleri dahi avn-i Hakk ile gayret ü basîret üzere olup, muktezâ-yı hâle münâsib ne ise ana göre amel ü hareket buyurursuz. Evâsıt-ı Cemâziyelâhır sene 96.

Ser'asker Paşa'ya

Benim izzetlü karındâşım, ol serhadd-i mansûre-i İslâmiyye'den bu cânibe gelen âdemler beher-hâl taraf-ı şerîfinize uğrarlar. Ve bu cânibe geldiklerinde taraf-ı şerîfinizden **(21/b)**mektûbsuz gelür. Ol tarafların ahvâli ise beher-hâl taraf-ı şerîfinizden i'lâm ve ol makûle gelen âdem de mektûb virilmeğe muhtâcdır ki, anların kavllerine i'timâd ü itmînân gele. O makûleler ile sizden mektûb olmak her vechile münâsib ü lâzımdır. Ve benim izzetlü birâderim, şimden sonra vakt-i sefer hulûl idüp ve re'y-i perde-i gaybdan bi-inâyetillâhi te'âlâ hayr zuhûr bulıcak eltâf-ı hafiyeye-i Rabbânî ve âsâr-ı tevfiğ-ı Sübhânî'ye nigerân olacak vakitler geldi. Ve avn-i İlâhî ile taraf-ı şerîfinize gidecek asâkir-i İslâm evvel be-evvel gideyorlar ve düşmen-i dînin dahi ne hareket ü keyfiyyetde olduğu ma'lûm. Bundan sonra inşâallâhü te'âlâ ol tarafda olan vüzerâ-yı izâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve sâ'ir serhadd ihtiyârları ve ehl-i vukûf ve erbâb-ı şûrâ ile harekât ve a'mâl ü ef'âlinizde gereği gibi müzâkere vü müşâvere idüp bu sene-i amîmetü'l-meymenede avn-i Hakk ile Estergon istihlâsı husûsunda vech-i münâsib ile muktezâ-yı hâle göre vaktiyle savâb dâd-i re'y-i rezîn üzere müsta'înen billâhi te'âlâ takayyüd ü himmet idüp bu hıdmet-i celîleyi vücûda getürmeniz şevketlü ve kudretlü ve azametlü efendimiz pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin murâd-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûnlarıdır. İnşâllâhü te'âlâ vefk-ı rızâ-yı yümn-iktizâ-yı mülûkâneleri üzere husûs-ı mezbûrun fazl u

te'yîd-i Rabb-i Mecîd ile vücûda gelmesine vech-i münâsib üzere ikdâm ü ihtimâm buyurursuz. Hakk Sübhânehû ve te'âlâ tevfiik u inâyetin karîn idüp bu sene fazl ü kereminden telâfî-i mâfât ihsânıyla cümlemizi mesrûr u mecyûr eyleye, âmîn.

Budun kal'ası ta'mîriyçün bu def'a dahi altmış kîse akçe irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde serî'an îsâle ihtimâm ve fazl-ı Hakk ile bir gûne keder zuhûr itmedin kemâl-i metânet ü istihkâm üzere itmâm bulmasına tenbîh ü ikdâm buyurursuz. Ve Budun Muhâfızı Vezîr-i Mükerrerrem izzetlü Abdurrahman Paşa muhlisleri pek yalnızdır, paşalardan yanında kimse yokdur. Ma'kûl ü münâsib gördüğünüz paşalardan birin Budun'a ta'yîn ve vezîr-i müşârun-ileyh yanına irsâl buyurmanız münâsib mülâhaza olunur. 28 Cemâziyelâhır sene 96.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb-ı Diğer

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmunda zahîre ve hazîne ahvâlin (22/a)tahrîr buyurmuşsuz. Şimdiye dek elhamdü-li'llâhi te'âlâ masârif-i mîrî husûsunda akçeye zarûret çekdiğiniz zahîre husûsu dahi mukaddemâ mâliye defterleri süzülüp mümkinü'l-husûl olan yerlerden umûm seferine kifâyet idecek kadar zahîre tahmîn ve cümlesi taraf-ı şerîfinize fermân olunmuş idi. Zâhiren birkaç seneden berü ol tarafın ahâlîsi ne hey'ete girdüğü ve sefâyin ile gidecek zehâyir ise girdâplarda ne musîbet olduğu ma'lûm-ı şerîfinizdir. Bu taraftan gerek sefâyin ile ve gerek ol taraflardan tahsîl olunacak zehâyirin her birine ne mertebe dikkatlerimiziz, merreten ba'de uhrâ isti'câllerine evâmir-i şerîfe ve mübâşirler gitdüğü mesmu' ve ma'lûm-ı şerîfiniz olmuşdur. Ve cenâb-ı sa'âdetleri bu Devlet-i Aliyye'de defterdârlık itmeniz ile her husûs ta'rîfe hâcet olmayacak mertebe ma'lûm-ı şerîfleridir. Hâlâ gerek iktizâ iden zehâyir tedârükü ve gerek araba kirâsı ve navl-ı sefîne ve ücret-i cerahor ve sâ'ir muhtâcun-ileyh olduğunuz mühimmât-ı seferiyyenin levâzım-ı mühimmesinde zarûret çekmeyüp iktizâ-yı vakt üzere tekâmül olunmak için bu def'a dahi ber-vech-i nakd iki yüz elli kîse akçe irsâl olunmuşdur, inşâallâhü te'âlâ vusûlünde def'-i zarûret itmeğe üslûb-ı hakîm üzere takayyüd buyurursuz. Ve kasâbbaşı ahvâlin yazmışsınız. Fi'l-hakîka husûs-ı mezbûrda izzetlü defterdâr paşa muhlisleri bu ana dek muzâyakaya bâ'is olacak hâl komamak gerek idi. Hâlâ münâzelet olan koyunları sürüp taraf-ı şerîflerine serî'an ulaştırmasıyçün

merkūma altmış yük akçe virilüp tenbîh olunmuşdur. Ve Sin kal‘ası ta‘mîri için dahi bu tarafda âdem ta‘yîn olunmak üzere vezîr-i müşârun-ileyhe tenbîh olunmuşdur.

Benim izzetlü birâderim, Mısır askeri emr-i Hakk ile rûzgâr müsâ‘id olmaduğundan bir zaman boğazlarda eğlendiler. Şimdi buraya gelüp hayle noksânları olmağla yoklanmak iktizâ itdi. Yoklanup kusûrları tekmiî oluncaya dek birkaç gün dahi eğlenürler. Bunlar sâ‘ir asker-i İslâm’dan bir mikdâr girüce varacakları ma‘lûm-ı şerîfleri ola. Bu vakitte dîn-i mübîn ve Devlet-i Aliyye’nin böyle bir emr-i azîm ve mühimminde bulunduk. Gerek biz ve siz mâlen ve bedenen külfeti ihtiyâr idüp bu kadar zahmet çekildi. **(22/b)** Ola ki Cenâb-ı Rabbü’l-âlemînin mahz-ı lutf ü keremi ile zahmetimiz hebâ olmayup inşâallâhü te‘âlâ me‘mûlümüz mertebe hıdemât-ı aliyyeye muvaffak olayız. Ve Erdel ahvâlin i‘lâm buyurmuşsuz. Zâhiren her tarafı hareket üzere olmağla kendisi de gâfil durmamak gerek. Yine de münâsib ve muktezâ-yı hâl nice ise her husûsda ma‘kûlü münâsib gördüğünüz üzere amel buyurursuz. Ve ol tarafda devenin lüzûmın yazmışsınız. Bundan akdem bârût ile giden yüz katâr deveyi ol tarafda alıkomanız için mektûb yazılmışdır. Şimdiye dek alıkomuşsuzdur. Fî Gurre-i Receb sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, kâ‘imenizde Budun kal‘asına irsâl olunan kırk kıt‘a şâhî topar vâsıl olduğın i‘lâm buyurmuşsuz. Bundan akdem Budun tarafına on kıt‘a kolonborna toparları dahi gönderüldüğü taraf-ı şerîfinizden i‘lâm buyurulmuş idi. Şâhî topar el- hamdüli’llâhi te‘âlâ vusûl bulduğı haberi gelüp, anlar ta‘accüb vâsıl olmadı. Ve mukademmâ Budun’a gönderilen üç havan topundan gayrı dahi havan topu gönderilmedi mi? Anların dahi haberi vürûduna müterakkıbiz. İ‘lâm buyurasız.

Bir Mektûb Dahi ki

Hâlâ taraf-ı şerîfinize masârif-ı seferiyye için iki yüz elli kîse akçe ve Budun ta‘mîri için bu def‘a dahi altmış kîse akçe gediklü çavuşlardan Ali Ağa bendelerine teslîm ve taraf-ı şerîfinize irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde zikr-olunduğı üzere iki yüz elli kîseyi taraf-ı şerîfinize masârif-i mühimme-i seferiyyeye üslûb-ı hakîm üzere harc ve def‘-i zarûre idüp ve Budun kal‘ası ta‘mîriyün olan

altmış kîse akçeyi inşâallâhü te‘âlâ serî‘an ve âcilen bir gün evvel ma‘kûl ü münâsib gördüğünüz üzere mahalline irsâl ü îsâle ihtimâm buyurursuz. Fî 3 Receb sene 96.

Müşârun-İleyhe Mektûb-ı Dîgerdir

Benim izzetlü birâderim, hâlâ Mısır kulu yoklanup iki bin üçyüz dokuz nefer mevcûdları olmağla üzerlerine Dergâh-ı Âlî kapucibaşlarından Ali Ağa bendeleri ta‘yîn ve inşâallâhü te‘âlâ yirmi günde taraf-ı şerîflerine mülâkî olmak üzere mâh-ı Recebü’l ferd’in dördüncü hamîs günü bu tarafda **(23/a)**irsâl ve muhkem tenbîh olunmağla mektûb-ı muhâlasat tahrîr olunmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûllerinde adedlerin ve ne günde vardıkların i‘lâm buyurasız. Fî 4 Receb sene 96.

Ser‘asker-i Müşârun-İleyhe Yazılmışdır

Bu sene-i mübâreke de avn ü inâyet-i Rabb-i Mecîd ile techîz-i ru‘ûsları virilüp irsâl olunan üçbin beş yüz yetmiş üç nefer sipâh ve iki bin üç yüz seksen beş nefer silahdâr serdengeçdileri ki mecmu‘u beş bin dokuz yüz elli sekiz nefer sipâh ve silahdâr serdengeçdileridir. Müfredâtı üzere defterleri tahrîr ve taraf-ı şerîfinize irsâl olunmuşdur. Mezbûrlardan def‘a-i evvelde gönderilen iki yüz seksen dokuz nefer idüp ol tarafa vusûllerinde iki yüz yirmi nefer varmak üzere i‘lâm buyurulmuş. Bu defterlerde her birinin ağaları ve yüzbaşları mu‘ayyen ü musarrahdır. Defter mûcibince yoklayup ru‘ûs-ı hümâyûnlarıyla bi’t-temâm neferâtın tekmîl itdirüp ve cümlesin ma‘kûl ü münâsib gördüğünüz üzere hıdemât-ı aliyyede istihdâm ve mevcûd u nâkışları ne ise yine ha[kî]kati üzere tarafımıza i‘lâm buyurursuz. Ve geçen sene hıdmet-i aliyyede mevcûd bulunup ibtidâları virilmek üzere taraf-ı şerîflerinden ru‘ûs-ı hümâyûndan vakti gelenlerden bu def‘a dahi yedi yüz yirmi dokuz neferin ibtidâları gönderilmişdir. Bunların dahi ru‘ûsları geleli hayli zaman oldu. Vâfir müteveffâları olmak gerek. İnşâallâhü te‘âlâ bunların mukaddemâ i‘lâm olunduğu üzere ma‘kûl ü münâsib gördüğünüz vaktde kemâl-i im‘ân ü takayyüd ile tevzi‘ buyurursuz.

Benim izzetlü birâderim, Uyvar’ın zahîresi ahvâli bundan akdem tavsiye ve sipâriş olunmuş idi. Bu ana dek keyfiyyette ifrâğ olunduğu henüz i‘lâm buyurulmamağla anı dahi i‘lâm buyurursuz. Ve Mısır kulları bu cânibde yoklanup iki bin üç yüz doksan dokuz neferi mevcûd, altı yüzbir neferi nâ-mevcûd gelmekle her

zümrenin mevcûdu mîm ile işâret ve nâ-mevcûdu mîmsiz olmak üzere defterinin aynı sûreti taraf-ı şerîfinize gönderilmiştir. İnşâallâhü te‘âlâ (23/b) vusûllerinde siz dahi minvâl-i muharrer üzere yoklanup andan dahi mevcûd ve nâ-mevcûd ne ise ha[kî]kati üzere i‘lâm buyurursuz. Bâkî hemîşe. Fî 6 Receb sene 96.

Bu Mektûb ile Ma‘an Giden Kâ’imedir

Benim izzetlü ve rif‘atlı karındâşım, paşa-yı âlî-kadr hazretleri bu sene-i mübârekede eğer asker ve hazîne ve eğer zehâyir ve cebehâne husûslarında çekilen mihen ü şedâyid bi‘l-cümle ma‘lûm-ı şerifinizdir. Ve elhamdü-li‘llâhi te‘âlâ esbâb-ı zâhirîden yanınızda müctemi‘ olan asker ve cebehâne ve mühimmât-ı sâ’ire ve zehâyir mukaddemâ olan seferlerden fazl-ı Hakk ile ziyâde müstevfâ idüğü zâhirdir. Ve cenâb-ı sa‘âdetleri ve vüzerâ-yı izâmın ekserinin akdemi ve erşedi ve Devlet-i Aliyye’nin hayr-ı hâhî her cihetle re’y ü tedbîr ve rüsd ü sedâd-ı isâbet-pezîrinize, şevketlü ve kudretlü ve azametlü efendimizin ilm-i âlem-ârâ-yı mülûkâneleri muhît ü şâmil olduğundan, ol tarafların bi‘l-cümle umûr-ı cumhûrun müsta‘înen-billâhi te‘âlâ yed-i mü’eyyedimize teslîm ve havâlenizden zimmet-i himmetiniz idüp, vüzerâ ve mîrmîrân ve sâ’ir bi‘l-cümle sizinle me’mûr olan tavâyif-i asker-i İslâm hakkında şükür ve şikâyetiniz makbûl-ı hümâyûnları olduğu ve bu sene-i mübârekede inşâallâhü te‘âlâ beher-hâl dîn ü Devlet-i Aliyye’ye küllî vücûda götürüp ol tarafın ahvâli nizâm-pezîr olması sizden matlûb u murâd-ı hümâyûn-ı cihân-bânîleri olduğu size defâ‘at ü kerrât ile i‘lâm olunmuş idi. Elhamdü-li‘llâhi’l-aliyyi’l-a‘lâ gerek asker ve hazîne ve gerek cebehâne ve mühimmât-ı sâ’irede ve gerek istiklâliniz ahvâllerinde fazl-ı Hakk ile kusûrunuz yokdur. İnşâallâhü te‘âlâ vechen-mine’l-vücûh bahâne bulacak hâl kalmayup cümlesi kemâ-yenbagî görülmüşdür. Heman avn ü te’yîd-i Rabbü’l-âlemîn ile cenâb-ı şerîflerinin kemâl-i mertebe ibret ü hamiyetine ve merdâne ve müdebbirâne hareketinize menûtdur. Bu kadar harc ü masârif ve zahmet çekilüp ve’l-hamdü-li‘llâhi te‘âlâ esbâb-ı zâhirî olan asker ve mühimmât-ı lâzime bu kadar müctemi‘ olmuşken ıyâzen-billâhi te‘âlâ bu sene de yine murâd üzere iş görülmekte ve fazl-ı Hakk ile düşmen-i dînden ahz-ı intikâm olunmakta tekâsül olunur ise âkıbeti her hâl ile güçlük ve su‘ûbete mü’eddî olacağı pek mülâhaza oluna yerdir. Bu Bâbda (24/a) her hâl ile huzûr u râhatı ve gayrı fikr ü mülâhazayı terk idüp heman fazl-ı Hakk ile cell-i himmetiniz buna masrûf ve gice ve

gündüz zikriniz bu olup inşâallâhü te‘âlâ her nice ma‘kûl ü münâsib görülür ise bi-eyyi-vechin-kân bu sene-i amîmetü’l meymenede fazl-ı İlähî ile ve fevka’l-memûl hıdmet vücûda getürmeği sa’y ü dikkat itmelisiz. Sizinle me’mûr olanlar gerek vüzerâ ve mîr-mîrân ve gerek sâ’irlerdir, kâ’inen-men-kân münâsib gördüğünüz hıdemât-ı aliyyede istihdâm buyurursuz. Ve hiçbirini kendi hâline komayup kimisin teşdîd ü tahvîf ve kimisin taltîf ile istihdâm idüp tekâsül ü tehâvün idenler kim olur ise olsun cezâ-yı sezâsın virüp sâ’ire mûcib-i ibret eyleyesiz. Bu husûslarda siz murahhassız.

Hâsıl-ı kelâm budur ki, şevketlü ve kerâmetlü ve azametlü pâdişâhımız size me’mûr olduğunuz umûrda her hâl ile ruhsat virüp ve inşâallâhü te‘âlâ bi-eyyi- hâl bu çekilen zahmet mukâbelesinde bu sene sizden hıdemât-ı küllî me’mûlündedirler. Ana göre her tarafı fikr ü mülâhaza buyurup sa’y ü kûşîş ve müsta‘înen-billâhi te‘âlâ dikkat ü himmet eyleyesiz. Cenâb-ı Rabbü’l- âlemîn sizden me’mûlümüz mertebe hıdemât-ı aliyye ve celîleye muvaffak eyleye. Ve Mehemed Ağa bendelerine lisânen ba‘zı kelâm söylenmişdir. Su’âl buyurduğunuzda ma‘lû[m]-ı şerîfiniz olur.

Mehemed Ağa’ya Lisânen Sipâriş Buyurulan Cevâblardır

Bu sene-i mübârekede umûr-ı seferiyye için mâlen ve bedenen çekilen zahmete nihâyet yokdur. İnşâallâhü te‘âlâ kendülerinden her vechile hıdmete dikkat me’mûl olunur. Ve sefere lâzım olacak husûslarda bir kusûr kalmamışdır. Cenâb-ı Bârî hayr ile mukadder itmiş ola. İnşâallâhü te‘âlâ bundan sonra avn ü te’yîd-i İlähî ile kendilerinin gayret ü hamiyetlerine kalmışdır. Bu ana dek nice hareket idecekleri i‘lâm olunmadı. Ancak bu tarafda mülâhaza olunan budur ki, eğer keferre hareket idüp Uyvar kal‘asının muhâsarasına gelür ise ve cümlelerin re’yinde ma‘kûl ü münâsib ise berüden dahi bi’l-küllîye müctemi‘ olan piyâde ve süvâri asker ile vakt (24/b)ü zamânıyla ve geçidler ve sûrlar el virir ise üzerine varıla yohsa geçidler el virmeyüp veyâhûd vüzerâ ve serhadd ihtiyârları ma‘kûl ü münâsib görmezler ise de Estergon kal‘ası istihlâsına takayyüd olunmağa münâsib görürler ise Estergon kal‘ası muhâsara oluna. Lutf-ı Hakk ile her husûsda yoluyla hareket ve ikdâm ü ihtimâm oluna. Eğer lutf-ı Hakk olup keferre hiç hareket itmez ise yine Estergon üzerine

varılıp, inşâallâhü te‘âlâ tahlîsine sa‘y olunmak üzere bu sene şevketlü ve kudretlü pâdişâhımız böylece hıdmet me‘mûl iderler.

Bir Mektûb Dahi ki

Hâlâ Kaniye Muhâfızı Vezîr Mustafa Paşa yeniçeri ağalığı zamânında doksan dört senesinde mu‘tâd üzere rikâb-ı hümayûna virilecek Beytûlmâl akçesin vermeyüp henüz zimmetinde olmağla bir gün evvel meblağ-ı mezbûru bi-eyyi-hâl tedarük ve serî‘an irsâl ve teslîm-i hazîne itdirmesi için emr-i şerîf-i âlî-şân ile tarafımızdan âdem ile mektûb irsâl olunmağla, cenâb-ı şerîflerine de mektûb tahrîr olmuşdur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde merkûm bendelerin bir gün evvel me‘mûr olduğu mahalli irsâl ve itmâm-ı hıdmet itmesine taraf-ı şerîfinizden dahi tenbîh ü takayyüd buyurup, lâzımı’l-inhâyı i‘lâmdan hâlî olmayasız. 11 Receb sene 96.

Ser‘asker Paşa’ya

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmu ma‘lûm-ı muhlisî oldu. Kassâbbaşı vekili olan habîsini tebdîl ve yerine âhara istihdâm buyurduğunuz i‘lâm buyurmuşuz. Ma‘kûl ü münâsib buyurmuşuz. O makûle hıdmetde tekâsül ü hıyânet üzere hareket idenleri azl ve müstehik olanları istihdâm buyurursuz. Ve mezbûrun gereği gibi hesâb ü kitâbetin görüp mâl-i mîrîye kesr ü zarar terettüb ve bir habbesi zâyi‘ vü telef olmamak üzere takayyüd idüp sıhhati üzere i‘lâm buyurursuz. Ve Budun’a irsâl buyurulan cebehâne ve tophâne mühimmâtları defterleri irsâl ve taraf-ı şerîfinize masârif-i mîrî için irsâl olunan iki yüz elli kîse ile Budun ta‘mîri için bu def‘a gönderilen altmış kîse vusûl bulmağla serî‘an mahalline (25/a)göndermek üzere olduğunuzu i‘lâm buyurmuşuz. Ola ki, lutf-ı Hakk ile kal‘a-i mezbûre ta‘mîri gereği gibi kemâl-i metânet ile vaktiyle itmâm-pezîr olmasına ve handekinin dahi kemâ-yenbagî tathîrine ve sâ‘ir husûslarına kemâl-i im‘ân ü dikkat buyurursuz.

Ve Tökeli’den gelen kâğıtları irsâl ve Erdel’den gelen bendenizin cevâbın tahrîr ve Budun’a Nemçe’den gelen tâcirin takrîrin iş‘âr ve bu esnâda üslûb-ı hakîm üzere hareket olunması için Budun Vâlisi Vezîr Abdurrahman Paşa muhlisinize tenbîh buyurduğunuz tahrîr buyurmuşuz. Hemîşe Cenâb-ı Rabbü’l-âlemin Habîb-i Ekrem’i hürmetine kulûb-ı kâsiye-i düşmen-i dîne ru‘b ü hirâs ilkâsı ile lâyıık-ı dîn ü Devlet-i Aliyye olur. A‘mâl ü ahvâl zuhûr ve vücûd-pezîr olmasın mukadder ve

cenâb-ı sa‘âdetlerinin hüsn-i tedbîr-i isâbet-pezîr-i hakîmâne ile her hâl ile vefk-ı rızâ-yı yümn-iktizâ-yı cihândârî üzere hıdemât-ı mahmûdetü’l-avâkıb husûle gelmesin müyesser eyleye, âmîn.

Ve i‘lâmınız üzere Edirne’den Belgrad’a varınca yol üzerinde olan kasabât u kurâdan sefer-i hümâyûna me’mûr olan tavâyif-i askeri sürüp ve yeniçeri ve yeniçerilik iddi‘âsında olanları serdârlar bi-nefsihî Ösek’e gönderüp anda hıdmet-i aliyyede mevcûd bulunmak üzere mü’ekked ü müşedded evâmir-i şerîfe ile üç aded gedikli za‘îm ocak tarafından birer çavuş ta’yîn ve gereği gibi kendülere bi’l-muvâcehe tenbîh ü te’kîd olunup ve Budun ve Eğre ve Kanije neferâtından Bosna ve Nova tarafında mütemekkin olanları sürmek için dahi bir gedikli irsâl olunmuşdur. Mezbûrların her biri kangı kazâya me’mûr oldukların defteri huzûr-ı şerîfe gönderilüp ve her birine öyle tenbîh olunmuşdur ki, me’mûr oldukları üzere o makûleleri sürüp Ösek muhâfazasına îsâle me’mûr olan bendenize teslîm idüp andan kâğıd alup gelmeleriçün tenbîh olunmuşdur. Bundan mukaddem sürücülük ile bir kapucıbaşı ağa bendeleri de gönderilmiş idi. İnşâallâhü te‘âlâ pesmânde olan tavâyif-i mezbûre bundan sonra bir yerde karar idemeyüp me’mûr oldukları mahalde hayli asker müctemi‘ olmaları me’mûldür.

Kenârına dahi ki: İş bu mâh-ı Recebü’l-ferd’in on sekizinci hamîs günü rehber-i tevfk-ı Rabb-i Mecîd ile Zemun **(25/b)** tarafına güzâr ve andan dahi münâsib ü ma’kûl görüldüğü¹⁵⁷ üzere müsta‘înen-billâhi te‘âlâ savb-ı me’mûra teveccüh ü azîmetlerin iş‘âr buyurmuşlar. Cenâb-ı Rabbü’l-âlemîn mahz-ı fazl ü inâyetinden te’yîd ü nusretde karîn-i hâl idüp, vefk-ı dilhâh üzere ahvâl[ü]a‘mâl vücûda gelmesin müyesser itmekle cümlemizi mesrûr u handân eyleye. Mektûb-ı şerîfiniz şevketlü ve kudretlü ve azametlü efendimiz pâdişâh-ı gîtî-penâh hazretlerinin rikâb-ı kâmyâb-ı hûrşîd-iltihâb-ı cihândârîlerine arz olunup, azîmetiniz ahvâli manzûr-ı mülûkâneleri oldukda teveccüh-i derûn-ı sıdk-makrûn-ı hümâyûnlarıyla cenâb-ı sa‘âdet-me‘âbların ve bi’l-cümle guzât-ı müslimîn ve kümât-ı muvahhidîni Cenâb-ı Rabbü’l-âlemîn’in hıfz ü emânına emânda ve envâ‘-ı fevz ü nusret ve âsâr-ı hasene ile karîrü’l-ayn olmalarına du‘â-yı hayr-ı icâbet-âsâr ile leb-i cünbân olmuşlardır. Ve yerlerde sizi ve sâyir asker-i İslâmı Hazret-i Allahü te‘âlâya

¹⁵⁷ Metinde sehven “giderildiği” şeklinde yazılmış.

emânet eyledik, ola ki lutf-ı Hakk'da me'mûlümüz olan mertebe hıdemât-ı mebrûre ve mesâ'-i mevfûre-i meşkûre vücûda getürmeğe muvaffak olasız. Ve Budun Vâfisi izzetlü Abdurrahman Paşa senâkârlarının yanına Aydın sancağına mutasarrıf Osman Paşa bendenizi ta'yîn buyurduğunuzu iş'âr buyurmuşuz. Husûs-ı mezbûr tahrîr olunması, Budun'da asker killeti mülâhazası ile değıl idi. Ol tarafların bi'l-cümle umûru müsta'înen-billâhi te'âlâ zimmet-i himmetlerine tahmîl olunmağıla her nice iktizâ idüp ma'kûl ü münâsib görilür ise iktizâ-yı vakt ü hâl üzere amel buyurursuz. Heman Hazret-i Allah her hâl ile mu'în ve nasîr ve yâver ü dest-gîriniz ola. Fî 19 Receb sene 96.

Kenâra karîb olunmuşdur:Ve Budun'da olan odalardan cenâb-ı sa'âdetlerine gidecek odalar ahvâli yazılmış, ma'kûl buyurmuşuz. Nice iktizâ ider ise öyle amel buyurup, fî-mâ-ba'd dahi ahvâl-i vâkı'ası serî'an ve müte'âkıben i'lâmdan hâlî olmayasız.

Bu Dahi Kâ'imedir

Ve Budun tarafına gelen tâcir lisânından olan takrîrâtı dahi görüldü. Mukaddemâ dahi birkaç def'a cenâb-ı sa'âdetlerine tarafeynin nizâm ü intizâmına ve ra'ıyyet ü askere mûcib-i râhat ü âlâm olan ıslâh-ı zâtü'l-beyn (26/a)husûslarının esbâbına hakîmâne teşebbüs ve vech-i ahsen ile vücûda getürülmesine takayyüd ü ihtimâm buyurmaları iş'âr olunmuş idi. Hâlâ şüyû' bulan ahvâl-mukaddemât-ı sa'y ü dikkatlerinin nefîce-pezîr olduğunun emâresi olduğu mukarrerdir. Me'mûldür ki, fî-mâ-ba'd dahi zeste müdârâtda ve telaftüfü'l lisân bırakmayup, üslûb-ı hakîm üzere celb-i kulûblarına bâ'is olur, harekât-ı etvâr ile inşâallâhü te'âlâ karîben bir hayırlı maslahat vücûda getürmeğe pek takayyüd ü ihtimâm buyurursuz. Hazret-i Allah lâyıık-ı dîn ü devlet ve muvâfık-ı ırz ve nâmûs-ı saltanat olur hâlde vücûda getürmeğe muvaffak eyleye.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb ki

Hâlâ Dîvan-ı Hümâyûn tercümânına Erdel Hâkimi'nden bir mektûb aynı ile tercemesi ve mezbûr tarafından yazılan cevâbın sûreti huzûr-ı şerîfe irsâl olunup, manzûr-ı şerîfiniz oldukda mefhûmlarından bi'l-cümle ahvâl ma'lûmunuz olur ve Nemçe ve Leh ve Venedik ile mukaddemâ olan sulhlarda olan mevâdd mahallinden

ihrâc olunmak için tenbîh olunmuştur. İnşâallâhü te‘âlâ bundan sonra ol dahi gönderilür. Ve bunlardan sulha müte‘allık ahvâl için çıkacak âdemleri ister ise cenâb-ı sa‘âdetleri tarafına ister ise rikâb-ı hümâyûna gelmeleri için murahas olmuşlardır. İmdi benim sa‘âdetlü birâderim, her ahvâl ma‘lûm-ı sa‘âdetinizdir ve taraf-ı hümâyûndan Tökeli husûsunda mukaddemâ tahrîr olunduğu ahvâline ve bi’l-cümle ol tarafların umûr-ı cumhûruna me’zûn u murahas ve hayr-hâh-ı Devlet-i Aliyye’siz, iktizâ-yı vakte göre ol tarafda olan vüzerâ ve serhadd ihtiyârları ve erbâb-ı şûrâ ve ehl-i vukûf ile vaktiyle müzâkere vü müşâvere ve cümlenin savâb-dîdi üzere inşâallâhü te‘âlâ muktezâ-yı vakt ü hâle göre ma‘kûl ü münâsib görüldüğü üzere lâyıık-ı dîn ü devlet hayırlı maslahat vücûda getürmeğe sa’y ü dikkat buyurursuz. Her vaktin bir iktizâsı olduğı ma‘lûm-ı şerîfinizdir. Heman üslûb-ı hakîm üzere hareket ü dikkat ile inşâallâhü te‘âlâ (26/b) dîn ü devlete ve bi’l-cümle ibâdullâha nâfi‘ ve sûd-mend hayırlı maslahat sûret-pezîr olmasına himmet buyurursuz. Hazret-i Rabbü’l-âlemin her umûrunuzu âsân ve hayra muvaffak eyleye. Fî 21 Receb sene 96.

Mektûb-ı Dîgerdir

Bundan akdem irsâl olunan mektûbumuzda, Nemçe ve Leh ve Venedik taraflarıyla hîn-i musâlahada mün‘akid olan mevâdd sûreti mahallinden ihrâc ve irsâl olunur deyü yazılmış idi. Hâlâ mahallinden çıkarılıp taraf-ı şerîfinize irsâl olunmuştur. Manzûr-ı şerîfiniz oldukda ma‘lûmunuz olur. Lâkin Leh tarafına müte‘allık olan mevâdda bir tarîk ile Tökeli maddesin idhâl eylemişler. Anın ahvâlinde ise cenâb-ı sa‘âdetleri mukaddemâ ne vechile murahas ve me’mûr olduğunuz ma‘lûm-ı şerîfinizdir. Yine de husûs-ı mezbûrda heman cümlenin ittifâkı ve re’y-i savâb-dîdi üzere inşâallâhü te‘âlâ devlet ü dîne ve ibâdullâha nâfi‘ ve müstahsen olur. Vech-i münâsib üzere amel buyurursuz. 25 Receb sene 96.

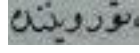
Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim; bu mevâdd sûretleri inşâallâhü te‘âlâ hîn-i iktizâda size lâzım olur deyü ihtiyâten yanınızda hâzır bulunmak için mahfice irsâl olunmuştur. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde gâyet pûşîde vü mahfi olmak üzere kendiniz hıfz itdirüp birimizde i‘lân ü ifşâ buyurmazsınız. İnşâallâhü te‘âlâ vaktinde yanınızda

hâzır bulunup muktezâ-yı hâl ve ma'kûl ü münâsib görüldüğü üzere hareket buyurursuz.

Erdel Hâkiminden Dîvân Tercümânı Aleksandet'ye Gelen Mektûbdur ki Bir Sûreti Ser'asker Paşa'ya Gönderilmiştir

Arz-ı meveddetden sonra i'lâm olunan budur ki, taraf-ı hümâyûn-ı şehriyârîden gelen nâme-i hümâyûna ve devletlü ve sa'âdetlü sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin mektûb-ı şerîflerine virdüğümüz cevâb, tahrîr ve irsâl eyledüğümüz mektûblardan ma'lûmunuz olup tekrâr tahrîre hâcet yokdur.

Garb tarafından âdemimizin biri avdet eyleyüp Nemçe Çasarı'nın ve Leh Kral'ının ve Venedik Cumhûru'nun rızâsı ile tarafeyne hayırlu vech **(27/a)**üzere akd-i sulh ü salâha Nasârâ krallarının muhâlefeti olmaduğunu ve tavassutumuzu kabûl eylediklerini âdemimiz ile bildirmişlerdir. Ancak bu yanı bilmek isterler ki kudretlü Âl-i Osman Pâdişâhı tarafından kabûl olunacak şürût-ı sulh ü salâh nedir? Siz bu ahvâle takayyüd itmek gereksiz ki, husûs-ı mezbûrda kudretlü pâdişâh hazretlerinin murâdını biz bileviz. Belki ikdâm ü dikkat eylemeniz bâ'is-i menfa'at ola. Âdemimiz büyük tedârükler gördü. Azîm hazîne sarfıyla cem' olmuş zehâyir ve hor görülmeyüp ta'accüb olunacak cebehâne ve mühimmât ihzârını Çasar askerleri her taraftan ve yekdil olanlar cânibinden durmayup bir yere cem' olmada idiler. Ve re'âyâyâ ziyâde güçlük olmamak için başka yollardan gelürler idi. Ve Nemçe Herseklerinden birkaçı bu seferde bile bulunmak üzeredir. Ve böyle yekdil olmak için sâ'ir nice beyleri da'vet iderler. Ol sebebden geçen senelerden askerler ziyâde olmak üzeredir. Ve Leh'le dahi devlet ile ceng eylemeğe ¹⁵⁸ karâr virmişdir. İspanya kralı ve Papa donanmış sefineler ile Venedikli'ye imdâd idecekdir. Âdemimiz takrîr eylediği ahvâl budur. Dersa'âdet'e i'lâm idesiz. Âdemimiz Kânûnısânî'de yollayup avdet itmemekle kendiden me'yûs olup bir mu'temed âdemimizi dahi yolladık. Avdet eyledikte takrîr eylediği ahvâli size i'lâm ideriz. Zîrâ kıyâs ideriz ki, sizin vesâtatınız ile bu makûle ahvâl ziyâde emniyet ile mükâleme olunur. Ve Tökeli'ye müte'allık olan ba'zı ahvâlin tahrîrini terk iderdik. Ammâ ne mertebede sûret-i zâhirede olan yalancı dostluğu, devletlü ve sa'âdetlü

¹⁵⁸ Okunamadığından metindeki orijinal hali alınmıştır.

sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin derûnunu ihâta eyledüğünü görmekle Devlet-i Aliyye'ye ve bize ziyâde zararı sirâyet eylesün deyü hakkında basîret üzere olmak için ve Dersa'âdet'e olan sadâkatımız bilinmek i'lâm ideriz. Mezbûr Tökeli sulh ü salâhın mükâlemesine tavassutunu iki def'adır ki Hıristiyanlar'a arz ider. Murâdı budur ki, bu bahâne ile Devlet-i Aliyye'nin zararı ile kendü menfa'atini ve kendü işini göre. Bu esnâda Çasar'ın lütfunu recâ ider ve kabâhatlerinin afv olunmasını niyâz ider. Bu ana değin iltimâsları hîn-i (27/b)kabûlde olmadı. Eğer zevcesinin Çasar tarafına kulluğa müte'allık arz u niyâzlarına binâ'en bir şey'i olur ise şevketlü pâdişâhımız hazretlerine ve orduya azîm düşmen olacaktır. Bu ahvâli fikr ü mülâhazanıza havâle ideriz.

Tercümân Tarafından Erdel Hâkimi'ne Yazılan Mektûbdur

Mektûbunuz geldi. Mefhûmunda Nemçe ve Leh ve Venedik taraflarından sizin tavassutunuz ile tarafeynin râhatı için sulh ü salâha rızâların i'lâm ve yine azîm tedârük üzere oldukların tahrîr eylemişsiz. Siz bu Devlet-i Aliyye'nin kadîmü'l-eyyâmdan hayr-hâhı ve hâlis çırâğ ü bendesi olduğunuzu binâ'en sa'âdetlü, merhametlü ve re'fetlü efendimiz sadr-ı a'zam hazretleri dahi vesâtetiniz kabûl iderler. Ve sizin resm-i kadîm-i Devlet-i Aliyye ma'lûmunuzdur ki, inâyet-i Hakk ve nusret-i kâdir-i mutlak ile bundan böyle hayli zamân dahi mütevâliyeten cevânib-i erba'ada olan a'da-yı dîn ü devlet ile ceng ü cidâl ile eğer cebehâne ve hazîne ve eğer asâkir-i piyâde ve süvâri bî-hadd ü bî-pâyândır ve bugün Edirne'den hareket buyurursa hadden efzûn asâkir ile kalkup teveccüh itmeğe kâdirdir. Ve lâkin mutlak selâtîn-i adl-ebîlin matmah-ı nazarları hemîşe re'âyâ vü berâyâ ve kâffe-i ibâdullâhın râhat u âsûdelikleri olmağla tarafeyne nâfi' ve hayırlı olan ahvâle müsâ'ade buyururlar. Ve cemî'-i ezminede bu makûle umûr-ı mu'azzama mükâleme ve müzâkereye muhtâcdır. Ve sâbıklarda dahi böyle olagelmışdir. Sizin vesâtetiniz ile mevâd söyleşmek için âdemleri çıksun ve muhayyerlerdir. İsterler ise hâliyen Engürüs tarafında ser'asker olan Vezîr-i Mükerrer Devletlü ve Sa'âdetlü İbrahim Paşa hazretlerine gelsünler ki, ol tarafların umûr-ı cumhûru bi'l-cümle vezîr-i müşârûn-ileyh hazretlerinin re'y-i rezînlerine havâle olunmuşdur. Ve isterler ise bizzât Devlet-i Aliyye'ye gelsünler. Atîk ve cedîd söyleşilecek mevâd söyleşilüp, inşâallâhü te'âlâ bir sûret bulur. Devlet-i Aliyye'nin ahvâli ma'lûmunuzdur ki, izhâr-

ı hulûs ü sadâkat idenlere bâb-ı re'fetleri küşâdedir. Ve bagy ü adâvet üzere olanların dahi fazl-ı Hakk ile mikdârların bildirmekte pervâları yokdur. Heman ola ki tarafeyne râhat hâsıl olur bir hayırlı **(28/a)** maslahat sizin yüzünüzden zuhûr idüp öyle âdemlerin çıkarmağa sa'y eyleyesiz. Ve Tökeli ahvâline müte'allık ba'zı cevâb yazmışsınız. Mezbûrun ahvâl ü ef'âli sizin bildüğünüz gibi bunda dahi bilinmiştir.

Ser'asker İbrahim Paşa Hazretlerine Mektûb ki

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmunda receb-i şerîfin on dokuzuncu hamîs günü Zemun tarafına güzâr ve yirmi altıncı günü mütevekkilen-alellâhi te'âlâ azîmet buyurmanızı iş'âr buyurmuşsuz. Cenâb-ı Hazret-i Hakk mu'în ü zahîriniz ve yâver ü dest-gîriniz olup ve eltâf-ı hafıyye-i İlâhîsi ve cünûd-ı mücennede-i nâ-mütenâhîsi ile mü'eyyed ü mansûr ve envâ'-ı fevz ü zafer ve vefk-ı rızâ-yı yümn-iktizâ-yı cihândârî a'mâl ü âsâr vücûda getürmekle cümlemizi mesrûr eyleye.

Ve Budun ta'mîri için yine akçe irsâli lâzım idüğün i'lâm buyurmuşsuz. Hâlâ bu def'a dahi altmış kîse akçe irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde serî'an ve âcilen ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere emîn ü sâlim irsâl ü îsâlini tavsiye ve inşâallâhü te'âlâ bir gün evvel kemâl-i metânet ü istihkâm ile itmâm olmasına tenbîh ve ikdâm buyurursuz. Ve Karadeniz tarafından gelmiş zehâyir sefinesi olmamağla tüccâr sefînelerinden münâsib bahâ ile dakîk ve şa'îr ve beksimâd iştirâsı için akçe ile âdem gönderdüğünüzü i'lâm buyurmuşsuz, ma'kûl olmuş. Ammâ Temurkapu Girdâbı'nda ol makûle sefâyin geçirmeği me'mûr Kapucıbaşı Yusuf Ağa bendelerinden karîben mektûb ve defter gelüp avn-i Hakk ile yüz on bin keylden mütecâviz şa'îr ve hayli dakîk ve beksimâd sefîneler ile Girdâb-ı mezbûrdan geçirüp yolladüğün i'lâm eylemekle, defterin bir sûreti huzûr-ı şerîfe irsâl olmuşdur. Manzûrunuz oldukda ma'lûm-ı şerîfiniz olur. Ve tekrar ağa-yı mûmâ-ileyhe ve Belgrad Kadısı'na ve Edirne bostancıbaşısı ağa bendelerine mü'ekked ü müşedded evâmîr-i şerîfe ve mektûblar gönderilüp gelen sefâyini kat'â te'hîr ü ârâm itdirmeyüp, inşâallâhü te'âlâ akabenizce irişdirmeleri için pek mü'ekked tenbîh **(28/b)** olunmuşdur. Ve Sirem ve Semendire ve Üsküp ve etrâfda olan kazâlarda birer tarîk ile seferden kalanları Ösek cisri muhâfazasına sürmek için taraf-ı şerîfinizden âdem ta'yîn olup, bu cânibden dahi mübâşirler irsâli iş'âr buyurulmuş. Husûs-ı

mezbûr için mukaddemâ üç gedikli za'îm ekîd ü şedîd evâmir-i aliyye ile ta'yîn ve irsâl olunup ve her biri kangı kazâya gittiklerinin defteri dahi size gönderilmiş idi. İnşâallâhü te'âlâ me'mûr oldukları üzere itmâm-ı hizmete ihtimâm iderler. Ve düşmen-i dînin Estergon ve Uyvar tarafına askeri geldiğin i'lâm eylemişsiz. Cenâb-ı Hakk her hâlde tedbîrlerin kâsid eyleyüp, ola ki avn-i Hakk ile eshel vechile me'mûr olduğunuz hizmet-i dîn-i mübîn mınassa-i zuhûrda vefk-ı dilhâh üzere cilve-ger olup, düşmen-i dîni mahzûl ü menkûb ve cünûd-ı muvahhidîni dâyimâ nustet ü fursata mashûb eyleye, âmîn. Ve Tökeli tarafından cenâb-ı sa'âdetlerine kâğıdı ve âdemisi geldiğin i'lâm buyurmuşuz. Mezbûrun her vechile ahvâli taraf-ı şerîfinize havâle olunduğu ta'rîfe hâcet yokdur. İnşâallâhü te'âlâ ittifâk-ı ârâ ve ma'kûl ü münâsib gördüğünüz üzere amel ü hareket buyurursuz. Ve Erdel tarafına müte'allık ba'zı ahvâl tahrîr buyurulmuş. Mezbûrun Dîvân-ı Hümâyûn tercümânına gönderdüğü kâğıdı ve yazılan cevâb, bundan evvel gaybla taraf-ı şerîfinize i'lâm olunmuş idi. Ma'lûm-ı şerîfiniz olur. 3 Şa'bân sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Serhadd-i mansûrda olan paşalar mücerred kendülerin himâye veistirâhatleriyçün ba'zı mertebe kîl ü kâl peydâ idüp bir tarîk ile yerlerinde kalup, hıdmet-i aliyyede mevcûd bulunmamağa bahâne-cû olup çalışırlar. Husûs varandan olan Mehemed Paşa ne-mertebe cebân ü mütekâsil olup yerinden hareket itmemek ümniyesi ile bahâne aradığı ma'lûm-ı şerîfinizdir. İmdi, o makûleler kâ'inen-men-kân bir ferdi kendi rızâ ve dilhâhlığa komayup, muktezâ-yı vakt ü hâl üzere ma'kûl ü münâsib gördüğünüz nice ise iktizâsı üzere istihdâm buyurursuz.

Bu Dahi Kâ'imedir

Erdel tâyifesi kadîmü'l-eyyâmdan bâb-ı devlet-me'âb-ı pâdişâhînin (29/a)harâc-güzâr re'âyâsı olup hâlâ der-i Devlet-i Aliyye'ye harâcı geliyor ve kendileri de sûret-i sadâkat ü istikâmet üzeredir. İmdi, gerek Erdel tarafına ve gerek cânib-i düşmeden sulh ü salâha taleb olurlar ise anlara da muktezâ-yı dikkat ve lâzîme-i hâl üzere lutf ile ve celb-i kulûblarıyla mu'âmele olunup tenfir olunmayup, fazl-ı Hakk'la lâyıık-ı dîn ü devlet olur vechile hayırlu maslahat vücûda getürmeğe dîn-i mübîn-i Devlet-i Aliyye ve ibâdullâha hıdmetde bulunmağa himmet

buyurursuz. Bizim Haydar Efendi bendeleri ile giden kâğıdlar ma'lûm-ı şerîfiniz oldukda Erdel'in ahvâli andan mütebeyyin olur.

Ser'asker İbrahim Paşa'ya Hatt-ı Hümâyündür

Budur ki, hâlâ Estergon kal'ası etrâfında olan düşmen-i dîn hazelehümullâhü te'âlâ ilâ yevmi'd-dîn memâlik-i mahrûsamdan Uyvar kal'ası üzerine müstevlî oldukları ve sen dahi yanında olan asâkir-i İslâm nasarahümullâhü te'âlâ ilâ yevmi'l kıyâm ile mütevekkilen alellâhi ve mütevevssilen alâ mu'cizâti Nebiyye kalkup def'-i mazarratlarına teveccüh ü azîmet eyledüğün i'lâm olunmağla imdi, ol tarafın bi'l-cümle umûr-ı cumhûru senin re'y-i rezîn ve fikr-i isâbet-karînine havâle vü tefvîz olunup, Devlet-i Aliyye ve ırz u nâmûs-ı saltanat-ı¹⁵⁹ seniyyeme lâyük hıdemât me'mûl-i hümâyûn ve melhûz-ı tab'-ı sedâd-makrûnum olup ve bu ana değin nice hıdemât-ı celîle vücûda getirüp kâr-güzâr olduğun ecilden seninle ma'an me'mûr olan vüzerâ-yı izâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve sâ'ir tavâyif-i asâkir-i mansûreye ser'asker nasb ve ta'yîn olunmuş idin. Bu bâbda gereği gibi gayret ü hamiiyyet ile dîn ü devlet ve uğur-ı hümâyûn-ı meymenet-karînimde bezl-i tâb ü tuvân idüp mazhar-ı du'â-yı hayr-ı icâbet-eser-i pâdişâhânem olacak vakitdir. Umûmen seninle ma'an me'mûr olan asâkir-i nusret-şi'âra dahi ve hırzu'l mü'minîne ale'l kıtâl muktezâsınca gayret virüp, emr-i kârzâ[r] da kemâl-i ittifâk ile vüzerâ-yı izâm ve mîr-mîrân-ı kirâm ve sâ'ir rü'esâ-yı asâkir-i nusret-girdâr ve serhadd-i mansûremin umûr-dîde ve ihtiyâr ve kâr-güzârlarıyla müşâvere **(29/b)** idüp, cümle re'y ü savâb-dîdi üzere gerek def'-i mazarrat-ı düşmende ve gerek ahz-ı intikâm ile Estergon kal'ası istihdâmında ve sâ'ir Devlet-i Aliyye'me nâfi' olan ahvâlde merdâne vü dilfrâne hareket ve gönül birliği ve ittifâk ile lâyük-ı ırz-ı devlet olur hıdemât-ı meşkûre vücûda getürmeğe bezl-i iktidâr eylemeniz ile sen ve seninle ma'an me'mûr olan rü'esâ-yı asâkir-i İslâm olan kullarım, envâ'-ı iyânât-ı aliyem ve du'â-yı hayr-isâbet-i eser-i mülûkâneme mazhar olmanıza sa'y ü dikkat ve ihtimâm eyleyesin. Ve bi'l-cümle seninle me'mûr olan asâkir-i İslâm-ı zafer-encâmımın uğur-ı dîn ü devletimde bezl-i tâb u tuvân ve fedâ-yı baş ü can iden gâziyani nevâziş ü ikrâm ve ihsân ü ihtirâm idüp gâzî kullarımdan dilâverlik ve bahâdırlık iden gâziyan bi-hasebi-

¹⁵⁹ Metinde sehven "Saltanatta" şeklinde yazılmış.

merâtibihim câh u mansıb dirîg itmeyüp ve ıyâzen-bi'llâhi te'âlâ mahall-i ceng ü peykârda düşmenden rûgerdân olan mihnetde her kim olur ise olsun bilâ-te'hîr sâyirlere mûcib-i ibret olmak için tertîb-i cezâ eyleyüp, müsâmaha itmeyesin. Şöyle ki, bu husûslarda müsâmaha eyledüğün mesmû'-ı hümâyûnum olur ise bir vechile özr ü bahânen makbûl-ı husrevânem olmaz. Haklarında şükür ve şikâyetin mü'essirdir. Şöyle bilesin, seni ve seninle olan asker-i İslâmı Cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn Hazret'ine emânet eyledim. Ol Kâdir-i bî-çün cümlenizi te'yîdât-ı gûnâgûn ile mü'eyyed ü mansûr eyleye. 21 Şa'bân sene 96.

Hatt-ı Hümâyûn ile Gönderilen Mektûbdur

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmu bi'l-cümle ma'lûm-ı muhlisî oldu. Düşmen-i dîn-i haybet-karîn gürûh-ı mekrûh ile Uyvar'a istîlâ kasdıyla Estergon kal'asından istishâb itdüğü toplar ile varup, kal'a-i mezbûre altına vardıkların ve Ösek'den azîmetinizi i'lâm buyurmuş. Cenâb-ı Hazret-i Müste'ân cümle umûr-ı su'âbı guzât-ı müslimîn ve kûmât-ı muvahhidîn kullarına âsân idüp, siz birâder-i âlî-kadrimizi dahi fazl u keremi ve avn ü te'yîdi ile mansûr u mü'eyyed[eylesün]. İnşâllâhü te'âlâ sizden me'mûl ü melhûz olunduğu üzere hıdemât-ı nâfi' (30/a)vücûda getürmekle bende-i sahâyif-i rûzgâr olacak a'mâl ü ef'âle muvaffak eyleye. Avn-i Hakk ile cenâb-ı sa'âdet-me'âbları her vechile dâmen-i gayreti bend-i miyân-ı hamîde idüp, cümle vüzerâ ve mîrmîrân ve rü'esâ-yı asker ve sâ'ir serhad ihtiyârlarıyla müşâvere vü müzâkere idüp gerek tececcüh ü azîmet buyuracağınız mahallerde ve gerek istihdâm-ı asâkir-i mansûrede tamâm merdâne ve müdebbirâne hareket ve hıdmet-i aliyyede sarf-ı makdûr idenlere nevâziş ü ikrâm ve ıyâzen-billâhi te'âlâ ceng ü kıtâl esnâsında rû-gerdân olanları sâ'ire mûcib-i ibret için tertîb-i cezâ ile hükm-i riyâset ve siyâseti icrâ itmek zât-ı âlîlerine menûtdur. Bu sene gayrı senelere ve bu ahvâl vakt-i âhara olan hâlâta kıyâs olunmayup, bi-avnihî te'âlâ ve nusrethî gerek a'dâ-yı dînden ahz-ı intikâm ve gerek teshîl-i müyesser-i küllü asîr ile ve eyâdî-i düşmen-i dînden kal'a-i Estergon istihlâsında ve gerek dîn ve Devlet-i Aliyye'ye nâfi' olan sâyir husûslarda makdûr-ı beşer mertebeleri dikkat ü himmet buyurmanız şevketlü ve kudr[etlü]ve kerâmetlü ve inâyetlü efendimiz pâdişâh-ı İslâm eyyedehullâhu'l-Melikü'l-Allâm hazretlerinin murâd-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûn ve melhûz-ı derûn-ı safâ-nümûnları olup, inşâallâh sizden ve seninle me'mûr

olan cümle asâkir-i İslâm'dan küllî hıdmet ve gayret ü hamîyyet ile mesâ'î-i meşkûre vücûda getürmeniz me'mûl-i husrevânîleri olmağla, ol bâbda sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnları irsâl olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ vusûlünde tafsîl ü tasrîh olunduğu üzere istisvâb-ı erbâb-ı şûrâ ve tedâbîr ve ittifâk-ı ârâ ile münâsib ü ma'kûl görülen hıdmat-ı aliyyede berzede-i dâmân-ı himmet ve hamîyyet olup, bi-fazli'llâhi'l-Meliki'l müte'âl vech-i lâyıq üzere husûl-ı âmâl ile râhat-ı kulûb-ı İslâmîyân olur hâlât zuhûruna bezl-i mesâ'î-i mevfûre buyuralar. Hakk Sübhânehu ve te'âlâ her umûrunuzda tevfik ü inâyet-i Lâ-yezâlîde karîn idüp, fazl ü keremi ile me'mûl ü melhûz olan a'mâl-i şâyesteye muvaffak eyleye. Dâ'imâ fikr ü mülâhazamız ve teveccüh-i derûnumuz tarafınıza masrûf olup, inâyet-i Rabbü'l Âlemîn ile tesliyet-bahş-ı kulûb-ı muvahhidîn olur. Ahyâr ü âsâr vürûduna dîde-güşâ-yı **(30/b)**terakkub ü intizârız. Ola ki hüsn-i ümniyyemizde musaddak ve hurrem ve envâ'-ı ni'am-ı mir'ât-ı nâ-mütenâhî ile mugtenim olayın. Ol tarafın ahvâlleri ki taraf-ı hümâyûn-ı cihân-bânîde sâbıkan ve lâhıkan te'yîd ü tevfik-i Hakk'a istinâd ile re'y-i rezîn-i isâbet-karîninize havâle vü tefvîz olundu. Ve me'mûr olan cümle a'yân ve rü'esâ-yı asker hakkında nevâziş ü ikrâm ve tertîb-i cezâyâ ruhsat-ı tâmmе ile me'zûn ü murahas olup, şükr ü şikâyetiniz makbûl-ı hümâyûn idüğü sizin ve cümlenin ma'lûmu oldu. Bundan sonra bi-te'yîdillâhi te'âlâ sizin gayret ü himmet ve kemâl-i sıdk-ı azîmet ile sarf-ı cidd ü sa'yinize mevkûf ü menût olduğu muhtâc-ı âfet değildir. Tevfik ü nusret Cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn'in mahz-ı inâyet ü ihsânıdır. Cenâb-ı şerîfinize lâyıq ü lâzım olan budur ki, mikdâr-ı zerre gaflet ü nahvet ve reh-yâb-ı tabî'at olmayup, gıce ve gündüz sıdk-ı derûna makrûn tezelzül ü inkisâr ve hudû' ve envâ'-ı sûz ü güdâz isâle-i dümû' ile dergâh-ı Hakk'dan istid'â-yı fevz ü nusret eyleyüp, zâhiren dahi mahalline göre lutf u unfu der-kâr ve lâzıme-i leşker-keşi olan zabt ü rabt ve kabz ü bast ile icrâ-yı merâsim-i serdârî ve gazâ-kârîde dakîka fevt itmemele bezl-i sa'y-i bî-şumâr buyurasız. Hakk te'âlâ teysîr ü tevfikde karîn-i hâl eyleye. 21 Şa'bân sene 96.

Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü birâderim, düşmen-i dîn Estergon'dan toplar ihrâc ve ol tarafda olan cisrleri bi'l-cümle hedm idüp ve askerın Uyvar tarafına götürmesi mülâhaza ve hîleye mebnî ağrâz-ı fâsidesi olmak melhûzdur. Gâliba mâ-fi'z-zamîrî asker-i İslâm'ı

kendü istedüğü bir mahalle çeküp anda mukâbele olmak mülâhazası da olmak gerek ola ki, Cenâb-ı Rabbü'l- âlemîn'in mahz-ı fazlı ile düşmen-i dînin mekr ü hîlesine vücûd u i'timâd virilmeyüp, gerek teveccüh ve azîmet buyuracağınız himmetler husûsunda ve gerek düşmen-i dîn ile mukâbele olundukda, te'yîd-i İlâhî ile ümmet-i Muhammed'e enfa' ü eshel mahalde mukâbele ve ahz-ı intikâm olunması ve gerek Estergon istihlâsı ve gerek asker-i İslâm tefrika olunmayup, cümlesi bir yerde müctemi' bulunması husûsları ol tarafda hîn-i meşveretde, kulûba ilhâm-ı İlâhî **(31/a)** olup düşmen-i dînin keyfiyyet-i hareket ve habîs-i ahvâli müdekkikâne ve âkıbet- endîşâne fikr ü mülâhaza vü müşâvere olunmuş bulunmağla, her hâl ile hîle-i düşmenden müteyakkızâne ve her tarafı devr ü deverân-ı fikr-i sâyib birle müzâkere ve ba'de'l-istîşâr[e] fazl-ı Hakk ile def'-i ekdâr ü âlâm ider hâlât-ı marziyye izhârına himmet-i celîleleri derkâr buyurulması melhûzumuzdur. Allâhü te'âlâ hayra muvaffak eyleye.

Ser'asker Paşa'ya Mektûbdur

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmu ma'lûmumuz oldu. Vişegrad kal'ası husûsunda bi-fazli'llâhi te'âlâ ve nusretihî vücûd bulan yüz aklığın i'lâm ve on beş kıt'a sefîne ile zahîre ve üç kıt'a top ahz olunduğu iş'âr ve Uyvar'ı muhâsara iden düşmen-i dîn ceng ü harbe mübâşeret eylediğın yazmıssız. Hemîşe Cenâb-ı Hak guzât-ı müslimîni fazl u keremi ile mü'eyyed ü mansûr ve düşmen-i dîni mahzûl ü makhûr eyleyüp, dâ'imâ kendü hîleleri butlânıyla fikr-i fâsidlerin kendülerine âyid eyleyüp ve karîben ahbâr-ı sâ'ire te'âkubu ile cümlemizi karîrû'l-ayn ve mesrûr eyleye. Gerçi Vişegrad'ın meserret haberi geldi, ammâ Uyvar kal'ası mahsûr olmağla mükedder ve halecân-ı hâtıra bâ'is olmuşdur. Takayyüd ü himmet-i sâdikâneleri derkâr buyurulup, Cenâb-ı Feyyâz-ı Mutlak'ın avn ü inâyeti ile ola ki, gerek Uyvar'ın ve gerek Estergon'un dahi fevka'l-me'mûl ahbâr-ı ahyârisi ile def'-i dağdağa-i hâtır-ı muhlisî ve umûmen merâyâ-yı kulûb-ı müslimînden izâle-i küdürret-i hümmâma bezl-i mesâ'î-i cemîle buyuralar. Hakk te'âlâ an-karîb sühûlet ile müyesser ü nasîb eyleye.

Ve Neylî Alî Paşa merhûm olmağla mutasarrıf olduğu Kastamonu sancağı sâbıkâ Sivas Beylerbeyisi Hüseyin Paşa bendelerine teveccüh olunduğın i'lâm

buyurmuşuz, ma'kûl olmuş. Lâkin ma'lûm-ı şerîfinizdir ki, böyle vaktde sancak tevcîh olunmaktan murâd olan, mükemmel kapusu ile hıdemât-ı aliyyede mevcûd bulunmaktır. Ola ki, takayyüd ve hüsn-i himmetiniz ile murâd üzere hıdemât-ı mebrûre vücûda getürmeğe muvaffak ola. Ve Edirne bostancıbaşısı Hüseyin Ağa bendeleri ol tarafa me'mûr olduğu üzere zehâyir ve cebehâne naklinde hıdemât-ı mebrûre vücûda getürdüğü i'lâm buyurmanız ile hıdmeti mukâbelesinde kendüye Rumeli Beylerbeyiliğı pâyesi **(31/b)** ihsân olunup, fî-mâ-ba'd dahi me'mûr olduğu üzere ol tarafda hıdmet-i lâzime-i mezbûreyi mer'î ve kemâl-i mertebe takayyüd ü ihtimâm eylemesi tenbîh olunmuşdur. Ve Ösek muhâfazası için ol tarafa işbu mâh-ı Şa'bânü'l- Mu'azzam'ın yirmi beşinci günü bin üç yüz altmış bir nefer yeniçeri serdengeçdisi irsâl olunduğu ma'lûm-ı şerîfiniz ola.

Benim izzetlü birâderim, dâ'imâ efkâr ü mülâhazamız sizinle olup, taraf-ı şerîfinizden haber-i hayr-ityânına kemâl-i intizâr üzereyiz. Ola ki, fazl-ı Hakk ile mazhar-ı fevz ü nusret olup cümle ümmet-i Muhammed'e bâ'is-i âsâyış-i hâtır olur a'mâl ü âsâra muvaffak olasız. Me'mûldür ki, sünûh-zuhûr iden ahvâli ale't-tevâlî tahrîr ü iş'âra himmet buyurasız. 28 Şa'bân sene 96.

Ser'asker Paşa'ya ki

Mekâtib-i şerîfiniz vusûl bulup mezâmîni ma'lûm-ı muhlisî oldu. Re'y-i savâb-dâidleri ile Budun Vâlîsi Vezîr-i Mükerrerrem Abdurrahman Paşa muhlisleri istihkâm-ı kal'a-i mezbûre ve ba'zı levâzım-ı mühimmeyi akabınızca irsâl ü îsâl husûslarıyla me'mûren Budun'da alı-koduğunuz i'lâm ve cenâb-ı sa'âdetleri ba'de'l-istîşâr cümleinin ittifâk-ı ârâ ve istihsân-ı şûrâsı ile Estergon istihlâsı niyyeti ile tahrîk-i rikâb-ı azîmet buyurduğunuz iş'âr buyurmuşuz. Çünkü müşâvere ve ittifâk-ı ûlû'l-elbâb ile azîmet ü teveccüh buyurulmuş. İnşâallâhü te'âlâ hayr ü savâb bundadır. Heman Hazret-i Rabbü'l-âlemîn mü'în ü zahîr ve yâver ü dest-gîriniz olup, ola ki avn-i Hakk ile karîben kal'a-i mezbûreyi eyâdî-i düşmenden istihlâs ile cümlemiz karîrü'l-ayn olmak müyesser ola.

Ve Uyvar kal'ası pîrâmeninde olan düşmen-i dîn ile mahsûr olan ümmet-i Muhammed'in top ve tüfeng ile harb ü kıtâl üzere oldukların yazmışsınız. Kal'a-i mezbûre ve içinde olan ümmet-i Muhammed mahsûr u mütezaccer olduğu şevketlü

ve kudretlü ve kerâmetlü efendimiz pâ[di]şâh-ı âlem-penâh hazretlerinin tekdîr-i hâtır-ı hümâyûn-ı safâ-makrûnlarına bâ'is olmağla, inşaallâhü te'âlâ gerek Estergon kal'ası istihlâsı ve gerek Uyvar'dan mekr-i a'dâ def'leri husûslarında her nice mümkün ise her tarafı fikr ü mülâhaza birle bâ'is-i rûşenâyî-i ehl-i İslâm olacak vech üzere takayyüd ü himmet buyurmanız murâd-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şehriyârileridir. İnşâallâhü te'âlâ bi-eyyi-vechin kân me'mûr olduğunuz **(32/a)** hıdemât-ı mebrûreyi me'mûl ü melhûz-ı hümâyûn üzere vücûda getürmeğe her nice mümkün ise, lâyıık-ı dîn ü devlet olur vechile karîben bu gâilelerin ber-taraf ve murâd-ı hümâyûn üzere iş görüldüğü haberin irsâle himmet buyurursuz.

Ve Erdel tarafından gelen âdem hasta olmağla tekrâr âdem göndereceğin ve Tökeli tarafından imdâd talep olundukda, muktezâ-yı hâle göre virdüğünüz cevâb hayyiz-ı kabûlde olmaduğun i'lâm buyurmuşsuz. Husûs-ı mezbûrlar cenâb-ı şerîfinize kirâren ve mirâren tahrîr ü iş'âr olunmuş şeylerdir. İnşâallâhü te'âlâ her hâl ile lâyıık ü lâzımı üzere hareket buyurursuz.

Ve Budun ta'mîriyçün bir mikdâr akçe dahi gönderilmesi iş'âr buyurulmuş. Hâlâ bu def'a dahi elli kîse akçe gönderilüp ve Budun vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyh muhlisleri gerek kal'a-i mezbûru tenbîhiniz üzere istihkâm ve ta'mîrinde ve gerek taraf-ı şerîfinizden me'mûr olduğu hıdemâtı meşiyetin mücidd ü sâ'î olmasiyçün bu taraftan dahi tenbîh olunmuşdur. Bundan böyle dahi vukû' u sünûh iden ahvâli tahrîr ü iş'ârdan hâlî olmayasız. 9 Ramazan sene 96.

Kenârına Yazılmışdır ki

Benim izzetlü birâderim, Ösek tarafından mâh-ı Şa'bânü'l mu'azzamın yirmi beşinci günü pâk ü müsellağ olmak üzere bin üç yüz altmış bir nefer yeniçeri serdengeçdisi irsâl olunmuş idi. İnşâallâhü te'âlâ ne mahalde istihdâm ma'kûl ü münâsib görilür ise istisvâbınız üzere istihdâm buyurursuz.

Mektûb-ı Dîger

Hâlâ Ösek tarafına düşmen-i dîn kâsd-ı mazarrat ile müstevlî oldukları i'lâm olunmağla, rikâb-ı hümâyûnda olan bi'l-cümle sipâh u silahdâr ve gediklü zu'amâ ol tarafa me'mûr ve üzerlerine sâbıkâ defterdâr olan Vezîr-i Mükerrrem İzzetlü

Mehemmed Paşa hazretleri baş ve buğ ta'yîn ve inşâallâhü te'âlâ bir gün evvel varup, mekr-i düşmeni def' ü ref'e me'mûr olmağla, alâ-cenâhi'l-isti'câl irsâl olunmuşlardır. İnşâallâhü te'âlâ vardıklarında yine ol tarafların iktizâsı nice ise ana göre takayyüd ü istihdâm **(32/b)**buyurursuz.

Ve mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmunda Estergon kal'ası mahsûr-ı guzât-ı İslâm olduğun ve düşmen-i dînin fikr-i fâsid ile hareketlerin ve avn-i Hakk ile Vişegrad kal'ası eyâdî-i e'âdîden istihlâs olunduğun i'lâm ve Budun muhâfızı Vezîr Abdurrahman Paşa muhlislerin dahi taraf-ı şerîfinize me'mûr itdüğünüzü iş'âr buyurmuşuz. Hemîşe Cenâb-ı Rabbü'l- âlemin düşmen-i dîni tedâbir-i¹⁶⁰ fâsidederinde taglîz ile mahzûl ü mahkûr ve envâ'-ı fevz ü zafer ile asker-i İslâmı muzaffer ü mansûr idüp, nice fütûhat-ı celîle ile cümle ümmet-i Muhammed'i mesrûr u handân eyleye, âmîn. Hakikat-ı hâl budur ki, Uyvar ve Estergon taraflarının haber-i meserretlerine müreakkıb idik. Emr-i Hakk ile bu haber vârid oldu ve hasbe'l-kudret Ösek imâdıyçün bu tarafda vezîr-i müşârun-ileyh ile tavâyif-i mezkûre irsâl olundu. Bi'l-cümle memâlik-i İslâmiyye ve asker-i muvahhidîni Cenâb-ı Rabbü'l-âlemin'in hıfz ü emânına emânet eyledik. Ola ki, avn-i Melik-i Müste'ân ile me'mûl ü melhûzumuz olan ahvâller ki, kirâren ve mufassalan tahrîr olunmuş idi. Karîben sâha-i husûlet cilve-ger olmağla cümlemizi mesrûr eyleye, âmîn. Fî-mâ-ba'd dahi ol tarafların ahvâl ü âsârın serî'an ve âcilen tahrîr ü iş'ârdan hâlî olmayasız. Fî 3 Ramazan sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Benim sa'âdetlü birâderim, Budun tarafın dahi hâlî koyacak vakit değil idüğü melhûzdur. Zâhir ol tarafların bi'l-cümle müsta'înen-billâhi te'âlâ havâle-i gerden-i zimmet-i himmetleridir¹⁶¹. Her nice ma'kûl ü münâsib görür iseniz ana göre amel buyurursuz. Heman Hakk te'âlâ mü'eyyed ü muvaffak eyleye, âmîn.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb ki

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmu ma'lûm-ı muhlis[î]oldu. Emr-i Hakk ile vukû' bulan ahvâli i'lâm buyurmuşuz. El-hükmü li'llâhi te'âlâ yed-i mahlûkda

¹⁶⁰ Metinde sehven "tirâyid" şeklinde yazılmış.

¹⁶¹ İfadade eksiklik var.

irâdet ü tasarruf olmayup her şey takdîr-i İlâhî ile cilve-ger-i sâha-i zuhûr olunduğu ma'lûm u müteyakkındır. Hakikat-i hâl budur ki, fevz ü nusret ve kesr ü hezîmet irâdet-i Lem-Yezelî'de olup, bir ferdin **(33/a)**dahl ü sun'u yokdur. Makdûr-ı beşer olan mertebe tedârük-i mehâm ve sarf-ı dikkat ü ihtimâmda kusûr olunmadı, lâkin netîcesi emr-i Hakk ile böyle zuhûr itdi. Irâdet Allâh'ın. Bundan sonra da yine lutf ü kerem-i Rabbü'l-âlemin'den me'yûs olmayup, Erhamü'r-Râhimîn Allâh'ın kemâl-i keremine i'timad ile her tarafa dide¹⁶²-güşâ-yı basîret olup, ol tarafların muktezâ-yı hâle göre hareket-i lâzimesi nice ise ana göre lâıyıkı ve lâzımı üzere takayyüd buyurılıp, mekr-i düşmenden gâfil olmayup, müteyakkızâne hareket olunmağa muhtâcdır. Uyvar'da mahsûr olan ümmet-i Muhammed hâli üzere kalup, eltâf-ı hafıyye-i İlâhiyye meded-resleri olması ümniyyesinde olduğunuzu iş'âr buyurmuşuz. Fi'l-hakıka anların da fikri kalbden çıkmayacak mertebe bir hâletdir. İnşâallâhü te'âlâ yine de cümlelerin ittifâkı ve gönül birliğı ile gerek muhâfazacı iktizâ iden yerlerin muhâfazacıları ve gerek Uyvar tarafı zahîresi ahvâlidir ve gerek ahvâl-i sâyiredir, her husûsa imkân ü iktizâsı üzere sarf-ı cidd-i himmet ve gayret ü hamıyyet ile sa'y ü dikkat buyurursuz. Ola ki, Allah celle şânuhu ümmet-i Muhammed kulların her-bâr mahzûn itmeyüp, mukâbelesinde nice hâlât-ı marzıyye zuhûru ile cebr-i kulûb olunması makdûr ü müyesser ola. Fî 4 Şevvâl sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü karındâşım, Budun ve İstoni-Belgrad ve Varat ve Novigrad taraflarına iktizâsı üzere muhâfazacılar ta'yîn ve Novigrad kal'ası emr-i Hakk ile muhterik olmağın ta'miriçün âdemler ve müstevfâ cebehâne gönderildiğün i'lâm ve esnâ-yı cengde rû-ger[d]ânlık idenlere tertîb-i cezâ ve firâr idenlerin akablarınca âdemler ta'yîn eyledüğünüzü ve yeniçeri ocağından iktizâsı üzere olan tebdîlâtı i'lâm buyurmuşuz. Ol tarafların umûr-ı cumhûru size tefvîz olunmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ münâsib gördüğünüz üzere amel ve herkesi ma'kûl gördüğünüz hıdemâtda istihdâm idüp ve fazl-ı Hakk ile birin mekr-i düşmen-i isâbet itmemeğe kemâl-i mertebe dikkat ü ihtimâm buyurursuz. Sizden me'mûl olan dîn ü devlete **(33/b)**hıdmetdir, Allâhü te'âlâ muvaffak eyleye.

¹⁶² Metinde sehven "diyot" şeklinde yazılmış.

Ve Kagalgay sultanın vürûduna intizârınızı i‘lâm buyurmuşuz. Sultân-ı müşârun-ileyh Engürüs tarafına gitmeyecek olduğu ma‘lûm-ı şerîfiniz olup, taraf-ı şerîfinizde müctemi‘ olan asker-i İslâm ile müsta‘înen-billâhi te‘âlâ iktizâ iden ahvâllere muktezâ-yı hâle göre amel ü takayyüd buyurursuz. Ve Sivas Beylerbeyisi Mustafa Paşa fevt olmağla mansıbı açıkda olduğun i‘lâm buyurmuşuz. Bu tarafda bir münâsibine tevcîh olunur.

Ser‘asker İbrahim Paşa’ya Mektûbdur

Mekâtib-i şerîfiniz vusûl bulup mazmûnu ma‘lûm-ı muhlisî oldu. Ve irâdet-i İlâhiyye ile Uyvar kal‘ası giriftâr-ı eyâdî-i düşmen-i dîn ve içinde olan guzât-ı Müslimîn azm-i nüzhet-serâ-yı behişt-i berîn itdiklerin i‘lâm buyurmuşuz. El-hükmü li‘llâhi te‘âlâ. İnnâ li‘llâhi ve innâ ileyhi râci‘ün. Hakk Sübhânehû ve te‘âlâ şevketlü ve azametlü ve kerâmetlü efendimiz pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin vücûd-ı hümâyûnların hatâlardan masûn eyleyüp, düşmen-i dîni mazhar-ı kahr-ı kakhârî eyleye, âmîn.

Benim izzetlü birâderim, hâlâ bil-fî‘il Defter Emîni olan Hüseyin Efendi bendeleri hatt-ı hümâyûn-ı itâ‘at-makrûn-ı şehriyârî ile irsâl olunmuşdur. İnşâallâh vusûlünde mazmûn-ı hümâyûnunu inşâallâhü te‘âlâ elbette icrâ itmeğe takayyüd ü ikdâm ve sa‘y ü ihtimâm buyurursuz. Husûs-ı mezbûrun avn-i Hakk ile itmâm-pezîr-i husûl olması sizden matlûbdur. Ana göre takayyüd buyurursuz. Fî 16 Şevvâl sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Ol taraflarda Budun ve sâ‘ir iktizâ iden mahallere muhâfazacı ve mühimmât-ı sâ‘ire ahvâliyle takayyüdünüzü i‘lâm buyurmuşuz. Fi‘l-hakîka gâyetü’l-gâye dikkat ü ihtimâm olunması lâzımdır. Ol tarafların bi‘l-cümle umûr-ı cumhûru size mufavvaz olmağla inşâallâhü te‘âlâ her husûsda kemâl-i mertebe dikkat ü himmet buyurursuz. Ve selefiniz Mustafa Paşa zamânında ve sizin zamânınızda irsâl olunan topların defteri huzûr-ı şerîfe gönderildi. Manzûrunuz oldukda ol toplar şimdi nerededir? Tafsîli üzere adedi ile i‘lâm idesiz.

(34/a) Bu Dahi Kâ’imedir

Benim izzütlü birâderim, bu sene eltâf-ı İlâhiyye'den çok ümîdimiz var idi. Takdîr-i İlahî ile böyle hâlât zuhûr eyledi. Husûsâ Uyvar düşmen-i dîn eline düşmesi ve içinde olan ümmet-i Muhammed ol hâle giriftâr olması pek dâg-ı derûn olmuşdur. Bu kadar ehl-i İslâm kal'a-i mezbûre kurbünde müctemi' olmuşken bir tarîk imdâdlarında bulunmamak, hakikat-ı hâl budur ki, gayretsizlikden nâşîdir. Be-her-hâl ol taraflarda bulunmağın, âsârı görülmek gerek idi. El-hükmü li'llâhi te'âlâ. Merkûm Hüseyin Efendi ba'zı kaleme gelmez ahvâlleri lisânen cenâb-ı şerîflerine tefhîm için gönderilmişdir. İnşâallâhü te'âlâ gönderdüğü hatt-ı hümâyûn avn-i Hakk ile elbette icrâ itmeğe ihtimâm buyurursuz. Ve sûret-i zâhirde serdengeçdi yoklaması nâmıyla irsâl olunmağla, halk beyninde ol hıdmetde istihdâm eylesesiz.

Berâ-yı ta'mîrât-ı kal'a-i Budun

Kîse

- 50 Fî 16 Cemâziyelevvel sene 1096
40 Fî 25 Cemâziyelevvel sene-i mezbûre
60 Fî Gurre-i Receb sene-i mezbûre
60 Fî Şa'bân sene-i mezbûre
50 Fî 12 Zilhicce sene 92¹⁶³
50 Fî Gurre-i Ramazan sene 96

310

Ser'asker'e gönderilen top defteridir:

Der-zamân Ser'asker-i sâbık Mustafa Paşa

Tophâ-i kebîr

Kıta'ât

- 14 Budun'da mevcûd olan
14 İsakcı cânibinden gönderilen

¹⁶³ Sehven "1092" yazılmış, ancak doğrusu 1096 olmalı.

28

Tophâ-i şâhî

Kıta'ât

16 Belgrad'da mevcûd olan

14 Âsitâne'den gönderilen

10 Def'a Âsitâne'den

40

Humbara havanı

Kıta'at

14 Âsitâne'den gönderilen

1 Def'a Âsitâne'den

[1]5

Der-zamân

Tophâ-yı kebîr

Kıta'ât

15 Âsitâne'den gönderilen

Tophâ-i şâhî

70 Edirne'den arabalar ile iki def'ada irsâl

Humbara havanı

Kıta'ât

- 7 Âsitâne'den gönderilen
4 Arabalar ile Edirne'den
-

11

Cem'an

Top kebîr	43	Top-ı şâhî	110	Humbara	havânı
16					

(34/b) Ser 'asker Paşa'ya Defter Emîni Efendi ile Giden Hatt-ı Hümâyûn Sûretidir

Sen ki Ser'asker ve Vezîr İbrahim Paşa'sın, birkaç seneden berü düşmen-i dîn ile mukâbele ve mukâtele olunmağla tarafeynden olan ibâdullâhın ahvâli ve re'âyâ fukarâsına ta'addî olmağla gerekdir ki, tarafeynin râhatı için Nemçe ile sulh ü salâh olmak üzere her ne tarîk ile olur ise olsun mübâşeret ve takayyüd idüp, inşâallâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede bi-eyyi-vechin-kân sulh ü salâh ile elbette def'-i gâile eylesesin. Eğer Nemçe esnâ'-i sulhde Leh tarafların dahi söyleşirler ise anı da söyleşesin. Ve eğer Venedik Cumhûrun dahi söyleşirler ise anları da söyleşesin. Ve eğer bunları zikr itmeyüp heman Nemçe kendü sulh olmak üzere söyleşirler ise öyle söyleşesin. Hâsıl-ı kelâm her nice mümkin ise iktizâsı üzere söyleşesin. Bi-eyyi-hâl inşâallâhü te'âlâ bu hıdmeti vücûda getürmeğe sa'y ü ikdâm eylesesin. Husûs-ı mezbûrda Budun'da olan Vezîr Abdurrahman Paşa ile dahi haberleşüp münâsib görüldüğü üzere takayyüd eylesesin. Ve Orta Macar Kralı olan Töleli'den ve memleketinden geçilmeye be'is yokdur. Heman nice iktizâ ider ise ana göre takayyüd eylesesin. 11 Şevvâl sene 96.

Ser 'asker İbrahim Paşa'ya ki

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmunda Vaç tarafında olan düşmen-i dîn dârü'l fücûrlarına doğru gitdiklerin ve cenâb-ı şerîfleri dahi Peşte tarafının ta'mîri ve muhâfazacısı ile istihkâmdan sonra Budun kal'asının zehâyiri ahvâlin görüp ve Kanije'nin iktizâ iden zehâyiri için Mohaç nâm mahalde meks üzere olduğunuzu i'lâm buyurmuşuz. Ol tarafların ahvâli bi'l-cümle cenâb-ı şerîflerine mufavvazdır. Gerek zehâyir ve gerek lâzıme-i sâiresi her ne ise iktizâsı üzere görürsüz.

Ve Ösek'e geldüğünüzde inşâallâhü te'âlâ Ösek ve Dadra kal'alarının istihkâmı ile takayyüd ideceğinizi yazmışsınız. Geçen sene husûs-ı mezbûr size sipâriş olundukda takayyüd ideriz deyü haberiniz gelmiş idi. Lâkin te'hîr olunduğu emr-i Hakk ile bu sene-i mübârekede ahâlîsi giriftâr-ı hasâret ü musîbet olmağla bu kadar dağdağa-i hâtıra sebep oldu. **(35/a)** Ba'zı mertebe istihkâmı ile takayyüd itdükde, Ösek muhâfazasında olan Vezîr Ahmed Paşa yazmış. İnşâallâh cenâb-ı şerîfleri dahi varduğunuzda kemâl-i metânet ü istihkâm virilmek için iktizâsına göre şaranpolar ihdâs ve handeklerin tathîr ve tevsî' itdürüp, kal'a-i mezbûre Drava kenârında vâki'olmağla handekine Drava suyunu icrâ ile Ösek kal'asın ihâta itdirmek dahi ziyâde istihkâmına bâ'is olması melhûz olmağla mümkün ise ana dahi takayyüd eylesiniz.

Ve Uyvar'da olan yeniçerilerin mevâcib ve lahm ve zahîre bahâlarının bir mikdârı Budun muhâfazasında olan yeniçerilerin lahm bahâsına ve bir mikdârı Budun ta'mîrine me'mûr Siyavuş Ağa'ya teslîm buyurduğunuz i'lâm buyurmuşuz, ma'kûl olmuş. Ve nureddin sultana izin virilmesi musammeminiz olduğun i'lâm buyurmuşuz. Ol tarafda olmalarının lüzûmu ve nef'i yoğ-ise ma'kûl gördüğünüz üzere ruhsat viresiz. Ve fî-mâ-ba'd dahi vâki' olan ahvâl ü âsârı ale't-tevâlî tahrîr ve i'lâmdan hâlî olmayasız. 29 Şevvâl sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Taraf-ı şerîfinize irsâl olunan mekâtib-i muhlisî kîselendikten sonra yine muhlisinizin mührüyle memhûren gönderilir. Vusûlünde mührüne im'ân buyurursuz. Eğer mührümüz bozulmuş ise tarafımıza i'lâm buyurursuz. Ve taraf-ı şerîfinizden gelen mekâtibi dahi kîselendikten sonra yine kendü mührünüz ile memhûren

gönderesiz. Bu tarafda im‘ân olunur. Mebâdâ mâbeynde gidüp gelen mekâtibi ecnebî açup vâkıf olmamak üzere takayyüd lâzımdır.

Bu Dahi Kâ’imedir

Kâ’imelerde tahrîr buyurulan ahvâl bi-temâmihâ ma‘lûm-ı muhlisî oldu. Ola ki, fazl-ı Hakk ile inşâallâhü te‘âlâ netîce-pezîr ola idi. İnşâallâhü te‘âlâ hîn-i musâlahada Orta Macar Kralı Tökeli’den ve memleketinden el çekilüp sâhib çıkılmamakda mukaddemâ sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı sa‘âdet-makrûn mûcibince be’is yokdur. Ancak Estergon ve sâ’ir husûslarda dîn ve Devlet-i Aliyye’ye nâfi‘ olan vech üzere ne kadar sa‘y olunsa dünya (35/b)ve ukbâda âsârı müşâhede olunmak mukarrerdir. Lâkin öyle olmaya ki, iyâzen-billâhi te‘âlâ maksûd-bizzât olan sulh ü salâhın adem-i vücûduna bâ’is olacak bir hâlel dahi olmaya. Ve bundan akdem cenâb-ı sa‘âdetleri Budun taraflarında olmak mülâhazası ile sulh ü salâh husûsunda Budun Vâlîsi Vezîr Abdurrahman Paşa ile dahi haberleşesiz deyü yazılmış idi. Çünkü siz berü tarafda azîmet buyurdunuz. Ol tarafların cümle umûru bi’l-cümle size mufavvaz olup, husûsan sulh ü salâh ahvâli sizden matlûbdur. Hulâsa-i kelâm budur ki, maksad-ı aksâ olan inşâallâhü te‘âlâ sulh ü salâh vücûda gelmektir. Her ne vechile mümkün ise bi- eyyi-vechin kân iktizâsı üzere sa‘y ü dikkat ve himmet buyurursuz.

Ser‘asker Paşa’ya Dîger Mektûbdur

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup ol tarafın ahvâlin ve musâlahaya müte‘allık ba‘zı cevâblar tahrîr buyurmuşuz. Musâlahâ ahvâli kirâren ve mufassalan i‘lâm olunmuş idi. Takayyüd ü ikdâm idüp ne vechile olur ise inşâallâhü te‘âlâ bir gün evvel in‘ikâd-ı sulh ü salâha takayyüd ü ihtimâm buyurursuz. Budun Vâlîsi Vezîr-i Mükerrer İzzetlü Abdurrahman Paşa hazretlerinden mektûb gelüp Nemçe tarafından gelecek âdem Budun’a geldikde bu husûsda ba‘zı mertebe su‘âl ve cevâb iktizâ ider deyü ne vechile hareket olunmasın sizden isti‘lâm itdüğünü i‘lâm eylemiş. Husûs-ı mezbûr cenâb-ı sa‘âdetinize mufavvaz ve sizden matlûb olmağla yine de cenâb-ı şerîfleri tarafından istihbâr idüp, her hâl ile ma‘kûl ve savâb-dîdiniz üzere amel ü hareket eylesiyçün vezîr-i müşârun-ileyhe cevâb yazılmışdır. Fi’l-hakîka böyle vaktlerde Nemçe’nin âdemi ekser Budun vezîrlerine küllî gelmekle muktezâ-yı hâle

göre nice hareket olunmak lâzım idüğün kendü ile herbâr haberleşüp ve inşâallâhü te‘âlâ bi-eyyi-hâl itmâm-pezîr-i maslahat olmağa himmet buyur[ur]suz.

Ve kışla husûsun yazmışsınız. Avn-i Hakk’la akd-i masâlih meştâ vaktinden mukaddem vücûd-pezîr olup, tarafeynden temessükleşilür ise febihâ ol gâile ber-taraf olmuş olur. Münâsib gördüğünüz üzere izin virirsiz. Ve eğer ol vakte dek mün‘akid olmayup lâkin yine vücûd **(36/a)**bulması yanınızda müte‘ayyin ve mütehakkık olup ancak iktizâ hasebiyle temessükleşmek te’hîr olunup veyâhûd meşkûk kalur ise beher-hâl kable’t-temâmi’l-musâlahâ askeri dağıtmak olmaz. Yine nice iktizâ ider ise iktizâsı üzere idersiz. Lâkin ola ki, şekk ü te’hîr kalmayup inşâallâhü te‘âlâ bi-eyyi-vechin kân in‘ikâd-ı sulh ile itmâm-ı maslahata ikdâm ü ihtimâm buyurursuz.

Ve Vezîr-i Mükerrerem İzzetlü Siyâvuş Paşa muhlislerinin Bosna tarafına ta‘yîn olunması husûsun yazmışsınız. Ol tarafların ahvâli size mufavvazdır. Her nice münâsib görür iseniz öylece amel ve istihdâm buyurursuz.

Ve Erdel tarafına giden âdeminiz gelmedüğün yazmışsınız. Bu tarafa âdemi gelüp, dîvân-ı hümâyûn tercümânına bir mektûb getürdü. Mukaddemâ mezbûra gelen kâğıdı ve yazılan ahvâli taraf-ı şerîfinize i‘lâm olunmuş idi. Hâlâ bu kâğıdının tercümesi dahi gönderilmişdir. Hulâsa-i kelâmı budur ki, tavassutuna temessük ister ve şurût-ı musâlahayı su‘âl ider. Hîn-i iktizâda cenâb-ı şerîfleri taraf-ı şerîfinizden münâsib gördüğünüz vech üzere temessük virirsiz. Ve ol tarafların umûr-ı cumhûru cenâb-ı sa‘âdetlerine mufavvaz olmağla şurût-ı musâlahayı taraf-ı şerîfiniz ile haberleşmek üzere yine tercümân tarafından cevâb yazılıp, sûreti size gönderildi. Hâlâ bu ahvâl ma‘lûm-ı şerîfiniz olup, Erdel tarafından haberleşmek[m]i ehvendir, yohsa tarîk-i âharla mı ehvendir? Her ne tarîk enseb ü ehven ise ana göre takayyüd buyurursuz. 13 Zilka‘de sene 96.

Kenârına Yazılmışdır ki

Benim izzetlü karındâşım, Erdel Hâkimi musâlahâ husûsunda sa‘y ü takayyüdü olup tereddüdü olmaduğün iki def‘adır ki dîvân-ı hümâyûn tercümânına i‘lâm idüp, gelen kâğıdları ve cevâbları size i‘lâm olunur. Ve taraf-ı şerîfinizden mezbûra gönderdiğiniz âdemi yine taraf-ı şerîfinize gönderdiğiniz âdemi haber virmişdir. Siz ise mektûbunuzda âdeminiz gelmedüğün yazmışsınız. Hele bu husûsda

igmâz ile hareket olunmayup gereği gibi takayyüd ü ihtimâm ile inşâallâhü te‘âlâ ma‘kûl ü münâsib olan taraftan mübâşeret ve fazl-ı Hakk ile bir gün evvel itmâm pezîr olmasına pek sa‘y ü himmet buyurursuz.

(36/b)Ve serdengeçdi tâ’ifesinden ba‘zı amel-mândelerin yedlerinden ru‘ûs-ı hümâyûnların alduğunuzu¹⁶⁴ i‘lâm buyurmuşuz, ma‘kûl olmuş. Hâlâ kışlak defteri ile emr-i şerîf-i âlî-şân dahi gönderilmiştir. Nice iktizâ ider ise iktizâsı üzere amel buyurup gerek o makûle amel-mânde olan serdengeçdileri taklîl ile ve gerek sâ’ir vechile kışla ta‘yîn olunan ibâdullâhın terfih ve tahfif-i ahvâllerine takayyüd buyurursuz. Ve ahvâl-i sulh ü salâhda bu âna dek Budun vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyh hazretlerine yazduğunuz ahvâl var ise anları da yazup, bi-eyyi-hâl inşâallâhü te‘âlâ kemâl-i ittihâd ü ittifâk ve gönül birliği ile itmâm-ı maslahata ihtimâm buyurursuz.

Budun Vâlîsi Vezîr Abdurrahman Paşa’ya Mektûb ki

Mekâtib-i şerîfiniz vusûl bulup mefhûmları ma‘lûm-ı muhlisî oldu. Ol tarafın hıfz u hirâseti ve Budun’un ta‘mîri ile takayyüdünüzü i‘lâm ve düşmen tarafından sulh ü salâha müte‘allık vârid olan ahbârı Ser‘asker Vezîr-i Mükerrer İzzetlü İbrahim Paşa hazretlerine yazup, hîn-i iktizâda ne vechile hareket ve cevâb olunmasın isti‘lâm buyurduğunuz iş‘âr buyurmuşuz. Husûs-ı mezbûr hatt-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûn ile ser‘asker vezîr-i müşârun-ileyh hazretlerine tefvîz ve bi’l-cümle mevâdd-ı sulh ü salâh defterleri kendüye irsâl ve cenâb-ı sa‘âdetleriyle dahi haberleşmek üzere fermân-ı hümâyûn buyurulmuş idi. Şimdiye dek taraflarından size haber varmak gerekdir. Yine de gerek Tökeli husûsunda ve gerek sâ’ir ahvâllerde peyderpey vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp, ibâdullâhın emn ü râhatı için inşâallâhü te‘âlâ bir gün evvel in‘ikâd-ı sulh ü salâh ile itmâm-ı hıdmete ihtimâm buyurursuz. Cenâb-ı sa‘âdetleri ve vezîr-i müşârun-ileyh hazretleri Devlet-i Aliyye’nin umûr-dîde ve kâr-güzârı ve hayr-hâhısız, fazl-ı Hakk ile in‘ikâd-ı sulh ü salâha kemâl- i ittihâd ü ittifâk ve gönül birliği ile sa‘y idüp, inşâallâhü te‘âlâ bir gün evvel itmâm-ı maslahata ikdâm ü ihtimâm buyurup, lâzımü’l-inhâ olan ahvâli peyderpey tarafımıza i‘lâmdan hâlî olmayasız. Fi’t-târîhi’l-mezbûr.

(37/a) Kenârına Yazılmışdır

¹⁶⁴ Metinde sehven “olduğunuzu” şeklinde yazılmış.

Benim izzelü karındâşım, vezîr-i müşârun-ileyh hazretlerinin mevâdd-ı sulh ü salâhda bu ana dek taraf-ı şerîfinize i‘lâm eylemedüğü ahvâl var ise anları dahi mufassalan i‘lâm itmeleriyçün kendülerine yazılmışdır. Heman kemâl-i ittihâd ile sa‘y idüp, inşâallâhü te‘âlâ bir gün evvel itmâm-pezîr-i maslahat ve in‘ikâd-ı sulh ü salâha ihtimâm buyurursuz.

Erdel Hâkimi’ne Yazılan Temessük Sûretidir. Gönderilüp Ser‘asker Paşa’ya Havâle Olunmuşdur

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki, Devlet-i Aliyye ile Nemçe Çasarı beyinde ceng ü cidâl ve harb ü kıtâl vâkı‘ olup, tarafeynde olan re‘âyâ vü berâyâ bi’l-cümle memâlik ve ibâdullâh pâymâl olmağla, tarafeynin sebep-i âsâyiş ü râhatı için musâlahaya ve Çasar’ın vükelâsı ile mükâleme vü müzâkereye bi’l-fi‘il Erdel Hâkimi olan iftihâru ümerâ’il-‘izâmi’l-Îseviyye muhtâru küberâi’l-fihâm fi’l-milleti’l-mesîhiyyete eyyâm ¹⁶⁵ tavassutu makbûl olmağla, işbu temessük virildi. Fî Rebî‘ülâhir sene 96.¹⁶⁶

Ser‘asker Paşa’ya Mektûb ki

Mektûb-ı şerîfiniz vusûl bulup mefhûmunda Sonlok kal‘ası ahvâlin yazmışsınız. El-hükmü li’llâhi te‘âlâ bu sene emr-i Hakk’la me’mûllerimizin aksi zuhûr eyledi. İrâdet Allah’ın. Lâkin yine de kemâl-i mertebe gayret ü hamiyet ile takayyüd olunup, gerek Eğre ve Segedin ve Ösek taraflarıdır ve gerek muhâfazaya muhtâc olan sâ’ir mahallerdir, iktizâsı üzere gerek muhâfazacıları ve gerek zehâyir ve cebehâne ve mühimmât-ı lâzımelerin kemâ-yenbagî görüp, fazl-ı Hakk ile me’mûnü’l-gâile olacak mertebe nizâm-ı hâllerine ihtimâm eylesiniz. Ve Sonlok husûsunda terk-i âr ile temerrütlük iden habîse i‘lâmınız üzere tertîb-i cezâ ile sâ’ire mûcib-i ibret eylesin. Ve münâsib gördüğünüz üzere Aydın paşasının kapusun dağıtdırmayup anda olan paşalara tevzî‘ itdiresiz.

¹⁶⁵ Okunamadığından metindeki orijinal hali alındı.

¹⁶⁶ Mektupların sıralamasına göre tarih sehven yazılmış olmalı.

Ve Tökeli ahvâlin yazmışsınız. Mezbûr çünkü bu sûrete girdi, firâr ü gaybet itmek üzere hüsn-i vechile mu'âmele ve takayyüd ve gözcüsü **(37/b)**şeklinde tutulup ve me'ûneti ne ise zarûret çekmeyecek merteye görülüp hıfz olunmağa muhtâcdır, görelim. Bundan sonra ne hâlet zuhûr ider ise yine bu tarafa i'lâm buyurursuz. Ve gerek Budun Vâlîsi Vezîr-i Mükerrer İzzetlü Abdurrahman Paşa muhlisleri tarafına ve gerek ol cânibe yazılan cevâblar ve düşmen tarafından hissolan hareket ü sekenât iş'âr ve inşâallâhü te'âlâ yine sene-i âtiye için sefer tedârükü ahvâlleri tahrîr buyurulmuş. Benim birâderim, bu tarafda sefer-i hümayûn tedârükü ile takayyüd itmedüğümüz bir vakit yoktur. Dâ'imâ fikr ü zikrimiz sene-i âtiye seferi mühimmâtına masrûfdur.

Mısır ve Bağdat ve Basra muhafazalarında olan vüzerâ-yı izâm mesâfe-i ba'idede bulunmalarıyla vaktiyle gelüp irişemeyecekleri azher ü hüveydâ olmağa, Erzurum eyâletine mutasarrıf olan Vezîr-i Mükerrer Hüseyin Paşa muhlislerine Diyârbekir eyâleti tevcîh olunup, umûm üzere eyâleti askeri ve Kürdistan beyleriyle evvel-bahârda Engürüs serhaddinde hıdmet-i aliyyede bulunmak üzere me'mûr olmuşlardır. Ve Erzurum'un dahi zu'amâ ve erbâb-ı tîmârından on binden yukarusu ma'an me'mûrdur. Ve Sivas beylerbeyiliği Ca'fer Paşa'ya ve Aydın sancağı sâbıkâ Rakka beylerbeyisi Ali Paşa'ya tevcîh olunup, onlar da mükemmel kapular ile ol me'mûrlardır. Ve Kastamonu sancağı dahi Çavuş Ahmed Ağa'ya tevcîh olunup, ta'yîn olunmuşdur. Hâsılı, bu tarafda gerek paşalar tedârükünde ve gerek müceddeden yeniçeri ve cebeci ve topçu makûlesi asker tedârükünde ve gerek zehâyir ve mühimmât-ı cebehâne ve tophâne ve levâzım-ı sâ'irede bir hâl ile tehâvün olunmayup, cidd-i himmetimiz bu makûle husûsda masrûfdur. Ve Bosna eyâleti dahi Diyârbekir eyâletine mutasarrıf Vezîr Siyavuş Paşa muhlislerine tevcîh olunup, emr-i şerîfi gönderilmişdir. Temeşvar eyâleti ise Şam Vâlîsi Vezîr Mehmed Paşa'ya tevcîh olunduğu ma'lûm-ı şerîfiniz olmuşdur. İmdi, bu tarafda her hâl ile takayyüd ü ihtimâm kemâlinedir. Heman siz dahi herkesin şikâyet ve izhâr-ı aczin ısgâ itmeyüp, herkesin mansıbına göre âdemlerin vaktiyle hâzır **(38/a)**ve kapuların mükemmel itmeleri için her birine ekîd ü şedîd tenbîh ü te'kîd buyurasınız. Gerçi ol tarafda olanların ahvâllerin bilmez, dinlemez. Lâkin çâre nedir? Beher-hâl iktizâsına göre herkes gayret ü hamîyyet ile sa'y ü ikdâm itmeğe muhtâcdır. Eğer fazl-ı Hakk

ile me'mûl olan sulh ü salâh ki, bundan evvel kirâren ve mirâren taraf-ı şerîflerine yazılmış idi. Vücûd-pezîr olur ise febihâ nûrun alâ nûr. Ve illâ ıyâzen-billâhi te'âlâ yine de sefer iktizâ ider ise minvâl-i muharrer üzere beher-hâl cidd ü cehd ve ikdâm olunmalıdır. Lâkin yine de râhat-ı ibâdullâh için ma'kûl ü münâsib olan vech üzere sulh ü salâh vücûda getürmeğe kemâl-i mertebe dikkat ü himmet idesiz. Ola ki, Hazret-i Allâh'ın lutf u keremi ile hayırlu maslahat vücûda getüresiz. Ve sâbıkâ Temeşvar Paşa'sı Ahmed Paşa senâkârlarına kapudanlık ihsân olunduğu dahi ma'lûm-ı şerîfinizdir. Şimdi müşârun-ileyh ol tarafda hıdmet-i aliyyede istihdâm buyurduğunuz i'lâm buyurmuşuz. Venedik melâ'îni dahi pâ-bercâ-yı mu'âdât olmağla, Tersâne-i Âmire umûru bu sene gayrı vakitte kıyâs olunmayacağı dahi ma'lûm-ı şerîfinizdir. Eğer ol tarafda işi uzatur ise kapudanluk umûrun görmek için serî'an bu cânibe gönderüp, ol tarafda me'mûr gördüğünüz hıdmete gayrı münâsib gördüğünüzü ta'yîn buyurasız. Ve sâbıkâ Bosna beylerbeyisi olan Mustafa Paşa bende[lerin] gerek kapusun dağıtdırmayup yine iktizâ iden hıdemâtda münâsib gördüğünüz üzere istihdâm eyleyesiz. Hâline münâsib bir şey düşükdü kayırılır. Fî 9 Zilhicce sene 96.

Kenârına Yazılmışdır

Benim izzütlü birâderim, Vezîr Siyavuş Paşa hazretleri Diyârbekir eyâletine mutasarrıf iken, anlar şikâyet itdikden sonra sâ'iri ne demek lâzım idüğü ma'lûmdur. Hâlâ bu cânibde müsta'înen-billâhi te'âlâ umûm seferi karâr-dâde olmağla ol tarafda olan **(38/b)** vüzerâ ve mîr-mîrân ve ümerâ ve sâ'ir tavâyif-i asker mükemmel ve müretteb hâzır ü müheyâ olmak üzere cümleye bir emr-i şerîf-i âlî-şân ısdâr ü irsâl olunmuşdur. Vusûlünde herkesin ta'allül ü i'tizârın ısgâ itmeyüp, her biri me'mûr oldukları üzere mükemmel ü müretteb hâzır olmalarıçün kemâl-i mertebe tenbîh ü te'kîd eyleyesiz. Ve Anadolu'ya dahi kol kol sürücüler ta'yîn olup, sefer-i hümâyûn tenbîh olunmuşdur.

Ve Aydın sancağına mutasarrıf Osman Paşa'nın hıyâneti mukâbelesinde tertîb-i cezâ olunmasın sipârîşiniz mektûbunuzda i'lâm olup, âhara murâdınız olduğu yazılmamağla livâ-i mezbûr Engürüs seferine gitmek şartıyla sâbıkâ Rakka beylerbeyisi Ali Paşa'ya ihsân olunmak üzere rikâb-ı hümâyûna telhîs ve tevcîh

olunmuş idi. Bu esnâda Pojega sancağına mutasarrıf Vezîr Ahmed Paşa'ya tarafınızdan tevcîh olunduğu gûş-zed-i muhlisî oldu. Livâ'-i mezbûr hatt-ı hümâyûn ile mûmâ-ileyh Ali Paşa'ya tevcîh olunmağla vezîr-i müşârun-ileyhi dahi bundan sonra bir münâsib düşükdü kayırsız. Fî 9 Zilhicce sene 96.

Bu Dahi Kâ'imedir

Benim birâderim, bu sene bu kadar asker ki, fazl-ı Hakk ile yanınızda müctemi' olduğu bu vakitlerde dâ'ire-i imkândan hâricdir diyecek mertebe idüğü ve cenâb-ı şerîflerine müte'addid hatt-ı hümâyûn ile ruhsat-ı tâm virilüp, hıdmet-i aliyyede tekâsül ve hıyânet idenlere tertîb-i cezâ eylemekte kat'â mâni' olmadığı ve umûr-ı cumhûr size mufavvaz olduğu ma'lûm-ı şerîfinizdir. Bundan sonra tertîb-i cezâ itdüğü yerde icrâ itmediniz ve gûyâ ki, yanınızda fakat dört beş bin kadar âdem ancak müctemi' olmuş şeklinde ve askerin elleri bağılı olmak sûretinde hareket itdiniz. Düşmen-i dînin önünce düşüp siz firâr idersiz, anlar tafsîl idüp bu kadar kılâ' ve palankaları urup alurlar. Husûsa bu Sonlok vak'ası ki size bu kadar mahall-i karîb iken yanınızda olan bu kadar bin gûzat-ı İslâm ile mütevekkilen-alellâh cümleten üzerlerine varup birkaç melâ'îni (39/a)def ile hem kal'a-i pâdişâhîyi tahlis, hem düşmen-i dîne heybet-i İslâm'ı izhâr eylemek üzerinize her vechile lâzım iken yine askeri tefrika idüp gönderüp siz yerinizde kalmak nice işdir? Bu sene mâlen ve bedenlen çekilen zahmetin mukâbelesinde ne hıdmet gördünüz, ne iş vüçûda getürdünüz deyü su'âl olursa ne cevâb virecekleri mülâhaza itmez misiz? Ne hâldir, ne hikmetdir? Bu ne gayret ve ne gûne harekettir, bilinmez. Ve Bosna tarafından mahzar gelmekle aynıyla size gönderilmiştir. Manzûrunuz oldukda ol gâ'ilenin def'ine münâsib gördüğünüz üzere buyurursuz.

Budun Vâlisi Vezîr Abdurrahman Paşa'ya Askerlik Virildikde Yazılan Mektûbdur

Benim izzetlü karındâşım, siz bu Devlet-i Aliyye'nin sadâkat ile emekdârı ve vüzerâ-yı izâm hazretlerinin umûr-dîde ve kâr-güzârları olduğunuz ecilden şevketlü ve kudretlü ve azametlü ve kerâmetlü efendimiz pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri hâlâ cenâbınıza Haleb eyâlet[i] ihsân ve Engürüs seferine me'mûr olan asâkir-i mansûreye sizi ser'asker nasb ve ta'yîn buyurup, ol tarafın umûr-ı cumhûrun bi'l-

küllîye mütevekkilen-alellâhi te‘âlâ re‘y-i rezîn-i isâbet-karînin havâle vü tefvîz ve avâtîf-ı aliyye-i husrevânîlerinden semmûra kaplu bir sevb hil‘at-ı fâhire ile murassa‘ şemşîr-i adû-tedmîr dahi inâyet ve ihsân buyurmalarıyla, ol bâbda şeref-sudûr bulan iki kıt‘a hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnlarına mashûb irsâl- i izz-i huzûrları kılındı. İnşâallâhü te‘âlâ vusûlünde mezîd-i ta‘zîm ü ikrâm ile hil‘at-ı fâhireyi istikbâl ve iktisâ ve şemşîr-i adû-tedmîri bend-i miyân-ı gazâ buyurup, mazmûn-ı hatt-ı hümâyûn olan fermân-ı cihân-mutâ-ı¹⁶⁷ husrevânî üzere amel ü hareket ve me‘mûr olduğunuz hıdemât-ı azîme-i dîn ü devlete bi-fazlillâhi te‘âlâ kemâl-i hulûs-ı bende ve sıdk-ı azîmet ile tertîb-i mukaddemât-ı lâzıme sarf-ı dikkat ü himmet buyurursuz. Hak Sübhânehû ve te‘âlâ tevîk ü inâyetin karîn-i hâl idüp, yüzünüzden nice hayırlı işler zuhûrun müyesser eyleye, âmîn. Fî Gurre-i Muharrem sene 96.¹⁶⁸

(39/b) Bu Dahi Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü karındâşım, Budun eyâlet[i] ihsân olunan Vezîr Ahmed Paşa muhlisleri inşâallâhü te‘âlâ Budun’a dâhil olduğu sâ‘at, cenâb-ı sa‘âdetleri te‘hîr ü tevakkuf itmeyüp bir sâ‘at mukaddem Belgrad’a gelmeniz lâzımdır. Zîrâ selefiniz İbrahim Paşa’nın zimmetinden bu kadar mîrî hazîne ve zehâyir ve mühimmât-ı cebehâne ve ta‘yînât ahvâlleri dahi vardır ki, cümlesi bir ân evvel kudûmünüze ve im‘ân ü dikkat ü takayyüdünüze muhtâcdır. Ve hâlâ ol bâbda sâdır olan emr-i şer[îf]-i âlî-şân dahi gönderilmiştir. Vusûlünde mûcibi ile amel buyurursuz.

Bu Mektûb ile Ser‘asker-i Müşârun-İleyhe Yazılan Kâ’imedir

Benim izzetlü karındâşım, bi-iznillâhi¹⁶⁹ te‘âlâ bir iki senedir ki, me‘mûlümüzün hilâfınca zuhûr iden ahvâl-i mûrisü’l-melâl-i seferiyye gidüp, hâb-ı râhatımızı harâm ve elem ü ıztırâbı bizi ve cümle ümmet-i Muhammed’i bî-tâb ü ârâm eyledi. Ola ki, Hakk Sübhânehû ve te‘âlâ bu ana dek vâki‘ olan hâlât-ı gayr-ı marziyyenin telâfi ve hüsn-i mükâfâtına mazhar idüp, fazl ü keremi ile bundan böyle mesrûr eyleye.

¹⁶⁷ Metinde sehven “mekâ’ ” şeklinde yazılmış.

¹⁶⁸ Sehven “1096” yazılmış, ancak doğrusu 1097 olmalı.

¹⁶⁹ Metinde sehven “bazaren” şeklinde yazılmış.

Selefiniz Ser'asker İbrahim Paşa'dan mektûblar gelüp, Sonlok ve Sarvaş kal'aları ahvâlin yazmış. Ve düşmen askeri bu kış Sonlok ve Dubroçin ve Eğre ve ol havâlîde kışlamak üzere karâr virdiklerin ve Macar ve Hırvat eşkıyâsı dahi Kapuşvar varoşun ihrâk kasd-ı fâsidiye cem'iyet itdiklerin i'lâm eylemiş. Cenâb-ı Hakk fikr-i fâsidlerin kendü başlarına âyîd eyleye. İnşâallâhü te'âlâ müstevfâ asker tedârük idüp bu kış memleket-i pâdişâhî[de] kışlayan düşmen askerini ve cem'iyet iden Macar ve Hırvat eşkıyâsını bi-'inâyetillâhi te'âlâ bi-eyyi-hâl def' ü ref' ile müstevlî oldukları mahalleri tahlîs eylemek için şevketlü pâdişâhımız hazretleri beş yüz kîse akçe ihsân buyurmalarıyla icâletü'l-vakt iki yüz kîse akçesi irsâl olunmuşdur. Kusûru dahi inşâallâhü te'âlâ te'hîr itdirilmeyüp gönderilür. Bu akçe ile ol etrâfdan müceddeden levendât mı cem'idersiz, yohsa serhadd askerine takvîyet için bezl ü in'âm mı idersiz? Her nice ma'kûl (40/a)ü münâsib görür iseniz, öylece amel buyurup, bi-fazlillâhi te'âlâ bu kış içinde ol tarafda müstevlî olan düşmeni alâ-eyyi-hâl def' ü ref' ile memâlik-i İslâmiyye'yi inşâallâhü'r Rahmân tahlîse bezl-i himmet buyurasız. Ola ki, Hakk Sübhânehû ve te'âlâ me'mûlümüz olan işlere muvaffak idüp, gününüzde keder virir hâlet zuhûrundan hıfz eyleye.

Belgrad'a cebehâne ve mühimmât irsâli husûsun ve vakt-i şitâda düşmen memleketi örölmek için elli bin kadar güzîde Tatar gönderilmek ahvâlin selefiniz müşârun-ileyh i'lâm eylemiş. Âsitâne-i Sa'âdet'den Belgrad'a gönderilen zehâyir ve sefâyin ile Tuna sevâhilinde hâzır ve mevcûddur. İnşâallâhü te'âlâ münâsib gördüğünüz üzere gemiler ta'yîn ve Belgrad'a nakl itdirirsiniz. Ve mühimmât ve cebehâne dahi peyderpey gönderilür. Ve Tatar askeri henüz seferden gelüp bî-tâb ü tuvân olmağla ve şimdiki-hâlde anlara sefer teklîfî hadd-i imkânda değildir. İnşâallâhü te'âlâ evvel-bahârda gereği gibi müstevfâ ta'yîn ve irsâl olunurlar.

Orta Macar Kralı Tökeli'nin ahvâlin yazmış. Merkûm tarafınızdan mektûb yazup siz varınca Belgrad'da mı durmak ister, yanınıza mı çekilmek ister? Her nice ister ise ruhsat virüp gereği gibi tatyîb-i hâtır ve üslûb-ı hakîm üzere ahvâliyle takayyüd buyurasız.

Budun'da amel-mânde ve şikeste topları yeniden dökmek için mühimmâtı ile top dökücü talep idüp yazmış. İnşâallâhü te'âlâ o makûle amel-mânde topları gemiler

ile Âsitâne-i Sa'âdet'e irsâl buyurasız. Müceddeden dökilüp yine iktizâsı üzere mahallerine gönderile.

Ve Siner kal'ası mukâbelesinde bir kulleye Şahin Ağa nâm kimesneyi azebân-ı sâni ağası idüp ve kulle-i mezbûrede yüz nefer vardır deyü mevâcibleri Bosna hazînesinden havâle olunmak üzere iltimâs eylemiş. Ol kullede bunların lüzûmu ve iktizâsı var mıdır? Tefahhus ü su'âl ve arz u i'lâm buyurasız ki, arzınız mûcibince müsâ'ade olunur.

Erdel hâkiminden sulh ahvâline müte'allık kendüye gelen kâğıdı bu tarafa göndermiş. Ol mektûbun sûreti hâlâ cenâbınıza irsâl olundu. Manzûrunuz oldukta **(40/b)**bu husûsda dahi te'emmül ü mülâhaza buyurup, hakikat-ı hâlde böyle bir hayırlı maslahat vücûda gelmek bir emr-i ehemdir. Heman ma'kûl gördüğünüz üzere esbâb-ı lâzimesine teşebbüs ile inşâallâhü te'âlâ vücûd bulmasına üslûb-ı hakîm üzere takayyüd ü himmet buyurursuz.

Sarvaş kal'asın biraganlarından otuz kadar âdemin hakkında gelinmek üzere âdem ta'yîn itdüğün yazmış. Fi'l-hakîka bu makûle cinâyet ü hıyânet idenler sâ'ire mûcib-i ibret için tertîb-i cezâ olunmalıdır.

Bosna ve Budun taraflarından arz u mahzar ile taleb olunan zahîre ve cebehâneyi virdüğün i'lâm eylemiş. Bu makûle lüzûmu olan mahalleri cenâbınız dahi yoklayup, zahîre ve cebehâne ve muhâfazacıya ihtiyâcı olanları gereği gibi kayırasız. Ve Bosna tarafında Radvar ve Grahova ve Tonbavuz nâm üç mahalde kefer taburu olmağla, Bosna ve Klis zu'amâ ve erbâb-ı tîmârî ta'yîn olunup ve nefir-i âmm askeri ihrâcıyçün emr-i şerîf dahi gönderdükde yazmış. Cenâbınız dahi ol tarafların ahvâline takayyüd ü ihtimâm buyurup, bi-fazlillâhi te'âlâ ol taraftan def'-i gâ'ileye dikkat buyurursuz.

Budun yerlü kullarına zahîre iştirâsı için yedi bin guruş virüp ve İstoni-Belgrad kal'asına gönderdiği bin nefer yeniçerinin zahîrelerin virmişken yüz elli kadarından mâ'adâsı firâr eyledüğün i'lâm eylemiş. Bunda virilen zahîre ne mikdârdır ve zâbitlerine mi virilmişdir? Ve hâlâ ne kadarı mevcûddur? Ve Budun kuluna virilen ol mikdâr akçe ile ne kadar zahîre alınmışdır? Hakikatı üzere i'lâm buyurasız.

Ösek kal'ası için iki yüz ve Darda için yüz nefer müceddeden yerlü kulu yazup, mevâcibi bir mahalde ta'yîn olunmasın iltimâs eylemiş. Fi'l-hakîka ol mikdâr neferât yazulduğu lüzûmu var mıdır? İktizâsı var ise esâmîleri defterin irsâl ve lâzım gelen mevâcibleri münâsib yerden havâle olunmak üzere arz u i'lâm buyurasız ki, ta'yîn ve mahalline kayd olunup zaptıyçün iktizâ iden emr-i şerîfi dahi virile.

Erdel Kralı'nın yanında Nemçe ve Leh ve Eflak ve Boğdan ve Moskov taraflarından elçiler olduğun **(41/a)** selefîsiz müşârun-ileyh i'lâm eylemiş. Bunların aslı var mıdır, olduğu sûretde Erdel yanına cem' olmakdan murâdları ve fikirleri nedir? Hakîmane teferrüs ile bir hoş künhü ve hakîkati üzere haberin alup, mu'accelen taraf-ı muhlisîye i'lâm buyurasız.

Mukaddemâ ser'asker Mustafa Paşa'ya ve kendüye gönderilen topların mevcûd ve nâ-mevcûdu bilinmek için bu tarafda defter gönderilmiş idi. Şimdi müşârun-ileyhin gönderdiği defterde nâ-mevcûdu katı vâfir hâlâ iki defterin sûreti dahi cenâbınıza gönderildi. Bu mevcûd olmayan toplar düşmen eline mi girdi, kırıldı mı? Ve ba'zı kılâ' virdimdidüğü vâki' midir? Ne şekil olmuş ise gereği gibi ma'lûm idinüp, mufassalan i'lâm buyurasız.

Pojega sancağına mutasarrıf Vezîr Ahmed Paşa'ya Aydın sancağın tevcîh eyledüğün yazmış. Aydın sancağı bu tarafda hatt-ı hümâyûn ile sâbıkâ Rakka Beylerbeyisi Ali Paşa'ya tevcîh olup, sefer-i hümâyûna me'mûr olmuşdur. İnşâallâhü te'âlâ vaktinde mükemmel kapusu ile taraf-ı şerîfinize vâsıl olur. Vezîr-i Müşârun-ileyh Ahmed Paşa'ya hâlâ Budun eyâleti tevcîh olunmağla anın yerine Ösek muhâfazası için ma'kûl ü münâsib gördüğünüzü ta'yîn buyurup, inşâallâhü te'âlâ vezîr-i müşârun-ileyh varup Budun'a dâhil olmadıkça cenâbınızdan hareket buyurmazsınız. Kanije'nin zehâyiri olmaduğu şâyi'dir. Bir hoş yokladup nefsü'l-emrde müzâyakaları var ise gerek zahîre ve gerek mühimmât-ı cebehâne ve muhâfazacıdır, lüzûmu mertebesin görüp, tarafımıza i'lâm buyurasız. Ve Pojega sancağı sâbıkâ Bosna Beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya tevcîh olunup, mükemmel kapusu ile münâsib gördüğünüz hıdemâtda mücidd ü sâ'î olmasıçün tenbîh olunmuşdur. Gerek vezîr-i müşârun-ileyh ve gerek Mustafa Paşa ve sâ'irleridir, mükemmel ü müretteb kapularıyla me'mûr oldukları hıdemât-ı aliyyede bezl-i makdûr eylemeleriçün tenbîh ü te'kîd eyleyesiz.

Bu Tökeli husûsunda hulâsa-i kelâm budur ki, memâlik-i İslâmiyye'den her nerede oturmak **(41/b)**isrer ise otura. Ve eğer kendü vilâyetine gitmek ister ise gönderile. Her nice ruhsat virilüp tatyîb-i hâtırı ile takayyüd oluna.

Budun'da olan mühimmât ve cebehâne defterin göndermişsiz. Ol defterde katı kalîl şey yazılmış. Ez-cümle iki yüz kundaklı, üç yüz kundaksız ki, mecmû'u beş yüz tüfeng olmak üzere yazılmış. Cenâb-ı şerîfinizden ise mukaddemâ gelen mektûblarda heman düşmen tarafından birkaç bin tüfeng olduğu musarrah idi. Bu def 'a olan i'lâmınız ana mugâyir zuhûr itdi. İmdi, Budun'un atîk ve cedîdden hâlâ mevcûd olan topları ne mikdârdır ve cebehâne ve mühimmâtdan dahi gerek kadîmden olandan ve gerek iktizâ hasebi ile sonra virilenden mevcûd ne kadar cebehâne ve mühimmât vardır? Bu bâbda gereği gibi takayyüd ü ihtimâm ile yoklatdırup sıhhati üzere defter ü i'lâm buyurasız. Zâhiren hazîne-i hümâyûndur, ne mertebe im'ân ü dikkat ü takayyüd buyurulmak lâzım idüğü ma'lûm-ı şerîfinizdir. Gurre-i Muharrem sene 97.

Ser'asker Abdurrahman Paşa Hazretlerine Mektûbdur

Sonlok tarafında olan düşmen-i dîni fazl-ı Hakk ile bi-eyyi-vechin kân bu kış içinde ol taraflardan ihrâc ile memleket-i İslâmiyye'yi vücûd-ı habâset-âlûdularından tahliye ve tathîr eylemeniz için bundan akdem taraf-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûn-ı cihân-bânîde hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ısdâr ve bu bâbda iktizâ iden asker tedârükü için beş yüz kîse akçe ihsân buyurmalarıyla, iki yüz kîsesi gönderilüp hâlâ bâkî kalan üç yüz kîsesi dahi gönderilmek üzere. Lâkin hâlâ Erdel hâkimi tarafından dahi kâğıtlar gelüp, mefhûmunda Sonlok tarafında olan düşmen-i dîn ol havâlîde ba'zı yerlere dahi müstevlî olup ve Erdel cânibine dahi geçüp, zahîre ve akçe ve kışla talebi ile anları da rencîde itmek üzere oldukların i'lâm ve imdâd taleb eylemekle, tekrâr mektûb tahrîr olunmuşdur. Ol tarafların umûr-ı cumhûru müsta'înen-billâhi te'âlâ bi'l-cümlelizden ihtimâmlarına tahmîl olduğu ve düşmen-i dînin bir gün ve bir sâ'at evvel bu kış içinde ol taraflardan **(42/a)**def' ü izâlesi ehemmi mühimmâtdan olduğu ma'lûm-ı şerîfinizdir. İmdi, bu husûsda ihsân olunan beş yüz kîse akçe inşâallâhü te'âlâ Sonlok'da ve ol havâlîde pâ-bercâ-yı istikrâr olan düşmenin izâlesine kifâyet ider mi? Yohsa dahi akçe iktizâ mı ider? Bir hoş fikr ü

mülâhaza birle hakîkati üzere i'lâm idüp ve bi-eyyi-vechi-kân her ne tarîk ile olur ise ol melâ'îni inşâallâhü te'âlâ basîretle ve mükemmelce varılmağla bu kış içinde ol havâliden def' ü izâleye ve Erdel tarafına dahi iktizâsı üzere imdâd ü i'ânet kemâl-i mertebe dikkat ü himmet buyurursuz.

Hâsıl-ı kelâm, bu kış inşâallâhü te'âlâ ol melâ'îni memleket-i İslâmiyye'den ihrâc ile ol havâlîyi tathîr beher- hâl sizden matlûbdur. Gereği gibi merdâne vü müdebbirâne gayret ile sa'y ü dikkat idersiz. İnşâallâhü te'âlâ teshîl eyleye. Fî 7 Muharrem sene 97.

Kenârına Yazılmışdır

Sâbıkâ Temeşvar Beylerbeyisi olan Ahmed Paşa'ya bundan akdem vezâret ile kapudanlık ihsân olunup, icâleten bu tarafa gelmesi fermân olunmuş idi. Lâkin müşârun-ileyh ol tarafda hıdmet-i aliyyede ve donanma-yı hümâyûn umûru ise dahi ma'lûm-ı şerîfinizdir ki, ehemmi- umûr-ı devletden olup, kapudan olan bi-nefsihî hıdmet-i me'mûresinde bulunmalıdır. İnşâallâhü te'âlâ vezîr-i müşârun-ileyhi bu tarafa yollayup yerine paşalardan münâsib gördüğünüzü istihdâm buyurasız.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb-ı Dîgerdir

Benim izzetlü karındâşım, selefînz İbrahim Paşa'nın mektûbu gelüp Sonlok'da olan keferre Hatvan üzerine gelüp ve fazl-ı Hakk ile bir havan humbarası ile cebehânesin bırağup, hâ'ib ü hâsir firâr eylediklerin i'lâm eylemiş. El-hamdü-li'llâhi te'âlâ Cenâb-ı Hak hemîşe düşmen-i dîni mazhar-ı haybet ve üftâde-i varta- i hizlân eyleye. Ve ba'zı mahallere kışlak ve muhâfazacılar ta'yîn idüp, defterin göndermiş. Hâlâ sûreti taraf-ı şerîfinize gönderildi. Cenâb-ı şerîfiniz (42/b)dahi yoklanup, lüzûmu u iktizâsı üzere gerek muhâfazacı ve gerek sâyir mühimmât-ı lâzımeleri tekâmîl ile takayyüd ü ihtimâm buyurup, iyâzen-billâhi te'âlâ bir taraftan keder îrâs ider bir gûne hâlet zuhûr itmek üzere, gereği gibi hıfz ü hırâset itdirmeği ihtimâm buyurasız.

Sâbıkâ Bosna beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya Mar'aş eyâlet[i] tevcîh itdüğün yazmış. Paşa-yı mûmâ-ileyh ise bundan akdem taraf-ı Devlet-i Aliyye'de Pojega sancağı tevcîh ü ihsân olunduğu taraf-ı şerîflerine i'lâm olunmuş idi. Yine taraf-ı

Devlet-i Aliyye'den tevcih olunduğu üzere Pojega sancağın zabt ve tasarruf itdürüp, hıdemât-ı aliyyede mücidd ü sâ'î olmasın tenbih ü te'kîd buyurursuz. Mar'aş beylerbeyiliği yine mutasarrıfı Ahmed Paşa'ya mukarrer olunup, emr-i şerîfi gönderilmiştir. Mükemmel kapu ile hıdmet-i aliyyede bezl-i ikdâm eylemesine tenbih buyurasız.

Ve Bosna Vâlîsi Vezîr-i Mükerrer Siyavuş Paşa Bosna tarafında olan Uskok keferesi ahvâlin ve Kotor limanına Venedik donanması gelmekte ol tarafda îsâl ve zarar kasdı ile hareketi zuhûr ider ise imdâd ve def'-i gâ'ileye ihtimâm eylemesin sipâriş itdüğün i'lâm eylemiş. Minvâl-i meşrûh üzere Bosna tarafında olan melâ'înin def'-i gezend ü mazarratları husûsunda kemâl-i mertebe sa'y ü ikdâm eylemesiçün vezîr-i müşârun-ileyhe cenâbınız dahi tenbih ü te'kîd buyurup ve sâ'ir Engürüs serhaddinde olan kılâ' ve nev'in dahi kemâ-yenbagî muhâfazası umûrunda her vechile sa'y ü ikdâm buyurasız. Ve bundan akdem hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile me'mûr olduğunuz üzere memâlik-i İslâmiyye'de kışlayan düşmen-i dîni inşâallâhü te'âlâ bi-eyyi-vechin-kân bu kış içinde bi-'avnillâhi te'âlâ ihrâc ile gezend ü hasâretlerin hudûd-ı İslâmiyye'den def' ü ref[e] kemâl-i mertebe bezl-i mesâ'î-i mevfûre buyurasız. Hak sübhânehû ve te'âlâ her umûrunuzu karîn-i teysîr ü teshîl idüp, dîn ü devlete hıdemât-ı aliyyeye muvaffak eyleye. Bundan böyle dahi vâki' olan ahvâl ü âsârı peyderpey tahrîr ü i'lâmdan hâlî olmayasız. Fî 10 Muharrem sene 97.

(43/a) Kenârına Yazılmışdır

Benim izzetlü karındâşım, selefiniz İbrahim Paşa Beç serdengeçdilerinindir deyü biraz ru'ûs göndermiş. Bunlar ne zaman yazıldılar, geçen sene ve bu sene ne hıdmetde bulundular ve ne iş gördiler? Aslâ bizim ma'lûmumuz değildir, anlara cevâb viresiz.

Bu Dahi Kâ'imedir

Benim sa'âdetlü karındâşım hazretleri, Nemçe'nin başvekîlinden taraf-ı şerîfinize gelen kâğıdı selefiniz göndermiş. Ol tarafın iktizâsı nice idüğü bunda hakîkati üzere ma'lûm değildir. Ancak bu tarafda ba'zı mertebe hâtıra gelen cevâb müsvedde olunup gönderildi. Lâkin bu husûsda pek taharrî lâzımdır ve ol tarafın

iktizâsı ve itmâm-ı maslahata enseb olan vech nice ise yine ehl-i vukûf ile müzâkere vü mülâhaza idersiz. Bu müsveddeden ba‘zı ihrâc ü idhâli muktazî cevâblar var ise yine bu taraftan alçaklık gösterilmemek üzere üslûb-ı hakîm ve ma‘kûl ü münâsib gördüğünüz üzere yazup, cevâb viresiz. Ve ne vechile cevâb yazar iseniz yine bu tarafa i‘lâm idersiz.

Ve Erdel hâkiminden tarafımıza mektûbu geldi. Ve kapu kethüdâsına dahi kâğıd yazup Nemçe‘den kendüye gelen kâğıdın göndermiş ve tarafımızdan kendüye mektûb yazılıp, imdâdı ahvâli ve ol tarafların bi‘l-cümle umûr-ı cumhûru size havâle olunduğu i‘lâm ve kapu kethüdâsına yazdığı cevâblar dahi dîvân-ı hümâyûn tercümânı tarafından kendüye yazılmağla hâlâ cümlesinin birer sûreti taraf-ı şerîfinize gönderilmiştir. Cümlesine ta‘lik-i nazar buyurduğunuzda ma‘lûmunuz olup, bu aralıkta avn-i Hakk‘la dîn ü devlete ve ibâdullâh[a] hayırlu maslahat vücûda getürmeğe iktizâsı üzere hakîmâne hareket ile takayyüd buyurasız. Ola ki, Cenâb-ı Hak ırz-ı Devlet-i Aliyye‘ye lâyük ve bi‘l-cümle ibâdullâha nâfi‘ vech üzere hayırlu maslahatı vücûda getürülmesin müyesser ü mukadder eyleye.

Ser‘asker Vezîr Abdurrahman Paşa

(43/b) Tarafından Nemçe‘nin Başvekîline Yazılacak Cevâbın

Müsveddesidir

Bundan akdem Nemçe askerinin başcenerali ve serdârı Duka Loredge‘den ser‘asker-i sâbık İbrahim Paşa‘ya gelen haberde sizin dahi vukûfunuz var mıdır? Deyü ittîlâ‘ murâd olunup, size mektûb yazılmış idi. Hâlâ mektûbunuz gelüp ceneral-i mezbûr size vech-i âhar ile i‘lâm itdüğün yazmış, ma‘lûm oldu. Ve ahd ü mîsâk feshin ve memleketiniz harâb olduğun kaleme getürmüşsüz. Benim konşu dostum cümlenin ma‘lûmudur ki, fevz ü nusret virmek ve almak Allâhü te‘âlânın yed-i kudretindedir. İrâde-i aliyyesi ta‘alluk itdüğü üzere kullarıyla mu‘âmele ider. Ve dîn-i İslâm ibtidâ-yı zuhûrunda, bu ana gelince bin yüz seneden mütecâvizdir ki, Cenâb-ı Allah Azîmüşşân dîn-i İslâm düşmenler[in]den bu kadar memâlik-i kesîreyi ehl-i İslâm‘a ihsân itdüğü ve “el-hakkı ya‘lû” mîsdâkınca lâbüd ehl-i İslâm inşâallâhü te‘âlâ fevz ü nusret ile mugtenim ve şâdgâm olmaları me‘mûl ü münta‘îmizdir. Ve Rabbü‘l-âlemin‘den ümîdimiz budur ki, inşâallâhü te‘âlâ yine ehl-i İslâm gâlibdir.

Husûsa cennât-mekân ve firdevs-âşiyân merhûm Sultan Süleyman aleyhi'r-rahmeti ve'l gufrân asrında ve anlardan sonra olan ahvâller ma'lûmdur. Sizin yazduğunuz cevâblar heman merhûm olan Vezîr-i A'zam Mustafa Paşa'nın size olan teklîfine benzer. Ve herkese Rabbü'l-âlemin lâyük olduğu cezâsın virir.

Leh Kralı ve Venedik Cumhûru ahvâllerin dahi zikreylemişsiz. Anların her birinin ser'askerleri başkadır. Ancak biz tarafda sizinle konşu bulunup tarafeynde olan re'âyâ ki, vedâyi'-i Hâlik-ı Berâyâ'dır, onların emn ü râhatı vücûda gelmek mülâhazası ile size dostluğa binâ'en mahfîce mektûb tahrîr olunmuş idi. Hâlâ vârid olan cevâblarınızı Devlet-i Aliyye tarafına ol vechile biz arz u i'lâma kâdir değiliz. Devlet-i Aliyye tarafı dahi avn-i Hakk ile kemâl-i mertebe sefer-i hümâyûn tedârüküne takayyüd üzere olup, de'b-i kadîm-i cihândâr[î]leri üzere dostluk murâd idenlere ebvâb-ı lutf ü keremleri küşâde ve ceng murâd idenlere dahi müsta'înen-billâhi te'âlâ hâzır ü âmâdedirler. **(44/a)** Eğer maksûdunuz sizde ve bizde olan memâlik ve re'âyânın âsûdeliği ise ahsen-i vech üzere tarafımıza cevâb gönderesiz ki, biz dahi ol vakit inşâallâhü te'âlâ hayırlı maslahat vücûda gelmekle ibâdullâhın emn ü râhatına sa'y idelim. Ve illâ bu vechile olan cevâbınızı lisâna getürmeğe kâdir değiliz, takdîr-i İlâhi ne ise zuhûr ider.

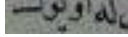

Sa'âdetlü Sâhib-i Devlet Efendimiz Hazretlerinden Erdel Hâkimi'ne Yazılan Mektûbun Sûretidir

Mektûbun gelüp mefhûmu ve kapu kethüdânın takrîri cümle ma'lûmumuz oldu. Nemçe tarafından sût'-i kâsd mülâhazası ile imdâd olunmasında olduğunu i'lâm eylemişsin. İktizâsı üzere sana vaktinde imdâd ve her ahvâliniz ile takayyüd eylemesiyçün, Ser'asker Vezîr-i Mükerrerem İzzetlü ve Sa'âdetlü Abdurrahman Paşa hazretlerine yazılup ve ol tarafların bi'l-cümle umûr-ı cumhûru vezîr-i müşârun-ileyh hazretlerine ısmarlanmışdır. İnşâallâhü te'âlâ iktizâ iden ahvâlleri bi'l-cümle vezîr-i müşârun-ileyh hazretleriyle haberleşüp görürsüz.

Tercümân Tarafından Erdel Hâkimi'ne Yazılan Mektûbun Sûretidir

Budur ki, mektûbunuz gelüp vusûl buldu. Mektûbunuzun mefhûmu ve kethüdânızın takrîri inâyetlü sâhib-i devlet efendimiz hazretlerine i'lâm olunup, ma'lûm-ı devletleri olmuşdur. Taraf-ı sa'âdetlerinden dahi mektûb-ı emr-üslûbları tahrîr ve irsâl buyurılıp, vusûlünde mazmûn-ı şerîflerine muttali' olursuz. Devlet-i Aliyye ile husûmet üzere olan mülûk-ı Nasârâ'nın mâbeyninde masâlih husûsiyçün Devlet-i Aliyye tarafından size temessük virilsün ve müsâ'ade olunan mevâd ve şürût dahi bildirilsün deyü iki def'adır ki, tahrîr idersiz. Nâmûs-ı Devlet-i Aliyye'ye lâyük ve âsâyış-i re'âyâ cânibine nâfi' vech üzere tavassut eylemenizde mahzûr ihtimâli yokdur ki, hattâ temessûke muhtâc ola. Böyle hayırlu işde bulunmanız hukûk-ı sâbıkâya ri'âyeten bu senâkârları tarafından sevk olunup, tavassutunuzu mülûk-ı Nasârâ'nın kabûl eyledikleri i'lâm olunmağla, devletlü ve sa'âdetlü (44/b) sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin dahi makbûl-ı devletleri olup sizin vesâtetiniz ile tarafeynin vekîlleri bir yere gelüp, re'âyâ vü berâyânın âsûdeliği için selefde olıgeldüğü vech üzere mükâleme-i sulh ü salâha rızâ-yı âlileri olmuşdur. Yohsa bu Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye ki, lutf-ı Hak'la dört yüz seneden berü düşmenleri üzerine gâlib ve mansûr u muzaffer olmağla, şarkdan garba dek memâlikini tevsî' eyledi. İki üç senede ba'zı ahvâl-i nâ-şâyeste zuhûr itmekle böyle mi oldı-ki, ırz-ı Devlet-i Aliyye'ye mugâyir hareket ile mevâd ve şürût i'lâmına râhatı ve bu vech üzere sulh ü salâha tâlib ü râğb ola. Beşer kanının dökülmesine ve re'âyâ fukarâsının berbâd olmasına sebep olmayalım deyü tarafeyne nâfi' ve kadîmden olıgeldüğü üzere ıslâh-ı zâtü'l-beyne müsâ'adeleri olur. Ve illâ bâb-ı sa'âdetleri ceng ü harbe keşleredir ve Cenâb-ı Bârî te'âlâya tevekkülleri kemâldedir, asker tedârükünde dahi aczleri yokdur. Bi-emrillâhi te'âlâ ceng ü sefer mümtedd olur ise de, kadîmden olıgelene muhâlif Devlet-i Aliyye'lerinin ırz u nâmûsuna halel virir bir vaz'-ı nâ-hemvârî kabûl itmek ihtimâlleri yokdur. Siz dahi ve sizin yanınızda olan ukalânız selefde mâbeynde vâki'olan husûmet ü adâvetin def'i ve sulh u salâhın tecdîdi ne tarîk ile husûle geldüğünü hod bilürsüz. Kadîmden olıgelmesine mugâyir vaz' ile düşmen tarafı asrın ahyânen vâki' olan nakş-ı garbına aldanup, bundan sonra re'âyâ vü berâyânın hakîkatü'l-hâlde râhatını dilemez ise gazab-ı İlâhî'ye mazhar olup, inşâallâhü te'âlâ Devlet-i Aliyye yine üzerlerine gâlib ve mansûr ü muzaffer olur.

Nemçe Çasarı Tarafından Erdel Hâkimi'ne Gelen Mektûb Sûretidir

Bi-‘inâyetillâhi te‘âlâ Roma İmparatoru dâ‘imâ âl-i Avgustos
¹⁷⁰ tarafından meveddetlü ve rif‘atlü Erdel Hâkimi’ne inhâ vü i‘lâm olunan oldur ki, Kânûn-ı sâni’nin onuncu gününde tahrîr ve Mihal ¹⁷¹ Dvaret nâm elçiniz ile irsâl eyledüğünüz vâsıl olup, mefhûmu **(45/a)** ma‘lûmumuz olmuştur. Devlet-i Osmaniyye ile hâlâ mâbeyninde olan ceng baht-ı sa‘îd ile kapanur ise size ve sâ‘ir civârımızda olan tâ‘ifelere bâ‘is-i selâmet olacağı bilüp, cümle Hristiyanlar’ın düşmeni olan Âl-i Osman ile musâlaha için hayırlu niyetinizi ve ârzûnuzu i‘lâm eylemişsiz. Husûs-ı mezbûr için elçinize ne yüzden cevâb virildi ise mezbûr elçiniz gerek tahrîren ve gerek lisânen size i‘lâm ider. Ve âmmeye müte‘allık olan zamânenin ahvâli dahi kendüye beyân olunduğu üzere mezbûr size ifâde size meveddet ü muhabbetimiz hulûs üzere arz olunur.

Târîh-i velâdet-i Hazret-i îsâ’nın bin altı yüz seksen beş senesinde Roma İmparatorluğumuz’un yirmi yedinci ve Macar Krallığımız’ın otuzuncu ve Çeh Krallığımız’ın yirmi dokuzuncu senesinin Mart ayının yirmi altıncı gününde Beç kal‘asında tahrîr olundu.

Erdel Elçisi ile Erdel Hâkimi’ne Cevâb Virilmek İçün Nemçe Çasarı’nın Müşâverecilerinin Yazdıkları Kâ’imesinin Tercümesidir

İ‘lâm olunan oldur ki, Devlet-i Osmaniyye ile tecdîd-i sulh ü salâh husûsuna müte‘allık olan ahvâl Erdel elçisinin takrîrinden Çasar efendimizin ma‘lûmları olmuştur. İbtidâdan bu makûle cevâbları tarh eylemek için hak Çasar efendimizin elindedir. Zirâ Devlet-i Osmaniyye resm-i ihbâsa muhâlif sulhü nakz ve Beç şehrinde mün‘akid olan ahd ü mîsâkı fesh idüp ceng ü harbe mübâşeret eyledi ve bize isyân iden re‘âyâmıza asker ile imdâd idüp sâhib çıktı. Ve tâbi‘ olan memleketlerimizi âteşe urub tahrîb eyledi. Ol sebebden şekk ü şübhe yokdur ki, Hâkim-i Mutlak olan Cenâb-ı Bârî te‘âlâ gereği gibi intikâm alacaktır. Ve Çasar efendimiz el-hâletü-hâzihi bi-lutfillâhi te‘âlâ böyle ceng tedârükünü görmüştür ki, cümle Hristiyan krallarının arasında mahabbet ü mevedded olup, ekseri cenâb-ı âlîleri ile ittifâk idüp, nicesi dahi günbegün tarafdâr oldukları sebebden adâlet-i Hak tarafından ümîddir ki,

¹⁷⁰ Okunamadığından metindeki orijinal hali alınmıştır.

¹⁷¹ Okunamadığından metindeki orijinal hali alınmıştır.

askerleri nice eyü işlere muvaffak ola. Alelhusûs ki, **(45/b)** İtalya vilâyetinde ve Akdeniz’de zuhûr iden teşvîş ü ihtilâl, Papa’nın tavassutu ile def’ olmuşdur. Lâkin âdet-i kadîme-i müstahseneleri üzere kemâl-i mertebe mâ’il oldukları sulh ü salâha olan Çasar efendimizin meveddet ü mahabbetleriçün ve bundan sonra ziyâde beşer kanı dökülmemesiçün Çasar şol şart istimâ’ından ibâ itmez ki, bilâ-sebebe vukû’ bulan ta’addîyi Devlet-i Osmaniyye tazmîn eyleye ve ittifâk üzere olanları, husûsa Leh Kralı’nı ve Venedikli’yi rızâ eyleye. Çasar efendimizin dahi geçen ceng esnâlarında sûret-i ahvâl-ı gayrı yüzden iken zamânenin zarûretine tâbi’ olup, Devlet-i Osmaniyye’nin buna benzer sözlerine cevâb itmeden ibâ eylemedi. Elçi-i mezkûre böyle cevâb virilmesiçün Çasar efendimiz tenbîh eyledi. Ve hakkında inâyetleri zuhûr idüp işbu kâğıdımız tahrîr olunup, Çasar efendimizin gizli mührü ile mühürlenmiştir.

Sa’âdetlü Sâhib-i Devlet Efendimiz Hazretlerine Erdel Hâkimi’nden Gelen Mektûb Sûretidir

Ta’zîm ü tekrîm birle inhâ’-i bendeleri budur ki, Nemçe tâ’ifesinin hakkımızda sû-i kasdları olup, asker ile dahi tecâvüzleri mukarrer olup, der-i Devlet-i Aliyye’lerinde olan kapu kethüdâmıza kâğıdımız ile ahvâlimiz acele ile i’lâm olundu. Recâ vü niyâz iderim ki, kapu kethüdâmızın takrîr eylediği ahvâle i’timâd buyurup, bu kullarının ve Erdel memleketi ve sana tâbi’ Macar yerlerinin mükedder hâline merhamet ve imdâd ve i’ânetleri buyurula ki, bu vech üzere Devlet-i Aliyye’nin ubûdiyyetinde bu bendeleri ve Erdel re’âyâsı fukarâsı sâbit-kadem olavur. Erdel kapu kethüdâsının takrîridir.

Erdel Belgradı’nda Teşrîn-i Sâni’nin İkinci Günü Tahrîr Olundu

Erdel Hâkimi’nin Beç kal’asına giden evvelki elçisi Uyvar’ın alunduğu haberi gelince alikonulup, sonra evvelki elçisine ve sonra giden elçisine cevâb virilüp, yolladılar. Erdel Hâkimi ubûdiyyeti muktezâsınca, Nemçe Çasarı tarafından gelen kâğıdların sûretlerin göndermiştir. Devletlü ve sa’âdetlü sâhib-i devlet efendimiz hazretlerinin manzûr-ı şerîfleri olup, taraf-ı sa’âdetlerinden ne yüzden cevâb buyurılır ise **(46/a)** ana göre elçilik ile Beç kal’asına gönderilmek için üç nefer mu’ayyen âdemlerini ta’yîn eylemiştir. Ve Erdel Hâkimi sulh ü salâh husûsunda

tavassut eylemek için kendüye itmînân gelmek için Devlet-i Aliyye tarafından temessük virilmesin ve Devlet-i Aliyye'nin müsâ'adesi olan mevâddı dahi bildirilmesin recâ ider. Ve ser'asker hazretleriyle haberleşüp ittifâk eylemesi Erdel Hâkimi'ne tenbîh olunmağla, her ahvâli i'lâm için ol tarafa dahi âdem göndermiştir.

Ve Nemçe askeri Erdel sınuru kurbünde Sonlok ve Sarvaş ve Diyosek ve Sengüb kal'alarını ahz ü zabt eyledi. Ve hâlâ Sengüb kal'asında üç bin mikdârı Nemçe vardır. Ve Nemçe'nin cenerali Mezrile bir mikdâr Nemçe askeriyle Tise suyunun üzerinde olan Sonlok köprüsünden Erdel yakası tarafına geçti. Ve Kurato nâm Nemçe cenerali yine bir mikdâr Nemçe askeri ile Tokay kal'ası altında Tise suyunun üzerinde olan köprüden Erdel yakasına geçti. Ve Veterani nâm cenerali dahi asker ile Bator semtindedir. Bunların murâdları ne idüğü ma'lûm değildir. Ancak Erdel Hâkimi'ne âdemler gönderüp zahîre ve akçe ve kışlak taleb eylediler. Zikr-olunan Nemçe askeri Erdel içine yürür ise, ne yüzden hareket itmek üzere ve kangı tarafdandan kendüye imdâd olmak üzere Devlet-i Aliyye'nin fermânı olur ise işâret buyurulmasını recâ ider. Ve Erdel re'âyâsı fukarâsının hâli teng olmağla harâcların esedî olmak üzere gönderdikde, kara gurus olmak üzere talep olunan tefâvüt afv oluna deyü Erdel Hâkimi recâ ider. Ve Erdel Belgradı'nda a'yân-ı vilâyet cem' olup, harâc ile gelecek elçiyi ve yeni kapu kethüdâsın âdet-i kadîm üzere ta'yîn eylediler. Harâc cem'ine takayyüd olunup, an-karîb gönderilmek üzeredir deyü takrîr eyledi.

Ser'asker Paşa'ya Mektûb

Bundan akdem müsta'înen-billâhi te'âlâ taraf-ı hümâyûn-ı şehriyârîden ol tarafların umûr-ı cumhûru size tefvîz ve Sonlok ve Sarvaş taraflarında olan düşmen-i dîni bi-eyyi-vechin-kân inşâallâhü te'âlâ bu kış içinde def' ü ref' **(46/b)** ile memâlik-i İslâmiyye'yi tahlîs için asker tedârük eylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnları şeref-sûdûr ve beş yüz kîse akçe ihsân-ı hümâyûnları olup, icâleten iki yüz kîsesi gönderilmiş idi. Hâlâ merhûm İbrahim Paşa'nın yanında Belgrad'da mevcûd bulunan akçeden dahi üç yüz kîse akçe havâle buyurilup, vech-i muharrer üzere beş yüz kîse akçe tekâmül olunmuş olur. Hâlâ ol üç yüz kîse akçe Bostancıbaşı Hüseyin Paşa bendeleri kabzındadır, tarafınızdan işâretinize müterakkıbdır. İmdi,

mezkûr üç yüz kîseyi dahi alup, bu beş yüz kîse akçe çok akçedir, heman gayret ü hamiiyet ve merdâne vü müdebbirâne hareket ile mukaddemâ me'mûr olduğunuz üzere her ne tarîk ile olur ise olsun, bi-eyyi-vechin-kân ol havâlîde olan düşmen-i dîni inşâallâhü te'âlâ fazl-ı Hakk ile def' ü ref' itmeğe kemâl-i mertebe dikkat ü himmet buyurursuz. Sizden dîn ü devlete küllî hıdmet ve vefk-ı rızâ-yı hümâyûn üzere hareket me'mûldür. Bir hâl ile huzûr u râhat ve ihmâl ü tehâvün üzere hareket[e] rızâ-yı hümâyûn-ı şehriyârî yokdur. Bu kış içinde inşâallâhü te'âlâ bi-eyyi-hâl bu hıdmeti fazl-ı Bârî ile vücûda getürmekle tahsîl-i rızâ-yı husrevânî eylemelisiz. Cenâb-ı Hak tevfikin refik eyleye.

Ve selefiniz İbrahim Paşa'dan mektûb gelüp, Nemçe'den Erdel'e ve Erdel'den kendüye gelen kâğıdların sûretlerin göndermiş. Nemçe'den gelen kâğıdların sûretleri mukaddemâ taraf-ı şerîflerine gönderilen sûretler minvâli üzeredir. Ancak Erdel'den merhum-ı müşârun-ileyhe gelen kâğıdın sûreti gönderilmişdir, manzûrunuz oldukda ma'lûmunuz olur. Erdel Hâkimi Süleyman Ağa'yı istemiş, eğer mahzûru yoğ ise yine bu husûsda mezbûr Süleyman Ağa'yı istihdâm buyurmanız münâsibdir. Münâsib gördüğünüz üzere vücûd-pezîr olmasına takayyüd buyurursuz. 15 Muharrem sene 97.

Kenârına Yazılmışdır

Ve ol tarafda olan ordu defterdârının bu cânibe ihzârı fermân olunup, ancak cenâb-ı şerîfleri Belgrad'a gelmenize tevfik olunmuş idi. İnşâallâhü te'âlâ Belgrad'a geldiğünüzde yerine ma'kûl gördüğünüz âdemi vekîl idüp, kendüyi temessükâtıyla bu tarafa irsâl buyurasız ki, hesâbı (47/a)görölmelidir. Erdel tarafının imdâd-ı ahvâli bundan akdem cenâb-ı şerîflerine yazılmış idi. Hâlâ Erdel Hâkimi'nin tekrâr tekrâr feryâd-nâmesi gelüp, imdâd recâ eylemiş. Ve bir emr-i şerîf iltimâs eylemiş ki, mahall-i iktizâda gönderüp, mûcibi üzere imdâd taleb ile hâlâ recâsı üzere size hitâben emr-i şerîf virilmişdir. Taraf-ı şerîfinize irsâl itdikde ve i'ânetleri husûsunda ihtimâm buyurursuz. Ve Varat Vâlîsi Vezîr Mehemed Paşa'dan selefinize mektûb gelüp ol dahi askere ihtiyâcın ve zehâyir lüzûmun yazmış. Kendü ile haberleşüp ol makûle zehâyir ve askere muhtâc olan mahalleri yokladup, her birinden fazl-ı Hakk ile imkânı mertebe kusûrlarına tekmîl birle def'-i zarûret idersiz.

Bu Dahi Kā'imedir

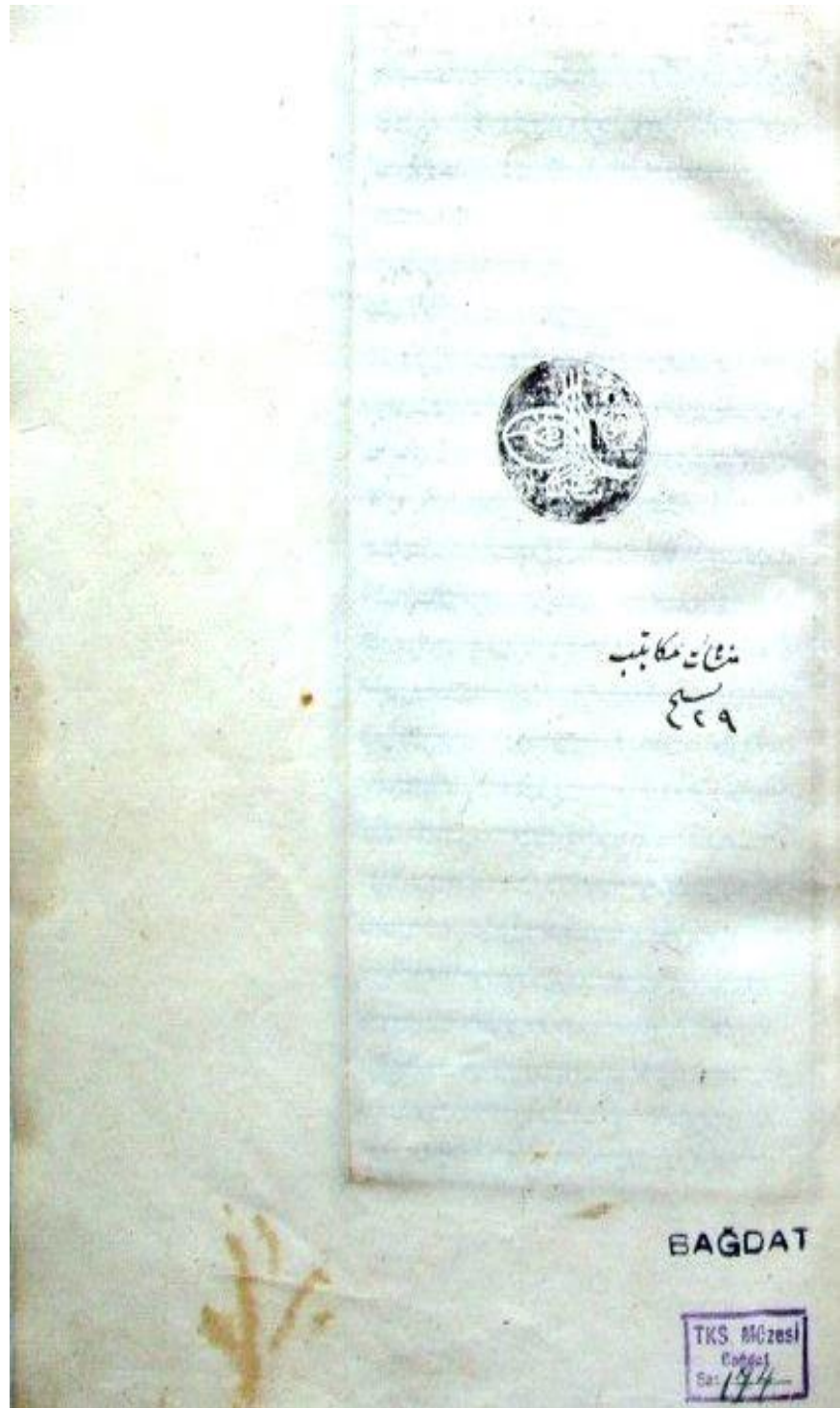
Benim izzetlü birâderim, fazl-ı Hakk ile bu tarafda imkânı mertebe tedârük-i mühimmât-ı seferiyyede cidd ü ikdâm kemâlindedir. Lâkin düşmen tarafından gerek Erdel ve gerek sâ'irin vesâteti ile hayırlu maslahat sözleri-ki, ba'zı mertebe lisâna geldiği ma'lûm-ı şerîfinizdir. Ve ceng ü cidâl her ne kadar kahrı olsa, âkıbet inâyet-i Bârî ile lâbüd sulh ü salâh ile ihtimâm bulur. İmdi, bu kadar lisâna gelmiş iken, dîn ü Devlet-i Aliyye'ye keder gelmemek üzere hakîmâne hareket ile inşâallâhü te'âlâ bir gün evvel hayırlu maslahat vücûda getürmeğe takayyüd ü ikdâm buyurursuz. Eğer mukadder ise ola ki, bir gûn evvel zuhûr ide, değil ise mütevekkilen-'alellâhi te'âlâ yine tedârükde takayyüd kemâlindedir. Dahi iktizâsı üzere ol tarafa her husûsda mücidd ü sâ'î olasız.

EKLER
(NÜSHA)

انشاء الله تعالى اول بهاره قریب عسکر پاشایه
یا زبانه جقق موادر در

ارنود عاصیری و قره چه طاع کفره سی و ندیک ملا عینی ایله
یکدل اولوب هر سگ ونوه و یا رقلعه لری طرفین غارت و
حسارت ایدوب واسپانیه و یا پاد و تمالری کلدکن بارقلعه
محاصن ایتمک نیت فاسده لری اولدوغی اعلام اولنقله وقت
حرکت سفره دك قلعه مزبوریه و اول حوالیه محافظه سی
لازم محالری کید اعدادن محافظه ایلملریمون بر وجه اریه لوت
کوستندیل سخا غنه متصرف حسین پاشایه در وقت کین واسکندریه
سخا قلی بکلرینه امر شریفله مکتوب تحریر اولمشدر و پید

سر عسکر و وزیر ابراهیم پاشا حاضر تلرینه مکتوب
بگشای اغا ایله ارسال اولتمشدر

جناب سعادتینک کمال رشد و سداد و تدبیر اصابت پزیر سو
انقاد لرینه شوکلو و قدرتلو و کرامتلو افند مز پادشاه عالمپناه ایده
الله و قواه حضرت تلرینک اعتقاد ملوکانه لریم و مغله سین حلب
ایالت احسان و انکروس طرفه ما مورد اولان و ذرای عظام و میریزان
گرام و امرا و سایر باجمله عساکر اسلام او زینده سزیم سردار و سر عسکر
نصب و لشکر کش و عد و کشتک مورین و جمله اول طرفک امور جمہور
رای زین اصابت رهینکن حواله و کردن همتک تمجیل و فرمان
بیور و بیا بید محض عنایات علیہ خسر و انبیر ندرن خط هما یون
عنایت مرقون جہا نیانی اصدار و خلع فاخر ملوکانه لریدن سمور فایض
السور و قبیلور بربوب خلعت مورث البهیت سلطانی و قریضه
شمشیر عد و تدبیر صاحبقرانی ارسال پور ملریله مکتوب مخلصه
کشیدک سلاک تحریر و ارسال حضور سعادت تمصیر فندی از شائ الله
تعالی و سونن کمال تعظیم و اجلال ایله خط هما یون صفامرقون استقباله
استبجال و خلعت فاخر میخی کتسا و شمشیر ظفر بگری میان بند غریب
و بین اعدا و اظہار سرور و مباحاتدن مسکرم بلطفنا الله تعالی و تائید
مضمون خط هما یون اطاعت مرقون مور جہت عمل و وفق دستقوا ملوکانه
اوزر خدمات پسندید و وجود کتور مکہ شدن نظام حمیت پور
سز دن هر وجهله دولت و دینہ و عباد مؤمنینہ سز اولحر اعمال
و افعال جمله منزلت ماسول و ملحوظید رہمان جناب حق توفیق و تائیدین
قرین حال بلبله اول حوالید اولان سر حد اسلامیه تک سد سیدی اولان
قلاع و بنا عک محافظه سی و هر قلعه تک مخصوصا اوسککیر لونفرات
موجود ایدوب میر میران و میر لو و سایر عسکری طایفه سنددن دخی
مناسب کورد و کلکن اوزر اقتصاسنه کور و محافظه چی تعیین و نامور
ایدوب و هر قلعه تک مهمات جبه خانه لرین و ذخایرین کر کچیکه تکمیل ایدوب

وهر قلعه نك مهمات جبهه خانه لرین و ذخایرین کرکچی تکمیل
ایتدیروب ان شاء الله الرحمن کید و مضرت اعدا دن هر وجهه
میسون الساحه اولمیرینه کمال اقدام و اهتمام بیور مکن باین
صادر اولان فرمان علیشان رخ کوند رشتدر موجبله عمل
بیورویب و اول طرفه ما مور اولان پاشا لره طرف شریفکدن و امر
علیه ارسال و هر برینه مکمل قبولر بیده ان شاء الله تعالی اول پادشاه
سفرهایون نفس تقویته حاضر و مهیا اولمیرین و سایر مناسب
کودر و ککن اوزره تنبیه و تاکید لازم کلان اموری کرکچی تنبیه
و هر برین حاضر و آماده ایتدره ستر و بنیم برادریم پاشا لرله و سایر
عساکر منصوره نك احوالری معلومدر که بر حال کمال مرتبه
صورت لری اولدوغندن شبهه یوقدر و هر برینه دغواهلری اوزره
تقویت و بریکده امکان اولدوغنی معلوم شریفکدن دکن بر برینه
نسبت ایله احتیاجی کالده اولوب بر مقدار فرض لجه و بریکده
امداد و تقویت و برنده سی مناسب کورد و ککن پاشا لری و اطالونیک
زغما و ان باب تیمارینه رخ لای بکیلری معرفتیده بر بریرینک کفالتین
هر برینه بمقدار فرض لجه ایله تقویت و برنده سی معقول کوریلو ایسه
مغزیاتی اوزره دفتر ایدوب کوندن سز که ان شاء الله تعالی هر برینه خیر
بیورد و عکس اوزره طرف بیوریدن بر وجه فرض تقویت ایچون لجه
و بریلوب و سر بیاسینه کوند ریلوب توزیع ایدر سز و ان شاء الله ما
بدون ایالت احسان اولمان وزیر مکرم عبدالرحمن پاشا مخلص لری
بدون قلعه سینه داخل و بجهه دك سیز بدون قلعه سی داخلندن
اقامت بیورویب ان شاء الله تعالی کلا دکن جمله نك رای سولایدی
اوزره سیز زره ده قشلاق معقول و مناسب ایسه اول محصل
قشلا سز و امود مهمه دولت علیه نك بریوخنی بدون قلعه سنك
کمال متانک و استیکام اوزره تعمیر لری احوال ایدر اول رخ و ایستدنت
همت ایدر حاصل کلام بودر که ارسل حکیمک و لایوسیه مضمونفا اوزره
هر خصوسه فریاد و کفر و تومیه به حاجت یوقدر اول طرف جمله
امودی سیز تقویتن اولمشد ان شاء الله تعالی لطف عقله هر شیدک
کمال بخیری و اسلوب مرغوب حکیمان ایله وقتیه حرکت بیورده سز

بو طرفه محتاج اليه اولان مواد طرف شريف كردن اعلا ميه
 متوسطه در همان جنز كن و رود بولد و غي ساعت مطلوب كن هر چه
 كركه خزينه و كركه ذخيره و كركه سبك و جبه خانه و كركه لوازم
 سايزه در اعلا مكن او زره ان شا الله تعاليج بر شيدن سر موبج
 صور تلي كوستر ليوب سريعا و عاجلا ارسال وايضا لنده هونق
 ما بتصوره الاوهام تقيد و اهتمام اولتور و ايواد قلعو سندن اولان
 امت فخر ك ذخير و موبجى خصوصت اولان صور تلي شيه
 بكوند كلكه در هر حال انلكه ذخيره و موبجى ايصالى هر غم سوال وزن
 مناسب و ممكن ايسه جذ سويلى بدولى بوييله وان شا الله تعالى
 بدون واليسى وزير مكرم عبدالرحمن پاشا مخلص ايله كورش و كوك
 بدون قلع سبك كركه خندق و كركه شرابنوسى و كركه سار تعميرت
 منازك و استحكاميد بر وجهه شوييله كركه ايدى بوييله كركه ايدى
 ديجهك حال اولماق او زره ان شا الله تعاليج بر حسن ختام اولمك
 كندى كن بالمولجيه و وزير مشارا اليه تنبيه بيور و بى و بلايكي وزير
 مشارا اليه كلوب داخل اولدقجه سيز فقطعا بر كردن حركت ايتيمه سن
 وزير مشارا اليه بو طرفه دى بو خصوصت تنبيه اولتور لكن سيز
 دى بالمولجيه نسا تا هر شى كمال مرتبه تفصيلى او زره توصيه و پاشا
 بيور سز و انلكه كلكه دل سيز امكانى مرتبه كرخند قيدر و اگر شرا نوييد
 تعميرى و تدريك مهابى تقيد و اهتمام بيور سز و ارن او دعا صيرى
 و قزجه طابع كز سى و نديك ملا عيسى ايله يكلدا اولوب هر سلك
 و نوع و بار قلع لرى طرفين غارت و خسارت ايدوب اسپاينه و بابا
 د و نملارى كلكه بار قلع سن محاصر ايتيمك نيك فاسد لرى اولدو
 اعلام اولمغله وقت حركت سفره دل قلع سز بيور و اول حوالدين
 محافظه سى لازم اولان محاصرى محافظه ايتيمك همچون بر وجه اديلق
 كوستنديل سجاغنه متصرف حسين پاشا او دوقه كين و اسكندريه
 بكارى يعين اولمشل ايدى فى الحقيقه اشقياي مر بون عظيم حساد
 ايتمشل ايدى لويه مدكون به متصرف اولمشل ايسه جناب سز بقيله
 بازين سفره مامور اولميد لكن اول طرفك بوش قلع سيد مناسب
 حال دكلكه اسكندريه بكي بازين ده اول طرفك لحو ايله مامور

قلسه اذن غیرینک دخی قلعه مقتضی جان و مکانی و رسید
خبر لشوب اول طرفکدن اقتضاسنه کوره تعیند و لغو المربینه نغلام
ویر مکه دقت و کیفیت احوالین توصیلی اوزره اعلام ابلیه من

بودخی وزیر مشاور الیهه قائم در

بنم سعادت لو برادر عالیقدرم سلفکن سرعسکر سابق مصطفی پاشا
بوانه دله طرفتم هر نه یا از مشایبه اصلا برسی وجود کلمدی
فی الحقیقه بر منلاشی دم ایتمش بوانه دله نه ایتمد و کن نه کندوسی
بلدی و نه بوقدر خرج و صرف اولنان خزان و تلف اولان نفوس
و چکلان مشاق مقابله سندن سر مویر خدمت ظهور کلمدی کرس
کندی مرادی اولان یرده کزوب بین الخوف والرجا اولمد قدز صکره
بر فرادایسه بر امر هر حال خدمت اولنلرله خدمتی مقابله سنده
انعام و اکرام و تکاسلی اولنده حالته کوره ترتیب جنایله سیارین
تخویف و نهدید ایلمک سرعسکر اولان و زرای عظامک خدمت
لازمه سی و اقتضای مقام لیدر سلفکنزله بومقوله شسیرده
علاقه سی اولما مغله عاقبتی بویله زحمت و مؤدی اولدی
بنم سعادت لو برادرم برایشدر جمله مزایمچند بولندف همان
بونک علاجی جناب حقه نقول برله خواب و راحت کند و من
حرام و خدمت لازم مزده دامن در میان ایدوب خدمتده
بولننده استحقاقه کوره انعام و اکرام و احوال و تکامل امرند
ترتیب جنایتمکدر همان جناب حق معین و ظهیر من اعمال سبایبه
موفق ابلیه **م بودخی سرعسکر مکتوبدر**

سلفکن سرعسکر سابق وزیر مکرم مصطفی پاشا طرفندت
مکتوب کلویب محافظه طریق ابله عساکر اسلام تعیین اولنا
قتلاد فترین و بدون قلعه سی تعمیر ایچون بوسته و طمشاد
و اکرن یا ایلنلرندف فرمان اولنان بخار و طاشچی و کبرچی و جرجوب
وعرب و قازق حوانه اولنان قضا لرد فترین کوند رش حال احتی
اول یکی دفتزک بر مسودنی طرف شرفلرینه کوند رلشدر نکنت
بنم عزت لو برادرم اول مهمات دفتزینک شرهنده اوچرا یلوت
ذخیر لیرین و لایتلوی و یروب و جقد قلمی کوندن او نر بار ایچر

سیاوش اغا طرفتدن ویرملک اوزره تختیر ایلش تجار و عملی طائفه سنک
 داب قدیم و هر برده جاری اولان عادت مستمر لری اوزره بحرینک
 مباشر مرقوم یدندن ویرلکدن صکره رعایا فقر یسندن اوج ایلوق
 ذخیره ویرملک لزومی ندر بومقوله ظلم و حیغه شوکتلو و قدرتلو
 و کرامتلو پادشاهمزلک قطعاً رضای همایونلری بو قدر اول ذخیره
 داهیه سن رعایا فقرایی اوزرندن دفع ایدوب اینتوق هر کس مستحق
 اولدقلری بحرینک مباشر مرقوم یدندن بالتمام التوب نه رعایایه
 ونه عملی طائفه سنه برده مقدار ذره غدر و حیفا اولماق اوزره
 تعید بیور سن و اولد قدرده استانبول طرفتدن کیده جک بش نفر
 قلع و سایر کرجی و تجار و ازغادر رخنی بر کون مقدم بدونه واروب
 خدمت تعیین دهه استخدام اولوق اوزره تعیین اولمشد ران شا الله تعالی
 قریبا واردر لطف حق ایلله کمال استحکام و متانت اوزره تعیین یته
 و تقبله مباشرت تبئیه و تا کید بیور سن و قشلا ذقترنده رخنی بوسنه
 ابلکلر بکیسی مصطفی پاشا چرنیک قشلا مق اوزره تختیر ایلش پاشای
 مزبور واروب وقت حرکت سفره دکه اسقوق کفره سنک احوالنه
 نظام ویرمه سی مناسب کورمکله امر شریفی سینه کوندر لشد طرف
 شریفی کون کوندر و ب اولمق اولوزره اول طرفک نظامی حصوله
 کلمسین تبئیه بیور سن و ائک یرینه چرنیکه اقمنا ایدر ایسه مساب
 کورد و کون کیم ایسه تعیین ایده سز حال اول طرفتدن اولان شام و مصر
 قولری دای خدمت ایدوب ائکره یرلرینه تکرار مجدداً قول لغز ایچون
 ادم کتمکله بوند و اذن ویرملک باینده صادر اولان ایکی قطعه امر
 شریف عالی شان کوندر لشد و وصول ندره موجب لری اوزره عمل بیور سن
 و بواند دکه بو طرفتدن کوندر یلان سردن کجیلرک و بجه سردن
 کجیلرینک موجود لرین بوقلنوب همه تمام اولمشلرینک رؤس
 همایونلرین التوب کوندره سز که ابتدا تذکر لری ویریلدکن بو خصوصه
 غایت مرتبه ایمان نظر و دقت لازم ایدوکی معلوم سعادت کندر که
 بوار تقدیر قیق لرینک و نا موجود لرینک رؤس لری غیر یلر یدندت
 ظهور و موجود سلکندن بولغیه و توفیق باری و حسن توجه و اعمال
 فکر صابیر لیه و لبح قلعه سی داخل حوزه اسلامیان اولدوخی جنبری

دخی رسید کوش مخلصی اولدی جناب حق هر جالده تابید
 و نصرتین قرین حالاید بسمواریه بومقوله خدمات شایسته به
 موفوق اوله سن و بنم غم تو برادرم بدون و ایوار قاهر لرینه و سایرینه
 ایصالی لازم کلان ز خلیبر و جبه خانه نک بر کون و بر ساعت
 اول واروب لطف حقله سالمنا و قتیله و صولی غیرتیه اهم و الزم
 اید و کی معلوم شریفیکن در بو طرفدن تقید در کس مووم هله اولمش
 لکن سر دخی هر بار استیجا لرند اقتصادی اوزره تنبیه و تاکید لرند
 بوش قوم یوب دقت تام ایلیه سز بنم برادرم سلفکن عسکر سابق
 مصطفی پاشا تبدیلیکی حبسیله زعما و ارباب تیمارله اکثری زعما
 و تیمار لرین بعضی لرینه حصه ایدوب تذکره و بریش اول حصه
 اولان ایله ده برادرم تعیش و حین اقتصاد موجود بوئمغله تکثیر
 عسکر اولور بو حصه بویله انک بونک رعامت و تیمارینه حصه
 اولدقدن صکره تقلیل عسکر دن غیر بریشی منبج اولما مغله هر
 نامعقول در امدی بو خصوصه جناب سعادت ترکی تقید و امان
 نظر لرله توقیر عسکر تقید بو رو بومقوله حصیه ریخت و جواز

کوستریمه سز پاشا سس عسکر پاشایه مکتوبکه

مکتوب شریفی و وصول بولوب مفهومی معلوم مخلصی اولدی
 فبوجیلر کتوبا فرزند لرینه نسا آتشیارش و معقول و مناسب
 کورد و کلان اوزره بدون قلعه سنک بر لوقولرینک مواجیلری
 اقلامی تداخل اولوب بیلوقولری التقد عسرت چکیر یله حاللری
 دیگر کون اولمغله تداخللری رفیع چون التمش کیسه و مزبور لرله
 بیگ نفری ایله اولوب حین اقتصاد حاضر و آماده بولمیش چون
 و آنلرین مرده و ضایع اولماق اوزره قرق کیسه که جمعایوز کیسه
 آنچه سبار شکن اوزره ارسال اولیاید صادر اولان فرمان ایشان
 دخی کوندرلشدن انشا الله تعالی وصولند معقول و مناسب
 کورد و کلان اوزره توزیع و تداخللرین رفع و بیگ نفری آتلندیر
 لطف حق ایله بر خوش کرکیجه نظام و بر منک اهتمام بیوره سن
 و بوندن ما عدا انا طولینک زعما و ارباب تیماریک غایت ضعیف
 حاللری استماع اولمغله ایکیوز کیسه آنچه دخی کوندرلشدن انشا الله

و موافق معام نظر بیور رسن اگر ز عمارت و ارباب تیمار و اگر نا طولید
 منصبه متصرفینا و لوب حاله ری دیگر کون اولان امر و پاشا راه اقتضا
 ایدر رایسه معقول و مناسب کورد و ککن اوزره هر کسک کفایه ایله
 حاله ریسه کوره علی طریق الفرض بر مقدار الفیه و بیروب و بدل نذرت
 معمولیه تمسک و حجت الوب کوندره سر کمان شایسته تقا و قنده
 بنه کندر دردن تحصیل اولور اگر اقتضا اینجایسه میرینکدخی حال
 معلومدر ذکر اولنان ایکون کیسه بی بر این برده حقتا استدیروب
 طرفه اعلام بیور سنیم غرتلو بر ادرم دولت علیه تک شمعی هر
 طرفین غایله سی اولدوغی معلوم سعادت کزدر و الحمد لله تعالی سزا اولد
 طرفلره سردار و سر عسکر سزا اول طرفلره جمیع اموری نه کیفیت در
 ونه کونه تدارک و حرکت اقتضا و هر نه لازم اولور ایسه مغز ایستله
 تفصیلی اوزره سیزدن بزه اولمنغه محتاجدر ان شایسته تقا فیما بعد
 هر شیک اقتضاسته کور حرکت و لازم اولان هر نه ایسه بر خوش
 مفصلا یاروب اعلام بیور سر کمان اعلام کز اوزره اقتضاسته کوره تقید

بودخی کنار مکتوبه یا زلمشدر

بنم غرتلو بر ادرم بوندن قدم بدون اوچ بیک نفر بر لوب کچر سی
 نظیر ایلمک اوزره سابقا بوسنه دفتر داری اولان مصلی افندی بیه
 فرمان اولمشیدی شمعی دله بمقداری یاز یلوب حاضر اولمش
 ایسه مرقوم مصلی افندی بنه کتدی سی کونور و بر طرف کتدی تسلیم
 ایلمک فرمان بیور مغله هر مقدار کونور رایسه کفایت ایدر می بوخته
 دخی یاز دیر یلوب هر نه چه اقتضا ایدر ایسه معقول و مناسب
 کورد و ککن اوزره علی ایدر سز و بدون قلعه سنه اوچیوز نخرجه بی
 و یوز نفر طوبیجی رسالی ام اولدوغی اعلام اولمغله قشلاق اولان
 نفراتلر ندان اولمقدار نخرجه بی و طوبیجی یاز افرز و بدون قلعه سنه
 ادخال ایدر مکن یا بنده صادر اولان فرمان عالی شان دخی کوندر مکن
 سوچیسه علی بیور رسن و سابقا درود دفتر داری اولان مصطفی افندی
 خیانت و ملتعت نه نهایت اولمغله ان شایسته اول طرفین کتدی کون بنه
 تقید و بر خوش محاسبه سن کور و بی لازم کلا فی الجرا ایدر سز اگر اول
 طرفین اجراسی ممکن اولمز ایسه حسابن کورد کدن سکر دفتر لیرله

کند و سن بو طرفه اخضا را بتدریس و حالا اول طرفه اولان
چاوش باشتی و کلیتک بعض خیانتی استماع اولنغله انی چیقارده
برینه معقول کورد و کلن براد می استخلام بیور سن بدون
سختی رعایاستک حالری دیگر کون و نغله بیک طقسان
السی سنه سنه محسوب و لمق وزره بدل نزلری عفو و لتوب
اوریشری کوندن لمشدر سینه

بدون قلعه سنک یر لوقولر نیک تداخلی رفعی احوالی و بیات
نقری اتلوا و لمق خصوصی و قشلا قدن افزا اولنه جوقیه
و طوبیعی مادهی بدون محافطی عبدالرحمن پشایه دخی باز لمشدر

فی التاریخ المربور

سر عسکر پاشا حصن ترینه مکتوبیکه حیدر علی کتبت

یوندن اقدام برتم قبوجیلر کتداسی عمریک بندک لریله ارسال
بیوریلان قائمه کزده قرص احوالین استفسار و حین اقتضاده هر
نه کونه جواب و یریله چکین استعلام بیورش سن اول سرحد منقول
امور دیدک مکاران موده بیغرض اهل و قوف ایله وقتندک مشاؤون
و هر طرفی فکر و ملاحظه برله جمله و جناب سعادت نریک رای
و جواب دیدی نه نک او زرنده قرار و دین و دولت و عمومایا دالله
نافع و خیر لوسی نتیجه ایسه مناسب کورد و کلن او زره عمل و لتوب
نظام و انتظام و یریله سینه طرف قرین الشرفلرینه حواله اولنغله
اولیایده صادر اولان خط همایون سعادت مقرون شهر یاری فرستاده
عز حضور لری قلندری ان شاء الله تعا و صولند بو خصوصه صلیوب
هر موجب خط همایون شو که مقرون دین دولت و عباد الله نافع
و خیر لوسی هر نتیجه ایسه وقتندک بعد لایتشار رای و صواب
کورد و کلن او زره عمل بیور سن سینه

بودخی سر عسکر پاشایه

بود که ایلمسان سختی غنه متصرف اولوب هلونده اولان
حسن بک و اول طرفه اولان میر میران و مرادن بعض نزلری
مأمورا اولدقلری خدمات علییه ده تهاون و تکامل او زره
اولدقلری و غراد شقه ده ساکن حسین اغا جری و مقدم و کلن

اولوب حتی غرادر شقه طرفندن اقتضایدن بعضی امور و خدایان
 اتمام و تکمیل سعی و اقدامی اولدوغی استماع اولمغله مکتوب مخلصی
 حضرت اولمشدران شا الله تعالی و مولده اول معقوله ایشه یرامیان
 میں یتوان و امرادن کیم و ارایسه مرقوم حسین اغاکی برار و خدو تکذار
 محل و مستعد کورد و کلکنا د مایر برترین ترتیب و سیعاً طرفه اعلام
 بیورده سزا اول طرفه نظام حال لرنده و هر کسک مستحق اولدوغنده
 کوره اکرام و تادیب لری و اقتضایند و کی وجه اوزره استخدام لری
 دای زینک حواله اولمغله طرف شریفکردن اعلامیه منوطدر سید

مکتوب دیگر در

مکتوب شریفکردن و اصل اولوب مفهومی معلوم مخلصی اولدی
 منوی قره محمد پاشانک تیمنه احسان اولنان او تو ترکیه لجه یوالی
 مخوف اولمغله اول طرفدن سیاوش اغایه تسلیم و یدندن لدوغنکر
 تمسک غر تلود فتر دار پاشا مخلص لرینه کوندرد و کین اعلام بیورده
 معقول اولمش بو طرفده انبیا می ایله حساب بشما سی همچون تنبیه اولمشد
 و ندادند اولنان عسکر دن پیاده عسکر ارسانو مناسب کوردن کین
 جبهه جی و طوبجی و یکجیری اول باول کوندردنک اوزره دران شاه
 الله تعالی د پرفی وار د قلندن مناسب کورد و کلکنا اوزره استخدام
 بیورده سن و بدون قلعه سنک تعمیری خصوصتند خندق قلعهر
 و شرابو چکماک و منهد اولان بر لری تعمیرند صرف مقدو اولونور
 لکن چار دیواری حوالنده وقت آخره محتاج بر معنادر دیو اعلام
 بیورده سن تعمیردن مراد قلعه به کمال متانت و استحکام و بر مکرد
 ان شا الله تعالی کما ینبغی خندق لری قلعهر و شرابو لری چکلوب و
 منهد اولان لرینه استحکام تام و یدکدن صکر دیواری لری
 خصوصتند دشمنی اعلام کنا اوزره و قیله همت ایدر سن و ایوازلعه
 مواجبا یله بر مقدار خدمت و اصل اولدوغینا اعلام بیورده سن
 بوندن اول اعلام اولدوغی اوزره قلعه مزبور به برهنته تک ذقیق
 بوذر چون لرندن اول هر نه طریق و نه کیفیت ایله اولور ایه ان شا
 الله تعالی عیال و تسلیم ایدر سوب بو خصوصتند فریح خاطر حاصل
 اولمچوق خبر کزه مترقیب ایز و ادنه بکار کیسی الحمد لیلایند لری

احوالی اعلام بیوریشش نامورا ولد و غنی خدمتد بر خوش خویش
 درون ایله سر می و کوشش ایلسون ان شا الله تعالی بر شید و شد کون
 قبا ریلور و دشمن دینک نور ویشاری اولد و غین باز مش سز جناب
 حق هر جالدن اهل اسلامه معین و ناصر اولوب ملا عین حاسرینک
 فکر فاسدترین کاسد و مکر و کیدترین کند و باشترینه عابد ایله
 ینه ده معتمد القبول جاسوس سرگزی بود بخار سال و حال خسردان
 مال دشمندن استخبار و بو طرفه تحریر و اشعار بیور مقصدن خالی و لیکه

سوره قیامت

بودخی کار مکتوبه یا زلمشدر

بنم سعادت بلوق نداشت لب در یاده اولان ممالک هر سه یه و ندیک
 کفره سنک استیلاسی و لمغله اولونته هاسکنند زیم و هر سکن و ایضا
 سیخا قلمینک زغما و ارباب تیماری بنه آنکروس سفر بنه نامورا اولوب
 ذکر و لئان الویه یه مستصرف اولان باشا و بکلرا بحق کند و قبول رسیده
 هر هر یی تحت حکومتند واقع قلاع و پلنقه و سایر محافظه سی لازمه
 محتلری محافظه یه نامورا اولمشا سیز رخ طرف شریف کردن او شریفه
 کوندر وب منوال مشروح اوزره هر بر بنه تنبیه و تاکید ایله سن
 و بدون قلعه سنک مستوفی ذخیر و جبه خانه سی و قیله قلعه
 ضروریه و اصل اولوق نه مرتبه اسور معظه دولت علیه ایدکی
 معلوم شریکتر در بلغراد ده و افرجیه خانه وار در و خیله ذخیر
 بلغراد دن یولانلشدر اقتصاسته کوره انتری بر کون و بر ساعت
 اول بدونه نقل و ایصاله اهتمام بیور رسز اولمقدار ذخیر و جبه خانه
 کفایت ایتمد و کی صورتی اول طرفه لجه ایله هر نه طریقله اولور ایسه
 وقت کچمن دن اول بای حال ایشیدر سن و لجه ایچون اصلا خاطر ده
 اولیه سن ان شا الله تعالی قریبا اول طرفک مصارف مهمه سی ایچون
 لجه کوندر یلور بو طرفدن اسالی محتاج ایله اولان شیاروی اعلام
 بیور رسز خلاصه کلام بدونک ذخیر و جبه خانه سی و ایوانلش
 ذخیر سی مستوفی ایشیک جبه محتلری مصرف اولوب اول خصوصیه
 نامون النایله اوله حق خبر کن منتظر ایز اول طرفه اولان میری دی
 ها و درین کور وب انرا ایله ده بدون قلعه سنه ایصاله لازم کلان

جیه خانه و ذخایردن نقل ایتمد ملک او زره بوندن اقدام اردو و در وقت
 تنبیه او نمشیدی حال ادخی بوجه او زره ذخیره نقل اولند و نجا اعلام
 او انما مغله بو خصوص مدح دخی جینا بکن تقید و اهتمام بیوره سر و اول
 دو لرینت یا نکرده قالمق او زره در معلوم شریفکنز اوله و ایوار
 و ایسی وزیر حسن پاشایه مقدا ما جانب میریدن بوجه قرمز او تو
 کیسه آنچه ویریلوب سلفکر نسکری سابق وزیر مصطفی پاشایه کوندر
 اول آنچه کند و یا نند قالمغه سلفکر وزیر مشا را ایلهدن یا تمام تحصیل
 و طرف میریدن قرمز اولق او زره ایوار و ایسته ارسال ایتمد زره

دیگر مکتوب

بود که انا طولیدن سفرهایونه مامور اولان زعمار باب تیمار و کجوری
 و بجه جی و طوبی و طوب عربیه جیاری و با کجمله طوایف عساکر مشهور
 بر فرزند قلیوب جمله سن مامور اولد قاری او زره سفرهایونه سور
 ایچون حسین پاشایه لری انا طول طرفه مامور اولوب اولمقوردن
 کتینله جزا لری ترتیب ایلمک ایچون بدینه فرمان عالیشان ویریلشد
 روم ایلمک دخی کذلک سلیستر طرفندن ما عدا اوج قولته مؤکد
 او امر شریفه ایله مقدم بهم فوجی باشی اغا لر قیمن ویدارینه اولمقال
 او زره او امر علیه وریاوب حال اجناب شریفکنز خطایا ماسار اولان
 فرمان عالیشان دخی کوندر لشدن ان شاء الله تعالی و سوننده بر موجب
 فرمان عالی پوروب سفرهایونه مامور اولان اگر زعمار و اریا تیمار
 و اگر سایر طوایف عسکر در مامور اولد قاری خدمات علیه ده موجود
 بوتملی در لر بو خصوص بر فرزند حمایه و بر کسته نیک شفاعت نه
 مساعدن اولمق جایز دکدر مامور اولد و نجا خدمات علیه ده موجود
 اولمیا نلرک دیر کلکین و قیله مستحقینه توجیه و اولمقوله نیک
 بر قاجنه ترتیب جزا ایتمکله سائر لری تهدید و تحویف ایلمک مقتضای
 حاله ریباید زیاد تقید و اهتمام و جمله عسکر اسلامی خدمات
 ماموره لرنک موجود ایتمد مکله سعی و اقدام پوروب سنه سابقه
 کوی هر کس مطلق انان کند می مواسفه که نمک خصوصه تقید پوریکن
 لار ندر اول طرفلرک زمان حد و عقدا سوزنک جمهودی یدمؤدکن حواله
 اولمشدن اگر عسکر و اگر سایر مقتضای امور سفر در کمال تدبیر

جسته ایله حرکت و بعون الله تعالی درین ودولته لایق خدمات جلیله
 وجوده کتورمکه صرف خدمت بیوردی سر بنم غریب یلور ادرم بویسته
 میتمنه ده عون حق ایله تهنیه و ماده قلنیش و افرعسا کر مسوره و اردر
 بوندن اول ماه ذی الحججه ناک او چیتی کونی بشیوز نغز بکچیری سردن
 کچدیسی کوند ریشیدی حالاماه صفر لخر نیکر می برنجی کوندن و چوبو
 جیه جی و یوز طوبیجی وینه ماه مزبور نیکر می برنجی کونی دخی بشیوز
 نغز بکچیری سردن کچدیسی کوند ریلوب و اوچ درت کوندن بران شاه
 الله تعالی در پشاپو منوال و زره و زحضرت کوندن ملک او زره
 عواقش اولغله بولدره صغتمق ممکن اولماقین بویله متعاقب
 جسته جسته کوند ریلور همان جناب حق خدمات جلیله بیوقوف
 ایلیه بوندن بویله دخی واقع اولان احوالی تحزیر و اعلام مدد حالی
 اولمیه سرتیله

بودخی کارینه یا زلمشدر

بنم غریب یلور ادرم بوندن اقدم زعمای واریاب تیماره و بعضی باشا
 و بکلر بر وجه فرض ویر ملک او زره ایکوز کیسه لقمه کوندن لقمه
 حالایکیوز کیسه لقمه دخی کوند ریشدر بونکله مجموعی درتوز
 کیسه لقمه اولور و اولان زعمای واریاب تیمارک اکثری
 خرقه چلیقلقه کتد کبری سموعدر اول طرفه الای بکیار یله سوسون
 و جناب شریف یار یله مامور اولان باشا لک و بکلرک لحوالترین
 دخی فکر و ملاحظه بیوروب عریری ذمعه ضرورت و وقتیه
 تدارک و لوازمترین کوروب و قبولین مکمل الیلر بچون معقول
 و مناسب کورد و کلن او زره هر برینه بر وجه فرض و بیروب
 هر برینک کفلاسی ایله معمول به حجت و تمسکین انوب و مبلغ
 مزبور دن او توز کیسه لقمه سن جانب میریدن فرض طریقله طمشور
 و انیسی وزیر احمد پاشایه بیروب اندن دخی معمول به تمسک انوب
 جمله تمسکات و حجت غریب یلور قدر دار پاشا مخلص کن کوندن
 و غریب ربع اولده او توز قطعه شاهی طلوب در د بار کیری عمر
 تمیل و مسکان ایکی نفر طلوب عربیه جیلریله اول طرفه ارسال اولد
 و ماه مزبورک او چیتی چهار شینه بشیوز نغز بکچیری سردن کچدیسی

دخی کوند ریشدر و مصر دن کله سی فرمان سیوریلان اوچ
 بیك مصر قوی غم صفرده اسکندریه اسکله سنه داخل اولدق
 خبری کلدی انشا الله فریب کند و زده کلور لر و سابقا بغداد
 و ایسی وزیر مکر و غرتلو ابراهیم پاشا مخلصداری دخی استانبوله
 فریب کلمش لردن انشا الله تعالی هر سری سر بیا و متعاقبا کلد کجه
 بسته جسته کوند ریلور حق تقا هر اموری تسهیل و رضای همایون
 شهر یاری و زره اعمال و خدماته موفق الیه و بنیم غرتلو برادر مر
 ایوارله دخی سی احوالی بوندن اول دخی با زلمشیدی لطف ایلد
 قلعه فرزبوره به بر سنه مستوفی کفایت ایدن جک مقداری
 دخی بی بدون دخی سنه قوی اولور نه شکل ممکن ایسه هر نه
 طریق و نه کیفیت ایله اولور ایسه عون حق ایله حسنین ایچتده
 بوز لر چون بوندن اولان انشا الله قلعه ایواره ارحال و وصولی
 خبری ایله برنی خاطر دن تخلیص الیه سن و کذلک بدون قلعه کدن
 دخی و جبهه خانه سی بر کون اولار شکی و اعلام کوزره وقت
 و زمانه تعمیر و تریمینده و شرابولیه استحکامنده و سایر خصوصه
 بذل جدیمت سیور رس و سابقا اردو دفتر داری اولان مصطفی
 افندیک و نزل خدمتندن اولان بر اکی ار ملک غایت ایله خیانت
 و خرنشاری استماع اولمشدر مذکور مصطفی افندیک و اول
 بر اینک کمال تدفق ایله محاسبه لرن کور کدن منکره ایتد کاری
 ملعنت یا نلر نه قلامق و زره حقارتده لازم کلانی اجر ایتمکده
 بر وجهه سهلی جواز کوستریه سن

سر عسکر پاشایه بر مکتوب دخی

بنم برادر م سفر همایون مامور اولان خمیت جیلر و تقجیلر
 و طیه جیلر حفسومی بوندن اقدام طریق کزدن یا زلمشیدی
 اولر مقدمه علی سبیل المنا و به سفره کیدر لر ایش لکن اقتصنا
 حسبیه شمدی عموم او زره آنکروس سفر نیه مامور اولر ایله
 دفتر لری دفتر خانه دن اخرج و حصنور شر یفلر نیه ارسال
 اولمشدر و جمله سی موجود اولوق او زره تنیه اولمشدر
 محکمه بوقلا یوب کامیا نلر نه دعامتی و تیمار لرین ارباب استحقاق

توجیه بیورس و سیواس و قرماندن قدیمدن جبه لولری
 سفره آشه کالانلرک دخی دفتوری ارسال اولمشد طرف شریفکوز
 جبه لوانغاسی تعیین ایدوب انلرک وسایر بو طرفدن قانون
 اوزره جبه لوامری ویریلان جبه لولرک موجود بولمیشیون
 الای کبیلرینه تنبیه بیوروب موجود ایتدره سن کامیالانلرک
 قانون اوزره توجیه بیورسین چتیش

بودخی کار مکتوبه تخشیه اولمشد

بنم برادریم سلفکیم مرحوم محمد پاشانک محیر ایتدو کما اوزره بیک
 لیشیون نفر بولوقلارین سیچون طرف شریفلرندن امر شریف ایله
 چور باجی تعیین بیورلدوغی اعلام بیورلمش معقول اولمش
 مرحومک محیر ایتدو کما قولک مو اچول ایچون مقدمه ایچمه کوندر
 انلرک اکثری فزار ویرکنده اولغاه انلرک مو اچیلر ایله بونلری
 کورسین اگر کفایت ایتن ایسه بریردن ویردیروب بو طرفه
 اعلام بیورس سر بعا کوندر بیوروبوسته وارناود لغدن بیک
 نفر پیاده جمع و طرف شریفلرینه ایصال اولمش سن یازمش سن
 مکتوب شریفلری ورودندن بشای مقدم سایقابود فتردی
 مصلی اقتدی به فرمان عالیشان ارسال ویدون قلعه سنه
 اوج بیک نفر قول یازلمه سی اعمار تمشیدی بو قدر جد و جهد
 ایلدیلر اوج بیک نفر تدارکده امکان اولدوغین اعلام ایلملر ایله
 بیک نفری تنزیل وایکی بیک نفری باجی حال تدارک و ایصال اولمش
 ایچون تکرار فرمان عالی ایله اغا لر مزین مصطفی اغا قوللری
 تعیین وانشا الله تعالی تکمیلدن صکر جناب شریفلر ایله
 طرف شریفکوز کوندر سیچون محکم تنبیه اولمشد رانشا الله تعالی
 شمدیه دله طرف شریفلرینه خبری وارمشد رما مولدک ایزراک
 و الحقیقه اولمتملر ده اعلام بیورده و عکن اوزره نفرت تدارکی
 ممکن ایسه هیچ بو طرفه استیذان حاجت بو قدر همان طرف شریفکوز
 امر شریف ایله آدم تعیین ایدوب تدارک ایتدره سن و اول طرفدن
 اولان یکیم ی اوله لر بیک نفر ایتدن استانه مانده و اطرافه عاق اولمش
 ینه اوله لرینه ارسال اولمش ایچون اوجا قلمینه تنبیه اولمشد

بنم غرتلو برادرم بوسنه ان شا الله تعالی بش بیکدن متجاوز
سپاه سردن کجایی و سکن بیک قدر یکچم بیک بدر کاهی
وسردن کجایی و اوچ بیکدن متجاوز جبهه جی و طویلی تارک
واقضنا ایدن مهماتلری کوریلوب جمله سی سنه سابقه کجی
اولیوب کزید و پالک اولوق اوزره دروشام و ایسی وزیر
ابرهیم پاشا نکه بیک قدر آدمی اولور و بو مخلصاری دخی بیک
بیشیوز نفر نو نده کونددمک اوزره نکه ان شا الله تعالی بوجموی
یکرخی بیکدن متجاوز اولور جمله سی کزید و پالک اولوب پی در پی
کروه کزید کونددمک اوزره دران شا الله تعالی اورد قارنده
اقتضاسنه کوره مناسب کورد و کزیر لوره استخدام یوردر سن
و اول طرف لوره بولتور ایسه بوجانیدن خیر باقیموب همان تدارک
وجمع ایتدره سن بنم غرتلو برادرم ایوار محافظی وزیر حسن پاشا نکه
مکتوبی کلوب ایوارده عظیم محط و غلا اولدوغنی و جبهه خانه
کال مرتبه مضایقه لری اولوب محافظه جی و جبهه جی و طویلی لری
دخی اعلام ایلمش و یوز لری چون لردن مقدم کله سی ممکن اولوب
سکن بر وجهه و بر دکل آید و کن یا زمش ان شا الله تعالی اوارک
برسته لک مستوفیینه جک قدر ذخایر و جبهه خانه و عسکرین
خمسین ایچنده بوز لری چون لردن هر نر دن اولور ایسه اولسوت
یا ایوجه کان ارسال و اذخالی ایتدر مکله هر و وقت یورده سن
بوجموی بوندن اقدام بر ایکی دفعه دخی با زمشیدی اولاکه و قیله
یو ایوار غلام سی دخی طرف فلیون بحاله حصول جدی ایله بزنی خاطر
تخلیسه همت یورده سن بوندن اقدام طلب ایلد و کز اوزره بیک نفر
جبهه جی و بیک نفر طویلی دخی ان شا الله تعالی فریبا کونددمک
اوزره در و بدونه کله جک ذخایر و جبهه خانه تک بر مقدار
کلوب و بعضیسی شدت شتاد فن بعضی محله و قالدوغین نخر یوردر سن
معلوم شریکدن در که عساکر اسلام و قلعه تک زیاده محتاج ایله
اولدقاری ذخایر و جبهه خانه در یونلر هر حال دشمن ایقلمز دن مقدم
ان شا الله تعالی و قیله مستوفی و بیکل اولوق اوزره داخل قلعه اولغه
محتاج دران شا الله تعالی بر کون و بر ساعت اول محلهینه ایصال ایتدک

کمال مرتبه همت بیور رسن و طرف دشمنان جاسوسان که کوفتند کلان
اخباری محترمانه بنویسند بعد جاسوسان که از اسکنان بیویب
هر یار تدبیر و اعمال دشمنان خبر دار و واقع اولان احوال و فعالیت
طرف مخلصی به اشعار بیور رسن بنویسند

شاهین اغا ایله کوند ریلان اکیو زکیسه انچه بی ناطولی زعما
وار باب تمارینه و پاشا و بکلن بروجیه فرض ویر و بیهر برتت
تمسک الویب دفتر دار پاشایه کوند رمل ایچون سر عسکر پاشایه
مکتوبی محترمانه و مزبور شاهین اغا ایله ارسال اولمشدر بیست

یا لاده اولان مفصل مکتوبه ذیل اولمشدر

مکتوب شریفی و وصولنده مقدم عسکر تدارکی خصوصیت
ملاحظه اولمشدر وجه قالمدی ایدی کابناء بوسنه یہ ذکر
اولندوغی بوسنه ادم کوند ریشیدی شمدکیه دلته انلرله تدارک
ایتد کلرینک انشا الله تعالی جناب سعادت لرینه خبر وارمشدر
اندن ماعدن کریم بوسنه دن و کریم انوار و لقدن اشارت بیورد و کریم
بیاده نقرتدارکی ممکن ایسه همان تقید و همت و امر شریف ایله ادم
تعیین بیور رسن و اقتضای ایدن لوازم نه ایسه طرفین اعلام سورده بیست

سر عسکر پاشایه مکتوبه

توکل علی یمین طرفندن استمدادی مشعر ایکی دفعه ده کلان خبر لرین
یا زمش سزناک احوالی معلومند و مقدمات طرف شریف پاشایه ده و
اعلام اولمشیدی کوره سز مقتضای حاله کوره و نتیجه زنب ایسه
اکا کوره عمل بیور رسن و بدوند اولان سپاه سردن کورد یلرینک
رؤساری کوند ریب سائر لرین دخی یوقلندیر و بی کوند رمل
اوزره اولدوغن کوی اعلام بیور رسن کلان رؤسارله انشا الله
تعالی ابدالی کوند ریلورکن بعد ایوم یوقلنه جعفرین غایت ایله
امعان و دقت بیور ریب ناموجود لرینک رؤساری بر تقریب ایله
موجود دفترینه کجیمک اوزره کمال مرتبه تقید بیور رملری
مامولدر و انشا الله تعالی و نیک ذخایر و جبه خانسی تکمیلی ایله
ایوانلر ذخیره و جبه خانسی و قتیله مستوفی برشیدر و بی
یوغانله دن ازاره سز و نماز صرف بیور رسن و طرف دشمنان

جاسوس سرکن اسکا تیمیوب وارد اولان اخباری صحیح و بی خبری
و اعلامدن خالی اولسه خبره بی خبری

بودخی سرعسکر مشارالیه قائمه در

مکتوب بیعت معصوم کرده اولان قائمه کرده زیانزد خامه شکن
جامه اولان لحوال تبها معلوم مخلصی اولدی نه طرفدن جناب
سعاد لرینه یکی دفعه ده صلحه متعلق لسانا و اولان اسوله
واجوبه تفصیلی اوزره اعلام بیورلش فی الحقیقه مناسب
و معقول جواب بیورلش سز بشو کتلو و قدر تلو و عظمت لو افتد من
پادشاه کثیر پناه ایده الله و قواه حضرت تارینک باب رفت مایاری
ارباب میدور جایه کشین و حوال عنایت و احساناری ملتینه
بیدریغ و اماده در خصوص اکامین و راحت بلاد و ترفیه عبادی
منتج احوال اوله بو خصوص انشا الله تعالی سوز لری نفس الامر
اولوب تکرار طالب اولور لرایسه تو مستطی تهد و لطف حق ایله
صورت بولسته همت بیور سز اماینه لازمه حرم و احتیاطی
الذکر قومیوب و سوز لرینه فریقه اولیوب کال اولد امن بزده
اهتمام اولوب تهیه اسباب دار و کیر و توقیر رجال عدوتد میرد
خالی اولیه سز زیر معلوم سعاد تکر در که بویه لحوال مصلحت
صورت بزیر تمام اولدی قوه قول بجز لرینه لغتدر عبادا با الله تعالی
خیرت و خسرانی منتقد بو مخلص لرینک دخی بو خصوص دین و دنیا
و با بخله عباد الله محض خیر اید و کن متیقن اولوب و لطف حواله
وجود کلمه سیاقی الغایه مراد مرد لکن لازمه ذمت حرم ایچون
بنه تدبیر و قدار کن مقدمه دین اولان مرتبه سعی و در قتلدن خالی اولماز
جناب حق خیرین موفق ایلیه بنم غز تلوی بر ادم بوند حاصل کلام بود
اگر شادت بیورد و غلکز اوزره دشمن دین طرفه و لشدن اولدی قبری
قلعه لرینک اوزره صلحه مکان و ارایسه فیها و نعمه نور علی نور
اما سوز لری غیر حی اولور ارایسه بوند مصلحت وقت و دین و دولت
خیر خواهلوق بنه هر خطری ایله اولور ارایسه با حال صلح و صلح و جوق
کتوروب خیر ایله صورت بزیر حصول اولسته دامن در میان همت
بیور ایله

سر عسکر ابراهیم پاشا **حضرت یونس** **دیگر مکتوب** که
جناب سعادت تبارکی حین محاصره بدون قلعه سنده
ایدیکز نقد باروت خرج اولدوغی معلوم سعادت تبارکی کوز
بوسته شمدییه دله قلعه مزبور به و ران باروت
نقدار اولدوغی معلوم شریفکزد راندی بوسته یی ده کچن
سنه به مقایسه بیوروب مستوفی کفایت ایدوب عیان
بالله تعالی حال ایله ضرورت چکلمه حال مرتبه باروت
بلغراد دن برکون اول بدونه نقل و ایصاله تقید واه تمام
بیوروسن باقی همیشه ایام عز دولت و کلائی دائم باد **۱۱/۱۱**

سر عسکر پاشا یدرد

مکتوب شریفکزد وصول یولوب مفهومی معلوم مخلصی
اولدی لغیمی و بلدار وارد و احوالین تحریر بیوروسن
مکتوب شریفکزد وصولند فن برای مقدم بو خصوصه
اوامر علیه ایله مقدم مباشر تعیین و ارسال و مربری ان شاء الله
تعالی وقت و زمانیه محکمه حاضر بولنماری چون اکید و شدید
تنبیه و تاکید اولمشد ران شا الله تعالی اول اول وقتله واروب
مجمع اولور لر و اول طرفه اقتضا ایدن مصارف مهمه مبری
ایچون وزیر مکرم عز بلود فتر در پاشا ثنا خوانلری طرفدن
یکر می ایش کیسه انچه ارسال اولنوب و اول طرفه اغالر مزدت
بزم مصطفی بک بند لیرین اولان یکر می ایش کیسه بی دخی جانب
میریدن اولوق اوزره طرف شریفکزه تسلیم ایدم ایچون کندییه
مکتوب تحریر اولمشد ران شا الله تعالی وصولند مجموعی ایکی کیسه
انچه اولور قبض ایتدیروب طرف مخلصی به اعلام بیوروسن
وبوندن اقدم تحریر و سپارش اولدوغی اوزره ابوارله ذخایر
وجه خانه و اقتضا ایدن محافظه جیلرین وقت فوت اولدیکت
ان شا الله تعالی برکون و بر ساعت اول اولاشدیروب وصول خیر
بیزیر اعلام ایله مخلصکری مامون خاطر ایله سز ان شا الله تعالی
شمدییه دله عز بلود محمد الرحمن پاشا مخلصاری دخی بدوست
قلعه سنه داخل اولمشد در مقتضی وقت حاله کوره قلعه مزبور

کمال استحکامی و نقل اولنه جو جبهه خانه و ذخایری و محافظه
 و باجگاه محتاج الیه اولان جزوی و کلی هر نه ایه که گنجی کوروب
 ان شاء الله هرچی و قنبله ایصال اولنوب اصلا برشیده باعث ضرورت
 اوله جو حال و لما مو اوزره اول طرف لکه کایدنی نظام و انتظامه
 دقت و اهتمام و طرفدن اقتضایدن امور و خصوصاً صلح کرکی
 بندر پی سخنبر و اعلام بوردن سر پیشه

کارینه یا زلمشدر

بیم عن تلوی بر ارم کرده اولان سپاه سردن کچدی بلخی یوقلیوب
 روسلرخی کوندرد و ککری باز مشر منور کلوب و اصل اولمشدر
 و مرعش ککری کیسی عمر یا شانک قوتخا اعلام و مرعش ککری بلکنی سابقا
 قنیشره پاشاسی احمد یا شایه و بروب اوسک محافظه سنه تعیین
 ایلد و ککری اشعار بوردن مشر معقول اولمش کجکل فبوسی ایله خدمت
 ما سوره سنده برای و اقدام ایلیچون ننبیه و تا کید بوردن سسوی
 تا تار عسکری استمش من مقدم تعیین و ارسال ایلک اوزره سعادت
 خان علیشان حضرت بلینه یا زیلوب کرکچی سپاهش و نیشید ای شان
 الله تعالی و قنبله کوندرد و بدونه نقل اولنه جو جبهه خانه و ذخیره
 جبهه خانه ارجیره نامحله کلوب بو قدر زماندن انده قالدوغی
 سموعدر ارجیره بدونه قریب بر اولوب و جناب شریقی برای
 اول مهمات جبهه خانه شمدر دله انده قلیوب نه حال ایله اولور ایه
 بدونه نقل و ایصال اولنوق کرکه ایدی ان شاء الله تعالی بر حال ایله ضرورت
 چکلمیه جاک قد بدونک جبهه خانه و ذخایرین مکمل و مستوفی
 اذخال و ایصاله اهتمام بوردن و اول طرفدن بعض جبهه خانه و ذخیره
 نقلی ایچون بوز قنطار مکمل کوند رلمشدر و صولنده مناسب کورد و ککن
 اوزره استعمال بوردن

بوردن مکتوب و بیکردن

بیم عن تلوی قننداشیم اوردنه قرالی توکل انصره تک طرفش بقا کزدن بدون
 چاوشی ایله بو طرف کلان ادمی ناکت کورد و کی کاغذ کورلدی بعض
 سواد سخن بر ایله نقلی کلام ایلمش که اسنایه سن اولما سو کورنور حال
 کاغذ بر صورتی طرفش بقا کوم کوند رلمشدر قرال بوردن هر حال

مقدمه اخذ همایون سعادت مقرون ایله رای زینت حواله
 اولمغله خیر ایتدوکی مواده امعان ایله مقتضای تفکر و تدبیر
 بیور رسنه وجهله جواب ویرلمه سی و نه گونه حرکت اولمده سی
 مناسب کوریلور ایسه اکاکوره عمل طرفی مخلصی به اعلا و
 بیور رسنه و ورات و ایوار سرحد لیری رعایا کویلرین نجده
 ایدر لر دیوا اعلام ایلمکله ذکر اولنان ایالتلر و ایلرینه کوندر یلان
 او امر شریفه ناک مضمونی معلوم کن اولوق ایچون سورق طرفی یکن
 کوندر لشدر و قشلاق بری دیور برهم سوز یان مش اول بهار حلول
 ایتمکله قشلاقه حاجت قالمدی و اگر قشاق حقیقه اقتضا ایله
 طرفی یکن اعلام ایلمکله کوندر و بیور جواب یازلمشدر و له
 طرفنده اولان عسکر اسلامی و نتیجه طرفی صلحی حوالین یان مش
 بوندن انشا الله تعالی علمینه بر غرض فاسدی اولوق کرک انشا
 الله تعالی بو بایک اسلوب بر مقوب حکیمانه ایله اعمال فکر حساب بیور
 قیو جیلر کتد ازمینده زبده توصیه و اعلام اولنان حضور
 خیر ایله حصولته وان شا الله تعالی عون حقیقه بر کون اولمصلحت
 و خدمت تمام پذیر اولسته همت و دقت بیور رسنه و نیم بر ادرم
 مقدمه اعلام اولناندن ما عدا ماہ ربیع الاقل سکن بجی کوفی بشیون
 نفر یکجری سردن کچدیسی کوندر یلوب حالامه مزبورنه او جی
 سبت کوفی دخی دیتون لیشدر و نفر یکجری سردن کچدیسی کوندر
 ان شا الله تعالی وصولنده عدد لر نجده اعلام بیور رسنه

کنارینه یازلمشدر

و نیم بر ادرم بوندن اقدام بدون قلعه سی محافظه سی ایچون استدر
 جبهه سی و طویلی نغز استدرن مقدمه ماہ مهر مک یکرمی بدیجی کوف
 او چیوز نغز جبهه جی و یوز نفر طویلی کوندر لیشیدی حالامه ربیع
 الاقل یکرمی ایکنی اشین کوف بیل او چیوز نغز جبهه جی دخی کوندر
 اوزره در و طویلی یاز دخی استا نبولدن جقد قلمی خیری کلدی
 انوره کلد کلندن اکلندر سیوب کوندر یلور ان شا الله تعالی اوزره
 سیز دخی توقفا ایتد سیوب مقدمه اعلام بیورده و غکز اوزره بر کون
 اول بدون قلعه سته ارسال و اذخاله اهتمام بیور رسنه

سر عسکر ابراهیم پاشایه که

تو کلی ایمن تک مقدما بر قاج دفعه فریاد نامه لری کلد کد
احوالی طرف شریف کوزه حواله اولدوغی کندویه یا نشیدی حاله
بود قعه فریاد نامه سی کلوب مضطر ولدوغین اعلام و امداد
رجا ایتمکله بنه احوالی جناب غنما لرینه حواله اولدوغی
کندویه یا زلفله جناب شریف لرینه دخی اعلام اولمشدر مزبور
هر احوالی طرف شریف لرینه حواله اولدوغی معلوم شریف کوز
مقتضای وقت و مناسب حال نه ایسه معقول و مناسب
کورد و ککن اوزره عمل و حرکت بیور رس و بنم غرتلو بر ادرم
ایوار قلعه سنک ذخایر و جبه خانه سی و محافظه جیاری
مکمل و مستوفی اولمق اوزره لطف حق ایله داخل قلعه اولدوغی
خبر چی اعلام بیور مکن انتظار مز رشیه بکوز دکلد ربه قلعه سنک
دخی کذلک کر لیه استعکامی و کر لیه اقتضای دن ذخایر و جبه خانه
و محافظه سی تکمیله مرتبه مهم و مقتضی اولدوغی و انک دخی
تماما داخل قلعه اولدوغی خبر بنه ترفیق محتاج بیان دکلد انشا
الله تعالی بو خصوصدره کمال مرتبه دقت و غیرت ایله بوغالی کوز
دفعه و دشواه اوزره هر شیک و وصول خبر چی رسایله فرغ
بالمنه همت بیور رس پاشایه

سر عسکر پاشا حضرت پاشایه در

یوندن اقدم مرحوم سر دار ابراهیم پاشا زمانده قلمک و حنوط
قلعه لرندن اخراج و اگره قلعه سنک امانت وضع اولنان بیتمش
پار لیمجا و زطوب و هوای صحتی اوزره یوقلدن رهن کوز
قلعه سنک قدیمدن اولان طویلرندن ما عدا ذکر اولنان طویلر
دخی قلمه سی مقتضی میدر مقتضی اولدوغی حاله لزومندن زیادتی
بدون و یا خود بلغراد می نقل اولمق مناسبدر و یا خود اول
حوالده اولان قلاع سرحد منصوره دن طوبه ضرورتی و لزوم
اولان قلعه لره لزوم قدر ویریکمی مناسبدر هر نتیجه معقول
و مناسب کورد ایسه کز اول وجهه عمل و وقوعی و در تریله طرف
مخلصی یا اعلام بیور رس اول باید صادر اولان امر شریف عالیشان

دخی کوند رنشد ر موجی او زره عمل بیور رسن نیم عزت لو
 برادرم سفر همایونه کلیانارک زعامتی و تیماری خاصه توجیه
 اولمقدان مراد توفیر عسکر در قبو خلفنه ویرلدکنه تقلیل عسکر
 مؤزی اولدوغنی قتی ظاهر در بو خصوصه کمال مرتبه امان
 ایله نقید و زعامتی و تیماری فو خلقندک تخلصه دقت بیورد
 و ماہ ربیع الاول یکرمی بدیخی کونی او چوز نغز طوبی و یوز
 نغز طوبی عمره جیسی و در در بار کیر لور عمره لرایله فرق قطعه
 شاه طوبی طرف شریکون کوند رنشد ران شا الله تعالی
 و مولدک مناسب کورد و کلز او زره استخدام و وصولری خیرین
 اعلام بیور رسن پشاه

سر عسکر پاشایه که

سیواس بکر بیسی حسین پاشانک یا نندک منته سی اولدوغنی
 استماع اولمغله متوفی بدون والیسی وزیر ابراهیم پاشانک
 کتخدا سی مصطفی اغابنده لری بو طرفه کتورد یلوب خیمه ادم جمع
 و قیوسن مکمل المک شریطیله کندویه ایالت سیواس توجیه
 و سر یغای طرف شریکون ارسال اولمشد ران شا الله تعالی و مولدک
 قیوسن بک مکمل و لیتوز قدر سلطه و مرتب ادم ندر اولمشد
 علیه ده اولسیچون جناب سعادت لری دخی کرک کیمه تنبیه
 و مناسب کورد و کلز او زره استخدام بیور رسن و سلفی
 اولان حسین پاشا معزول اولدم دیونا مور اولدوغنی
 استولتی بلغرادن جمعیه طلب اولور ایسه قطعا اذن نور
 ویر سیوی و تهمی مو سیوی ان شا الله تعالی اول طرفه بر مناب
 شنی دوشد کنه قایر سنر و استولتی بلغراد محافظه سنه بولردن
 عزری دخی محافظه جی اقتضاید رایسه لزم مرتبه تعیین و طرفه مخلصیه
 اعلام بیور رسن پشاه

بودخی کارینه یا نلشد ر

نیم عزت لو فرنداشم مرحوم سیواس بکر بیسی مصطفی پاشا ایله
 بو طرفه اول جانبارک سولیشدکنه اوسکات اورمانی مرتب
 اولمغله عظیم شان بو چکلک ایله اوسکه کمال متانت و استحکام

ویرمکه شهبیل ایلمشدر امدی نیم غرتلو برادریم اوسکاک
 طرفلری بوسنه مباکده کچن سنه کی کجه اولیوب کفره
 کله سی ملحوظ اولان طرفلرین حندقایله می تابه یا عمیق ایله می
 اولور یوحسنه شراشو چکاک ایله می اولور هر نه وجهله اولور
 کمال استقامت ویریلوب عون حقله برکون اقله مامنی تکمیل
 و محافظه جیلرین مستوفی تعیین ایدوب حاصل کلام انک
 غایله سندن خاطر عمری تخلص و تفصیلی اوزره طمع اعلام
 بیور رس و بوندن اقدم مصارف میری ایچون برد فعه یکرچی
 بش کیسه و مصطفی بک بنده لریدن دخی بیات التون طرف
 شریفارینه تسلیم اولمشیدی میرینک احوالی دخی معلوم
 شرفکر ذر حال بود فعه دخی وزیر مکر مر غرتلو دفتر ادر
 مخلصاری طرفندن یوزاوتوزا یکی کیسه دخی کوندر ایلمشدر که
 مجموعی یوزسکان ایکی کیسه اولور انشا الله سلامت ایله
 وصولنده مصارف همه یه لر قومی مرتبه صرف و اتلاف
 اولنغه امعان و تقید بیور رس و خیلی زماندن بر و طرف
 شرفکر ذر مکسوب کلما مکله ایوارک ذخیره و جیه خانه
 و محافظه جیستدن و احوال دشمنندن برکونه خبر و اید اولد
 الحالت هذه اول خبر لر انتظار مرتکا لنده ایدوکی ظاهر دیو دپی
 لحوال و اتاری اشعار و عون حق ایله ایوار ویدونک ذخایر و
 جیه نری تماماً وصول بولوب انشا الله تعالی هر وجهله مامنی
 اولدقین اعلام بیور مکن ملحوظدر

سر عسکر یا شایه مکتوبدر

مکتوب شرفکر و وصول بولوب مفهومی معلوم مخلصی
 اولدی و لجه قلعه سی مرتبه ایواره کیدک جاک رقیقتدن ایکی
 بیلک کیل رقیق امر حق ایله غارتزده دشمن دین اولد و غیر اعلام
 بیور مشرنا مر حقدد الحکم لله تعالی کن اول ذخیرین بی و بده برده
 احوال و نکالی سببیه غارت ایتدیرن چولاق عیند لر حمت
 خبیثی قلعه بندایلیه سر که اشد عقوبت ایله حقتدن
 کلتمکل لغز موجب عبرت اوله و ایوارک ذخیره و استغری

جبهه خانه سی محافظه جیلری دشمن دین اوله که حسن و شایسته
 و قتیله داخل قلعه اوله دیو جناب شریفکون دفعات و کرات
 ایله یازلمشیدی هنوز اول غایله بر طرف اولمادی اوله که
 ان شا الله تعالی مکتوب مخلصی و صوانه دل ایوانک
 یا بحاله مطلوبین مقدا اعلام اولندوغی اوزره تکمیل
 و ایصال ایلیش بولمغله حامل مکتوب مخلصی بی اول خیر
 مسرت ایله ارسال و مخلصان ندن رفع دفعه خاطر ایله
 و اول طرفه کچن سنه دن یوقدر بال عمر و هووان و شامی طوبی
 و ارایدی بوسنه دخی بتمش قطعه شامی طوبی فرق کون مقدا
 قره دن عرب لرایله کوند ریابوب و طرف شریفکون اعلام اولمیشک
 در یادن خنیه و افرطوب و مهمات کوند رلمشدر و بلغزنده
 ذخایر و جبهه خانه دخی و افر در بدون قلعه سنه دخی اقتنا
 ایدن طوب باروق و نغنگ یاروق و قتل و الحیم سی
 و حربه و طوب بوردن لزومی مرتبه مناسب کوررد و ککر اوزره
 بال عمر و شامی و هووان طوبی و ذخایر و محافظه جی مرایسه
 ان شا الله تعالی بر شیه ضرورت چکلامک اوزره مستوفی
 ایرشدله سی ایچون نقید و ان شا الله بر کون و بر ساعت اول
 و قتیله ایرشیدریب و قوعی اوزره اعلام بیور سن مقدا ایدون
 محافظه سی ایچون طلب بیوردد و عکس بیک در تیوزالی نفر جی
 و در تیوز نفر طوبی که بوندن اقدم ارسال و بدون قلعه سی
 محافظه سنه تعیین بیور مکن توصیه اولمیشدی انلما ان شا الله
 شدیه دل اول طرفه و ارمو کرک در بوندن ما اعداد دخی قدر
 محافظه جی اقتنا ایدرایسه بدون قلعه سنه مستوفی محافظه
 تعیین بیور رسوز عامت و تیماره مستوفی و جیت جی
 و طوبه جیلری دخی ایکی ای مقدم اول طرفه ما سوز اولوب و بر کون
 اول کتلیینه مؤکدا و امر علیه ایله مباشر لر تعیین اولندی دقت
 سینم کوند رلمشیدی ان شا الله تعالی و ریا و ار لر وارد قلسند
 بدون قلعه سنه و اول طرفه اقتنا ایدن خدمات علیه سنه
 کوردد و ککر اوزره استخدام بیور رس و کلیان لر لر بر لرین

وقتله مستحقینه توجیه ایدرسز و لله الحمد و الله و بوسنه
 مضایقه چکامیه جنگ مرتبه تدارک اولندی یکی بدن سرو
 بی در پی جسته جسته کوندریلوب وان شا الله تعالی بوندت
 صکره بینه روز حضرت دله خالی اولیوب هر کون کوندریلوب
 ان شا الله تعالی عسکر ضرورت چکلن امدی بدونه اولجیه
 و طول بچیدن ماعدا و بوسنه طرفندن عزیزی فرمان اولنات
 ابکی بیگ بر لوقولندک غیری دخی بمقدار محافظه بی لازم ایسه
 مستوفی و مکمل محافظه بی تعیین و حقیقی اوزره بر کون اوله
 طر فخر اعلام بیور رسز قلعه لحوالی معلوم سعادت کرد در عزیزی
 وقتله حاضر و موجود بولنغه محتاج در سینه ترفیه حاجت
 یوق همان بر کون اول تکمیل مباحی ایله اهتمام و بوندن بویه دخی
 واقع اولان لحوالی و اناری بی در پی تحریر و اعلام بیور رسز

بودخی کارینه یا زلسشدر

بنم عزت بوبرادرم بدون بر لوقولن تحریرینه کیدن مباحشینه لوند
 خبر کلدی بر مقدارین تدارک و ارسال و قلانن دخی ان شا الله تعالی
 عنقریب کوندیمک اوزره اولدقلرین اعلام اینتمکله تکرار
 استعجالر بچون مؤکد و مشدد مکتوب ایله ابکی بیگ تقری تکمیل
 و ارسال ایلمک بچون تاکید و تنبیه اولنمشدر ان شا الله تعالی قریبا
 جمله واروب و اصل اولور لر و طرف شریف کن کید جنگ اصناف
 اردوسی اشبو ماه ربیع الاخره اولد دخی کونی معناد اوزره
 اخراج و ارسال اولنمشدر و ان شا الله تعالی در پی کوندیله جنگ
 عسکر هر نوعدن کوندلکجه عدد لر ایله اعلام اولنوشدر ان شا الله
 تعالی و مولند معقول و مناسب کورد و کلکن اوزره استخدا
 بیور رسز و ماه ربیع الاخره ان النبی کونی دخی بشیون نفر کچیری
 سردن کچلیسی کوندرسشدر و مولنی اعلام بیور رسز

سر عسکر پاشایه کوندریلان خط شریف صورتی در

سن که انکروس طرفنه ما مور اولان و زرای عظام و میر میران
 نظام و امر و کرام و بانجه ساسر طوایف عساکر بصره تا انجمه عسکر
 اولوب با حلب یا لنته مستصرف اولان وزیرم ابراهیم پاشا سن

محض نوازش التفات ملوکا نماند صادر و مستاد رسالہ
 سلامت انجاملہ سنی اگر آمدن صکر ملوک اولہ کہ
 کچن سنہ اول طرفہ مامورا اولان و زراومیر میران و امر
 و سائر طویف عسکر دن بعضنری تہاون و تکامل اوزرہ
 حرکت ایدوب و فوق رضای ہمایون پادشاہانم اوزرہ
 خدمات پسندیدہ وجودہ کتور مدکلر ندف و سنک
 ہر وجہلہ رای و تدبیر اصابت پذیر کہ اعتماد ہمایونم
 ملوکا نم اولوب بعونہ تعالیٰ سنک دین و دولتہ و عموما
 عباد اللہہ نافع خدمات جلیبہ ظہور تکلم ماموایلہ سنی
 جملہ سنک اوزرینہ سردار و سر عسکر تعیین ایلش ایدم
 امدی کر کرد کہ پات عاقلانہ و مردانہ حرکت و مدرانہ و
 دلیرانہ جنیش برلہ اعمال فکر صائب ایدوب سنک مامورا اولان
 و زراومیر میران و امر و سائر طویف عسکر دن ہر کیم اولور
 اولسون معقول و مناسب کورد و کلک خدمات علیہ دہ
 بذل قدرت و صرف مکنک ایدوب و جان نریلہ دیر زمین
 و دولت نصرت فریم اغور دن چالشین علی مراتبہم خوازش
 و اکرام ایدوب و تہاون اوزرہ اولنلری قطعاً توقف و انام
 و بوم طرفہ عرضنہ تاخیر ایتیبوب ہر کیم اولور ایسہ اولسون
 مستحق اولدوغی جزا سن ترتیب اتمککہ تادیب و سائر لیرین
 اقتضاستہ کورہ تہدید و نوازش اوزرہ خدمات علیہ دہ
 استخدام و بلطف اللہ تعالیٰ و نصرتہ دین و دولتہ لایق
 و عرض و ناموس سلطنتہ موافق خدمات و مصالح وجودہ
 کوز مکہ خصوصاً ایوار و بدون قلعه لرینک و سائس
 اقتضای دن قلاع سرحدک محتاج الیہ اولدوقلری ذخایر
 و جیبہ خانہ و محافظہ جیلرین عون حق ایلہ تدایک و تکمیل
 اتمککہ بک تعید ایلیہ سن انلردن ہر لرینک حقنہ شکر و شکرتک
 مسوع و مقبول ہمایوندر و اول طرفلرک جملہ حل و عقد
 امور کی مستغنیاً باللہ تعالیٰ سکا تفویض و شپارش اولنشد
 ہر برینہ اوامر علیہ م ارسال و قبولرین بک مکک ایدوب

ذکر اولاد و غنی اوزره خدمات علیه مد بزل ما و توان
ایلمرینه تعبیه ایدوب ان شا الله تعالی فضل حق ایله سند
ما مولن اولان وجه اوزره خدمات جلیله وجوده کتوره بکله
دعا خیر لاجابت اثر پادشا هانم منظر اولمغه سعی ایلمه سن
شویله بله سن **موجنبه موکد مکتوب دخی بازلمشدر**
سر عسکر پاشایه خط همایون ایله کورد مکتوبان کارینه

بنم غزلویر ادر دم و بور قلمرد هجر غیرت دینیه ایله بزل
جان و صرف تاب و توان ایدر خدمات علیه به جالبش ادر دم
قتی اقل قلیل اولدوغی تعریفه حاجت دکلدرا مدی لازمه
وقت و حال بود که کچن سنه کی کچی عسکر کندو باشلرینه اولوب
مراد ایند کلمری اوزره وقت کچور مکه قطعاً حفت و جواز
کوستر میوب هر کسی معقول کورد و ککر خدمات علیه ده استخدام
بیوردوب اولکه صرف مقدور ایدوب کرک کچی خدمت دیرت
و دولتده جالبشر فیها نوازش و اکرام بیوردوسن و اولکه سر موتها
و تکاسل اوزره اوله کزلک و زرا و میر میران و امر اوکرک سائر
طریق عسکر دن هر کیم اولور ایسه اولسون صادر اولان خط
همایون شوکت مغزون موجنبه بران توقف و ارام ایتمیوب
اولمغوله خبیثلرله بخراسن ویر سنکه سانه موجب عبرت
اولوب ان شا الله تعالی فضل حق ایله اینش کورد مکه هر کس سعی
ایلمه نتیجه کلام خیر اوشرا هر کس مستحق اولدوغی جزاسین
کورد مد کجه بر فرزد خدمته چالشم بو عضو صد سیز و خیر
بر فرزد مساعده و مساعله بیوردوسن و صادر اولان خط
همایون شوکت مغزون مضمونی اوزره هر کس قیوسن مکمل
و مستوفی و خدمت علیه ده وار فوقی بازویه کتوروب
صرف مکت ایلمسچون بوزغ سبعا غنه مستصرف وزیر عثمان
پاشایه و سائر لرینه بک موکد و مشدد تعبیه بیوردوب کچن
سنه کی کچی حرکت و خدمتده تها و ندان جمله سنی تهدید و تشدد
ایله تحقیف بیوردوسن و تاریخ مکتوبکه ماه ربیع الاخره کرمی
ایکینچی کوندربیشوز نفر کچمیری بدز کاهی کوندربیلوب و اغال فرزد

اون اغا بنده لريله بيك نفر مسلح و مرتب سكا تكه ان شا الله تعالی
جمایه بيك او جیون قدردانك رسلی ادم اولمق اوزره حاضر
و مهیتاد ربو بیکجری بدر کاهندن ایکی کون صکر ان شا الله
تعا بونلرد کیدر لر بنم غزتلوقرتداشم بونلرک مالک و بدناختلرین
حکوب کوندر مکدن مراد دین مبین خدمتند بونمق ایچوندر
ان شا الله تعا و صونلرند طر فمز متعلق اولم لريله فقط عامایه
بیورلیوب بونلرد کندی بند لریکن در هر نه شکل خدمته
اولور ایسه استخدام بیور رسن و اوز لرینه باش و بوغ تعیین
اولتان علی اغا و درویش اغا بنده لرینک الیرینه او امر علیه
و یریلوب و هر او جاقدن یا نلرینه ادم رفوق شیلوب ادرنه ک
بلغزده و ارنجه روم ایله ک صاغ و صول و اورته قوللری
اوزند سفرهایونه ناموردت بلوک خلق و یکجری وجهی
و طوبیحی و طوبعیه جیسی و زعما و ارباب تیماری و زعما
و تیماره مستصرف انجمنی و خمیر جی و طبه جی بیور و بکونور
ایچون بک مؤکد تنبیه اولمشدر و ارسال بیور یلان سپاه سردن
کجدیلری روس هما بونلرینک طقسان بش محمد احرمان یا زانو
و فتحی کلان سپاه سردن کجدیلرینک و اغالرینک باجمله در تیور
اللی درت نقرک مقابله دن ابتدای اخراج و برزم علی اغا بنده لر
ارسال اولمشدر ان شا الله تعا و صولند تکرار بوقلمه ایدوب
خدمتند بونلرینک صحیح صابجی اولنده یریلوب بر طریق ایدوب
و بر مرک اوزره بک معان و دقت بیور رسن و کچن سنه قفقاسی
یوق ایکن حرکتد مجله اولند و غنی معلوم سعادت تکر در او کدی سنه
مبارکه ده ان شا الله تعا حرکتکن و سایر احوال لریکن اقتضای وقته
کوره اولوب هر حاله ملاحظه ایله مدیر لیه حرکت بیورده سن
و شام و ایسی ابراهیم پاشا مخلصلری استانبولدن بر و کجدوکی
خیری کلدی ان شا الله تعا باش لری کون بونلردن صکر اولدی
مکمل قیوی ایله یولانیلور و لله الحمد والمنه بوسنه انا طولیدت
کله جک عسکر هر بوعدن در و لطف ایله قتی و امردن ان شا الله
تعا ایکی اوج کون کچن که بیور بی کوندر لیه وارنجه مناسب

کورد و کلکن اوزره هر برین کرکجه استخدام بیور رسن اوله که حقوله
 انلرده جناب سعادت لری حرکت بیور مزدن اول واصل اولوب
 جمعیت کبری حاصل اولغله دشمن دینه شوکت و مهابت اسلامی
 اظهار و حرکتکن و قتیله اولغله و سائر احوال کورده مشورت
 و اتفاق ارا و اتحاد شور ایله عمل بیور وب بعونه و نصرته سیزدن
 ما مولن اولان اثار حسنه و خدمات مستحسته اظهارینه و خیر لو
 مصلحتی وجوده کور سیکه همت بیور رسن **بیتشیه**

سر عسکر پاشایه علی اغا و درویش ایله یا زیلان مکتوبی

بود که بوسنه اعدای دین دوزخ مکین ممالک محروسه اسلامه
 ایصال نصرت سودای رسوسه فرسای ایله هر طرفدن نهیه عساکر
 هزیمت مال و ترتیب ادوات حرب و قتالده همزبان اتفاق و اتحاد
 اولوب بر او جهرا انلوله مدافعه هجوم کتارانه لر ایله صرف نقدینه
 اهتمام لازمه دقت همت ولات اسلام اولغله حالابو مخلص
 اولاری اغا لرمزدن بنم علی اغا و درویش اغابنده لر ایله سکرانغا
 و بیگ نفر سکا تمز تعین و دین مبین بولنده هر بری معقول و مناس
 کورد و کلکن اوزره خدمات علیه ده بدلجان و صرف تاب
 و تقوان ایلسیچون تنبیه و ارسال ایلسیزدان شالله تعالی و سولنده
 انلرده کندی بند لری کورد دین و دولت علیه خدمتند هر نهجه معقول
 و مناسب کور رایسه کن استخدام بیور رسن جناب و اهل المرامد زیمندن
 ایله هر چه کور کور محقق قتل کرمندن عساکر اسلامی مؤید و منصور و دین
 دینی مرمر و معهودا یوب کندی مقصور و کسور مز سببی ایله بر قاج
 زماندن بری نشانه قوز و نظردن تخلف ایدن نشانه سعی و اجتهاد
 زیور تجید مراد ایله توشیح و بو بوزدن مکسور و بریشان اولان قلوب
 منعقای اهل اسلامی جیبی کرم حرمتنه عنقریب تالیف و تشریح
 ایله امین **بیتشیه**

بو مکتوب کارینه یا زلمشدر

مرقوم علی اغابنده لر کندی ویرا قضا ایدن هر جلق و بعضی اوزمبی
 ایچون بو طرفه ارم کوندونک مراد ایلدکن منزل حکمی ویرلکه
 مساعده بیور لر

بودی موی لیرها ایله ارسال اولمشدر

اول طرفدن ارسال اولنان سپاه سردن کچدی لیری روس همایونلر
کلوب مزبور لرله طقسان بش محرمده تحریر اولوب وقتی کلان
د رتوز الی دت عدد روس همایون موجبته مقابله دن ابتدا
تذکره لری خراج و بزم علی غایبند لری ایله ارسال اولمشدن شانه
تعا وصولند بینه برد فعه دخی بوقلمه ایدوب صحیح صاحبی وقت
علیه ده موجود اولن لرینه وروب خدمتک بوکتمیوب ویر طریق
ایله اخراجک روسین ازان وکنده یی زمره مزبوره دن عاید اولور ویر
بو خصوصه امان وقت وحق محلی بولغده سی و همت بور رسن

فی تاریخ المن بود سر عسکر پاشایه لای لشد رکه

ایوارنک دخیه سی ایله کیدن یدی سکت بیک دم ایکن اوج بیک قدر
کفر دن فرار ورو کر بان اولغله اوله بر اوعظیم واهی تکمیل
ایتمیوب بویله خیانت ایلدیار بوندن اقدم بر قاج دفعه سینه
یا زلمش ایدی که بو خلاق کند ورضا لرله چالشمز لر بوندلر ایوارینه
اکرام واهمال و تکاسل و فاینلق ایدنلرک جزاسن ویر سردی نفهم
و اعلام اولمشیدی یدی سکن بیک سلطان عسکری اوج بیک قدر
دشمندن فرار ایتک موافق امر الهی میدر بویله ملعنت ایدنلر
نچون جزا ترتیب ایلدی کز اول وقت بیله اولان پاشا لرک ایکسین
دخی قتل ایتکله سائر موجب عبرت ایتک کرک ایدیکن کچن سنه
خلق کسنه دن خوفی اولدو غشندن برایش کور لمد وکن دن قطع
نظر بو قدر فصاحت اولدی شمیدی بینه بویله اولوب خوفی و
خشیت اولد قلن صکر بزم کجه وکوندن حضور وراحی
ترک ایدوب مالک ویدنا صرف اولنان تعید مزهیا اولوق اقتنا ایدر
مقتضای حال بو میدر لله الحمد هر حال ایله تادیب واکرام خصوصه
مرخص سز بوندن صکر بینه بویله ملعنت ایدنلرک کندی جانان
قویوب مستحق اولدوغی جزاسن ویر ممک نه کونما ایشدر بویله لک ایله
ایش تمیز بوسیز دن ما مولرک خلافتدر بهر حال مقام کرک مقتضای
اجرای تکله انشا الله تعالی ایش کور ویا تمام مصلحته تعید واهتمام
ایتمای سن ۱۲۳۲

بودخی کا رینہ یا نلسشدر

بنم غزلو برادریم شهر کوئی قضاسی طریق عام اور زند اولوی قسارینک
اکثری برکنده و پریشان و قلا نلری دخی غایت مکدر الاحوال اولم ریله
نخته فکر باجی چون طلب اولنان یوز الی نغز جرح خوری ویر مکه
بر وجهله اقتدار لری اولیوی ابرام اولنق رایسه بالکلیه فرایا تم لری
مقدار اولدوغین قضا و مزبور اها الیسی درد ولته عرض اعلام و ذکر اولنا
یوز الی نغز جرح خور طلب اولنما مق بانده عنایت رجا ایتم لری ایله مزبور
یوسنه مبار کرده جرح خور طلبی ایله رنجیدک ایتدیمیه سز مخصوص
مزبور ایچون بو طرفدن امر ویر لویوب مکتوبمزد اشارت اولندی
اگر یوز الی نغز کجمله سی طلب اولنما مق ممکن دکل ایسه بر مقدارین
تنزیل ایله احوالترین ترفیه اید سز و طرف میریدن جناب سعاد تلرینه
بر وجه فرض یوز کیسه لجه و اند اولان پاشا لر و ساسر نغما وار باب
تیمارینه جناب میریدن فرض ویر ملک اوزره ایکوز الی کیسه لجه
وینه جناب سعاد تلرینه منصب کردن اولمق اوزره یوز کیسه لجه
کوندر ملک اوزره ویر مکرم غزلو د مقدار پاشا مخلص لینه تنبیه
اولمشدر که یوسونده طرف شریف لینه ایکوز کیسه لجه کوندر شش
اولور انشا الله تعالی قریب وارر و وصولند فرض ویر یله جکاری مساب
کورد و ککن اوزره ویروبینه هر برندن کفلا سی ایله معمول بتمسک
و حجت الویب بو طرف کوندر سز و مصارف میری ایچون اولن لری
دخی بر خوش حفظ اولنوب مصارف مهمه به لزومی مرتبه صرف
ایتدیمکه تقید بیور سز و ساه جازای اولینک اولن ایکنی ایشین
کولف ایکی بیگ یوز فرق دوشنفر کچیری سردن کج دیسی و بدر کاهی ایله
سکسوغی باشی اغا بند لری کوندر لمشدر انشا الله تعالی وصولند و متنا
کورد و ککن اوزره استخدام ولانم لاشها اولان لحوالی نغزیر و اعلام
بیور سز بنم غزلو برادریم ایوار لک بود فعه ذخیر سی لحوالی بویله
اولدوغی دروغمزده بر مرتبه غم و الم اولمشدر که تعبیر اولنما اولاک
حسن همت و تدبیر کز ایله وقتیه معقول و مناسب اولان وجه
اوزره ذخیر لری ایشدر لکه حسن همت بیور لری ما مولدر
بنم غزلو قزداشم سردن کج دیلرک روس هایون لری و وجهیه اول

با اول ابتدا تذکره لری اخراج و ارسال اول نور لکن تذکره لری است
 کند و لری ویر مکن تدریح و تانی او ذره حرکت بیور له که بر مقدار
 زمان سفریده ینه حاضر بولنملرینه باعث اولورایدی حاضر
 مجتمع اولمشاد مارد را ابتدا لری اولدقدن صکره ارتق خدمت
 بولنملر ملاحظه اولور نیم غرتابو برادرم اسقوق کفر سی و سرتک
 و هلو به طرف لری احوالی معلوم شریف کوزر بوزغه سنجاغنه متصرف
 وزیر عثمان پاشا هر سیک جانینه طالب ایمن میدی کند و ایله خبر
 اگر فی الحقیقه هر سیک طرفنده اولان دشمنک دفع مضرتنه تقید
 و حفظ و جراتی ایله اقدام و اهتمام ایدرم در بر سیه کند و به سرتک
 سنجاغین توجیه و خصوص مزبور ی پاک بر خوش کرک کجه تنبیه
 و تاکید بیور و بوزغه و هر سیک پاشاسی اولان محمد پاشا توجیه
 ایدوب مکمل مقوسی ایله جنابکن ایله معاسفن مامور ایدر سرتک
 او ذره طرفنه اعلام بیور رسر و ما جمادی الاولینک اولن طرفنه
 اثین کونی سیک نفر کیمچری سردن کچدیسی دخی کوندنک او ذره در
 و مصر و شام عسکری لله شهید کلوب سلامت ایله استانبوله و
 داخل اولدیلر اول باقل ان شا الله تعالی و ز حضرتدن برنج کون
 صکره به دت عسکر اسلام فوج کوندنک او ذره در عیاد
 کسلیز ایمن سیز ایشیکزده نقد تانی او ذره حرکت ایت مکران شا
 الله تعالی عسکر اولقدر ایریشوب جمعیت ایله بولور سرتک

وزیر مشارا ایله بر مکتوب دخی که

ایواره دخیه ایرشمد و کی شوکتلو و قدرت لو و کرامت لو پاشا همز حضرت
 و بو مخلصکره عظیم کد اولدوغی مقدم اخی اعلام اولنشدی
 خصوص مزبور عفت دار تعویق اولدوغنه باعث و باری طمشوار
 ایالتنه متصرف اولان وزیر احمد پاشا کت تهاون و نکاسی اولدوغی
 استماع اولنمغله شوکتلو و قدرت لو و افتد مز پادشاه عالم شاه حضرت تکریم
 طبع هایون لری متکدر اولمغله قریحه همایونلرندن طمشوار بکر یکدن
 اگر پاشاسی احمد پاشا بنده لرینه و اگر ایالتن بروجه ارپه لوق بوزغه
 سنجاغنه متصرف وزیر عثمان پاشا به بوزغه سنجاغین طمشوار دن
 عز اولنان عثمان پاشا زاده احمد پاشا بید کبری لرزه احسان بیور ایله

او امر شریفه لری طرف شریفه کنه ارسال اولمشدر وجه مشروح
 اوزده توزیع بیور رسز و ایواره ذخیره کوند ریلوب انشا الله
 تعالیٰ طریقی ایله اولور ایسه اولسون بای وجه کان ایرشدنله
 فرمان همایون بیور بعلغه یو طرفه ملاحظه اولندیکی حالالمشوار
 بکلمه بیکدیگی احسان بیوریلان احمد پاشانک یا ننه بر مقدار
 ارم فوتشیلوب پشته محافظه سی نامیله اول طرفه کوند ریلوب
 ایوارله ذخیره سی صداسی دشمن دینه استماع اولنماق اوزده
 غایت اخفا اولوب حالا ارسال اولنان ایوارله اول طرفه لری
 جست وجو ایروب عون حق ایله اورته لغی دشمندن خالی و محل
 فرصت اولدیغی خبرین کورد و کجای ایواره کیان یک ذخیره لری
 اکسین دشمن خبردار اولدین عون باری ایله بر کجه ده حیاض ایله
 ارسال و تسلیم اولنق اهن و مناسب ملاحظه اولمشدر لکن
 مقصد اقصی انشا الله تعالیٰ ایواره ذخیره تک وصولیدر یو طرف
 ایله می اولور یوخسه احمد پاشای تعیین ایتمیوب وزیر سی اویش
 پاشای می تعیین بیور رسز یوخسه بر غیره رخ اهن وجه خاطر
 شریفه خطور ایروب ایله می بد رسز خلاصه کلام هر نیجه
 معقول و مناسب کورد ایسه کن بای وجه کان ایواره بر مقدار
 ذخیره کوند ریلوب انشا الله تعالیٰ فضل حق ایله سالما ایرشدنله
 تقید و پک بصیرت اوزده حرکت ایسجول تعیین بیور دوغکن
 کیم ایسه غایت مرتبه کجای تنبیه بیور رسز اوله که عون حق ایله
 قریبا ذخیره تک محل مرزوره وصولی خبری ورودی ایله خاطر مرزک
 دغدغه سن دفع این رسز

بودخی قائمه در

بنم بر ارم ایوارله ذخیره سی خصوصند عثمان پاشا اوغلی
 دیدکاری خبیث بک ملعنت ایلمدی حالاحتی مقابله سنک
 کنده یه پوژغه سخاغی احسان اولنوب قوسن بک مکمل و خدما
 علیه ده بندک تابان ایله می فرمان بیورلدی بو باده جناب
 شرفکن وارد اولان خط همایون سعادت تقرولن موججه مرزوره
 قوسن کبیلین پک تنبیه بیور رسز کرفوسن مکمل ایتمیوب و یا خود

کندند مامون دکل ایسه بر موجب خط هما یون جزاسن و بر ویب
 کند ویب سائر موجب عبرت و منصبین بر مستحقه توجیه پیور
 و درخین خصوصه حالیا طمشوار بکلر کیسی احمد پاشا بند زین
 تعیین پیور مکن ملاحظه سی ایله کند و به ترغیب کونه طرفین
 مکتوب تحریر و سینه کوند نشد اکر مزبور تعیین پیور ایسه
 مکتوب نری دخی منصبی امر شریفی ایله معا کند و به ایصال پیور
 والا غیر سی تعیین پیور یلو ایسه ایستحق منصب امر شریفین
 کوند رو ب مکتوب نری ایستحقه سن

سر عسکر مشار ایله دیگر مکتوب

مکتوب شریفین وصول یو لوب مفهومند بوسنه طرفنده
 دشمن دین طرفین ظهور ایدن احوالی تحریر و اشعار پیور مشین
 بنم عزت یو برادرم با ایله اول طرفلرک خل و عقدا موری و مقتضا
 حاله کوره تدبیر و تدارکی و نظام و انتظام امور ای ذریکن
 حواله و کردن همتکن تحمیل اولند و غنی معلوم شریفینک ربو جانینک
 تجهین اولنان طوایف عسکر و اقتضا ایدن مهمات لازمه هر ایسه
 با ایله طرف شریفینک کوند ریلو رسیتر اول جانینک کیفیت احوالی
 نیجه ایسه مناسب حال و زره هر جانینک تدبیر و تدارکی و عسکر
 ارسال و سائر لازم کلان خصوصه صلیبینه لایحه ضمیر مورری اول
 وجه و جیه و زره تقید و انشا الله تعالی عون حق ایله اول جانینک
 محتاج ایله اولد قلمی خصوصه صلیب کور ویب و قیتله ایرشدر مکله
 مشرت دشمن دین مندفع و توفیق الهی برله محالک پادشاهی مکر
 اعدادن مامون الساحة اولغه اهتمام و اقدام و لایحه الایها اولات
 سر عسکر و اعلام پیور رسیتر

کارینه یا زلمشدر

بنم عزت یو برادرم بوسنه بکلر کیسی مصطفی پاشا بند زینه مکتوب
 کوند ریلو ویب طرف شریفینک دن مامور اولد و غنی خدماته کمال اقدام
 ایله اهتمام و هر وجهه تهاون و تکاسلدن اجتناب ایلمیجوت
 تکیه اولندی و کوستن بدل سخا غنه متصرف حین پاشا و دو قدین
 و پر زین سبجا قلمی بکلر زینه او امر شریفه کوند ریلو ویب بوسنه

سرحد نه واقع نوع قلعه سنک و سائر اول حواله اولان محل لریک
 حفظ و عیاریتیه و اسکندیه بنجا غیبکی دخی مقدا ما موس
 اولدوغی اوزره اسکندیه و بار و سائر اول حواله اولان
 قلاع و سائر محفظه سی لازم اولان محال لریک دشمن دین طرفدن
 و کلنته و قره طایغ عاصیلر ندرک حقیق و حراست و نوع طرفلرینه
 ضرر و کز ندا صابت ایتدیرمکه تقید المسجون امرش یق کوندر یاق
 تینییه اولمشدر طرف شریف کز دخی مناسب و معقول کورد و کز
 اوزره تقید و تینییه بیور رسر ^{باید} اقتصنا حسیله بو محال لریک

بر مکتوب دخی

بدون و ایسی وزیر مکرم عزتو عبدالرحمن پاشا مخلص لریک مکتوب
 کلدی بدون تعمیر ایچون لجه نک لزوم و فرمان اولنان بخار
 و جن خور لریک تمام کلک کلین اعلام ایلمش لریک ظاهر اطرف شریف کز
 صحریر ایشلردر بنج عزتو بر ادرم بوندان اولجه طرف شریفلرینه ارسا
 اولنان بشیور کیسه لجه نک الی کیسه سی بدون تعمیر ایچون اولغه
 بر کون اول محالنه ایصالی توصیه اولمشدی حالابود دفعه فرق
 کیسه لجه بینه بدون تعمیر ایچون کوندولمشدان شا الله تعالی طرف
 شریف کز وصولنده اگر اولی کیسه بی بدونه ارسال بیور مش
 اولورسکن فیها و الا هنوز کوندو مدیکز ایسه اول الی کیسه بی ده
 بود فعه کوندور یلان فرق کیسه دخی مجموعی طعنان کیسه اولو
 قطعاً تاخیر و ترخی ایتیبوب معقول و مناسب کورد و کز اوزره
 ارسال و انشا الله تعالی امین و سالم بدون قلعه سته ایصال
 ایتدیرمکه اهتمام بیور رسر و بنجا لرایله جره خور لریک بر آن مقدم
 استخراج و محالنه ایصال ایچون مقدا بو طرفدن کد کلوچا و شلر کوندور
 ایدی که حالامورخ بو صونه لری سیز کوندولمشدر سیز دخی
 طرف کز دن تکرار موند و مشدر امر شریف ایله استعجال ایچون مقدم
 و بیورم مباشر تعیین و ارسال و عون حقله بر کونه کدر ظهور
 مقدم جمیع مهمات لازمه لری ایشدرمکه تعمیر و استحکام قلعه
 مزبوره آمداق قلاذه و انشا الله تعالی و قیله استحکام و بر بلوب
 بوغایله عظیمه دغدغه سن خاطر مخلصیدن دفع کال مرتبه تقید بیور

بنام عز و جل برادر دم وقت غایت نکند مقتضای حاله کوره اقتضا
 ایدن لوازم و مهمات هزینه ایسه قلیل و کثیر محتاج الیه اولدقن
 حضور سارین تکمیل ایتمکله جناب سعادت کز یک تقید و اهتمام
 بورد سزا و لاکه عون حق له دخواه او زره تعمیر و استحکامی حسن
 همتکن ایله برکون اول حصول پزیر اوله **سپه**

سر عسکر پاشایه مکتوب که

کر چه بوندن اقدام اول طرفدن بیکجری یا زلق لعلوالی طرفش بفرمایه
 خیر ایشلمش ایدی کن الله لشد بو طرفدن کزین و مستها اولوق او زره تدارک
 اولنان بیکجری بر مرتبه مطبوع و پستیدین در که انشا الله تعالی اتق
 اول طرفدن یا زلق اقتضا ایتمن بیکجری یا زلق غایله سندن اولیه سز
 و بوندن اول قلیج و قفتان ایله کوندربیلان قیوجی باشی اغایله ارسال
 اولنان د فتردن صکن ماه جمادی الاخره بطنی کونی او جیوز التمش
 طقوز نفر سلحدار سردن کجدیسی و ایرتسی بیل طقسان نفر بیکجری
 سردن کجدیسی و ماه مزبورک او فنجی کونی بدیوز او نوز نفر سلحدار
 سردن کجدیسی و اون بیکجی کونی بیل یوز التمش سکن تقرینه بیکجری
 سردن کجدیسی ارسال و لندی و امر حق ایله روزگار مساعد اولمکله
 مصر عسکری کیمسری بو غانده خيله کلتمش لریدی لشد الله تعالی
 تاریخ مسکو بدن القایدی کون مقدم انلرده کلویب استانبوله داخل
 اولدقاری خبیری کلدی اکثر لواری اولدن کور دیر بلوب حاضر
 اولغله چوقا کلیمبوب انشا الله تعالی سربعا انلرده وارد لر و کربک
 بیکجری و سلحدار سردن کجدیلرینک اردلری کلیمبوب بی در پی کیدر لر
 انشا الله تعالی عون حقله طرفش یکن ملحق و ملاق اولدقنلر عسکر
 اسلامک و قرت و کزین لکی منظور کز اولور اولد که جناب دیناها ایستک
 فصل و توفیق ایله نزیه حرکت کزی مقتضی حالت اولیه که دخی جناب
 شریفلری مستناسنک ایکن عسکر اسلام واروب طرفش بفرماینه ملحق
 اولوب و قتیله دنون طرفنه حرکت و عزیمت بورد و غنکرده یا آنکرده
 کزرت سوار عسکر اسلام بولغله الای عظیم برله شوکت دیز سید
 الانامی اظهار اید سز کیدن عسکر اسلام بو طرفدن عظیم تقید و اهتمام
 ایله کوندربیلوب بربرده مکت و ارام ایتموب سربعا وار مای بچوت

تنبیه اولین و اول طرفین قریب وارد قلندره طرف شرقی کنز در استیجا اللری چون
آدم کوندوب بر کون اول جمع ایندر مکه تعید یور در سز همان جناب
رینا العالمین توفیق و عنایت قرین الیه ^{پیش}

سر عسکر پاشا به مکتوب در

ماه جمادی الاخره ایکنی کونی که بوم السنه در بیک نفر یکجوری سردن
کجدیسی کوندوب و ان شا الله تعالی کی کون صکره اوج سید سکزیون
سواری سپاه سردن کجدیسی دخی کوندوب و شام و الیسی وزیر محمد
پاشا ثنا کاردی دخی بیک در تونز تقریبکان و مکمل اغا و ایتله و شام
قولتک بر مقدار ایله کوندربلک اوزره اولوب شام قولتک قلابی
وسلطان سردن کجدیسی دخی سپاه سردن کجدیسی قدا اولور و عسکر
ان شا الله تعالی یولانق اوزره در نیم سعادت یور بر آدم الله محمد و الله
بوسته عیمة المینه ده تجهیز و تدارک اولنان عسکر مز مستوفاد در
یوندن صکره عون حقله مصر عسکری و سلطان سردن کجدیسی و یکجوری
سردن کجدیسی یور پی ایکی کوندن بر اوج کونده بریش یوزیکر هیچ سلیوب
ان شا الله تعالی کوندربلک اوزره در همان رینا العالمین خیر الیه و سولترین
در توفیق و انشا الله حذرات علییه ده بولوی تادری شاهه اولتاس میسر الیه

بودخی

ار دل حاکمیتک کاغد کلوب نجه وله ملاعینتک ار دل مملکتته
قصد مضرت و انغله امداد رجا ایدوب و دیروچین اهالیسی
دخی نجه و توکل و ورات جانبنده قشلا یان تا نا رطایفه سندت
جور و ظلم کورمکله تعدیبری دفعی التماس ایش احوال لری طرف
شریف لریزه حواله اولنوب اقتصاسته کوره طرف کنز در تعید
اولتق اوزره کندوبیه جواب بخیر اولمشدر فی الحقیقه اولتق
طرف لری احوالین تجسس و تخصص یور و یه مقتضای حال نجه
اولتق حرکت یور و توکل در دخی نجه کاغد کلادی اولدخی امداد
رجا ایش معلومتک احوالی معلوم لکن نیه کندوبیه یان یلان جواب
احوالی طرف شرقی کنز حواله اولند و غی عالم اولنغله معلوم
اولتق اوزره بخیر اولمشدر حاله مناسب وقت و مقتضای
حال نجه الیه ان شا الله تعالی اولتق عمل و حرکت یور در فی المارح م

دیگر مستویکه

بودن اقدم قبوجی باشی عثمان اغابنده لریله طرف شریفینه کوندر
عسکر اسلامک دفتری مفر داتا اوزره نارینخلریله تحریر وارسال
اولنشیندیک حالاندا صکره دخی بجهیز وارسال اولنشد ازان عسکر
اسلامک دخی دفتری نارینخلریله تحریر وارسال اولنشد ازان
الله تعالی قریباً و صوتلری ما مولد ریم عزتلو برادریم اسباب عادی
مکانی مرتبه تقید اولنوب باجمله امور فری جناب ربنا العالمینک
لطف و فضلنه و تأیید و نصرتنه تفویض ایلشد رکفره احوالنه
متعلق بدون طرفندن جناب شریفینه کلان قائمه بی بیم مصطفی
اغابنده لریله ارسال سوره شریفیه مفهومی معلوم اولدی ظاهر اعلو
شرفکندر که اول طرفلری امور جمهوری حواله کردن دنت هم تریک
ارشا الله تعالی هر حاله تحری و جمله ناک صوابیدی و حین شوق
مقبول و مستحسن کورد کلری اوزره بتوفیق الله تعالی بصیرت اوزره
بولنوب وقتان اقتضای وارباب استیشار و سرحد اختیار لرینک
صوابیدی لر و قرار داده رای دین لر و اولان وجه اوزره
عمل و حرکت بیورغله اولدکه حضرت فضل الهی برله مورث کورد
اولور عالیه ظهور نیدن معصوم و باعث شیدی قلوب موحدیت
اولان اعماله موفق اولد سز امین و مرقوم مصطفی اغابنده لریله مصفا
میری ایچون اجه و ووه ارسالی اعلام بیورلمش بودن اقدم ارسال
اولنان باروت ایله کیدن یوز قطار دوع بی انشا الله تعالی اول
طرفه یا نکرده البقیوب بوجانبه اعلام بیور رسالجه خصونه
طرف خاطر کزی خوش طوت سز انشا الله تعالی اجه سز قلن سز انشا الله
و ذکر من طرف شریفکزه مصر و قدر مفید بشر مرتبه لری دریغ
اولنن همان جناب سعادت لری دخی عون حقله غیرت و بصیرت اوزره
اولوب مقتضای حاله مناسبه ایسه آکا کورد عمل و حرکت بوجانبه

واسطه ج مستوی

سر عسکر پاشایه

بیم عزتلو قریب اشم اول سرحد متصوره اسلامه دن بوجانبه کلان
ادملر بهر حال طرف شریفکزه اضرار و بوجانبه کلان کلن طرف شریفکزه

مکتوبش کلودا اول طرف لیکه لحوالی ایسه بهر حال طرفش یکنزدن اعلام
 و اول مقوله کلان ادمه مکتوب ویرلمکه محتاج در که انلیله قولرینه
 اعتماد و اطمینان کله او مقوله لرایله سیردن مکتوب اولق هر وجهه
 مناسب و لازمدر و نیم غرتلو بر ادم شمدن مسکن وقت سفر جلو
 ایدوب و رای پرده غیبیدن بعنایت الله تعالی خیر ظهور بوله حق الطاف
 خفیه ربانی و آثار توفیق بجانی نیکر ان اوله حق وقت کلدی و عون
 الهی ایله طرف شریفکن کیدر حاکم عساکر اسلام اول با اول کیدر بورلر
 و دشمن دینک دخی نه حرکت و کینیتدن اولدوغی معلوم بوندن مسکن
 انشا الله تعالی اول طرفدن اولان و زراعی عظام و میر میران کریم و سائر
 سرحد اختیار لری و اوصل و قوف و ارباب شورا ایله حرکات و اعمال
 و افعال کزده کرک کجه مذاکره و مشاوه ایدوب بوسنه عیمه المیمه ده
 عون حق ایله استغنون استخالی حق خصوصندن وجه مناسب ایله و
 مقتضای حاله کور و قیتله صواب دیدای رزین اوزر و مستعینا
 بالله تعالی تقید و محت ایدوب بو خدمت جلیله فی وجوده کتور مکن
 شوکتلو و قدر تلو و عظمت لو افند مز پادشاه عالمیناه حضرت تلمینک
 مراد همایون میمنت مقر و نازیدر انشا الله تعالی و فوق رضای هم اقتضای
 ملوکانه لری اوزر و حضور مز بورلک و ماییدی ریت مجید ایله و جوی
 کلمسته وجه مناسب اوزر و اقدام و اهتمام بورر حق سبحانه
 و تعالی توفیق و عنایت قرین ایدوب بوسنه فضل و کرمندن تلافی
 مافات احسانله جمله مزی مسرور و مجبور ایله امین بدور قلعه سی
 تعمیر بچون بود فعه دخی التمش کیمه آنچه ارسال و نمشدر انشا الله تعالی
 و مولد سرعاً ایصاله اهتمام و فضل حق ایله بر کونه کدر ظهور تقدیر
 کمال متانت و استحکام اوزر و انعام بولسته تنبیه و اقدام بورر
 و بدور محافظی و زیر مکرر عزت لو عدل و خیر ایشا مخلص لری ملک الکریم
 پاشا لردن یا تندر کسه یوقدر معقول و مناسب کورد و ککر پاشا
 برین بدور تعیین و وزیر شادایه یا نه ارسال بورر مکن مناسب ملاحظه
 اول نور سیتیش

سر عسکر پاشایه مکتوب دیگر

مکتوبش یکنزدن وصول بولوب فهموندن ذخیره و خزینه احوالین

حضرت بیور مشر شمدیه دله الحمد لله تعالیٰ مصارف میری خصوصیت
 آنچه به ضرورت چکدیکز دین خصوصی دخی مقدمه مالیه دفتری
 سوز یلوب ممکن الحصول اولان بریدن عموم سفرینه کفایت ایدم
 قدر ذخیر تخمین و جمله سی طرف شریفکنه فرمان اولمشیدی ظاهر
 بر قاج سنه دن بر اول طرفک اها لسی نه هیئت کیرد و کی وسفاین
 ایله کید چک ذخایر نیسه کرد ایلر ده نه مصیبت اولدوغنی معلوم
 شریفکنرد بو طرفدن کرک سفاین ایله و کرک اول طرفدن تحصیل
 اولنه حق ذخایرک عمر برینه مرتبه دقتل مرتز مرتزه بعد اخری استیجاب
 اوامر شریفه و مساشر کرکند و کسموع و معلوم شریفکن اولمشدر
 و جناب سعادت نری بود ولت علیه ده دقتل دارلق امکان ایله مخصوص
 تعریفه حاجت اولیه حق مرتبه معلوم شریفکنرد حال کرک
 اقتضایدن ذخایر تدارک و کرک عرب کرسی و نول سفینه و اجرت
 جن خور و سایر محتاج ایله اولدوغن مهمات سفرینه نک لوازم
 مهمه سندن ضرورت چک کیوب اقتضای وقت و ذره تکمیل
 اولنق همچون بود دفعه دخی بروجه نقد کیوز الی کیسه آنچه ارسال
 اولمشدر انشا الله تعالیٰ و سولند دفع ضرورت ایتمک اسلوب
 حکیم و ذره تعید بیور رسر و قصاب باشی احوالین بازشرسر
 فی الحقیقه خصوص مزبور ده عزتلورد فقر دار پاشا مخلصاری بولنه
 معنایقه به باعث اوله جو حال قوم مق کرک ایدی حاله منازلت
 اولان قیون نری سور و ب طرف شریفکنه سر بجا اولاشدر مسجوت
 مرقومه التمش بولنه آنچه ویر یلوب بنیه اولمشدر و سین قلعه سی
 تعمیر ایچون دخی بو طرف ادم تعیین اولنق و ذره وزیر شاد
 الیه بنیه اولمشدر بتم عزتلورد دم مصر عسکر ایمر حق ایله روز
 کاد ساعد اولدوغندن بر زمان بوغاز لرد اکلند بوشمدی بویه
 کلوب حیلده نقصان نری اولغله بو قلمق اقتضای ایدی بو قلمق
 تصور لری تکمیل و بجه دله بر قاج کون دخی کلور لر بونلر سایر
 عسکر اسلامدن بر مقدار کیر وجه واره بققاری معلوم شریفکن
 اوله بو وقتن درم بین و دولت علیه نک بولله بر اعظم و مهمند بولنه
 کرک بوز و سین ملا و بدنا کلفق اختیار ایدوب بو قدر زحمت چککاری

اوله که جناب رب العالمینک محض و لطف و کرمی ایله زحمتن هبیا
 اولیوب انشا الله تعالی ما سوز مرتبه خدمات علیه به موفق اوله اینتر
 واردل احوالین اعلام سوز مش سز ظاهر طرف حرکت اوزره اولغله کنسید
 عاقل طور مامق کرکینه ده مناسب و مقتضای حال پنجه ایسه هر
 خصوصن معقول و مناسب کورد و ککر اوزره عمل سوز سز و اولغله
 دوغ تک لر و بین یا ز مش سز یوندن اقدم بار و متایله کیدن یوز قطار دوش
 اول طرفه ایقونکن ایچون مکتوب یا ز مش سز شدیه ذک ایقوش سز در سز

کارینه یا ز مش سز

بنم عزت لور ادرم قائمه کزده بدون قلعه سته ارسال اولتان قرق قطعه
 شاهی طوبی و اصل اولدوغین اعلام سوز مش سز یوندن اقدم بدون
 طرفه اولن قطعه قولونورنه طوبی ریخی کوندل دو طرفه شریک کزین
 اعلام سوز مش سز ایدی شاهی طوبی را لاله الله تعالی و سول بولدوغی خبری
 کلوب انارنجب و اصل اولدی و مقدم ابدونه کوند ریالان اوچ
 عوان طوبی نکلن غیر ریخی هوان طوبی کوندل دیغی انارنجب ریخی خبری
 و پرونده ترقیبز اعلام سوز سز

بزم مکتوب ریخی

حالا طرف شریکین مصارف سفره ایچون ایکیون الکیسه ایجه و بدون
 تعمیر ایچون بودغه ریخی انش کیسه ایجه کدکلو چاوشلردن علی اعان
 بند لرینه تسلیم و طرف شریکزه ارسال اولمشدین انشا الله تعالی و سول
 ذکر اولندوغی اوزره ایکیون الکیسه طرف شریک کزده مصارف همه
 سفره بیاسلوب حکیم اوزر و خرج و دفع ضرورت ادوب و بدون
 قلعه ری تعمیر ایچون اولان انش کیسه ایچون انشا الله تعالی و سول
 برکون اولدوغی و مناسب کورد و ککر اوزره محله ارسال و ایصاله

اهتمام سوز سز

مشار الیه مکتوب دیگر در

بنم عزت لور ادرم حالا مصر قولی بو قلوب ایکی بیلک اوچیوز طفقوز
 نغز موجود لر اولغله اوز لرینه درگاه عالی توجی باشلردن
 علی اعان لر تعمیر و انشا الله تعالی کرمی کوند طرف شریکینه
 ملاقی اولوق اوزره ماه رجب الفریله در ریخی خنیر کونق بو طرفه

ارسال و حکم تنبیه و انتغله مکتوب بخاست خیر او نمشد
ان شاء الله تعالی و وصول رتبه عدد لرین و نه کونده و اورد قلبین اعلام

بیورس بیورس

سر عسکر مشاوار الیهه یازمشدر

بوسنه مبارکه ده عون و عنایت رب مجید ایله بجهیز رتبه
و بیورس ارسال اولنان اوج بیگ بشیوز نیش اوج نفر سپاه
و ایکی بیگ اوج بیوز سکسان بش نفر سجدار سردن کچدی بیگ
بجموعی بش بیگ طفقوز بیوز الی سکن نفر سپاه و سجدار سردن
کچدی بیگ مفراتی اوزره دفتر لری بخیر و طرف شریف کن
ارسال و نمشد در مزبور لر دن دفعه اولده کوند ریلان
ایکیوز سکسان طفقوز نفر ایوب اول طرفه و وصول رتبه ایکیوز
یکم نفر وارمق اوزره اعلام بیورنش بود دفتر دره هر برنگ
اغالی و بیوز باشیلی معین و مصر حدر دفتر مویجه بیورس
رؤس همایون ایله بالتمام نقران تکمیل ایتدروب و جمله سن
معقول و مناسب کورد و ککن اوزره خدمات علیه ده
استخدام و موجود و ناقص لری نه ایسه بنه حقیقی اوزره طرفین
اعلام بیورس و کچن سنه خدمت علیه ده موجود بیورس
ابتداری ویر ملک اوزره طرف شریف لر دن رؤس همایون و قی
کلن لر دن بود دفعه دخی بدیوز بگری طفقوز نفر ایستداری کوند
بونلر دن دخی روسلری کله ای حینه زمان اولدی و افرستوقاری
اولمق کرا ان شاء الله تعالی بونلرین مقدا اعلام اولند و غی اوزن
معقول و مناسب کورد و ککن و قده کمال معان و تقید ایله
توزیع بیورس بنم عزت لو براد دم ایوارک ذخیره سی احوالی
بونلر دن اقدم بوصیه و سپارش و نمشیدی بواندک نه کیفیته فراغ
اولند و غی هنوز اعلام بیورلما مغله انی دخی اعلام بیورس
و مصر قوالری بوجا بده بوقلنوب ایکی بیگ اوج بیوز طقسان
طقوز نفری موجود لیتوز بر نفری تا موجود کله کله هر زمر نک
موجودی بیم ایله اشارت و تا موجودی بیم سزا و لمق اوزره
دفتر بیگ عینی صورتی طرف شریف کن کوند رتبه ان شاء الله

وصولند سزخی سوال محرز او زره یوقلوب اندن دخی موجود
 و ناموجود نیایسه حقیقی و زره اعلام سور سز باقی ^{همیشه} _{۹۶} میزند
یوقلوب ایله معا کیدک قائمه در
 بنم عزتلوور فقلو فرزنداشم باشای عالیقدر حصرتلری بوسته
 مبارکه ده اگر عسکر و خزینه و اگر ذخایر و جبه خانه حضورند
 چکالان محن و شداید باجمه معلوم شریفکزد و الحمد لله تعالی
 اسباب ظاهر بدین یا نکرده مجتمع اولان عسکر و جبه خانه و مہما
 سایر و ذخایر مقدا اولان سقر کردن فضل حق ایله زیاد و مستوفی
 ایدوکی ظاهر در و جناب سعادتلری و وزرای عظام مل اکثرینک
 اقدمی و ارشادی و دولت علیه نک خیر خواھی هر جهتله رای
 و تدبیر و رشد و سدا و اصابت بزرگ شوکلو و قدرتلو و عظمتلو
 اقد فرزند علم عالم رای ملو کانه لری محیط و شامل اولد و غنایت
 اولطر فلر باجمه امور جمهورین مستعینا بالله تعالی بدینو کین
 تسلیم و حواله کردن ذمت همکن ایدوب و زرا و میریران و سا
 باجمه سیزکله ماسورا اولان طوایف عسکر اسلام حقند شکر
 و شکانکن مقبول همایونلری اولدوغی و بوسته مبارکه ده انشا
 الله تعالی هر حال دین و دولت علیه بیکلی خدمت وجوده کتوروب
 اول طرفک احوالی نظام بزر اوله سی سیزدن مطلوب و مراد همایون
 جها تباریلری اولدوغی سیزد نعات و کرات ایله اعلام اولمشدی
 اشک و الله العالی الاعلی کرله عسکر و خزینه و کرله جبه خانه و مہما
 سایر ده و کرله استقلال کن احوالزند فضل حق ایله قصور کزینو
 ان شاء الله تعالی و جها من الوجوه بهانه بوله حق حال قلیوب جمله سی
 کابینگی کورلشدر همان عون و ناید رب العالمین ایله جناب شریفین
 کمال مرتبه عبرت و حیثیت و مردانہ و مدبرانہ حرکتکن منوطلدر
 بو قدر خرج و مصارف و زحمت چکلوب و الحمد لله تعالی اسباب
 ظاهر چا اولان عسکر و مہمات لازمه بو قدر مجتمع اولمشکن عیاناً
 بالله تعالی بوسته ده بنه مراد او زره اینش کورلکده و فضل حق ایله
 دشمن دیندن اخذ انتقام اولمشق و تکاسل اولشور ایسه عاقبتی هر حال
 ایله کوچلک و معصوبه مؤذی و لاجتی بک ملاحظه اولنه بر دیر بوب

هر حال ایله حضور و زحمت و غیره فکر و ملاحظه فی تریزه ادب
 همان فضل حق ایله جل همکن بوکامصرف و کچه و کوند نذکرکن
 بو اولوب انشا الله تعالی هر نیجه معقول و مناسب کور یلویایه
 بای وجه کان بوسنه عمده الممنه ده فضل الیه ایله وفق
 انما مول خدمت وجوده کتور مکی سعی و وقت ایتملی سز سیز کلاه
 مامورا اولانکرکنک و زراومیر میران و کرکنه سائر لیدر کانتا من
 کان مناسب کورد و ککر خدمات علیه ره استخدام یورد
 و هیچ برنجی کندی حاله قوسوب کیمسین تشدید و تحویف
 و کیمسین تلطیف ایله استخدام ایلوب تکامل و تباوان ایدنر
 کیم اولور ایسه اولسون جزای سز اسن و یروب سائر موجب
 عبرت ایلیه سز بو خصوصاً سز مرخص سز حاصل کلام بود
 شوکتلو و کرامتلو و عظمت لو پادشاه سز سز مامورا اولدو و عسکن
 امورده هر حال ایله رخصت و یروب وانشا الله تعالی ای حال
 بوچکلان رحمت مقابله سندن بوسنه سز دن خدمات کلی
 مامولند در لرا کاکور، هر طرفی فکر و ملاحظه یوروب سعی
 و کوشش و مستعینا بالله تعالی وقت و همت ایلیه سز جناب رب العالمین
 سز دن مامولز مرتبه خدمات علیه و جلیله به موفق ایلیه
 و همت غائبه لرینه لساناً بعض کلام سز ایتمشد سوال یورد و عسکن
 معلومش بقکن اولور

مجدد غایب لساناً بسیارش بیور بلان جو اباردر

بوسنه مبارکه ده امور سفرینه ایچون مالا و بدناچکلان رحمت
 نهایت یوقدران شا الله تعالی کند و لرندن هر وجهه خدمت وقت
 مامول اولور و سفره لازم اولاق خصوصاً سز برقصور قلاشد
 جناب باری خیر ایله مقدر اتمش اوله انشا الله تعالی بوندن مکی
 عون و تأیید الیه کند یلرینک غیرت و همت لرینه قلاشد
 بواند دلک نیجه حرکت اید حکاری علام اولمندی ایچن بو طریقه
 ملاحظه اولنان بود که اگر کفر حرکت ایلوب ایوار قلعه سنک
 محاصره سته کور ایسه و جمله نکر رانده معقول و مناسب ایسه
 برودن دخی الکلیه مجتمع اولان پیاده و سوار ی عسکر ایله وقت

و زمانه و کجید ل و صور ل رال و بر راییه او ز زینته و اریله یوخسه
 کچید ل رال و بر سیوب و یا خود و ر را و سجد اختیار لری معقول
 و مناسب کور عز ل راییه ده استرغون قلعه سی استخلاصنه تعید
 اولمغنی مناسب کور ر ل راییه استرغون قلعه سی محاصره اولنه لطف
 حق ایله هر خصوصه یولیه حرکت و اقدام و اهتمام اولنه اکر
 لطف حق اولوب کفر هیچ حرکت ایتمز ایله بنه استرغون او ز زینه
 و اریلوب ان شالله تعالی تخلیصنه سعی اولمق او ز زه بوسته شوکت
 و قدر تو پادشاهین یولیه خدمت مامول بدرت

بر مکتوب دخی که

حالا قیصره محافظی وزیر مصطفی پاشا یکجیری اعالی زمانه
 طعنان دوت سنه سنه معناد او ز زه رکاب همایونه ویر یله چک
 بیت المال الفجه سین و بر سیوب هنوز ذمتده اولمغله بر کون اول
 مبلغ مزبوری بی حال تدارک و سر بیجا ارسال و تسلیم خزینه ایتمیچون
 امر شریف عالیشان ایله طر فمزدن ادم ایله مکتوب ارسال اولمغله
 جناب شریفانین ده مکتوب تحریرا اولمشدر ان شالله تعالی وصولن
 مرقوم بند لری بر کون اول مانورا اولدوغنی محلی ارسال و اتمام خدمت
 اتمسه طرف شریفانین دخی تنبیه و تعید یوردوب لازم الانه ای
 اعلامدر حالی اولیه سز سیز

سرس عسکر پاشایه

مکتوب شریفانین وصول بولوب مفهومی معلوم مخلعی اولدی
 قصاب باشی و کیلی اولان خبیثتی تبدیل ویرینه آخری استخدام یورد
 اعلام بیور مشر معقول و مناسب بیور مشرنا و معوله خدمتده
 نکاسا و خیانت او ز زه حرکت ایدن لری عزل و استحقاق اولن لری تخلف
 بیور مشر و مزبور لکه کججه حساب و کتابت کور وب مال بیوری
 کسر و ضرر ترتیب و برجه سی منابع و تلف اولماق او ز زه تعید ایلمک
 معنی او ز زه اعلام بیور مشر و بدونه ارسال بیور بالانجه خانه
 و طوبیخانه مهمان لری دفتر لری ارسال و طرف شریفانین مصادف
 میچون ارسال اولنان اکیوز الکیسه ایله بدون تمیزی ایچون
 بود فعه کوندر بالان التمش کیسه و وصول بولمغله سر بیجا مخلنه و

کوندن مک او زره اولدوغلاری اعلام بوردن مش سزا اولدک لطف
 حق ایلده قلعه مزبور تعمیر کونجه کمال متانت ایلده وقتیه انعام
 بیز اولسنه و خندقنک دخکای بنغی تظہیرینه و سائر خصوصیات
 کمال معان و وقت بوردن و توکلین کلان کاغذلری ارسال
 واردلن کلان بند کزلن جوان تحریر و بدونه شجیه دن کلان
 تاجر کز تقریرین اشعار و بوانشاده اسلوب حکیم او زره حرکت و شجوه
 بدون والیسی وزیر عبدالرحمن پاشا مخلص کن تنبیه بوردون و عکاز
 تحریر بوردن همیشه جناب رب العالمین جیبی اکر می هر متنه
 قلوب قاسیه دشمن دینه رعب و هراس نقاشی ایلده لایق دین و دولت
 علیه اولور اعمال و احوال ظهور و وجود بیز اولماسن مقدر و جناب
 سعادت لرینک حسن تدبیر اصابت بیز حکیمان ایلده هر حال ایلده وفق
 رضای عین اقتضای جهان داری او زره خدمات محمود العواقب
 حصوله کلین دستر ایلده امین و اعلام کز او زره دردن بفرزده
 وار بجه یول و زرنگ اولان قصبات و قرادن سفر همایونه مامور
 اولان طوایف عسکری سوروب و یکجری و یکجری اید عاستنک
 اولنلری سردار لرینقسه اوسکه کوندروب اند خدمت علیه ده
 موجود بولمق او زره مؤکد و مشدد ز او امر شریفه ایلده اوج عدد
 کدکلی ذعیم اوجاق طرفندن بر چاوش تعیین و کر کججه کند و لره
 مالموجه تنبیه و تاکید اولنوب و بدون واکر و قنیه نغز اتندن
 بوسته ~~نوه~~ طرفند متمکن اولنلری سور مک ایچون دخی بر کد کلو
 ارسال اولمشدر مز بود لر کز هر بری نفعی قنایه مامور اولد قلربک
 د قتری حضور شریفه کوندربلوب و هر برینه اویله تنبیه اولمشدر که
 مامور اولد قلری او زره او مقوله لری سوروب اوسن محافظینه
 ایصاله مامور اولان بند کره تسلیم ایدوب اتدن کاغذالوب کلر ایچون
 تنبیه اولمشدر بوندن مقدم سور بچیلک ایلده بر قوجی باشی اعلا
 بند لری ده کوندن رشیدی انشا الله تعالی پس مانان اولان ملوایف
 مزبوره بوندن صکر بر برده قرار ایدک سیوب مامور اولد قلری محلان
 خیزه عسکر بجمعه اولنلری مامولدر ~~کنارینه دخک~~ اشوبامه
 رجب لغزده اولنلری خمیس کونی رهبری توفیق رب مجید ایلده زون

طرفه گذار و اندک دخی مناسب و معقول کد ولد و کواوزر مستعینا
 یا الله تعالی صوب ما مور و توجه و غیرتترین اشعار بیور مشر جناب
 رب العالمین محض فضل و عنایتند تا بید و نصرت و قریب حال ایدوب
 و فوق دخواه اوزر و لحوال اعمال وجوده کلمین میسر ایتمکاه جمله
 مسرور و خندان ایلیه مکفوب شریفان شو کولو و قدر تلو و عظمت لو
 افتدز بادشاه کینی پناه حضرت تارینک رکاب کامیاب حضور بشید
 التهاب جهیا ندا دیلرینه عرض اولوب غیرتینک احوالی منظور مالوکا تیر
 اولدوق توجیه درون صدق مقرون همایون ذلر یله جناب سعادتین
 و باجمله عزت مسلین و کمان موحدی جناب رب العالمینک حفظ
 و اماننه امانده و انواع فوز و نصرت و آثار حسنه ایله قریب العین
 اولمینه دعای خیر اجابت اثار ایله لب حبتان اولمشهد در ویر برده
 سیزی و سایر عسکرا سلامی حضرت الله تعالی امانت ایلدک اوله که
 لطف حقه ما مولز اولان مرتبه خدمات میروره و مساعی موفوق
 مشکوره وجوده کتور مکده موفق اوله ستر و بدون والیسی غریلو
 عبدالرحمن پاشا انا کارلرینک یاتنه ایدین سنجاقنه متصرف عثمان
 پاشا بندگی تعیین بیورد و غکری اشعار بیور مشر حضور مزبور
 محیرا و نمه سی بدوند عسکر قلبی ملاحظه سی ایله دکل ایدی اول
 طرفلرک باجمله سوری مستعینا بالله تعالی متهمترینه تحمیل و نقله
 هر نیجه اقتضا ایدوب معقول و مناسب کور یلور ایسه اقتضای
 وقت و حال اوزر و عمل سوردن همان حضرت الله عزوجل ایله معین
 و نصیر و یاور و دستگیر گز اوله

بند دخی قائمه در

و بدون طرفه کلان تاجر استادن اولان قریب دخی کورلدی
 مقدمای دخی رایج دفعه جناب سعادتین طرفینک نظام و انظامه
 و رعیت و عسکر موجب راحت و آرام اولان اصلاح ذات البیور

خصوصاً سیرتک اسبابه حکیمانہ تشبث و وجہ احسن ایله
 وجوده کتورسته تقید و اهتمام بیور ملری اشعار و لغزش
 ایدی حالاً شیخ بولان احوال مقدمات سعی و درتارینک نتیجه
 بزیر اولدوغنک اما سنج اولدوغنی مقرر در ما مولد که نما بعد
 دخی زسته مدارانده و لطفی اللسان بر اقیوب اسلوب حکیم اوزر
 حبب قلوبارینه باعث اولور حرکات و اطوار ایله ان شاء الله تعالی
 قریباً بر خیر مصلحت و وجوده کتورمکه بک تقید و اهتمام بیور در
 حضرت الله لایق دین و دولت و موافق عرض و ناموس سلطنت
 اولور حاله و وجوده کتورمکه موقولیسیم

سر عسکر پاشایه مکتوبه

حالاً دیوان هیون ترجمانه اردل حاکمندن بر مکتوب عینی ایله
 ترجمه سی و مزبور طرفدن یازیلان جوابک صورتی حضور
 شریفه ارسال اولوب منظور شریفکتر اولدوق مفهومیتم
 باجمله احوال معلومکن اولور و نجه و له و نزدیک ایله معنی
 اولان صلح کرده اولان مواد محلندن اخرج اولنق ایچون تینه
 اولتمشدر ان شاء الله تعالی بوندن صکر اول دخی کوندر یلور
 و بوندن صلحه متعلق احوال ایچون چیقا جق ادر ملری
 استرایسه جناب سعادت لری طرفه و استرایسه رکاب هیون
 کلای ایچون مرخص اولمشلرد امدی نیم سعادت لور ادرم هر
 احوال معلوم سعادت تکر در و طرفه های بوندن توکلای خصوصاً
 مقدمات تحریر اولدوغنی احوالنه و باجمله اول طرفلرک امور
 جمهورینه مازون و مرخص و خیر خواه دولت علیه سز
 اقتضای وقته کوره اول طرفه اولان وزر و سر حد اختیار
 وار بای شور و اهل و قوف ایله و قتلہ مذاکر و مشاوره
 و جمله نک سوابدیدی اوزر ان شاء الله تعالی مقتضای وقت
 و حاله کوره معقول و مناسب کورلدو کجا اوزر لایق
 دین و دولت خیر مصلحت و وجوده کتورمکه سعی و درقت
 بیور سز هر وقتک بر اقتضای اولدوغنی معلوم سعادت تکر در
 همان اسلوب حکیم اوزر حرکت و درقت ایله ان شاء الله تعالی

دین و دولت و با کجایه عباد الله نافع و سودمند خیر
مصلحت صورت بزیر اولیست همت بیورر سر حضرت رب
العالمین هر امور کزی آسان و خیر موفق ایله بیست و هفت

مکتوب دیگر در

بوندن اقدم ارسال اولنان مکتوب بزرده عجمه و له و وندیک
طرف ایله جین مصالحه ده منعقد اولان مواد صورتی محبت
اخراج و ارسال اولنوردیو یا ز نشیدی حال محبت فی حقیقار ایلی
طرف شریف کزه ارسال اولنمشدر منظور شریف کن اولدوق
معلو مکن اولور لکن له طرفه متعلق اولان مواد ده بر طریق
ایله توکل مازده سن داخل ایلمشدر انک لحوالته ایسه جناب
سعادت تری مقدمانه وجهله مرخص و ما مور اولدو عکرم معلو
شریف کن درینه ده خصوص مرزورده همان جمله تک اتقانی
و رای صوابیدی اوزره ان شا الله تعالی وقت و رینه و عباد
الله نافع و مستحسن اولور وجه مناسب اوزره عمل بیورر سن
بیست و هفت

بود حتی کما رینه یا ز نشدر

بجم عزت بیورر دم بو مواد صورت تری ان شا الله تعالی حین اقصا
سین لازم اولوردیو اختیار طایا انکرده حاضر بولنق ایچون مخفی
ارسال اولنمشدر ان شا الله تعالی وصولته غایت پوشید و
مخفی اولوق اوزره کندیکر حفظ ایتدیوب بر مرزده اعلان
واقشا بیورر سن ان شا الله تعالی وقتان یا انکرده حاضر
بولنوب مقتضای حال و معقول و مناسب کولدیکی اوزره حرکت بورد

**اردل حاکمین دیوان ترجمانی الکسیا نددتیه
کلان مکتوبدر که بر صورتی سر عسکر یا شایه کوندر**

عرض بود تدن صکن اعلام اولنان بود که طرف همایون شهر
یا دیدن کلان نامه همایونه و دولت و سعادت و مساجد دولت
افند فر حضرت لرتیک مکتوب شریف رینه و بر د و کز جواب تحسیر
و ارسال ایله و کز مکتوب لردن معلو مکن اولوب تکرار تحسیر حاجت
یوقدر عزیر طرفندن اذ منزل بری عورت ایلیوب عجمه جاسارینک
وله قرانک و وندیک جمهورینک رضای ایله طرفیه خیر و وجه

او زره عقد صلح و صلاحه نصارا قرالدینک مخالفتی اولدی و غنی
و توسط مری قبول ایلد کله خنی درمخز ایله یلدر مشلرد را بحق یو یانی
بلک استر که قدر تلوال عثمان پادشاهی طرفندن قبول اولن حق
شر و صلح و صلاح ندر سز بواحواله تقید ایتمک کرسکه خصو
مز بورده قدر تلوا پادشاه حضرت تلرینک مرادنی بزیده و زیلکه
اقدام و دقت ایلمک باعث منفعت اوله ادمز بیولک تدار کلس
کور دی عظیم خزینه ص فیله جمع اولمش ذخایر و خور کور لیوب
تعجب اولنه حق جیه خانه و مهمات احضارینی چاسا ر عسکر لری
هر طرفدن و یکدل اولنار جان بندن دور میوب بر جمع اولن
ایدیلر و رعایایه زیاده کوچک اولماق ایچون باشقه یولوردن
کلور لر ایدی و نیجه هر سکرتدن بر قاسی بوسفرده بیله بولنوق
اوزره در و بیله یکدل اولن ایچون سائر نیجه بکله دعوات ایدر لر
اول سبیدن کچن سنه لردن عسکر لری زیاده اولن اوزره در و نبله
دخی دولت ایله جنک ایلمکه تور و یزند قرار ویر مشدا اسپانیه
قرانی و پاد و نامش سفینه لر ایله و تکلی به امداد اید جکدر ادمز
تقریر ایلد و کله احوال بود در سعادت اعلام اید سز ادمز کانون
نایده یولایوب عودت ایتمکله کیدیلن مایوس اولوب بر معتمد
اد مخری دخی یولار قعودت ایلمک تقریر ایلدی کله احوالی سز اعلام
اید رن زبر قیاس ایدر که سیزک و ساطتکز ایله بومعقوله احوال
زیاده امنیت ایله مکالمه اولنور و تو کلی به متعلق اولان بعض
لحوالک تحریر فی تریله ایدر لک اما مخرته ده صورت ظاهرده
اولان یلابنی دوستلوق و سعادت تلوا صاحب دولت افتدر
حضرت تلرینک درونی احاطه ایلد و کله کور مکله دولت علیه بیون
زیاده ضرری سرایت ایسون دیو حقد بعصیرت اوزره اولنوق
ایچون در سعادت اولان صد اقمق بلیمک اعلام ایدر در مزبور
تو کلی صلح و صلاح مکالمه سنه توسطنی یکی دفعه در که خزیستانلره
عرض ایدر مرادی بودر که بوبهانه ایله دولت علیه تک ضرری ایله
کند و منفعتی و کدواشی کورده بواشاده چاسا دلک لطفنی دجا ایدر
و قیاحلرینک عفو اولنمهن نیا ایدر بوانه د کین التماس لری حسین

میوند او ملدی اگر زوجه سنک چاسا رطرفینه قولوغه متعلق
 عرض و نیاز لرینه بناء بر سخا و لو رایسه شو کلو پادشاهن حضرت لرینه
 وارد و بویه عظیم دشمن اوله بقدر بولحوالی فکر و ملاحظه کنه حواله
 ایدرز **ترجمان طرفندن اردل حاکمه** با زیلان مکتوبد
 مکتوبکز کادی مفهومتد نتیجه و نه و ونندیک طرفندن سیزلش
 توسطکز ایله طرفینک رلحق ایچون مسلح و صلحه رصا لرین اعلام وینه
 عظیم تدارک اوزره اولدق لرین محترمالیش سیر سیز بورت علییه ناک
 قدیم الایامدن خیر خولوی و خالص جرائع و بند سخی اولدوغکن بناء
 سعادتلو مرتلو و راقبلوا قدم صد اعظم حضرت لری دخی
 و ساطتکن قبول ایدر لر و سیزلش رسم قدیم دولت علییه معلومکندر
 عنایت حق و حضرت قادر مطلق ایله بوندن بویله خیله زمان دخی
 مستوالیه جوانب ربعده اولان عدای دین و دولت ایله جنک
 و جدال ایله اگر جبهه خانه و خزینه و اگر عساکر بیاره و سواری
 بیج و بی پایان در و بوکون ادرنه دن حرکت بیور لسه حدوت
 افزون عساکر ایله قلقوب توجه ایتمکه قادر در و لکن مطلق
 سلاطین عدل ایلیک مطمح نظر لری همیشه رعایا و برابا و کافه عباد
 اللهمک راحت و اسوره لک لری اولمغله طرفینه نافع و خیر لو اولد
 لحواله مساعده بیور لر و جمیع ازمنه ده بو مقوله امور معظمه
 مکالمه و مذاکره محتاج در و سابقا دره دخی بویله اوله
 کلمتد سیزلش و ساطتکز ایله مواد سولیشیک ایچون ادماری
 چقسون و مخیر لر در استر رایسه حالیا انکر و س طرفندن سیر
 اولان وزیر مکرم دولتلو و سعادتلو بر ایم باشا حضرت لرینه کلمتد
 اول طرفنک امور جمهوری با نجله وزیر مشاور ایله حضرت قدرنیک
 رمی رزین لرینه حواله اولمشدر و استر رایسه بالذات دولت
 علییه به کلسون لر عتیق و جدید سولیشیه حک مواد سولیشیلوب
 انشا الله تعالی بر صورت بونور دولت علییه ناک حوالی معلومکندر
 اظهار خلوص و صداقت ایدن لر بایب زانقلری کشاده در و دخی
 و عدوت اوزره اولن لر دخی فضل حق ایله مقدار لرین بلدن
 پروالی بو قدر همان اوله که طرفینه راحت حاصل اولور بر خیر لری

سلیت سیرت یوز کردن ظهور ایدوب اویله اد ملریت
 چیقار مغه سعی ایلیه سر و توکل الحوائج متعلق بعض جواب
 یاز مش سر مزبور الحوائج و افعالی سیرت بلد و کز کی بوندی
 بلنشد سر عسکر **ابراهیم پاشا** حضرت تارینه مکتوبه
 مکتوب شریفکن وصول بولوب مضمونده رجب شریفک
 اون طقوز بنی حمیس کونی زمون طرفته گذار و بکرمی التبحی
 کونی متوکلا علی الله تعالی عزیمت بیور مکنی اشعار بیور مش سر
 جناب حضرت حق معین و ظهیر کز و یاور و دستگیر کز اولوب
 و الطاف خفیه الهی و وجود مجید نامناهی ایله مؤید
 و منصور و انواع فوز و ظفر و وفق رضای بر اقتضای
 جهان داری اعمال و آثار وجوده کور مکه جمله مزی سرور
 ایلیه و بدون تغییری چون یته آنچه ارسال لازم اید و کین اعلام
 بیور مش سرها لا بود نعه دخی التمش کیسه آنچه ارسال اولمش
 انشا الله تعالی وصولتک سر بجا و عاجلا معقول و مناسب
 کور رد و کز اوزره امین و سالم ارسال و ایصالتی توصیه
 و انشا الله تعالی کون اول کمال متانت و استحکام ایله اتمام
 اولسنه تدبیه و اقدام بیور سر و قره دکن طرفدن کلش نغیر
 سفینه سی و لما مغله تجار سفینه لردن مناسب بها ایله
 دقیق و شعیر و یکسما دشراسی ایچون آنچه ایله ادم کوندرد و کز
 اعلام بیور مش سر معقول اولمش اما تیمور قیو کر دانه اولمقوله
 سفاین کچر مکی مامور قیو جی باشی یوسف اغابنده لردن قریبا
 مکتوب و دفتر کلوب عون حق ایله یوز اون بیک کیلدن تجاؤ
 شعیر و خیله دقیق و یکسما د سفینه ل ایله کرد ای مز بوزدن
 کچیروب بولاد و عین اعلام ای مکه دفتر بر صورتی حضور
 شریفه ارسال اولمش در منظور کز اولدوق معلوم شریفکن
 اولور و نکر ارغای موئی ایله و بلغراد قاضیه و ادرته
 بوستانخی باشی اغابنده لینه مؤکد و مشدد و امر شریفه
 و مکتوب کوندربلوب کلان سقایتی قطعا تاخیر وارم ایدر بوب
 انشا الله تعالی عقبه کزیه ایرشدر ملر چون یک مؤکد تدبیه

او نمشد و رسم و سمنده و اسکوب و اطرافده اولان قضا کرده
 بر طریق ایله سفر دن قلاتری و سگ جبری محافظه سه سویر
 ایچون طرف شریکزدن ادم تعیین اولنوب بوجانسدن دخی مباح
 ازسالی اشعار یورلش خصوص مزبور ایچون مقدا اوج کدکوزیم
 اکید و شدید اوامر علیه ایله تعیین و ارسال اولنوب و هرری مفعی
 قضایه کتد کلرینک دفتری دخی سینه کوندلشیدی انشا الله
 تعالی ماورا اولد قری او زره اتمام خدمته اهتمام ایدر لر و دشمن
 دینک استرغون و ایوار طرفنه عسکری کلدیکن اعلام ایلمش سن
 جناحق هر حالده تدبیر نین کاسد ایلیوب اوله که عون حق ایله سهل
 و جهله ماورا اولد و عکز خدمت دین مین منصفه ظهورده و فوق
 دلخواه او زره جلو کر اولوب دشمن دخی محذول و منکوب و جنود
 معوذنی دایما نصرت و فرسته معصوم ایلیه امین و توکل طرفند
 جناب سعادت نینه کاغدی و ادسی کلدیکن اعلام یورمش سن
 مزبور هر وجهله احوال طرف شریکزه حواله اولدوغی تعریفه
 حاجت یوقدر انشا الله تعالی اتفاقا را و معقول و مناسب کورد
 اوزده عمل و حرکت یورر سن و اردل طرفنه متعلق بعض احوال بحریر
 یورلش مزبور لشدیون همایون ترجمانه کوندرد و کواغدی و یازیل
 جواب بوندن اول غیبیه طرف شریکزه اعلام و نمشد معلوم شریکزه اولور

کنارینه یازلشد

سرحد منصورده اولان پاشا لر مجر کند و لر حمایه و استراحت ایچون
 بعض مرتبه قبل و قال پیدا ایدوب بر طریق ایله بر لرنک قالوب خدمت
 علیه ده موجود بولنماغه بهانه جوا اولوب جا ایشیر لر خصوص
 و زاندن اولان محل پاشا غرتبه جیان و متکاسل اولوب برندن حرکت
 اتمامت امینه سی ایله بهانه ادادوغی معلوم شریکزدن درامدی
 او مقوله لکاشان کان بر فردی کندی رضا و دلخواهه قویوب
 مقتضای وقت و حال او زره معقول و مناسب کورد و کاز نتیجه
 اقتضای او زره استخدام یورر سن

بودخی قائمه در

اردل طایفه سی قدیم لایاملنک باب دولت ماب پادشاهی نیک

خارج گزار رعایای اویلوب حاله در دولت علیه به خراجی
 کلیسور و کند نلریده صورت صداقت و استقامت اوزره
 امدت کرله اردل طرفه و کرله جانب دشمنان صلح و صلاحه
 طلب اولور لر ایسه انلر ده مقتضای وقت و لازمه حال
 اوزره لطف ایله و جلیب قلوبا یایه معامله اولنوب سفیر اوغوب
 فضل حقله لایق دین دولت اولور وجهه خیر و مصلحت و جو
 کتور مکه دین مبین دولت علیه و عباد الله خدمتک بولمغه
 همت بیور سن بنم حیدر افندی بند لری ایله کیدن کاغذ لر
 معلوم شریفیکن اولدقن اردنک لحوالی اذن متبیین اولور

سر عسکر ابراهیم پاشا به خط هما یوندر

بودر که حاله استرغون قلعه سی طرفه اولان دشمن دین
 خذلهم الله تعالی یوم الدین ممالک محروسه مدن ایوار قلعه سی
 اوزرته مستولی اولدقاری و سن دخی بلنکن اولان عساکر
 اسلام نصر هم الله تعالی یوم القیام ایله متوکل علی الله و متوکل
 علی معجزات نبیه قالقوب دفع مضرت لرینه توجه و عزیمت ایلدو
 اعلام اولمغله امدی اول طرفه یا بجه امور جمهوری سنک
 ذای ذرین و فکر اصابت و تریکه حواله و تفویض ایلنوب
 دولت علیه و عرض ناموس سلطنتک سینه و لایق خدمات
 مامول همایون و مشور و طبع سدا و مقروم اولوب و دیوانه دین
 نتیجه خدمات جلیله وجوده کتوروب کار گزار اولدو غنک
 اجلدن سنکله معامامور اولان و زرای عظام و میر میران
 کرام و سایر طوایف عساکر منصوره به سر عسکر نصب و تعیین
 و اولمشیدلک بو باید کرکیجه غیرت و حمیت ایله دین و دولت
 و اعور همایون بیمنت قریتمه بذل باب و توان ایروب مظهر دعا
 خیر اجابت اثر یاشا هم اوله حق و قدر عموم سنکله معگا
 مامور اولان عساکر نصرت شعاره دخی و حرض المؤمنین علی
 القتال مقتضای غیرت و بروب امر کازاد کمال تقار و اتفاق
 و زرای عظام و میر میران کرام و سایر روسای عساکر نصرت کردار
 و سرحد منصوره من امور دین و اختیار و کار گزار لر ایله مشاوره

ایدوب جمله زای و سوادیدی اوزده کرک دفع مضرت دشمن
 و کرک اخذ انقام ایله استرغون قلعه سی استخدا منده و سائر لیت
 علیه مه نافع اولان احوالده مردانه و دلیرانه حرکت و کوکل برنگه
 و اتفاق ایله لایق عرض دولت اولور خدمات مشکوره و غیره
 کتور سکه بذل اقدار ایکن ایله سن و سنکله معاً ما مور اولور
 رؤسای عساکر اسلام اولان قولرم انواع عیانات علیه م
 و دعای خیر صابت اشراف کانه منظر اولمکنه سعی و دقت
 و اهتمام ایله سن و باجمله سنکله ما مور اولان عساکر اسلام
 خلف انجا مکن غورین و در و نتمه بذل بای و توان و فدای
 باش و جان ایدن غازیان نوازش و اکرام و احسان و احترام ایدوب
 غازی قولرم دن دلاورک و بهادرک ایدن غازیان بحسب
 مراتبهم جاه و منصب در یغ اتمیوب و عیانا بالله تعالی محفل
 و یکارده دشمندن روگردان اولان مختندره هر کیم اولور ایسه
 اولسون بلا تاخیر سائرین موجب عبرت اولق ایچون ترتیب جزا
 ایلیوب مسامحه اتمیه سن شو بیکه بو خصوصاً برده مسامحه
 ایدوکن مسموع همایونم اولور ایسه بروجهله عذر و بهانه
 مقبول حذر اتم اولن حقلندن شکر و شکایت موثر در شویله
 بالله سن سنی و سنکله اولان عساکر اسلام جناب رب العالمین
 حضرتنه امانت ایدم اولقادر ایچون جمله کزی تاییدات کونا
 کون ایله مؤید و منصور ایلیسه ۲۱

خط های یون ایله کوند ریلان مکتوب در

مکتوب شریفکن و سول یولوب مفهومی ایجمله معلوم مخلصی
 اولدی دشمن دین خیدق قرین گروه مکروه ایله ایواره استیلا
 قصیدله استرغون قلعه سندن استعجاب ایدوکی ملو پیر ایله
 واروی قلعه فریوده التنه وار دقارین و اوسکدن عزیمت کری
 اعلام یور شر جناب حضرت مستعان جمله امور سعای جناب
 مسلمین و کات مؤجدین قولرینه آسان ایدوب سیز باره عالیقدر
 دخی فضل و کرم و عون و تاییدی ایله منصور و مؤیدان شانه
 تقاسیدن ما مول و ملحوظ اولدوغی اوزره خدمات نافع

وجوده کقدر مکه بنده صکایف روزگار و لاجق اعمال و احوال
موفق ایلیه عون حق ایله جناب سعادت نایلری هر وجهه
دامن غیرتی بند میان حمیده ایدوب جمله و زرا و میر میران و زوی
عسکر و سائر سرحد اختیار ایلله مشاوره و مذاکره ایدوب
کرکه توجه و غرمت بیوره جفکنر محالدره و کرکه استخدام عسکر
منصوره ده تمام مرزانه و مدیرانه حرکت و خدمت علیه ده صرف
مقدور ایدنلر نغانش واکرام و عیاذ بالله تعاجلک و قتال
اناشدن و کردان اولنلری سائر موجب عبرت انچون ترتیب
جنز ایلله حکم ریاست و سیاستی اجرا ایتمک ذات عالیترینه منوطدر
و سنه غیر سنه لره و بولحوال وقت اخذده اولان خالاته قیاس
اولنلریوب بعونه تعاضد و نصرت کرکه اعدای دیندن اخذ انتقام و کرکه
تسهیل میسر کل عسیر ایلله و بادی دشمن دیندن قلعه استرغوت
استقلالصند و کرکه دین و دولت علیه به نافع اولان سایر خصوص
مقدور بشر مرتبه لری رقت و همت بیور مکز شوکلو و قدر و کرکه
و عنایتی لوقدومر پادشاه اسلام ایدله الله الملک العالم حضرت لریک
مراد همایون عنایت مقرون و ملحوظ درون صفا نمونلری اولوب
انشا الله سیزدن و سنکله ما مور اولان جمله عسکر اسلام
کلی خدمت و عبرت و حمیت ایلله مساعی مشکوره وجوده کون
ما مول خسر وانه لری و لغده اولیا یاه صادر اولان خط همایون
شوکت مقرونلری رسال اولمشدر انشا الله تعالی وصولند تفصیل
و نصیح اولند و غی اوزره استصواب اریاب شود و تدابیر و اتفاق
آرا ایلله مناسب و معقول کوریا لان خدمات علیه ده برزده دامان
همت و حمیت اولوب بفضل الله الملک المتعال وجه لایق اوزره
حصول مال ایلله راحت قلوب اسلامیان اولور حالات ظهورینه
بذل مساعی موفوره بیوره لر حق سبحانه و تعالی هر امور کرده توفیق
و عنایت لایزالده قرین ایدوب فضل و کرم محال ایلله ما مول و ملحوظ
اولان اعمال شایسته به موفق ایلله دانما فکر و ملاحظه و توجه
در غنظ فکر مصر و وف اولوب عنایت رب العالمین الله تسلیم
بخش قلوب موحدین اولور اخبار و آثار و ورودینه دیدن کشتای

ترقیب و انتظار از اوله که حسن امنیه مرزده مصدق و خرم و انواع
 نعم مرات نامتناهی ایله مقتنی اولاین اول طرفک احوالری که طرفها ایله
 جهانبانیدن سابقاً و لاحقاً تأیید و توفیق حقه استناد ایله رای
 زین اصابت فرینکزه حواله و تفویض اولندی و ما مور اولان
 جمله اعیان و روسای عسکر حقینده نوازش و اکرام و ترتیب جزایه
 رخصت تا مه ایله ما ذون و مخص اولوب شکر و شکایتکن بقول
 همایون ایدوک سیزک و جمله نک معلومی اولدی بوندن صکره
 بناید الله تکما سیزک غیرت و همت و کمال صدق عزیمت ایله صرف
 جذ و سعیکزه موقوف و منوط اولدوغی محتاج افت دکلد رفیق
 و نصرت جناب رب العالمینک محض عنایت و احسانیدر جناب
 شریفکزه لایق و لازم اولان بودر که مقدار ذره عقلت و غنوت
 رهباب طبیعت اولیوب کجه و کوندن صدق درونه مقرون
 تذلل و انکسار و حضور و انواع سوز و گزار و اساله دموع ایله
 درگاه حقندن استدعای فوز و نصرت المیوب ظاهر درخی محله
 کوره لطف و عتفی و درکار و لازمه لشکر کشی اولان ضبط و ضبط
 و قبض و بسط ایله اجرای مراسم سرداری و غزاکا ریدن دقیقه
 فوت ایتما مکله بذک می پشیمار بیور پسر حوشتا تیسیر و توفیق در حال
 ایله بیچلیهم **بود خیر کنا رینه یا زلمشدر**
 بنم غزتلو برادر دم دشمن دین استرغوندن طوبای خراج و اول طرفه اولان
 جسدی باجمله هدم ایدوب و عسکرین ایوار طرفنه کورتور می
 ملاحظه و حیلده به سخی غرض فاسد سی اولوق ملحوظد در غالباً
 مافی الضمیری عسکر اسلامی کندا استدو کبر محله چکوب انده
 مقابله اولوق ملاحظه سید اولوق کرک اوله که جناب رب العالمینک
 محض فضل ایله دشمن دینک مکر و حیلده سنه و جور و اعتماد
 و بر ایوب کرک توجیه و عزیمت بیوره جفکن همتار خصوصنده
 و کرک دشمن دین ایله مقابله اولندوقن تا ییدالهی ایله انت محمد
 انفع و اسهل محله مقابله و اخذ انتقام اولنده سی و کرک استرغون
 استخلاصی و کرک عسکر اسلام تفرقه اولنمیوب جمله سی برید مجموع
 بولنده سی خصوصتاری اول طرفه حین مشورتده قلوبیه الهام الهی

اولیوب دشمن دینک کیفیت حرکت و خبیثی احوالی مدفقانه و عیب
اندیشانه فکر و ملاحظه و مشاوره و انش بولمغله هر حال ایله
حیلله دشمنان مستقظانه و هر طرفی دور و دوران فکر صایب
برله مذاکره و بعد لاستیشار فضل حق ایله دفع کدار و الا ایلر
حالات مرضیه افلهارنه همت حیلله لری در کار بیورینه سی معلوم ندر در

خبر موفق ایله سر عسکر پاشایه مکتوب در

مکتوب بشیر یکن و وصول بولوب مفهومی معلوم اولدی ویشغرد
قلعه سی خصوصتد بفضل الله تعا و نضرت و وجود بولان یوز قنغین
اعلام و اون باش قطعه سفینه ایله ذخیر و اوج قطعه طوب اخذ و
اشعار و ایواری محاصر ایدن دشمن دین جنگ و حربه مباشرت ایلدین
یازش سز همیشه جناب حق عزت مسلیبی فضل و کرمی ایله مؤید و نصو
و دشمن دینی مغلول و مقهور ایلیوب دانما کند و حیلله لری بطلان لکر
فاسد لری کند و لرینه عاید ایلیوب و قریب اخبار سازه تعاقب ایله
جمله مزای قریب العین و مسرور ایله کرجیه ویشغرد که مسرت خبری
کلدی اما ایوار قلعه سی محصور و لمغله سکدر و خلیجان خاطر باعث
اولمشدر تقید و همت صادقانه لری در کار بیور بولوب جناب فیاض
مطلق عون و عنایتی ایله اولاکه کرکه ایوار که و کرکه استرغونک
دخی فوق الما مول اخبار اختیار سی ایله دفع دغدغه خاطر مخلص
و عموماً مرابای قلوب مسلیدن اناله کدورت همومه بدل مساعی
حیلله بیوره ر حق تعا عنقریب سهولت ایله بیشتر و نصیب ایلیه
و نیلی علی پاشا مرحوم اولمغله مستصرف اولدوغی قسطنطینی سنجاغی
سابقا سیواس بیکر بکیسی حسین پاشا بند لرینه توجیه اولدوغی
اعلام بیور مش سز معقول اولمش لکن معلوم سز یکنر که بویله
و ندر سنجاق توجیه اولنمقدن مراد اولان مکمل قیوسی ایله خدمات
علیه ده موجود بولنمقدن اوله که تقید و حسن همتکن ایله مراد اوزده
خدمات بیور و وجود کتور مکه موفق اوله و ادرنه بوستانخی
باشیسی حسین پاشا بند لری اول طرفه مامور اولدوغی اوزده د خایر
وجه خانه نقلدن خدمات بیور و وجود کتور و کین اعلام
بیور مکن ایله خدمتی مقابله سندن کند و بیور م ایل بیکر بکیلی کپ

احسان اولوب فيما بعد دخی مامور اولدوغی اوزره اول طرفه خدمت
 لازمه مزبوره بیورگی و کمال مرتبه تعید و اهتمام ایله سی تیبیه اولتمشدر
 و اوسک محافظه سی ایچون اول طرفه اشبو ماه شعبان المعظم یکرمی
 بشیخی کونی بیگ اوچیوز التمش برنفر یکچیری سردن کجده سی ارسال اولندگ
 معلوم شریک اوله بنیم غزتلور ادرم دانما افکار و ملاحظه منسین کله
 اولوب طرف شریکزدن خیر خیر ایتانه کمال انتظار اوزره ایز اوله که فضل
 حق ایله مظهر فوز و نصرت اولوب جمله امت محمدی باعث آسایش خاطر اولور
 اعمال و آثاره موفق اوله سن مامولدر که مستوح ظهور ایدن احوالی
 علی التوالی تحریر و اشعاره همت بیور سن ۱۲۶۸

سر عسکر پاشایه

مکاتب شریفه کز وصول بولوب مضامنی معلوم مخلص اولدی رای
 صوابد یدر ایله بدون و ایسی وزیر مکرم عبدالرحمن پاشا مخلصری
 استحکام قلعه مزبور و بعضی لوازم مهمه فی عقیق کز جبه ارسال و ایصال
 خصوصاً ایله مامور بدون الیقود و عکزی اعلام و جناب عازمه
 بعد لاستیشار جمله نیک اتفاق اراواستضان شورا سی ایله استرغوت
 استخلامی نیت ایله تحریک رکاب غربیت بیورد و عکزی اشعار بیور
 چونکه مشاوره و اتفاق اولوالالباب ایله غربیت و توجیه بیور
 انشا الله تعا خیر و صواب بوند در همان حضرت رب العالمین بعین
 و ظهیر میاورد و دستگیر کز اولوب اوله که عون حق ایله قریباً قلعه مزبور
 ایادی دشمندن استخلام ایله جمله مزقیر العین اولق میسر اوله ایوان
 قلعه سی برامتنک اولان دشمن دین ایله محصور اولان امت محمدیه
 طوب و نغلت ایله حربه قتال اوزره اولد قهرین یادش سن قلعه
 مزبوره و ایچندن اولان امت محمدیه محصور و متضرر اولدوغی شوکتلو
 و قدرتلور کرامت لو اقدیر پاشاه عالمناه حضرت پدینک تکدیر خاطر
 همایون سفامق و نلرینه باعث اولغله انشا الله کرک استرغوت
 قلعه سی استخلامی و کرک ایوان دن مکر اجداد فغاری خصوصاً
 هر نتیجه ممکن ایسه هر طرفی فکر و ملاحظه برله باعث روشنایی و
 اهل اسلام اوله حق وجه اوزره تعید و همت بیور مکن مراد همایون
 شوکت قرون شهر بار یاریدران شا الله بای وجه کان مامور اولد و نکل

خدمات مبرورہ فی مامول و ملحوظ ہمایون اوزرہ وجود
 کورمکہ ہر نیچہ ممکن ایسہ لایق دین و دولت اولور چہلہ
 فریبا بوغائلہ لریک بر طرف و مراد ہمایون اوزرہ ایش کورلدو
 خیرین ارسالہ ہمت بیور رسن وارد ل طرفندن کلان ادم
 حنستہ اولغله تکرار ادم کوندورہ جاکین و لوکول طرفندن
 امداد طلب اولندقدن مقتضای حالہ کورہ ویرد و کورجوب
 حیز قبولد اولمدوغین اعلام بیور مشن خصوص مزبور لری
 جناب شریف کرار و مراراً تحریر و اشعار اولمش شیدرد
 انشا اللہ تعالیٰ ہر حال ایلہ لایق و لازمی اوزرہ حرکت بیور
 و بدون تعمیر بچون بر مقدار لغتہ دخی کوند رنما سی اشعار
 بیور لیش حالہ بودفعہ دخی الی کیسہ لغتہ کوند ریلوب و بدو
 و ایسی وزیر مشاد الیہ مخلصاری کر لیک قلعہ مزوری
 تہنہ کن اوزرہ استحکام و تعمیرند و کر لیک طرف شدیفکندن
 مامور اولدوغی خدمانی مشیتک مجد و ساعی اولمش بچون
 بو طرفندن دخی تہنہ اولمشدر بوندن بویلہ دخی وقوع
 و سقوط ایدن لحوالی تحریر و اشعار دن حالی اولیہ من و تہنہ

کنارینہ یازلمشدرکہ

بنم غر تلوسر ادم اوسک طرفندن ماہ شعبانک المعظمت یکرمی
 بشیخی کونی بالک و مسلک اولمق اوزرہ بیک اوچ بیوز التشر بر بقدر
 یکپیری سردن کج دیسی رسال اولمشیدی انشا اللہ تعالیٰ محلدن
 استخدام معقول و مناسب کور یلور ایسہ لستور لیکر اوزرہ استخلام بیور

مکتوب دیگر

حالا اوسک طرفنہ دشمن دین قصد مصرتت ایلہ مستول اولدقدن
 اعلام اولنغله رکاب ہمایونن اولان یا بکلمہ سپاہ و سلحدار
 و کدکلوز نما اول طرفنہ مامور و اوزر لرینہ سابقاد فتر دار اول
 وزیر مکرم غر تلو محمد پاشا حضرت تبری باش و بوغ تعیین وانشا
 اللہ تعالیٰ بر کون اول واروب مکر دشمنی دفع و دفعہ مامور اولغله
 علی جناح الاستعمال رسال اولمشدر لیر انشا اللہ تعالیٰ و تہنہ
 ینہ اول طرفنہ اقتضای نیچہ ایسہ اکا کورہ تعید و استخدام

بیورسز و مکتوب شریفیکز وصول بولوب مفهومی منزه است
 قلعه سی محصور غزات اسلام اولدوغین و دشمن دینک فکرلید
 ایله حرکتلرین و عون حقله ویشعراد قلعه سی یادی عادیدن
 استخلاص اولدوغین اعلام و بدون محافظی وزیر عبدالرحمن
 پاشا مخلصلرین دخی طرف شریفیکز مامورایتد و ککزی اشعار
 بیورسز همیشه جناب رب العالمین دشمن دینی تبراید
 فاسده لرنه تغلیظ ایله محذول و مقهور و انواع فوز و ظفر
 ایله عسکر اسلامی مظفر و منصوراید و بیجه فتوحات جلیله
 ایله جمله امت هندی مسرور و خندان ایلیه امین حقیقت
 حال بودر که ایوار و استرخون طرفلرینک خبر مسرتلرینه
 مترقب ایلدک امرحق ایله بوخبر وار داولدی و حسب القدر
 اوسک امداد بچون بو طرفه وزیر مشارا ایله ایله طوایف
 مذکور ارسال اولندی باجمه ممالک اسلامیه و عسکر موجد
 جناب رب العالمینک حفظ و امانته امانت ایلدک اوله که
 عون ملک مستعان ایله مامول و ملحوظن اولان احوال لریکه
 کراز و مفصلاً تخریر اولمشیدی قریباً ساحه حصولت جلویک
 اولغله جمله منی سرور ایله امین نیما بعد دخی اول طرفلرک
 احوال و اثابین سر بعا و عاجلاً تخریر و اشعار دخی اولیه سز

ششید کنارینه یازلمشدر

بنم سعادت لوب برارم بدون طرفین دخی خالی قویه حق وقت دکل
 ایدوک ملحوظدر ظاهر اول طرفلرک باجمه مستعیناً بالله تعالی
 حواله کردن ذمت همتاریدر هر بیجه معقول و مناسب کویدر
 اکاکور و عمل بیورسز همان حق تعالی مؤید و موفق ایلیه امین

سر عسکر پاشایه مکتوبیکه

مکتوب شریفیکز وصول بولوب مفهومی معلوم مخلص اولدی
 امرحق ایله وقوع بولان احوالی اعلام بیورسز لشکرکم الله تعالی
 ید مخلوقه ارادت و تصرف اولیوب هر شی تقدیر الهی ایله جلویک
 ساحه ظهور اولدوغی معلوم و مستقدر حقیقت حال بودر که
 فوز و نصرت و کسر و هزیمت ارادت لم یزلیک اولوب بر فردت

دخل وصنعي بوقدر مقدور بشر اولان مرتبه نذارك مهام
 و صرف دقت و اهتمام و تصور اولتمدي لكن نتيجه سي
 امر حق ايله بويلاه ظهور ليدي رادت اللهك بوندن مسكن
 يينه لطف وكرم ربا العالمين ما بوس اوليوس ارحم الراحمين
 اللهك كما لكرمه اعتمدا يلاه هر طرفه ديت كشاي بصيرت
 اولوب اول طرفلرك مقتضاي حاله كوره حركت لازمه سي
 نتيجه ايسه اكا كوره لا يبق ولا رمي اوزره تقيد بوس ايلوب
 مكر دشمندن غافل اوليوس متيقظانه حركت اولنغه محتاجد
 ابوارده محصور اولان امت محمد حالي اوزره قالوب الطاف
 خفيه الهية مدد سلمي اولمه سي مينه سندن اولدو عكزي
 اشعار بيور مشرسي في الحقيقه انار كنه فكري قليدن حقيقه حق
 مرتبه بر جالتدر ان شا الله تعالي نه ده جمله نك اتقاي و كوكل
 بر لكي ايله كرك محافظه جي اقتضاي بدن بر لرك محافظه جيلري
 و كرك ابوار طرفي ذخير سي احواليدر و كرك احوال ساير در
 هر خصوصه امكان واقضاي اوزره صرف جدمت وغيرت
 و حيت ايله سعي و دقت بيور رسر اوله كه الله جل شانته امت محمد
 قولرين هر يار محزون اينيوب مقابله سنده نتيجه حالات
 مرصيه ظهوري ايله جبر قلوب اولنمسي مقدور و ميتر اوله

كآر يينه يا نلسشدر

بنم عزت بوقدر نداشتم بدون واستوني بلغراد و ورت و نوبغراد طرفلرك
 اقتضاي اوزره محافظه جيلر تعيين و نوبغراد قلعه سي مرخو ايله
 محترقا اولغين تغيير بچون ادر مر و مستوفي جيه خانه كوندلدي
 اعلام و لئاي جنكدر و كر انلق ايدنلر ترتيب جزا و قرار ايدنلرك
 عقيلر بجه ادر مر تعيين ايلدو ككزي و بكيچري و جاغندلرك
 اقتضاي اوزره اولان تبدلاني اعلام بيور مشرسي اول طرفلرك
 اسور جمهوري سيزه تقويض اولنمشدر ان شا الله تعالي مناسب
 كوردو ككزي اوزره عمل و هر كسي معقول كوردو ككزي خرد ما نك استخدام
 ايدوب و فضل حق ايله برين مكر دشمن اصابت ايتما مكه كال مرتبه
 دقت و اهتمام بيور رسر سيزدن ما مول اولان دين و دولتته

حذر متدر الله تعالی موفق ایلیه و قلعهای سلطانت ورودن انتظار
اعلام بیورمش سز سلطان مشار ایله آنکروس طرفنه کتیمه جلد
اولدوغنی معلوم شریفکوز اولوب طرفش بیکرزه مجتمع اولان
عسکر اسلام ایله مستعینا بالله تعالی اقتضایدن احوالوره
مقتضای حاله کوره عمل و تقید بیورمش سز و سیواس بیکر بکسی
مصطفی پاشا فوت اولغله منصبی اجفک اولدوغین اعلام
بیورمش سز بو طرفدن بر مناسسته توجیه اولنور

سز عسکر ابراهیم پاشایه مکتوبدر

مکاتب شریفکوز و صول بولوب مضمونی معلوم مخلصی
اولدی وارادت الهیه ایله ایوار قلعه سی گرفتار ایادی نتمن
دین و ایچینده اولان غزوات مسلیین عزم نزهت سرای بهشت
برین ایتد کلرن اعلام بیورمش سز حکم الله تعالی انا لله وانا الیه
راجعون حق سبحانه و تعالی شوکتلو و عظمتلو و کرامتلو اقدمن
پادشاه عالمیناه حضرنیک وجود همایونلرن خطالردن معصوم
ایلیوب دشمن دینی منظر قهر قهاری ایلیه آمین نیم غرتلور ادر
حالاً بالنعل دفتر امینی اولان حسین فذی بندگی حنی
همایون اطاعت مقرون شهر یاری ایله ارسال اولتمشدر ان
شا الله و صونده مضمون همایونخی انشا الله تعالی البته اجرا
ایتمکه تقید و اقدام وسی و اهتمام بیورمش سز حضور فر نورک
عون حق ایله اتمام بزیر حصول اولدی سی سیز دن مطلوبد
اکاکوره تقید بیورمش سز

کنارینه باذلمشدر

اول طرفلره بدون و سائر اقتضایدن محلهن محافظه جمعی
و مهمات سائر احوالیه تقید کوز اعلام بیورمش سز فی الحقیقه
غایه الغایه دقت و اهتمام و تکیه لازمدر اول طرفلرک با ایچله امور
جمهوری سین مضمون اولغله انشا الله تعالی هر خصوصه کمال مرتبه
دقت و صحت بیورمش سز و سلفکوز مصطفی پاشا زمانته و سیزلرک
زمانکوزده ارسال اولتان طویلرک دفتر حضور شریفه کوندر
منظور کوز اولدوق اول طرفلرک تکمیلده در تفصیلی اوزره عذر ایله اعلام ایله

بود خج قاعه در

بنام عزت و بزرادوم بوسنه الطاف الهیه در حقوق میدوز و باید تقدیر الهیه
 بویله حالات ظهور ایلدی خصوصاً انوار دشمن دین لاله دشمنه سی و پنجتن
 اولان امت محمد اول حاله گرفتار اولد سی باب داغ درون اولشد بوقدر اهل
 اسلام قلعه فریوره فرزند مجتمع اولسکن بر طریق امداد لوند بولنا مق
 حقیقت حال بود که غیر نشین کندن ناسددر بهر حال اول طرفلرد بولنغک
 اتاری کور ملک کریشایدی حکم الله تعالی فرقوم حسین افندی بعضی قلمه
 کلن احوالری اساناً جناب شریفدرینه تفهیم بچون کوند ریشدر ان شا الله
 تعا کوندرد و کی خط همایون عون عقابا لسته اجر ایتمکه اهتمام بورد
 و صورت ظاهرده سرزن کوردی بوقلمه سی نامه ارسال اولنغ خلق
 بدینک اول خدمتک استخدام ایلیه سز

سرای
 چو کت قلع بدونه
 کس ۱۶
 ۴۰
 ۶۰
 ۷۰
 ۸۰
 ۹۰
 ۱۰۰

سر عسکره کوندربیلان طوبی و تقدیر
 سر عسکر سابق مصطفی پاشا

۳۱۰
 در زمان
 طوبی شاه کور
 و طغان
 ۱۴ بدین موجود اولان
 ۱۴ اسامی جا بنیدن کوند
 ۴۸
 خیمه ها اول
 و طغان
 ۱۴ استان در کوندربیلان
 ۱ دفعه استان دت

طوبی شاه کور
 و طغان
 ۱۶ بلغاره موجود اولان
 ۱۴ استان در کوندربیلان
 ۱۰ دفعه استان دت
 ۴۰

در زمان
 طوبی کبیر
 و طغان
 ۱۵ استان در کوندربیلان
 خیمه ها اول
 و طغان
 ۱۴ استان در کوندربیلان
 ۴ عربیه زاید اوردن
 ۱۱
 طوبی کبیر ۴۳
 طوبی شاه کور ۱۱۰
 خیمه ها اول ۱۶

طوبی کبیر
 و طغان
 ۱۵ استان در کوندربیلان
 خیمه ها اول
 و طغان
 ۱۴ استان در کوندربیلان
 ۴ عربیه زاید اوردن
 ۱۱
 طوبی شاه کور ۱۱۰
 خیمه ها اول ۱۶

و عقیده اتاری مشاهده اولفق مقرر در لکن اولیه اولیه که عیاداً
 یا الله تعالی مقصود بالذات اولان صلح و صلاح عدم وجود نه
 باعث اوله حق بر خلاف دخی اولیه و بوندن اقدم جناب سعادت
 بدون طرف نیک اولفق ملاحظه بحال صلح و صلاح خصوصاً
 بدون و ایسی وزیر عبدالرحمن پاشا ایله دخی خیر لشمه سز دیو
 یا زلمشیدی چونکه سبزو طرفه عزیمت بیوردیکر اول طرفه
 جمله اموری با بحاله سین معوض اولوب خصوصاً صلح و صلاح
 احوالی سیزدن مطلوب بدر خلاصه کلام بود که مقصد اقصی
 اولان انشا الله تعالی صلح و صلاح وجوده کلکدر عینه وجهه ممکن
 ایسه بای وجهه کان اقتضای او ذره سعی و دقت و همت بیور رسن

سر عسکر یا شایه دیگر مکتوب در

مکتوب شریفیکر وصول بولوب اول طرفه احوالین و مصالحه به
 متعلق بعضی جوابی بخر بیور مش سز مصالحه احوالی کرا و مفصلاً
 اعلام اولنمشیدی تقید و اقدام ایوب نه وجهه اولور ایسه
 انشا الله بر کون اول نقاد صلح و صلاحه تقید و اهتمام بیور
 بدون و ایسی وزیر مکرم عزیمت عبدالرحمن پاشا حضرت بوندن
 مکتوب کلوب نتیجه طرفندن کله جان ادم بدونه کلکدر نه خصوصاً
 بعض مرتبه سوال و جواب اقتضای ایدر ریونه وجهه حرکت
 اولنما سن سیزدن استعمال ابتدا کفی اعلام ایلمش خصوصاً فریب
 جناب سعادت کزه معوض و سزدن مطلوب اولغله یینه ده جناب
 شریفاری طرفندن استخبار ایدوب هر حال ایله معقول و صوابیدکن
 او ذره عمل و حرکت ایلمش چون وزیر مشارالیه جواب یا زلمشیدی
 فی الحقیقه بویله وقتلده نتیجه نلک ادمی اکثر بدون وزیر برینه کلی
 کلکله مقتضای حاله کوره نتیجه حرکت اولفق لازم ایدوب کین کندونه
 هر بار خیر لثوب وان شا الله تعالی بای حال تمام وزیر مصلحت اولغله
 همت بیور سز و قتلاً خصوصاً سز سز عون حقه عقد صلح
 مشتا وقتندن مقدم وجود بزیرو اولوب طرفندن تمسک شایه
 فیها اول غایله بر طرفه اولمش اولور مناسب کورد و ککر او ذره
 اذن و بر رسن و اگر اول وقتله دلست معتقد اولوب لکن یینه وجود

بعض مرتبه استحقاقی ایله تقید است و کون اوسک محافظه سند
اولان وزیر احمد پاشا یا زمشان شا الله جناب شریفی دخی
وارد و غکزه کالمتات واستحقاق و برکت ایچون اقتضا
کوره شرتیولر احداث و خندقلرین تعمیر و توسیع ایتدروب
قلعه مزبور در اوه کارکن واقع او ملغله خندقه در اوه صوبه
اجرایله اوسک قلعه سن احاطه ایتدربک دخی زیاد استحقاق
باعث اوله سی محفوظ اولغله ممکن ایسه اکادخی تقید ایله سن
وایوارده اولان بکچر ایله موجب و خدیویم و ذخیر بهارینک
بر مقدار بدون محافظه سند اولان بکچر ایله حکم به ایسته
و بر مقدار بدون تعمیرینه ما مورسب او ش اغایه تسلیم بوردو
اعلام بیورمش سن معقول اولمش و نورالدین سلطان اذت
ویرله سی مهمک اولدوغین اعلام بیورمش سن اول طرف
اولدیرینک لزومی و نفی بوغیسه معقول کوردو و کوزره
رخصت ویره سن و فیما بعد دخی واقع اولان احوال و اناری علی
التعالی مختدیر و اعلام مدن خالی اولیه سن

کنارینه یازمشدر

طرف شریفی کوز ارسال اولنان مکاتب مخلصی کیسه لندکن
صکیم ینه مخلصکزه مهر ایله مهورا کوندربور و صوند
امعان بیورمش کرمه زبورمش ایسه طرفین اعلام بیورمش
و طرف شریفی کوز کلان مکاتبی دخی کیسه لندکن صکیم ینه کوز
مهر کز ایله مهورا کوندربور طرفین امعان اولتور مبارک مابیند
کیدوب کلان مکاتبی ایچنی ایوب واقف و لماق کوزره تقید لاندربور

بودخی قائمه در

قائمه لرد و صخر بیور بلان احوال تمامها معلوم مخلصی اولدی
اوله که فضل حق ایله انشا الله تعالی بقوه بزر اوله ایدی انشا الله
تعالی من مصالحه ده اولانه مجار قرالی قوتلک و مملکتک ال
چکلوپ صاحب چقلمبا مقدمه ما صادرا اولان خط هماون
سعادتمقرون موجبیه یاس بو قدر ایچ سترغون و سایر خصوص
دین و دولت علیه ینه نافع اولان وجه کوزره تقدر سعی اولتیه دنیا

و عقیده اتاری مشاهده اولفق مقرر در لکن اولیه اولیه که عیاناً
 یا الله تعالی مقصود یا لذات اولان صلح و صلاح عدم وجود نه
 یا عث اوله حق بر خلال دخا اولیه و بوندن اقدم جناب سعادت کز
 بدون طرف نند اولق ملاحظه سی ایه صلح و صلاح خصوصاً
 بدون و ایسی وزیر عبدالرحمن پاشا ایله دخا خیر نشه سر دیو
 یا زلمشیدی چونکه سیز بر طرفین عزیمت بیوردیکز اول طرف اول
 جمله اموری باجماع سینه مقوض اولوب خصوصاً صلح و صلاح
 احوالی سیز دن مطلوب بیور خلاصه کلام بود که مقصد اقصی
 اولان انشا الله تعالی صلح و صلاح وجوده کلمه در غرضه وجهه ممکن
 ایسه بای وجهه کان اقتضای او ذره سعی و دقت و همت بیور رسر

سر عسکر یا شاید دیگر مکتوب در

مکتوب شریف کز رسول بولوب اول طرف اولان احوالین و مصالحه به
 متعلق بعض جوابا بر عذر بیور مشر من مصالحه احوالی کردا و مفصلاً
 اعلام اولمشیدی تقید و اقدام ایوب نه وجهه اولور ایسه
 انشا الله بر کون اولان نقاد صلح و صلاحه تقید و اهتمام بیور
 بدون و ایسی وزیر مکرم عزرتو عبدالرحمن پاشا حضرت نند
 مکتوب کلوی نتیجه طرف نند کله جک ادم بدون کله کله بخصو
 بعض مرتبه سوال و جواب اقتضای در دیونه وجهه حرکت
 اولنما سن سیز دن استعمال ابتدا کفی اعلام ایلمش خصوص فریو
 جناب سعادت کز مقوض و سز دن مطلوب اولغله ینه ده جناب
 شریفاری طرف نند استخارای دیوب هر حال ایله معقول و صوابیدیکز
 او ذره عمل و حرکت ایسی چون وزیر مشاور ایله جواب یا نشد
 فی الحقیقه بویه و قنارده نتیجه نلک آدمی اکثر بدون وزیر لرینه کلی
 کلمه مقضای حاله کور نتیجه حرکت اولفق لازم ایدو کین کندو
 هر بار خیر اشوب وان شا الله تعالی بای حال تمام زیر مصلحت اولغله
 همت بیور سز و قنلا خصوصاً سز عون حقوله عقد صلح
 مشتاق و قنندن مقدم وجود بیز اولوب طرف نند تمسک ایله
 فیها اول غایله بر طرف اولمش اولور مناسب کور و ککن او ذره
 اذن و بر رسر و اگر اول وقت ده منعقد اولوب لکن ینه وجود

بوله سی یا نکرده متعین و متحقق اولوب ایچق اقتضا حسبیه
 تمسک شمشک تاخیر اولوب و یا خود مشکوکه قالور ایسه بهر
 حال قبل تمام المصالحه عسکری را غمق اولمازینه نتیجه اقتضا
 ایدر ایسه اقتضای اوزره ایدر لکن اولاکه شک و تاخیر قالمیش
 انشا الله تعالی بای وجه کان انعقاد صلح ایله اتمام مسئله اقدام
 و اهتمام بیورر سنر و وزیر مکرم غزنلو سیایش باشا محضو سنر
 بوسته طرفه تعیین اولنمه سی خصوصین یا زمش سنر اول طرفه
 احوالی سینر مفوضدر هر نتیجه مناسب گورد ایسه کن اولجه عمل
 و استخدام بیورر سنر اول طرفه کیدن ادمکن کلده و کن یا زمش سنر
 بو طرفه ادمی کلوب دیوان همایون ترجمانه برکتوب کوردی
 مقدماتی بیورر کلان کاغذی و با زیلا احوالی طرف شریفکن اعلام
 اولمشیدی حال بوکا غدینک ترجمه سی دخی کوند رلشد خلاصه
 کلامی بودر که توسطنه تمسک استر و شروط مصالحه سی سوال ایدر
 حین اقتضاده جناب شریفاری طرف شریفکن دن مناسب گورد و کن
 وجه اوزره تمسک و بیورر سنر اول طرفه امور جمهور جناب
 سعادت لینه مفوضر اولمقله شروط مصالحه سی طرف شریفکن ایله
 خیر لشمک اوزره بینه ترجمان طرفندن جواب یا زیلوب صورتی سینر
 کوند رلدی حال بو احوال معلوم شو یفکن اولوب اول طرفندن
 خیر لشمکی اهورندر بو حسه طریق اخر ایله می اهورندر هر طریق اولوب
 و اهورن ایسه اکا کوره تقید بیورر سنر

کنارینه یا نلشدر که

بنم غزنلو قریز اشم اردلجا کئی مصالحه خصوصنده سعی و تقیدی
 اولوب ترردی اولدوغین ایکی دفعه در که دیوان همایون ترجمانه
 اعلام ایدوب کلان کاغذی و جوابلری سینر اعلام اولنور و طرف
 شریفکن دن مزبورده کوندردکن ادمی بینه طرف شریفکن کوندرد
 ادمی خیر و بیورر سنر ایسه مکتوب کوزده ادمکن کلده و کن یا زمش سنر
 هله بو خصوصده اغماض ایله حرکت اولنوب کر کئی تقید و اهتمام
 ایله انشا الله تعالی معقول و مناسب اولان طرفندن باشا شرفضل
 حق ایله برکون اول تمام پزیر اولسته پک سعی و همت بیورر سنر

و سر در نگردی طائفه سندن بعض عمل مانند لوله بدلند و در
 همایونترین اولد و غمگری اعلام بیور مشر سز معقول و لیش حال
 قشلاق دفتری ایله امر شریف عالیشان دخی کوندر لشدنجه
 اقتضا ایدر ایسه اقتضاسی اوزره عمل بیور و بیکرله او مقوله عمل ایله
 اولان سر در نگردی یاری تغلیل ایله و کرکله سایر وجهله قشلاق تبیین
 اولتان عباد الیهک ترفیه و تخفیف احوالترینه تعید بیور دسز
 و لحوال صلح و صلاحه بوانه دک بدون و ایسی وزیر مشا رالیه
 حضرت تلیزه یازد و غمگن احوال و ارایسه انلریدن یازوب بای حال
 انشا الله تعالی اتحاد و اتفاق و کولر لکی ایله تمام مصلحته اتمام بیور دسز

بدون و ایسی وزیر عبدالرحمن پاشا به مکتوبیکه

مکاتب شریفه کز وصول بولوب مفهومی ماری معلوم مخلصی
 اولدی اول طرفک حفظ و خراستی و بدو نیک تعمیر ایله تعید کردی
 اعلام و دشمن طرفدن صلح و صلاحه متعلق وارد اولان لغیان
 سر عسکر وزیر مکرم عزینلو ابراهیم پاشا حضرت تلیزه یازوب
 حین اقتضاده نه وجهله حرکت و جوابیا ولتیه سناست اعلام
 بیورد و غمگری اشعار بیور مشر سز خصوص فریور خط همایون
 سعادتقون ایله سر عسکر وزیر مشا رالیه حضرت تلیزه
 تغویض و باجماله موارد صلح و صلاح دفتری کند و یازسال
 و جناب سعادت تلیزه دخی خبر لشمات اوزره فرمان همایون
 بیور لشدی شمدی به دک طرفلر ندن سین خیر وار مقکر کرد
 یته ده کرکله بکلی مخصوصه و کرکله سایر احوال لدره پیور
 وزیر مشا رالیه ایله خیر اشوب عباد الیهک امن و راحتی
 ایچون انشا الله تعالی کون اول انقطاع صلح و صلاح ایله تمام
 خدمته اتمام بیور سز جناب سعادت تلیزه وزیر مشا رالیه
 حضرت تلیزه دولت علیه نیک امور دین و کار کناری و خیر خواهی
 فضل حق ایله انعقاد صلح و صلاحه کمال اتحاد و اتفاق و کولر لکی
 ایله سعی بیلوب انشا الله تعالی کون اول تمام مصلحته اقدام
 و اهتمام بیور بای لازم لاینها اولان احوالی پیور بی طرفنه
 اعلامدن خالی اولمیه سز فی التاریخ المنبور

کنارینه یا زلمشدر

بنم عزت و قدرناشم و ز بر مشا و آله حضرت تیرینک مواد صلح
و صلاحات بیوانه دلک طرف مشرفی کنه اعلام ایلمد و کما حوالک
و آرایسه انتری دخی مفصلاً اعلام ایتملیر بجون کندولرینه
یا زلمشدر همان کمال اتحاد با له سعی ایدوب انشا الله بزرگوت
اول تمام بزرگ مصیحت و انعقاد صلح و صلاحه اهتمام بیورد سز
اردل جاگمته یا زیلان تمسک صورتیدر کوندرینا بس عسکر پاشایه

وجه تخریر حروف بودر که دولت عالیله عیجه چاساری
بینند جنک و جدال و حریب و قتال واقع اولوب طرفیند
اولان رعایا و برابا و یا جمله ممالک و عباد الله با ایمال اولغله
طرفینک سبب اسایش و راحتی ایچون مصالحه به و چاساریک
و کلاسی ایله مکالمه و مذاکره به بالفعل اردل جاگمی اولان
افتخار امر العظام العسویه مختار کبار الفخام فی الملة المسيحية
ایام فتحال شمس توسطی مقبول اولغله اسبق تمسک و برلدی

سر عسکر پاشایه مکتوبیکه

مکتوب بشرفیکن وصول بولوب مفهومیتمده صوتلق قلعته
احوالین یا زمش سز الحکم الله تعالی بوسته امر حقه نامولر ترک
عکسی ظهور ایلدی ارادت اللهم لکنینه ده کمال مرتبه
غیرت و حمیت ایله تقید اولوب کرک اکر و سکرین و اوسک
طرفلر بدر و کرک محافظه به محتاج اولان سائر محالدرین
اقتضاسی اوزره کرک محافظه جیگیری و کرک ذخایر و جبه
و مهمات لادنه لرن کما ینبی کور و ب فضل حق ایله مامون
الغانله اولاجق مرتبه نظام حالرینه اهتمام ایلیه سز
و صوتلق حضور منده ترک عار ایله یتمرتک ایلدن جنینته
اعلامکر اوزره ترتیب جزایله سائر موجب عبرت ایلیه
و مناسب کور روکر اوزره ایدین پاشا سنک قیوسن
داغتردیوب انده اولان پاشا لرن توزیع ایتدره سز و توکولی
احوالین یا زمش سز فریور چونکه بو صورت کوروی فرادیت
ایتمامک اوزره حسن وجهله معامله و تیر و کورجسی

شکسته طور تبلوب و موثقی نه ایسه ضرورت چکه جاک
 مرتبه کور بلوب حفظا و نفعه محتاج در کوره لم بوندن صکره
 نه حالت ظهور ایدر ایسه یتنه بو طرفه اعلام بیور رسن و کرک
 بدون والیسی وزیر مکرم غرتلو عبدالرحمن پاشا مخلصاری
 طرفنه و کرک اول جاننه باذیلان جوایله و دشمن طرفندن حس
 اولنان حرکات و سکات اشعار و انشا الله تعالی نه سنه ایتنه
 ایچون سفر تدارکی احوال لری تخریر بیور لش نیم برادرم بو طرفندن
 سفرهایون تدارکی ایله تقید ایتد و کتن بر وقت بو قدر دانما فکر
 و ذکر من سنه ایتنه سفری ممانته مصر و قدر مصر و بغداد و بصیر
 محافظه لرندن اولان و زرای عظام مسافه بعید ده بو نینر ایله
 و قیله کلوب ایریشه میه جک لری اظهر و هویدا اولغاله ارض
 روم ایالتنه متصرف اولان وزیر مکرم حسین پاشا مخلصار
 دیار بکر ایالتی توجیه اولنوب عموم اوزره ایالتی عسکری و
 کوردستان بکلریله اولیه ایدر ده انکروس سرحدن خدمت
 علیه ده بو نینق اوزره مامورا و لشدر در و ارض رومک
 دخی دغا وار باب تمار ندن اونیکندن یوقا روسی مامور
 و سیولر بکلر بیکلکی جعفر پاشایه و ایدر سنجاغی سایقارقه
 بکلر بکیسی علی پاشایه توجیه اولنوب انلر ده مکمل قبول ایله اول
 مامور لر در و قسطنیونی سنجاغی دخی جاوش احمد اغانیه توجیه
 اولنوب تعیین اولمشدر حاصلی بو طرفندن کرک پاشا لر تدارکندن
 و کرک مجددا بکلری و جبه جی و طویجی مقوله سی عسکر تدارکندن
 و کرک ذخایر و مهمات جبه خانه و طویب خانه و لوازم سازنده
 بر حال ایله تهاون اولننوب جد همتن بو مقوله حضور صد معروض
 و بوسته ایالتی دخی دیار بکر ایالتنه متصرف وزیر سیاوش
 پاشا مخلصار نه توجیه اولنوب امر شریفی کوندر لمشدر لمشوار
 ایالتی ایسه شام والیسی وزیر محمد پاشایه توجیه اولند و عنی
 معلوم شریف کز اولمشدر ایتدی بو طرفندن هر حال ایله تقید
 و اهتمام کالندن در همان سیز دخی هر کسک شکایت و اظهار عجز
 اسفا ایتمیوب هر کسک منصبنه کوره ادر مابین و قیله حاضر

و قبولین مکمل اتمیر چون مهر برینه اگد و شدید تنبیه
 و تا کید سور سز کر چه اول طرفه اول طرفه اول طرفه اول طرفه
 لکن چاره نه در بهر حال اقتضای کوره هر کس غیرت
 و حمیت ایله سعی و اقدام ایتکه محتاج در اگر فضل حق ایله
 مامول اولان صلح و صلاح که بوندن اول کرار او مرار طرف
 شریفینه یازمشدی وجود پزیر اولور ایله فیها نور علی نور
 و الاعیاذ بالله تعالیته ده سفر اقتضای ایله سوال محرم
 او زره بهر حال جدو چند و اقدام اولنمیدر لکن نینه ده رحت
 عباد الله ایچون معقول و مناسب اولان وجه او زره صلح
 و صلاح وجوده کتور مکه کمال مرتبه دقت و همت ایلد
 اولاکه حضرت اللہک لطف و کرمی ایله خیر لو معلمت
 وجوده کتور سز و سابقا طمشوار پاشاسی احمد پاشا
 ثنا کار لرینه قیود اولق احسان اولندوغنی دخی معلوم
 سز بیکن در شمدی مشار البی اول طرفه خدمت علیه ده
 استخدام بیورد و غکرتی اعلام بیور مش سز و ندیک ممالعی
 دخی با بر جای معادات اولمغله ترسانه عامر امور
 بوسته غیری و قدق قیاس اولنمیه جعی دخی معلوم سز بیکن
 اگر اول طرفه ایستی او زانور ایله قیود اولق امور سز کور من
 ایچون سز بیجا بوجانیه کوندر و ب اول طرفه مامور
 کور د غکرتی خدمت غیره مناسب کور دو کزنی تعیین بورد
 و سابقا بوسته بیکر بیکسی اولان مصطفی پاشا بند کراش
 قیوسن راغندر میوبینه اقتضای ایلدن خدما تنه مناسب
 کور دو ککن او زره استخدام ایلیه سز حالته مناسب
 برشی دوشدکه قایر بیور ۹۶۷

کارینه یازمشدر

بنم عزت لوبرادرم وزیر سیایش پاشا حضرت تلی دیار بکر
 ایالتنه مستصرف ایکن انلر شکایت ایتدکن صکن سازی
 نه دیمک لازم ایدوکی معلوم در حال بوجانیه مستغنا
 بالله تعالی عموم سفری قرار داد اولمغله اول طرفه اولات

وزرا و میر میران و امرای و سایر طوایف عسکر مکمل و مرتب
 حاضر و مهیا اولقا و وزره جمله به بر امر شریف عالیشان
 اصدار و ارسال اولتمشدر و معلندن هر کسک تعادل و اعتدالین
 اصغارا تیموب هرری مامورا اولد قلمی و وزره مکمل و مرتب
 حاضر اولما همچون کمال مرتبه تنبیه و تاکید ایلیه سن و ناطولویه
 دخی قول قول سور بجا بر تعیین اولنوب سفرهایون تنبیه اولتمشدر
 و ایدین سخا غنه مستصرف عثمان باشانک خیانتی مقابله سندن
 ترتیب جزا اولتمه سن بسیار شکن مکتوب کترده اعلام اولنوب
 اخره مراد کن اولدوغی یا زلما مغاله لواء مرزور انکروس سفرینه
 کتبات شریطیله سابقه بکار بکیسی علی پاشایه احسان
 اولتمق و وزره رکابهایونه تلخیص و توجیه اولتمشدری
 بو اشناده بورغه سخا غنه مستصرف وزیر احمد پاشایه طرف کوزدن
 توجیه اولتمدوغی کوش زرد مخلصی اولدوغی لواء مرزور خطهایون
 ایله موصلیه علی پاشایه توجیه اولتمغله وزیر مشا زالیهی
 دخی بوندن صکره بر مناسبت و شدکن قایم ستر

۹۲ دتلهما بودخی قائمه در

بنم برادرم بوسته بو قدر عسکر که فضل حق ایله یا نکرده
 مجتمع اولدوغی بو وقتلرده دائر امکا مدن خاجدر دینه حکم
 مرتبه ایدوکی و جناب شریفه رینه متعدد رخطهایون ایله
 رخصت تمام ویریلوب خدمت علیه ده تکاسل و خیانت
 ایدنله ترتیب جزا ایلمکدن قطعاً مانع اولدوغی و امور جمهور
 سینه مفوض اولدوغی معلوم شریف کوزدر بوندن صکره ترتیب
 جزا ایدوکی برده اجرا ایتدیکیز و کوباکه یا نکرده فقط درت
 بش بیگ قدادم ایخو مجتمع اولمش شکنک و عسکره اللری
 بغلوا اولمق صورتدن حرکت ایتدیکیز دشمن دینک او کبجه
 دو شوب سفر ایدر ستر انله تفصیل ایدوب بو قدر قلاع و
 پلنقه لرغا و روب الور رخصت صواب و صونلق و قوعه سی که سینه
 بو قدر محل ترسا یکن یا نکرده اولان بو قدر بیگ عزت اسلام
 ایله متوکلا علی الله جمله اوزر رینه واروب بر قاج ملا عینی

دفع ایله هم قلعہ پادشاہی نے تخلص ہم دشمن دینہ ہیبت
 اسلامی اظہار الملک اوزریکن عروجہ لایم ایکن سہ
 عسکری تفرقہ ایدوب کوندروب سیزبریکزدہ قالمق
 نیجه ای شدربوسنه مالاً و بدناً چکلان رحمتک مقابلہ
 نہ خدمت کوردیکزن نہ ایش وجود کوردیکزدیوقال
 اولنسه نہ جواب ویر چکاری ملاحظہ ایتمز بیسن نہ
 حالدر نہ حکمتدد بونہ غیرت و نہ کونہ حرکتدر بلنن و بیستہ
 طرفدن محض کلکله عینیلہ سین کوندر لشدر منظر کزن
 اولدوق اول غاناکله نک دفعه مناسب کورد و کزدور سور
 بدون والیبی وزیر عبدالرحمن باشایر عسکران دیر لکدر ایلان **مکتوب**
 بنم عزتلومریداشم سیز بودولت علیہ نک صداقت ایله امکدار
 ووزرای عظام حضرت تیری نک امور دید و کار کزار لری
 اولد و عکز اجلدن شوکل و قدرتل و عظمتلو و کرامتلو
 افند من پادشاه عالمیناه حضرت تیری حال اخابکن حلب انایت
 احسان و انکروس سفزینہ نامورا ولان عساکر منصور
 سزی سر عسکر نصب و تعیین سور و اول طرفک امور جمہوری
 بالکلینہ متوکلا علی الله تعالی دزین اصابت فرینک حوالہ
 و توفیق و عواطف علیہ حسرت و اینلرندن سموره قیلوبرتوب
 خلعت فاخر ایله بر مرصع شمشیر عدوتدیر دخی عنایت
 حسان بیور ملریله اولیا بد شرف صدور بولان ایکی قطعه
 خط هایون شوکت معرفت زینہ معصوب ارسال عرضتور
 قلندی انشا الله تعالی وصولدن مزید تعظیم و اکرام ایله خلعت
 فاخری استقبال و اکتساب و شمشیر عدوتدیری بند میان
 غزایسور و بی مضمون خط هایون اولان فرمان بجهانمکام
 خسروانی و ذرہ عمل و حرکت و نامورا اولد و عکز خدمات
 عظیمہ دین و دولتہ بفضل الله تعالی کمال خلوص بند و صدق
 عزیمت ایله ترتیب مقدمات لازمه به صرف وقت و همت
 بیور رسوخ سبحانہ و تعالی توفیق و عنایتن فرین حال
 ایدوب یوزیکزدن نیجه خیر لوایشار ظهورین بیستہ ایله

عزوم تشو بودخی کنارینه یازلمشدر

بیم عزتو فرزنداشم بدون ایالت احسان اولنان وزیر احمد پاشا
نخل صبری ان شا الله تغا بدونه داخل اولدوغی ساعت جناب
سعاد تلری تاخیر و توقفا بتمیوب بر ساعت مقدم بلغزده کلکن
لازمدر زیر اسلقلکن ابراهیم پاشانک زمستندن بو قدر میری
حزینه و ذخایر و مهمات جیه خانه و تعینات احوال لری دخی
وارد که جمله سی بران اول قدر میکن و امعان و دقت و تقید کن
محتاجدر و حال اولبا بد صادر اولان امرش عالیشان دخی
کوند رلمشدر و وصولنک موجی ایله عمل بوور رسز

بو مکتوب ایله سر عسکر مشان الله یازیلان قائمدر

بیم عزتو فرزنداشم یا رذن الله تعالی بر ایکی سنه در که ما موصله
خلافینه ظهور ایدن احوال مورث الملال سفریه کدرب خواب
وراحتی حرام و الم اضطرابی زری و جمله امت محمادی بی تاب
وارام ایلدی اولکه که حق سبحانه و تعا بوانه دل و واقع اولان حالات
غیر مرضیه تک تلافی و حسن مکافاتنه مظهر ایدیب فضل و کرم
بوندن بویله سرور ایله سلفکن سر عسکر ابراهیم پاشا دن
مکتوبلر کلکوب صونلق و صار و اش قلعه لری احوالین یازش
و دشمن عسکری بو قیش صونلق و در و بر و چین و کرم و اولر
حوالیه قشلاق و زر و قرار و بر دکترین و حجار و خزوات اشقا
دخی قوشوار و روشن احرار قصد قاصد ایله جمعیت ایتدکلر
اعلام ایش جناب حق فکر فاسد لری کند و پاشا نینه عاید ایله
ان شا الله تعا مستوفی عسکر تدارک ایدوب بو قیش مملکت پادشاه
قشلا یا دن دشمن عسکری و جمعیت ایدن حجار و خزوات اشقیاسخی
بعنایه الله تعا بای حال دفع و رفع ایله مستولی اولد قبری محظری
تخلیص ایلک ایچون شوکلکوب پادشاهن حضرت تلری ایش بوز کیسه
لقبه احسان یور ایله بحاله الوقت ایکیوز کیسه انچه سی رسال
اولمشدر قصوری دخی ان شا الله تعا تاخیر ایتد ایلیوب کوند
بو ایله اول طرفدن محمدنا لونداتی جمع ایدر سر و حسه
سرخد عسکر نینه تقوی ایچون بند و انعامی ایدر سر مرضیه معقول

و مناسب کور را یسه کرا و بلیه عمل بیور و ب بقض الله تعالی
بوقیش ایچنده اول طرفه مستوفی اولان دشمنی علی ای حال دفع
ورفع ایله ممالک اسلامی بی انشا الله الرحمن تخلصه بذمت
بیور سنا و لاکه حق سبحانه و تعالی من اولان ایشکره موفق
ایدوب کونکرده کدد و بز حالت ظهور زدن حفظ ایله بلغزده
جیه خانه و مهمات ارسالی خصوصین و وقت شتاده دشمن
مملکتی او رلق ایچون الی بیک قدر کزیده نانا و کوند رملک لحوالین
سلفکن مشارا ایله اعلام ایلمش استانه سعادتدن بلغزده کوندرا
ذخایر و سفاین ایله طونه سوا حلتک حاضر و موجود در انشا
الله تعالی مناسب کور رو ککن اوزره کمیار تعیین و بلغزده نقل
ایندر رسر و مهمات و جیه خانه دخی فی ذری کوند ریلور
و تا نأر عسکری هنوز سفردن کلوب بی تاب و توان اولغله
شمد یکمالده انل سفر تکلیفی جدا مکاننده دکلدر ان شا الله تعالی
اول بهارده کرکی کجه مستوفی قیین و ارسال اولنور لرا ورته مجار
قرانی توکلینک احوالین یازمش مرقوم طرفه کزیدن مکتوب یازوب
سین و ارنجه بلغزده می در مقاستر یا نکره می جکملک استر ضمه
استرایسه رخصت و بیروب کرکی کجه تطیب خاطر ی و اسلوب
حکیم اوزره احوالیه نقید بیور سن بدوند عمل ماند و شکسته
طوبیری یکیدندن و ککن ایچون مهماتی ایله طوب رو کچی طلب
ایدوب یازمش انشا الله تعالی او مقوله عمل ماند طوبیر کمیار ایله
استانه سعادت ارسال بیور سن مجدداد و کیلوبینه اقتناسی
اوزره محلهینه کوند ریله و سین قلعه سی مقابله سده بر قلعه
شاهین نام کسنه بی غزیان ثانی غاسی ایدوب و قلعه مزبورده
یوز نفر واردر دیومولجباری بیسنه حرنیه سند احواله
اولتمق اوزره التماس ایلمش اول قلعه ده بونلر لرتومی و اقتنقا
وار میدر تفتش و سوال و عرض و اعلام بیور سن که عرضکن
موجبضه مساعده اولنور در دل حاکمندن صلح احوالته
متعلق کند و یه کلان کاغدی بو طرفه کوند ریش اول مکتوبین
سورنی حالاً جنابکره ارسال اولندی منظور کز اولدقن

بو خصوصه دخی تا مل و ملاحظه بیور و ب حقیقت حالده
 یوله بر خیری مصلحت و وجوده کلمات بر امر اهدد همان معقول
 کوزد و ککن اوزره اسباب لایحه سنه تشبیه الله انشا الله
 تعا وجود بولسته اسلوب حکیم اوزره تقید و همت بیور رس
 سار و اش قلعه سن بر اغانلردن او نوز قدر آد مل حقیقه کلمات
 اوزره ادم تعیین ایند و کین یاز مش فی الحقیقه بو معوله حیانت
 و خیانت ایندلسا سائر موجب عبرت ایچون ترتیب جزا اولماید
 بوسنه و بدون طرفلردن عرض و محض ایله طلب اولنا زخین
 وجیه خانه بی و برد و کین اعلام ایلمش بو مقوله لزومی اولان
 محله ای جنا بکزدخی بو قلیوب زخین وجیه خانه و محافظه جوی
 احتیاجی اولناری کرکی قایم ستر و بوسنه طرفنده راد و اس
 و غرا حوه و توبنا و نه نام اوج محله کفر طابوری اولمغناه
 بوسنه و کلیس زعما وار باب بیماری تعیین اولوب و غیر عام
 عسکری لخر ایچون امر شریف دخی کوندرد و کین یاز مش جنا بک
 دخی اول طرفلرک احوالنه تقید و اهتمام بیور و ب بغض الله تعا
 اول طرفلردن رفع غائله بیه دقت بیور رس بدون لوقولرینه زخین
 اشتراک ایچون یدی سیک غروش و بیروب واستونی بلغراد قلعه سنه
 کوندرد و کین یاز مش کچرینک زخین لرین و بر مشکن یوزد الی
 قدندن ما عدا سحر فرایلد و کین اعلام ایلمش بوند و بریالات
 زخین تمقدار در و منا بطلونه می و بر مشدر و حالانقدری
 موجود در و بدون قولنه و بریلان اولمقدار لجه ایله نه قدر
 زخین المنشد حقیقی اوزره اعلام بیور رس و سن اولمقدار
 ایچون ایکوز و داره ایچون یوز نفر مجدد ایر لوقولی یازوب
 سواجی بر محله تعیین و لئاسن التماس ایلمش فی الحقیقه اولمقدار
 نفرت یاز و لفظ لزومی وار میدر اقتصاسی و رایسه اسامیلری
 دفتین ارسال و لازم کلان مولجیلری بر مناسب یردن حواله
 اولنمق اوزره عرض و اعلام بیور رس که تعیین و محله قید
 اولوب صنبل ایچون اقتضا ایند امر شریف دخی و بریله اردل قرالینک
 یانک نجه وله و افلاق و بغداد و مستقوط فلردن لچیلر اولدوین

سلفکن مشارا الیه اعلام الملش بونلرک اصلی وار مسدد
اولدوغنی صورتده اردل یانته جمع اولمقدن مراد لری و کبری
ندر حکیمانہ تغیر الیه بر خوش کنی و حقیقتی اوزره خیرین
الوب مجال طرف مخلصی به اعلام بیوره من مقدما ستر
مصطفی پاشایه و کندویه کوندر یلان طوبلرک موجود
ونا موجودی بلنک ایچون بو طرفده دفتر کوندر الملش
ایدی شمعی مشارا الیه کوندر دوکی دفترده ناموجود
قتی وافر حال ایکی دفترک صورتده خنی جنا بکره کوندر لری
بو موجود اولیان طوبلرک دشمن الیه می کبری قیلدی بعض
قلاع و بر دم دیدوکی و فعیدر نه شکل و ملش ایسه کرک بلک
معلوم ایدینوب مفصلا اعلام بیوره سن بو زغه سنجاغنه
مصرف وزیر احمد پاشایه ایدین سنجاغین توجیه ایلدو کین
یا زمش ایدین سنجاغنی بو طرفده خط هابون ایله سابقاره
بکلیسی علی پاشایه توجیه اولوب سفر هابونه نامور
اولمشدر انشا الله تعالی وقتدن مکمل قیوسی ایله طرف مشرفکن
واصل اولور وزیر مشارا الیه احمد پاشایه حالادون ایالتی
توجیه اولمغله انک برینه اوسک محافظه سی ایچون معقول
و مناسب کورد و کبری تعیین بیوروب انشا الله تعالی وزیر
مشارا الیه واروب بدونه داخل اولدو قجه جنا بکره
حرکت بیوروسر قیسه نیک ذخایری اولدوغنی شایعه
برخوش یوقلدوب نفس لامرده مضایقه لری و ارایسه کرک
ذخیره و کرک مهمات جیه خانه و محافظه جی درلر و مرستی
کوردوب طرفن اعلام بیوره سن و بو زغه سنجاغنی سابقا بوسته
بکلیسی مصطفی پاشایه توجیه اولوب مکمل قیوسی ایله
مناسب کورد و ککر خدما نده مجدو ساعی اولمسیچون تنبیه
اولمشدر کرک وزیر مشارا الیه و کرک مصطفی پاشا و ساریندر
مکمل و مرتب قبول ایله نامور اولدو قری خدمات علنه ده
بذل مقدور ایلمسیچون تنبیه و تاکید ایله سن بو توکل خصوصن
خلاصه کلام بودر که ممالک اسلامیه دن هر نده او توریق

استراییه او توره و اگر کند و ولایتنه کیمتک استراییه کوند ربله
 هر آنچه رخصت و بر یلوب تطیب خاطر ی ایله تعقید اولنه بدو
 اولان مهمات وجیه خانه دفترین کوند ر مشن سز اول دفتر
 قتی قلیل شی یا زلمش از جمله اکیوز قوند اقلی او چبوز قوند اقسیم
 مجموعی بشبوز تغنک اولوق اوزره یا زلمش جناب شش یفکن دن
 مقدما کلان مکتوبلر ده همان دشمن طرفندن بر قاج بیک تغنک
 اولندوغی مصرح ایدی بود فعه اولان اعلام مکرز اکامغایر ظهور
 ایدی امدی بدونک عتیق و جدید دن حالا موجود اولان
 طوبیری مقدار در وجیه خانه و مهمات دن دشمنی کرک قدیم
 اولاندن و کرک اقتصادا حسبی ایله صکر و بریلان دن موجود
 نقد رجیه خانه و مهمات وارد ر بو یا بد کرک کیه تعقید و اهنما
 ایله یوقلدی ر یوب سختی اوزره دفتر و اعلام بیوره سز ظاهر
 خزینه همایوند ر غریبه معان و دقت و تعقید یور لوق لایم ایدنک
 معلوم شش یفکن دن ر **ص ۶**

سر عسکر عبدالرحمن پاشا حضر تار تیه مکتوب دن
 صونوق طرفنده اولان دشمن دینی فضل حق ایله بای وجیه کا
 بوقیش ایچنده اول طرفلر دن اخراج ایله مملکت اسلامییه
 وجود خیانت لود لزدن تخلیه و تطهیر ایلکن ایچون یوندان
 اقدم طرف همایون عنایت مقرون جهانبندان خط همایون شوق
 اصدار و بو یا بد اقتصادا ایدن عسکر بتار کی ایچون بشبوز کیسه
 ایچمه احسان بیور ملر ایله اکیوز کیسه سی کوند ر یلوب حالا
 باقی قلان او چبوز کیسه سی دشمنی کوند ر ملک اوزره لکن حالا
 اردل حاکمی طرفندن دشمنی کا غدر کلوب مغرور منده صونوق
 طرفنده اولان دشمن دین اول حوالید بعض براره دشمنی مستو
 اولوب واردل جانبنه دشمنی کچوب ذخیره واقعه و قشلا طلب
 انلریده رنجیده ایتمک اوزره اولد قلمین اعلام و امداد طلب
 ایلمکله تکرار مکتوب مخترا و نمشدر اول طرفلرک امور جمهوری
 مستعینا بالله تعالی با ایچله کردن اهما ملرینه تحمیل اولندوغی
 و دشمن دینک بر کون و بر ساعت اول بوقیش ایچنده اول طرفلر دن

دفع وازاله سیاهم سهما تندن اولدوغی معلوم شریفکندرد
امدی بو خصوصه احسان اولنان بشیوز کیسه آنچه ان
شا الله تعا صونلقدن و اولحوالیده با بر جای استغفر اولان
دشمنک ازاله سنه کفایت ایدرمی بو حقه دخی لجه افتضای
ایدربرخوش فکر و ملاحظه برله حقیقی اوزره اعلام
ایدوب و پای وجه کان هر نه طریق ایله اولور ایسه اولب
ملاعینی ان شا الله تعا بصیرتله و مکلجه وار لغله بوش
ایچنده اولحوالیدن دفع وازاله یه وار د ل طرفنه دخی
اقتضاسی اوزره امداد و اعانت کمال مرتبه دقت و همت
بیور رسن حاصل کلام بو قیش ان شا الله تعا اول ملاعینی
مملکت اسلامیه دن اخرج ایله اولحوالی بی تطهیر بهر حال
سیندن مطلوب ایدر کرکی کجه مردانه و مدبرانه غیرت ایله سعی
و دقت ایدر سن ان شا الله تعا سهیل ایله **سپه**

کهارینه یا زلمشدر

سابقا طمشوار بکلر کیسی اولان احمد پاشایه بوندن اقدم
وزارت ایله قیودانلق احسان اولوب عماله بو طرفه کلسی
فرمان اولمشیدی لکن مشارا لیه اول طرفه خدمت علیه ده
و دتمای همایون سوری ایسه دخی معلوم شریفکندرد که اهم
امور و لتدن اولوب قیودان اولان بنفسه خدمت یا سوره
بولتملی در ان شا الله تعا وزیر مشارا لیه بو طرفه بیولایوب
برینه پاشا اردن مناسب کورد و ککری استفهام بیور رسن

سر عسکر پاشایه مکتوب دیگر در

بنم عزتلو فرنداشم سلفکن ابراهیم پاشانک مکتوب کلوب بیوقدر
اولان کفره خطوان اوزرینه کلوب و فضل حق ایله برهوان
خمیره سی ایله جبهه خانه سن بر اعنوب خانب و خاصر قرار
ایلدکترین اعلام الیش الحمد لله تعا جناب حق همیشه دشمن
دخی مظهر خیت و افتاده و رطه خندان ایله و بعضی مطلق
قتشلاق و محافظه جیلر تعیین ایدوب دقتین کوندر مش
حالا صورتی طرف شریفکندره کوندردی جناب شریفکن

دخی بوقلمون لزوم واقضای او زره کرک محافظه جی
 و کرک سایر مهمات لازمه لری تکمیلی الیه تعین و اهتمام بیور
 عیاراً بالله تعالی طرفدن کدر ایراث ایدر برکونه حالت ظهور
 ایتمامک او زره کرکجه حفظ و حراست ایستدر مکی اهتمام بیور
 سابقاً بوسنه بکلی بکیمی مصطفی پاشایه مرعش ایالت توجیه
 ایستدو کین یازمش پاشای مو می الیه ایسه بوندن اقدم طرف
 دولت علیه ده پوزغه سنجائی توجیه و لحسان اولندوغی
 طرف شریفلرینه اعلام اولمشیدی یته طرف دولت علیه دن
 توجیه اولندوغی او زره پوزغه سنجاغین ضبط و تصرف
 ایستدو ب خدمات علیه ده مجد و ساعی اولسین تنبیه و تاکد
 بیور سر مرعش بکار بیکلی یته مستصر فی احمد پاشایه مقرر اولندو
 امر شریفی کوندر لمشدر مکمل قبول الیه خدمت علیه ده بدک اقدام
 ایلسی نه تنبیه بیور سر بوسنه و ایسی وزیر مکرم سیایش
 پاشایه بوسنه طرفدن اولان اسقوق کفر سی احوالین و قوطو
 لیمانته و ندیک دوتماسی کلمکله اول طرفه ایصال و ضرر قصدی
 ایله حرکتی ظهور ایدر ایسه امداد و رفع غائله یته اهتمام ایلسین
 سپارش ایدو کین اعلام ایلمش منوال مشروح او زره بوسنه
 طرفنده اولان ملا عینک دفع کردند و مقصدی مخصوصند
 کمال مرتبه سعی و اقدام ایلسی چون وزیر مشاور الیه جنان بکن
 دخی تنبیه و تاکد بیور و سایر انگریس سرحدن اولان
 قلاعه و نوعک دخی کابینغی محافظه سی امور ند هر وجهه سی
 و اقدام بیور سر بوندن اقدم حفظ همایون شوکت مقرون ایله
 مامور اولدوغکن او زره ممالک اسلامییه ده قشلا یان دشمن
 دخی انشا الله تعالی بای وجه کان بوقیش ایچنده بعون الله تعالی
 اخراج الیه کردند و خسارتلرین حدود اسلامییه دن دفع و رفع
 کال مرتبه بدک مساعی و وفوره بیور سر حق جمانه و تعاهر امور کری
 فرین نبسید و تسهل ایدوب دین دولتیه خدمات علیه یته موفق
 ایله بوندن بویله دخی واقع اولان احوال و اناری پی در پی
 تخریر و اعلامدن خالی و لمیه سدر هم

کارسنه یا زلمشدر

بنم عزتو فرید اسم سلفکنز ابراهیم پاشا بج سر دن کج دیلر بنگد
دیو بر از رؤس کوندر مش بو نلر نه زمان یا زلدی ابر کج سنه
ویوسنه نه خدمتک بولندیلر ونه ایش کوردیلر اصلابرم
معلومزد کلدر انلر جواب ویره سن

بودخی قائمه در

بنم سعادتو فرید اسم حضرت تبری عجه نک باش وکیلندت
طرف شریفکن کلان کاغدی سلفکنز کوندر مش اول طرفن
اقتضاسی نجه ایدوکی بوند حقیقی اوزره معلوم دکلدر
اینتی بو طرفن بعض مرتبه خاطر کلان جواب مسوده اولوب
کوندر لدی لکن بو خصوصه پان تحری لازمدر و اول
طرفن اقتضاسی وانمام مصلحه انساب اولان وجه نجه ایسه
ینه اهل و فوف ایله مذاکره و ملاحظه ایدرسن بو مسوده
بعض اخلج وار خالی مقتضی جوابلر وار ایسه ینه بو طرفن
الحقائق کونسترلما مک اوزره اسلوب حکیم و معقول و مناسب
کورد و کلز اوزره یا زویب جواب ویر سن ونه و جمله جواب
یا زرایسه کز ینه بو طرفه اعلام ایدرسن وار دل حاکمندان
طرفن مکتوبی کلدی و قبو کتخدا سنه دخی کاغذ یا زویب
تجه دن کندویه کلان کاغذین کوندر مش و طرفن دن کندویه
مکتوب یا زویب اسداری احوالی و اول طرفن لک با جمله امور
جمهوری سین حواله اولندوغی اعلام و قبو کتخدا سنه
یا زردوغی جوابلر دخی دیوان همایون ترجمانی طرفندن کندویه
یا زلمغله حال جمله سنک بر مسودتی طرف شریفکنز کوندر
جمله سنه تعلیق نظر بوردوغکزه معلومکن اولوب یوزالقد
عون حقله دین و دولتته و عباد الله خیر لو مصلحت وجوده
کتور مکه اقتضاسی اوزره حکیمان حرکت ایله تقید بورد
اوله که جناب حق عرض دولت علیه به لایق و با جمله
عباد الله نافع وجه اوزره خیر لو مصلحتی وجوده کورد
میشور و مقدر ایلیکه سر عسکر وزیر عبدالرحمن پاشا

طرفدن نتیجه باش و کیلته یا زیله جو جوابیک مسوده سپرد
 بودندن اقدم نتیجه عسکرینک باش جنرالی و سرداری و قه بلورنه
 سر عسکر سنانق ابراهیم باشایه کلان خیرده سیزله دخی و قوتکنز
 وار سیدردیوا اطلاع مراد اولنوب سین مکتوب یا زلمش ایدی
 حالاً مکتوبکنز کلوب جنرال مزبور سین وجه اخل یله اعلام
 ایتدو کین یا زلمش سر معلوم اولدی و عهد و میثاق فستق و مملکتکنز
 خراب اولدوغین قله کتورمش سر بنم قو کتورده و ستم جمله نک
 معلومیدر که فوز و نصرت و یرمک و الملق الله تعالی نک ید
 قدرتند در اراده عالیته سی تعلق ایتدو کجا وزره قوللریله
 معامله ایدر و دین اسلام ابتدای ظهور نک بوانه کلینجه بیات
 یوز سنه دن متجا وزر که جناب الله عظیم الشان دین اسلام
 دشمنلردن بوقدر ممالک کثیرین فی اهل اسلامه احسان ایتدو ک
 و الحق بعلو مصداقینجه لایه اهل اسلام انشا الله تعالی فوز و نصرت
 ایله مقیم و شاد کام اولنوی مامول و مستعینم در و رب العالمین
 امیدر بودر که انشا الله تعالی نه اهل اسلام غالب ایدر و محض صا
 جنات مکان فرد و سر لشیان مرحوم سلطان سلیمان علیه الرحمة
 و الغفران عصرین و انلردن صکر اولان احوال معلومدر سیزله
 یا زرد و غمکنز جوابیلر همان مرحوم اولان وزیر اعظم مصطفی باشانک
 سین اولان تکلیفنه بکوز و هر کسه ریت العالمین لایق اولدوغی
 بخلسن و برده قرالی و وندیک جمهوری احوالین دخی ذکر
 ایش سر انلرله هر برینک سر عسکر لری باشقه درانجق سوز
 بو طرفدن سیزله قو کتوب اولنوب طرفینده اولان رعایا که و دایع
 خالق بر یاد رانلرله امن و راحت و وجوده کلمک ملاحظه سی
 ایله سینر د و مستلغه بناء مخفیجه مکتوب تحریر اولمشیدی
 حالاً و اولان جواب لکری دولت علیه طرفنه اول وجهله
 بز عرض و اعلامه قادر دکل ایز دولت علیه طرف دخی عمو حواله
 کال مرتبه سفرهایون تدارکته نقد و وزره اولوب ذاب قدیم
 جهاندازی وزره د و مستلق مراد ایدن ارباب لطف و کرم
 کشاده و جنک مراد ایدن دخی مستعیناً بالله تعالی حاضر و آماده

اگر مقصود کن سیزده و برزده اولان مما لک و رعایا ناک اسوده
لکی ایسه احسن وجهه اوزره طرفین جواب کوند ره سز که سن
دخی اول وقت ان شا الله تعالی خیر فی صلحت وجوده کلمه کلمه
عباد اللهک امن و راحتنه سعی این لم و الا بو وجهه اولان
جواب کزی لسانه کتور مکه قادر دکان تقدیر الهی نایسه ظرور ایدر

**سعادتلو صاحب دولت افند من حضرت تفرندن اردل
حاکمه یازیلان مکتوبک صورتی در**

مکتوبک کلوب مقبومی و قبو کتد اکل تقریری جمله معلوم
اولدی نیجه طرفندن سوء قصد ملاحظه سی ایله امداد
اولماسنده اولدوغکی اعلام ایلمش سن اقتضای اوزره سکا
وقتند امداد و هر احوال کن ایله تقید بالبیچون سر عسکر
وزیر مکرتم غریلو و سعادتلو عید الرحمن پاشا حضرت تفرینه
یازیلوب و اول طرفلرک با بجمله امور جمهوری وزیر مشا
ایله حضرت تفرینه اصهار نمشد در ان شا الله تعالی اقتضای اولد
احوالی با بجمله وزیر مشا رایله حضرت تفرینه خیر شوبکه در سن

ترجمان طرفندن اردل حاکمه یازیلان مکتوبک صورتی در

بودر که مکتوبک کلوب و مصلوب اولدی مکتوبک مقبومی
و کتد اکل تقریری عنایتلو صاحب دولت افند من حضرت تفرینه
اعلام اولنوب معلوم دولت تفری و لشدر طرف سعادت تفرینه
دخی مکتوبی مراسلو بلری تحریر و ارسال بو ریلوب و مصلوب
مضمون شرح بفرینه مطلع اولور سن دولت علیه ایله خصم
اوزره اولان ملولت نصار انک مابیننک مصالح خصوصاً
دولت علیه طرفندن سیزه تمسک و برسون و مساعده
اولنان موار و شروط دخی بلدر رسون دیو ایکی دفعه در که
تحریر ایدر سن ناموس دولت علیه به لایق و آسایش رعایای جانبته
نافع وجهه اوزره توسط ایلمک زده محذور و احتمال یوقدر که حتی
تمسکه محتاج اوله بویله خیر لوایشک بولنمک حقوق سابقه به
رعایه یونتا کار لری طرفندن سوقا ونوب توسط کزی ملولت
نصار انک قبول ایلد کلری اعلام اولنغاه دولتلو و سعادتلو

صاحب دولت افند من حضرت تلمیذ دخی مقبول د و تلمیذی اولو
 سیزله و ساظکن ایله طرفینک و کیملمی بربره کلوب رعایا و بریانک
 اسوره لکی همچون سلفک اولیکلدوکن وجه اوزره مکالمه صلح
 و صلاحه رضای علیاری اولمشدر یوحنه بود و ت علیها
 عثمانیه که لطف حقله در تیوز سنه دن برود شمناری اوزرینه
 غالب و منصور و مظفر اولغه شرفدن غریبه دلک مما لکنی توسیع
 ایلمدی کی اوج سنه ده بعض احوال ناشایسته ظهور اتمکله و
 بویله می اولدی کی عرض دولت علیه یه مغایر حرکت ایله موارد
 شروط اعلا مته راحتی و بوجیه اوزره صلح و صلاحه طالب
 و رغب اوله بشر فاقینک دو کله سنه و رعایا فقر اسنک بر باد
 اولسته سبب اولمیه لم دیو طرفینه نافع و قدیمدن اولیکلدوکن
 اوزره اصلاح ذات البینه مساعده تری اولور و الا باب
 سعادت تری جنک و حریم کشره در و جناب یاری تعالیه توکلاری
 کالده در عسکرتا رکندن دخی عجز تری یوقدر بامر الله تعالی
 جنک و سفر متدا اولور ایسه ده قدیمدن اولیکلا تله مخالف
 دولت علیه لرینک عرض و ناموسنه خلل ویر بر و منع نامواری
 قبول ایتمک احمال تری یوقدر سیغ دخی و سیرتک یا نکزده اولات
 عقلا کن سلفک ما بینده واقع اولان حضومت و عداوتک دخی
 و صلح و صلاحات تجدیدی نه طریق ایله حصوله کلدوکنی خود
 بیگوسر قدیمدن اولیکلمسته مغایر و منع ایله دشمن طرف
 عصرک لایمانا واقع اولان نقش غریبه اللکلوب بوندن صکره
 رعایا و بر یانک حقیقه الحالد راحتی دیله مزایسه غضب
 الهی یه مظهر اولوب انشا الله تعالی دولت علیه یته اوزرینه
 غالب و منصور و مظفر اولور

نچه چا ساری طرفندن اردل جا کمنه کلان مکتوب صورت

بعنایه الله تعالی رومه امپراطوری دایم آل اوغوستوس له اویولک
 دوس طرفندن مودت و وفعتا و اردل جا کمنه آنها و اعلام اولنات
 اولدر که کانون نایدنک او بخی کونندن مخبر و بحال نجه دی
 دوارت نام ایچیکز ایله ارسال یلدوکن و اصل اولوب مغربی

معلومتر اولمشد در دولت عثمانیه ایله حالاً مابینده اولان
جنک بخت سعید ایله قبانو رایسه سینه و سائر جوار کرده
اولان طائفه نره باعث سلامت اولاجفین بیلوب جمله
خزستیانلرک دشمنی اولان آل عثمان ایله مصالحه ایچون خیرلو
نیتکزی وارز و کزی اعلام ایلمش سن خصوص مزبور ایچون
ایچیکزه نه یوز دن جواب ویرلدی ایسه مزبور ایچیکزه کرک
تخریر اوکرک لساناً سینه اعلام ایدر و عامه یه متعلق
اولان زمانه نیک لحوالی دخی کندیه بیان اولندوغی اوزره مزبور
سینه افاده سینه صورت و محبتن خلوص و ذره عرض اولتور
تاریخ ولادت حضرت عیسی نیک بیک لتیوز سکسان ییش
سنه سنک رومدا مبراطور لغزک بیکرمی بدیخی و ماجرا لغزک
او تورنجی وجه قرال لغزک بیکرمی طقوزنجی سنه سنک مارت
اینک بیکرمی لنبی کوننک بیچ قلعه سنک تخریر اولندیک

اردل ایچیسی ایله اردل حاکمنه جواب ویرلک ایچون
نیجه چاسار نیک مشاوره جیلر نیک یاز دقاری قائم سنک ترجمه

اعلام اولتنان اولدرکه دولت عثمانیه ایله تجدید صلح و صلح
حضور سنه متعلق اولان لحوال اردل ایچیسنک تقریر ندرت
چاسار اقدمزک معلوملری اولمشد را بتادان بو مقوله جواب
طرح ایلمک ایچون حق چاسار اقدمزک النده در زیر دولت عثمانیه
رسم اجناسه مخالف علی نقض و بیچ شهرند منعقد اولان عهد
و بیثاقی فسخ ایروب جنک و خربه میاشرت ایلدی و بز عسبا
ایدن دعا با فرغ عسکر ایله امداد ایروب صاحب چققدی و تابع
اولان مملکت لریمز نشه اوروب تخریب ایلدی اول سیدت
شک و شبهه یوقدکه حاکم مطلق اولان جناب باری شاکر کچی
انتقام اله جقدد و چاسار اقدمزک لکالت هذه بلطف الله تعالی بویه
جنک تدارکنی کور مشدرکه جمله خزستیان قرال لر نیک دانسک
محبت و صورت اولوب اکثری جناب عالی لری ایله اتفاق ایوب
نیجه سوخی کون بکون طرفدار اولدقاری سیدک عدالت حق طرفندن
اسیددرکه عسکر لری نیجه ابواشلمن موفق اوله علی الخصوص که

اطالیه و لایتند واق د کرده ظهور ایدن تشویش و اختلال
 یا پانک توسطی ایله دفع اولمشدر لکن عادت قدیمه مسخسته
 اوزره کمال مرتبه مانل اولد قاری صلح و صلاحه اولان چاسار
 افندزک مودت و محبت لری چون و بوندن صکره زیاده بش قانی
 دوکله سیحون چاسار شول شرط استماعدن ایا ایتمز که بلا
 سبب وقوع بولان تعدای دولت عثمانیه تقصیر ایله و اتفاق
 اوزره اولنلری خصوصاً له قرالنی و وندکلی فی رضا ایله چاسار
 افندزک دخی کچن جنک اثنالرنده صورت احوال غیر یوزدن
 ایکن زمانه تک ضرورته تابع اولوب دولت عثمانیه تک بوکه
 بکر سوز لرینه جواب ایتمدن ایا ایلمدی ایچی مذکور بویله
 جواب ویرله سیحون چاسار افندزک بیه ایلمدی و حقنه عنایت
 ظهور ایدوب اشیو کاغذ مزخیر اولوب چاسار افندزک کیزلی

**مهری ایله مهر نمشددر سعادتلو صاحب دولت افندزک حضرت پنه
 اردل حاکمندان کلان مکتوب صورتیدر**

عظیم و تکریم برله اتمه ایدن لری بودر که نتیجه طائفه سنک
 حتمزده سوء قصد لری اولوب عسکر ایله دخی نجا و ز لری مقرر
 اولوب در دولت علیه لرنده اولان قبو کتخدا فر کاغذ مز ایله
 احوال من عجله ایله اعلام اولندی رجا و نیا زاید مکه قبو کتخدا فر
 تقریر ایلمدی احواله اعتماد بیوروب بوقول لرینک واردل مملکتی
 و سکا تابع ماجیر لرینک مکدر حالته مرحمت و امداد و اعانت لری
 بیور بله که بووجه اوزره دولت علیه تک عیبودیتند بونیدر
 واردل رعایا سی فقر ایی ثابت قدم اوله و واردل قبو کتخدا سنک تقریریدر

اردل بلغارندن تشرین ثانی تک ایکنجی کونی خیر اولندی

اردل حاکم تک بیج قلعه سنه کیدن اولکی اچیبسی بوارک اندونی
 خیری کلنجه اییق نیلوب صکره اولکی اچیبسته و صکره کیدیب
 اچیبسته جواب ویر یلوب بولاد یار اردل حاکمی عیبودی تقصیر
 نتیجه چاساری طرفندن کلان کاغذ لرک صورت لرن کوندر مشدر
 دولتلق و سعادتلو صاحب دولت افندزک حضرت پنه تک منقول
 شرفیاری اولوب طرف سعادت لرن تک نیوزدن جواب بیور یلوبیه

اکا کوره ایچک ایله بیج قلعه سنه کوند رملک ایچون اوچ نفر
 معین اد ملوفت تعیین ایلمشدر وار دل حاکمی صلح و صلاح خصونه
 توسط ایلمک ایچون کندوبه اطمینان کلد ایچون دولت علیه
 طرفدن تمسک و برله سن و دولت علیه نک مساعده سی
 اولان مواردی دخی بلدرله سن رجا ایدر و سر عسکر
 حضرت تدریله خبر لستوب اتفاق ایله سی اردل حاکمته تنبیه و انتقاله
 هر لحوالی اعلام ایچون اول طرفه دخی ادم کوند رمشدر و منجه
 عسکری اردل سنوری قریبه صونلق و صار و اش و دیوسک
 و سنکوب قلعه لر بی اخذ و ضبط ایلدی و حال استکوب قلعه
 اوچ بیک مقدار نخجه واردر و منجه نک جنرالی فریله بر مقدار
 نخجه عسکر بیه تیسه صونیک اوزرنک اولان صونلق کوپر سنک
 اردل بقیه سی طرفه کچدی و قور اتونام نخجه جنرالی ینه بر مقدار
 نخجه عسکری ایله توقای قلعه سی لته تیسه صونیک اوزرنک
 اولان کوپر ورن اردل بقیه سنه کچدی و وترانی نام جنرالی دخی
 عسکر ایله با طور سمتک در یونلرک مراد لری نه ایدوکی معلوم
 د کلد ایچو اردل حاکمته اد ملر کوندروب ذخیره و اقمه و قشلاق
 طلب ایلد یار ذکر اولنان نخجه عسکری اردل ایچته یور رایسه
 نه یوزدن حرکت ایتمک اوزره و قنعی طرفدن کندوبه امداد اولمق
 اوزره دولت علیه نک فرمائی اولور رایسه اشارت بیور لسه سی
 رجا ایدر وار دل رعایا سی فقر استک حالی تنک اولمغله خرابیون
 اسدی اولمق اوزره کوندرد که قره غروش اولمق اوزره طلب اولنان
 تفاوت عفو اولنه دیوار دل حاکمی رجا ایدر وار دل بلغراد تده
 اعیان ولایت جمع اولوب خراج ایله کله جک ایچمی و یکر قو کتخد
 عادت قدیم اوزره تعیین ایلد یلر خراج جمعنه تقید اولنوب
 عنقریب کوند رملک اوزره در دیو تقریر ایلدی

سر عسکر پاشایه مکتوب

برندن اقدم مستعینا بالله تعالی طرف همایون شهر یاریدن اول طرف
 امور جمهوری سین تعویض و صونلق و صار و اش طرفلرنده اول
 دشمن دینی بای و حیه کان انشا الله تعالی بو قیش ایچند دفع و رفع

ایله ممالک اسلامیہ فی تخلص ایچون عسکر تدارک ایلمکنز بایسند
 غطه همایون شوکت مقر و تلمی شرف صدور و بشیور کبسه الفجه
 احسان همایون تلمی اولوب عجمه ایکیوز کبسه کی کوندن لمشدن
 حال امر حوم ابراهیم پاشانک یا تانک بلغزاده موجود بولن ان الفجه دن
 دخی و چیور کبسه الفجه حواله بیور یلوب وجه مھر اوزره بشیور
 کبسه الفجه تکمیل اولمش اولور حال اول و چیور کبسه الفجه بوستای
 باشی حسین پاشانک لری فیضند در طرف کز دن اشارت کن مترقید
 امدی مدکور و چیور کبسه فی دخی لوب بو بشیور کبسه الفجه جوق
 الفجه در همان غیرت و حمیت و مردانه و مدبرانه حرکت ایله مقدا
 ما مور اولدوغ کز اوزره هر نه طریق ایله اولور ایسه اولسون بای
 وجه کان اول حوالید اولان دشمن دخی ان شا الله تعالی فضل حق ایله
 و دفع و رفع ایتمک کمال مرتبه دقت و همت بیور سر سیزدن دیت
 و دولت کلی خدمت و وفور رضای همایون اوزره حرکت مامولد
 بر حال ایله حضور و راحت و اھمال و تهاون اوزره حرکت رضای
 همایون شہریاری یوقدر بوقیش ایچندن ان شا الله تعالی بای حال
 بو خدمتی فضل باری ایله وجوده کتور مکله محضیل رضای خسروای
 ایلمانی جناب حق توفیقین رفیق ایلیه و سلف کز ابراهیم پاشا دن
 مکتوب کلوب نچہ دن اردله وارد لدن کندویہ کلان کاغذ لک
 صور تلمی کوندن مش نچہ دن کلان کاغذ لک صور تلمی مقدا
 طرف شیفارینه کوندن یلان صور تلمی منوالی اوزره در ایچوق اردلن
 مرحوم مشان ایله کلان کاغذ لک صور تی کوندن لمشدر منظور کز
 اولدقن معلومکن اولور اردن جا کجی سلیمان اغای استمش اگر محذوری
 یوغلیسه بنه بو خصوصه مزبور سلیمان اغای استمدام بیور مکن
 مناسبه مناسبت کورد و کز اوزره وجود بیز اولسنه تعید بوردن

کنازینہ یا زلمشدر

و اول طرف اولان ارد و در قدر دارینک بو جانیه لعناری فرمان
 اولوب ایچوق جناب شیفاری بلغزاده کلکن توفیق اولمش لک
 ان شا الله تعالی بلغزاده کلد و کز ده برینه معقول کورد و کز دخی
 وکیل ایوب کندوی تمسکاتله بو طرفه ارسال بیور صر که حسابی

کور لیدر اردل طرفتک امدادی احوالی بوندن اقدم جناب شریفزاده
 یا زمشیدی حالاً اردل حاکماتک تکرار تکرار فریاد نامه سی کلوب
 امداد رجای المش و بر امر شریف التماس ایس که محل اقتضاده کوندرو
 موجبی اوزره امداد طلب ایله حالاً رجای اوزره سینه مخطا یا
 امر شریف و برلشد ر طرف شریف کور ارسال ایتدکن واعانتاری
 خصوصتک اهتمام بیورر سر و و رات والیسی وزیر محمدی است
 سلفکزه مکتوب کلوب اول رخ عسکره احتیاجین و ذخایر
 لزومین یا زمش کند و ایله خبر لشوب او مقوله ذخایر و عسکره
 محتاج اولان محلهری بوقلدوب هر بندن فضل حق ایله امکان
 مرتبه تصور لربنه تکمیل برله دفع ضرورت ایدرسر

بودخی قائمه در

بنم عزت لو بر ادرم فضل حق ایله بو طرفن امکانی مرتبه تدارک
 مهمات سفریه ده جد و اقدام کالنده در لکن دشمن طرفندن کرک
 اردل و کرک سائرک و ساطعی ایله خیر لو مصلحت سوز لربکه
 بعض مرتبه نسانه کلدیکی معلوم شریف کز در و جنتک و جدال
 هر بقدر متهری اولسه عاقبت عنایت باری ایله لایصلح و صلاح
 ایله اختتام بولور امدی بوقدر نسانه کلش انکین دین و دولت
 علیه یه کدر کلما مک اوزره حکیمان حرکت ایله انشا الله تعا
 بر کون اول خیر لو مصلحت وجوده کور مکه تعید و اقدام بیورر
 اگر مقدر ایسه اوله که بر کون اول ظهور ایدد ککل ایسه متوکلا
 علی الله تعالی بینه تدارک تعید کالنده در رخ اقتضای اوزره
 اول طرفه هر خصوصتک مجد و سعی اوله سر